

**NYÁREGYHÁZI
NYÁRY PÁL
ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS
ALAPFOKÚ
MŰVÉSZETI ISKOLA**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2024.

AZ ISKOLA ADATAI ÉS JELLEMZŐI	4
I. NEVELÉSI PROGRAM	7
1. Az iskolában folyó nevelőoktató munka alapelvei	7
1.1. Pedagógiai munkánk alapelvei	7
2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka értékei, céljai és feladatai	10
2.1. Általános célkitűzések	10
3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	13
4. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok.....	15
4.1. Az egészségnevelési program célja	16
4.2. Az iskolai egészségfejlesztésben együttműködők köre	17
5. Egészségfejlesztési program.....	17
6. Környezeti neveléssel összefüggő feladatok	21
6.1. Feladatok az alsó tagozaton:	21
6.2. Feladatok a felső tagozaton:	22 21
6.3. Tanórán kívüli környezeti nevelés:	22
7. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	23 22
7.1. Az intézményvezetés és a nevelőtestület együttműködése	23 22
7.2. Iskolánkban működő szervezetek	23 22
8. A pedagógusok helyi intézményi feladatai.....	24 23
9. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek.....	26 25
9.1. A sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos feladatok.....	26 25
9. 2 A BTMN tanulókkal kapcsolatos feladatok.....	28
9. 3 Esélyegyenlőségi alapelvek a kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységekben.....	30 29
10. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvétele	35 31
11. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei, kapcsolattartásuk formái	36 31
11.1. A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése	36 31
11.2.A szülő, a tanuló és a pedagógus együttműködésének intézményi alapelvei	36 31
11.3. A nevelők és a szülők kapcsolattartása és együttműködése.....	37 33
11.4.A szülők és a pedagógusok együttműködésének fórumai	38 34
12. A tanulmányok alatti vizsgák, értékelések, mérések követelményei.....	40 36
Tanulmányok alatti vizsgaszabályzat.....	40 36

13. Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje.....	<u>4237</u>
14. Az osztályozó vizsga tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei.....	<u>4337</u>
15. Az iskolába jelentkező tanulók felvétele, átvétele	<u>7468</u>
16. A felnőttoktatásra való felvétel a nevelési-oktatási intézménybe.....	<u>7569</u>
17. Felvételi és átvételi kérelmek teljesítésének szabályai a felvételi kötelezettég teljesítése után	<u>7569</u>
18. Elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai tervek.....	<u>7569</u>
19. Tanítási órán kívüli tevékenységek.....	<u>7772</u>
II. Helyi tanterv.....	<u>7873</u>
1. Választott kerettanterv	<u>7873</u>
2. A nem kötelező tanórai foglalkozások megnevezése és óraszám.....	<u>7873</u>
3 A tankönyvellátás célja és feladata	<u>7974</u>
4. Nat-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	<u>7974</u>
5. A mindennapos testnevelés megvalósításának módja és szervezése.....	<u>7975</u>
6. Választható tantárgyak, foglalkozások, a pedagógusválasztás szabályai.....	<u>8075</u>
7. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzési és értékelési módjai	<u>8075</u>
7.1. Az ellenőrzés formái	<u>8076</u>
8. A tanuló iskolai előmenetéről szóló félévi és év végi értesítés szabályai.....	<u>8581</u>
9. A tanulók értékelésének módja évfolyamok szerint iskolánkban	<u>8681</u>
10. Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	<u>8681</u>
KOMPLEX ALAPPROGRAM.....	<u>8681</u>
11. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére az iskola településén élő nemzetiségek kultúrájának megismertetésére szolgáló tananyag	<u>9994</u>
12. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek.....	<u>9994</u>
Szakmai program – egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	<u>9994</u>
13. Gyermekesélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	<u>10499</u>
14.1. Az iskolai jutalmazás formái	<u>106101</u>
14.2. Magatartás, szorgalom minősítése	<u>107102</u>
14.3. Fegyelmi intézkedések	<u>110105</u>
15. Otthoni (napközis, tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása	<u>112107</u>
16. A tanulók magasabb évfolyamba lépésének feltételei	<u>112107</u>
17. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek	<u>113108</u>
18. Az egész napos iskola működési rendje	<u>113108</u>

19. Iskolaváltás és átvétel szabályai	<u>113108</u>
20. Intézményben alkalmazott tanórai és tanórán kívüli tevékenységekhez tartozó sajátos pedagógiai módszerek.....	<u>114109</u>
21 Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása	<u>117112</u>
22. A Nat Művészetek műveltség területen emeltszintű oktatás elvei.....	<u>117112</u>
23. Sajátosságaink	<u>117112</u>
23.1. Vöröskereszt.....	<u>117112</u>
23.2. Zeneiskola	<u>117112</u>
23.3. Kölyökatlétika	<u>118113</u>
23.4. Gyógytestnevelés	<u>118113</u>
23.5.TETZ Művészeti Iskola	<u>118113</u>
23.6. Erzsébet-tábor	<u>118113</u>
23.7. Határtalanul.....	<u>118113</u>
23. 8. Úszásoktatás	<u>119114</u>
Mellékletek.....	<u>120115</u>
7.2. Gyermekvédelem	<u>120116</u>
5. A nevelők és a tanulók kapcsolattartása	Hiba! A könyvjelző nem létezik. <u>119</u>
5.1. A közösségfejlesztés iskolai rendezvényei	<u>123119</u>
Tanulmányi kirándulás – HATÁRTALANUL! program	Hiba! A könyvjelző nem létezik. <u>120</u>
A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGI IDEJE, FELÜLVIZSGÁLATA, MÓDOSÍTÁSA ÉS NYILVÁNOSSÁGRA HOZATALA	<u>333122</u>

AZ ISKOLA ADATAI ÉS JELLEMZŐI

Hivatalos elnevezés:	Nyáregyházi Nyáry Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
Az iskola székhelye:	2723. Nyáregyháza, Nyáry Pál út 20.
Az iskola telefonszáma:	06 29 490-017
E-mail címe:	titkarsag@nyarypaliskola.hu
Internet elérhetősége:	http://www.nyarypaliskola.hu
Az iskola vezetője:	Kemenár Lászlóné
Az iskola fenntartója:	Monori Tankerületi Központ
Az iskola beiratkozási körzete: területe	Nyáregyháza Nagyközség közigazgatási

Az általános iskola nyolc évfolyamos, a zeneiskola pedig 12 évfolyamos alapfokú oktatási intézmény.

Az általános iskola tanulócsoportjainak száma jelenleg: 15 osztály, 4 napközis és 3 tanulószobai csoport.

A zeneiskolai tanulócsoportjaink száma 4.

Az általános, valamint a zeneiskola is nappali rendszerű, általános műveltséget megalapozó, alapfokú oktatást és nevelést folytat.

Intézményünk a tanulókat érdeklődésüknek, képességeiknek és tehetségüknek megfelelően készíti fel a középfokú oktatási intézményekben való továbbtanulásra, valamint a társadalomba való beilleszkedésre. Képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítéssel biztosítja minden gyermek számára az egyéni lehetőségei szerinti továbbhaladást.

Iskolánk az általános iskolai feladatok mellett, művészeti oktatást is biztosít.

- zene (Alapfokú Művészeti Iskola)

A TEZT alapfokú művészeti iskola telephelyként működik, ahol rajz és festészet szakon képezhetik magukat gyermekeink.

NYÁREGYHÁZI OKTATÁSTÖRTÉNETI VISSZATEKINTÉS

Községünkben az oktatás története, annak írásos emlékei a XIX. század közepéig nyúlnak vissza. A tehetősebb családok – gyermekeik tanítására – magántanárokat fogadtak fel. Az első ismert magántanító Klein Kristóf csizmadia mester volt, 1848-ban. Ő a református gyülekezet megbízásából református családok leányait tanította (20-25 fő).

A Nyáry családnál Bárdy Pál református lelkész állt alkalmazásban magántanítóként.

Szintén magántanító volt a szabadságharc főhadnagya, Bíró Dániel is.

Ferenczy Ferenc Alsó-Nyáregyházán, Csiszár Antal családjánál állt alkalmazásban. Őt 1851-ben – a szabadságharcban való részvételéért – buzgó „Bach-huszárok” vitték el. Ferenczy sorsáról a továbbiakban nem szól az emlékezet.

Báró Nyáry Pál – iskolánk névadója – 1856 áprilisában szabadult a várfogságból. Sok problémája és elfoglaltsága mellett gondja volt az iskoláztatásra is; iskolát szervezett, amely 1865-ben kezdte meg működését. Ennek „...első tanítója Hadonoczky Andor, majd 18 éven át oktatta a falu gyermekeit – évi 2000,- Ft fizetésért – és letesített gyümölcsfa-szaporító kertet az iskola telkén.”

Iskolánk állami kezelésbe vételére 1884-ben megállapodás született. Ekkor már Felső-Nyáregyházán is folyt oktatás egy segédtanító közreműködésével. Tehát ekkor már két iskola működött a községben.

1902-ben, a közigazgatásilag Nyáregyházához tartozó Cséven nyitottak iskolát, bérelt helyeken, 1904-ben pedig új létesítmény építését határozták el ugyanitt. A közigazgatásilag ugyancsak Nyáregyházához tartozó Pótharaszton még korábban, 1782-ben, Vasadon pedig 1758-ban kezdődött az iskolai oktatás, amikor Hagyó János volt az iskolamester.

Ezek után 1816-ig húsz tanító nevét és folyamatos tevékenységét jegyezték fel.

Juhász tanító neve 1919-ből ismert, aki a szőlőkben (külterület) volt tanító. Őt internálták a proletárforradalom alatti tetteiért.

Az 1940-es évek elején 11 tanerős iskola működött a községben. Ők a front közeledtével nagyjából elhagyták Nyáregyházát.

1865 – 1945 között mintegy 21 tanító nevét jegyezték fel, közülük Kovács István és fia, Béla fél évszázadot tanítottak a községben.

Kovács István 1885-ben került a településre, az ekkor megnyíló két tantermes Állami Elemi Népiskolába. Itt szolgálati lakást kapott és igazgató-tanítóként vezette az iskolát. Ez a tanintézet tekinthető a mai iskolánk jogelődjének. Kovács István fia, Béla 1922-ben kezdett Nyáregyházán, s még az 1940-es évek végén is tanított.

Iskolánk épülete 2006-ig nyolc tantermes volt, 1889-ben épült, 1957-ben, majd 1974-ben történő bővítéssel nyerte el korábbi formáját. A korábbi tornaterem 1982-ben került átadásra (avatása február 1-jén volt).

Kézműszakos, váltótanításos rendben folyt a nevelő-oktató munka. Az iskola és a község pedagógus-megtartó ereje kicsi volt a nagy áldozatok és erőfeszítések ellenére is.

Elkerülhetetlenül szükséges volt az iskolabővítés és az egyműszakos iskola megteremtése. Hosszú évek eltelte után a vágy 2004-ben végre realitássá vált, hiszen a község önkormányzata elnyerte a támogatást, s végre elkezdődhetek a munkálatok. A 2006/07-es tanévtől kezdődően diákjaink már korszerű, egyműszakos iskolában tanulhatnak.

Az iskola földrajzi és gazdasági környezete

Iskolánk Nyáregyháza nagyközség központi részén elhelyezkedő intézmény.

A beiskolázási körzet – Nyáregyháza erősen tagolt településszerkezete miatt – nagy távolságokat is magába foglal, így szükséges a helyi autóbusz-járatok igénybevétele.

Mivel körzetünkben nincsenek jelentős ipari létesítmények, illetve nagy- és középvállalkozók telephelyei sem, ezért iskolánk jelentős szponzori támogatásra nem számíthat.

Tradíciók

- Tagozat szintű kirándulás
- Irodalmi színpad
- Énekkar
- Képzőművészeti kiállítások
- Határtalanul kirándulások
- Erzsébet tábor
- Egészségnap
- Hangversenyek
- Fáklyás felvonulás október 6-án a helyi Hősök terére
- Nyáry Pál emlékséta februárban
- Iskola-hívogató („Csipegető”)
- Maszel Pál matematika emlékverseny
- Nyáry Pál napok:
 - házi versenyeket rendezünk társadalom- és természettudományi tantárgyakból
 - sportversenyeket szervezünk
 - helyi mesemondó és népdaléneklési versenyt hirdetünk

Az iskola jelenlegi állapota

Iskolánk – uniós támogatással – 2006-ban épült, így elmondható, hogy diákjaink általános iskolai képzése egészséges és optimális infrastrukturális körülmények között zajlik.

A tárgyi feltételek rendszere is jónak tekinthető, azonban a kor kihívásaihoz szükséges és megfelelő alkalmazkodás megkívánja a folyamatos fejlesztést.

Személyi feltételek, jellemzők

Tanulólétszámunk a 2023/24-es tanévben:	286 fő
• Pedagógus:	28,65 fő
• NOKS:	4 fő
• Óraadó:	3 fő
• GYES-en lévő:	2 fő

I. NEVELÉSI PROGRAM

1. Az iskolában folyó nevelőoktató munka alapelvei

1.1. Pedagógiai munkánk alapelvei

Az első osztályba lépő kisiskolások sok és sokféle információ birtokában lépik át az iskola küszöbét. Érzelmekben együtt munkál a büszkeség, a bizonytalan várakozás és a kisebb-nagyobb szorongás az újtól. Szinte valamennyiükben közös azonban a vágy arra, hogy jól tanuljanak! Ehhez társul az a bizakodás, hogy ennek meg is tudnak majd felelni, tehát még rendelkeznek kellő önbizalommal, optimizmussal a tanuláshoz.

Ezt a kedvező indulási helyzetet elsősorban a gyermek szociális kapcsolatai tarthatják fenn: a szülők, a pedagógus elfogadó, szeretetteljes bátorítása, ösztönzése, az érzelmi támasznyújtás. Miért?

A 6-7 éves gyermeknél még hiányoznak a tényleges teljesítménymotivációk. Elsősorban azért teljesítenek, hogy eleget tegyenek a szeretett személyek kívánságainak, örömet szerezzenek nekik, elismerést, szeretetet kapjanak viszonzásul. Nagy ösztönző ebben a korszakban a szeretett személy elismerése, szeretete, vagy ennek elvesztésétől való félelem.

A szülő mellett a pedagógus az a jelentős személy, aki a gyermekkel való személyes kapcsolatán keresztül ezt a motiválást biztosíthatja. Így a pedagógus – gyerek viszony minősége alapvetően meghatározza a gyermek tanuláshoz való viszonyát!

Később sincs ez másként. A gyermek szeretete, motiváltsága az egyes tantárgyak iránt egyenesen arányos azzal, hogy érzelmileg mit jelent számára az a tanár, aki az adott tárgyat tanítja!

Ránk, pedagógusokra nézve ez óriási felelősség!

Az általános iskola nyolc éve meghatározza egész életünk minőségét!

Minden napot és minden egyes tanórai munkát ennek a súlyos felelősségnek tudatában kell nagyon nagy szeretettel és minden gyermek iránti odafordulással, törődéssel végeznünk!

Ez a mi küldetésünk, ennek a nem kis feladatnak kell maximális mértékben megfelelnünk!

Iskolánk oktatási céljai

„GONDOLKODTATNI, BESZÉLTETNI, CSELEKEDTETNI”

Oktatási céljaink között elsődleges az alapkészségek kialakítása és a kulcskompetenciák fejlesztése.

Kiemelt prioritással kezeljük az alábbi – tanulási minőséget befolyásoló – pszichés funkciók kialakítását, fejlesztését és fenntartását:

- a kommunikációs készségek
- a logikai gondolkodási képességek
- a motivációs szint
- érdeklődés
- tanulási ambíció
- optimális tanulási igényszint
- optimális teljesítményvágy
- tanulási kötelességtudat.

Az oktatási folyamat során célunk – az ismeretátadás helyett – a felfedezettő, tevékenykedtető oktatásra való fokozatos áttérés.

A tudással és műveltséggel kapcsolatos értékek közül kiemelt figyelmet szentelünk a tudás iránti vágy felkeltésének, fenntartásának. További célunk a megismerésre való törekvés kialakítása.

Az egészséges és reális önbizalom kialakításának érdekében úgy irányítjuk az oktatás folyamatát, hogy a feladatok megoldása erőfeszítést igénylő legyen, ugyanakkor vegye figyelembe a tanuló képességeit is.

Oktatási céljainkat kísérő, fejlesztendő pszichés funkciók:

- szorgalom
- figyelem
- kötelességtudat
- rendszerességre való törekvés
- céltudatosság
- határozottság
- akaraterő
- a kudarcok egészséges elviselése és az akadályok leküzdésére való törekvés.

Oktatási céljaink elérése érdekében szükséges tanítványaink alapos megismerése, differenciált oktatása és a tevékenységi folyamatok fenntartása.

Az iskolai tanulási folyamatok során mindig szem előtt kell tartani, hogy a pedagógusok munkája a lehető legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez!

Otthonos iskolai légkör megteremtése

- A tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk.
- Minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban.
- Tiszteletteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk: tanuló-tanuló, tanuló-nevelő, szülő-nevelő, nevelő és nevelő között.
- A tanulók egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük.
- Diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, elvárásokat.

Szellemi, erkölcsi és testi egészség egysége

- Korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, továbbépíthető alapműveltséget nyújtunk.
- A tanulók műveltségének, világszemléletének megalapozására törekszünk.
- Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink elsajátítsák az egyéni tanulás módszereit.
- Arra nevelünk, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a munkának becsülete legyen.
- Törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására.

- Megismertetjük nemzeti kultúránk és történelmünk eseményeit, kiemelkedő személyiségeit és hagyományait, hogy mindezek megbecsülése révén tápláljuk a gyermekekben a haza, a szülőföld iránti szeretetet.
- Segítünk diákjainknak észrevenni és értékelni a jót - megelőzni, felismerni a rosszat.
- Az egészséges táplálkozás, a mindennapos testnevelés mellett, önmagunk egészsége iránti felelősségre nevelünk.
- A környezet védelmében tudatos felelősségvállalásra neveljük tanulóinkat.

Demokratizmus

- Intézményi fórumok (DÖK, SZK) érdemi működtetésére, véleményükre építve, jogaikat gyakoroltatva és tiszteletben tartva együtt dolgozunk az iskola jó hírnevéért, eredményességéért.
- Fejlesztjük kritikai érzéküket, az ok-okozati összefüggésekre rávezetjük tanítványainkat.
- Érvényesítjük az egyenlő bánásmódot, a hátrányos megkülönböztetés ellen küzdünk.

Tervszerűség, tudatosság, minőségre törekvés

- Hosszú és rövid távú céltudatos tervezést folytatunk. Valamennyi foglalkoztatási formában megtervezzük munkánkat.
- A célok meghatározása után a célhoz megfelelő szervezeti formát, módszereket, eszközöket alkalmazunk.
- A gyermekeket is tudatos magatartásra készítjük fel. Fontos, hogy tudják azt, hogy mit és miért tanulnak, cselekszenek.
- Korszerű ismeretekkel rendelkező, továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre képes kreatív gyermekeket igyekszünk nevelni.

Partnerközpontú szülő-diák-tanár kapcsolat

- A szülőkkel gyakorlati együttműködést folytatunk az iskolai tanórán kívüli tevékenységekben (farsang, gyermeknap).
- A partnerközpontúság mellett figyelünk a titoktartási kötelezettség érvényesülésére is.
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy iskolánk életéről, tevékenységéről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, valamint nagyközségünk érdeklődő polgárai (Nyárfalevél, iskola-csipegető, nyílt nap, községi rendezvényeink).
- Mindemellett intézményünk kölcsönösen jó kapcsolatot ápol a helyi és társadalmi intézményekkel (óvoda, önkormányzat), egészségügyi dolgozókkal, és erre törekszik a fenntartó vonatkozásában is.

Közösség és személyiség kölcsönhatása

A közösség fejlettségi szintjén, előtérbe helyezve az életkori és egyéni sajátosságokat, segítjük a szocializációt, a gyermek egyéni adottságainak kibontakoztatását. Egységes nevelési szemléletre, eljárásra törekszünk – egységes nevelői ráhatást gyakorlunk.

Az egyént a közösség iránti felelősségre neveljük.

Világnézeti semlegesség

- Az ismereteket, a vallási, világnézeti információkat tárgyilagosan, sokoldalúan közvetítjük, tiszteletben tartva a gyermek, a tanuló, a szülő, a pedagógus vallási, világnézeti meggyőződését.
- Saját vallási és világnézeti meggyőződését mindenki szabadon gyakorolhatja.

Nevelési alaptézisünk, hogy minden gyermek érték, mindegyik tehetséges valamiben.

Célunk, hogy minél több siker- és a lehető legkevesebb kudarcélménnyel, érdeklődő, sokoldalú, a kor kihívásainak megfelelő, egymás iránt toleráns, önmagával szemben igényes egyéniségeket formáljunk tanulóinkból.

2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka értékei, céljai és feladatai

2.1. Általános célkitűzések

Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka céljait az általános emberi és a nemzeti értékek tanulókkal történő megismertetése, elfogadtatása és átadása határozza meg. Pedagógiai munkánk alapvető feladata, hogy a gyermeki nyitottságra, fogékonyságra, érdeklődésre és aktivitásra építve a személyiségfejlődés szempontjából kiemelten fontos alábbi értékeket tanulóink elsajátítsák, ezek képviselője váljon bennük meggyőződéssé és határozza meg viselkedésüket, magatartásukat.

1. Az élet tisztelete, védelme. A természeti környezet megóvása. Az állatok és növények védelme, szeretete. Fogékonyság az élő és az élettelen természet szépsége iránt.
2. Az ember testi és lelki egészsége. Az egészség megőrzésének fontossága. Az egészséges és kulturált életmód iránti igény. A testmozgás iránti igény. Az önellátás képességeinek kialakítása (tisztálkodás, öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása). Az egészségvédelem (az egészségre káros szokások ismerete, elutasítása; a balesetek megelőzése).
3. A természettudományos gondolkodás tapasztalatokon alapuló fejlesztése, a velünk élő környezet értékeinek védelme.
4. Az önismeret, a saját személyiség kibontakoztatásának igénye (önbecsülés, önbizalom). Felelősségvállalás saját sorsának alakításáért (önállóság, kitartás, szorgalom, kreativitás). Nyitottság az élményekre, a tevékenységekre, az esztétikum befogadására és létrehozására.
5. Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra. Hűség, önzetlenség, megértés, tapintat, őszinteség, egymás elfogadása, udvariasság, figyelmesség.
6. A család tisztelete, a szülők, nagyszülők megbecsülése, szeretete.
7. Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben. Udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartása. Fegyelem és önfegyelem. Közösségi érzés, áldozatvállalás. Törekvés az előítélet-mentességre, a konfliktusok kezelésére, készség a megegyezésre.
8. A világ megismerésének igénye. Igény a folyamatos önművelésre, az értékelés és önértékelés, valamint az önálló tanulás képességeinek kialakítására.
9. A szülőföld és Magyarország megismerése, szeretete, megóvása. A nemzeti kultúra ápolása: a nemzeti múlt megismerése, megértése, emlékeinek, hagyományainak, jelképeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. Egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet.

KULCSKOMPETENCIÁK	CÉLOK
Kommunikációs kompetencia Anyanyelvi kommunikáció	<ul style="list-style-type: none"> • a szóbeli és írásbeli szövegalkotás, szövegértés • szövegértés fejlesztését különböző típusú szövegeken • az írás eszközszintű használatát, • a helyesírási ismeretek tudatos alkalmazását, • a kulturált nyelvi magatartás gyakorlását • verbális és nonverbális kommunikációs képesség • tantárgyra jellemző szaknyelv használata • segédeszközök megfelelő használata (könyvtárhasználat, digitális technika, média, stb.)
Kommunikációs kompetencia Idegen nyelvi kommunikáció	<ul style="list-style-type: none"> • a hallott és olvasott idegen nyelvi szöveg értését, • az idegen nyelvi párbeszéd gyakorlás, • más nép kultúrájának megismerését. • az idegen nyelv nyelvtani szerkezetének és rendszerének ismerete • kulturális sokszínűség megismerése, etnikai másság elfogadása
Matematikai gondolkodási kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> • alpműveletek biztos végzése, a mindennapi életben alkalmazható tudás megszerzése, • a logikus gondolkodás fejlesztése, • matematikai modellek (képletek, táblázatok, grafikonok stb.) alkalmazását, • a tér, idő, mértékek mélyítése, • a dolgok logikus okának és érvényességének megkeresése • alapvető törvényszerűségek nyomon követése: az egyes elméleti modellek igazolása a mindennapi életből merített empirikus tapasztalatok útján

Természettudományos kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> • a természetben lezajló kölcsönhatások megértése, • a természettudományos és a műszaki műveltség fejlesztése, • a környezettudatos magatartás formálása, • rendszerszemléletű gondolkodás az alkalmazhatóság praktikumának vonatkozásában, • kulturális sokszínűség megismerése, ismerete, a nemzetiségek • és a nyelvi-vallási etnikumok szerepének értékelése, a másság elfogadása • bepillantás a jelen főbb kutatási tevékenységeibe
Digitális kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> • az információszerezés új módszereinek, eszközeinek megismerése, • az információs technika magabiztos használata, • médiatudatos magatartás kialakítása.
Tanulás	<ul style="list-style-type: none"> • a tanulók pozitív attitűdjének alakítása, • saját tanulási stratégiák kidolgozása, • önértékelés, illetve mások objektív értékelése • munka- és karriercélok megfogalmazása, • segédeszközök használata.
Személyes és társas kapcsolati kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> • magatartási szabályok alkalmazása • törekvés a harmonikus életvitelre • a közjó iránti elkötelezett tevékenység gyakorlása, • aktív részvétel a közügyekben, • a nemzeti öntudat helyes értelmezése • toleráns viselkedés vallási-nyelvi etnikumokkal, • nemzetiségekkel.
Munkavállalói, vállalkozói kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> • célokhoz végrehajtási terv készítése, • nyereség és veszteség kalkulálása,

	<ul style="list-style-type: none"> • a pénz világában való tájékozódás, • a vállalkozások pénzügyi és jogi feltételeinek ismerete, • tervezés, szervezés, irányítás.
Kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság	<ul style="list-style-type: none"> • érzelmek, élmények kifejezése szóban, írásban, zenében, rajzban, mozgásban, • művészeti alkotások megértése, • pozitív attitűd kialakítása a művészetek iránt, • saját nézőpont összevetése mások véleményével, • a művészi-alkotói szabadság korlátjainak ismerete.

3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

CÉL	FELADAT
Erkölcsei nevelés	Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra.
Értelmi nevelés	Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása.
Önismeret és társas kultúra fejlesztése	Az egymásrautaltság felismerése, az egymás iránti tolerancia fejlesztése közös programok alkalmával. A gyermekközösség sokirányú tevékenységének, a közösséghez tartozás felelősségének fejlesztése, a veszélyhelyzetek felismerése, a visszautasítás lehetőségeinek elsajátítása. A közösségi élethez szükséges készségek, szokások, értékek megtanulása. Hozzá kell segíteni, hogy képessé válják érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra.
Érzelmi nevelés	Az ember alapvető érzelmeinek megismerése, kezelése. Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes,

	cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása.
Akarati nevelés	Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése. Nemzetiségek, a vallási-nyelvi etnikumok történelmének- és jelenformáló szerepének megismertetése.
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. (pl: a XX. századi totális diktatúrák lélektelen, emberellenes voltának sokoldalú bemutatása). Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre.
Pályaorientáció, munkára nevelés	A tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest átfogó kép nyújtása a munka világáról. Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.
A testi és lelki egészségre nevelés	A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása. A lelki egészség, a mentális frissesség megőrzése. A testi és a lelki egészség harmonikusan együtthető fejlesztése és megőrzése. A tanulók ösztönzése arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz- és feszültségoldás különféle ismereteinek elsajátítására, módszereinek alkalmazására.
Környezettudatosság, fenntarthatóság,	Az erőforrások tudatos, takarékos és felelősségteljes használatának megtanítása, gyakoroltatása. A közvetlen és tágabb környezet értékeinek megőrzésére,

	gazdagítására nevelés. Ez a fejlesztés a Komplex Alapprogram egyik kiemelt fejlesztési feladatai is.
Gazdasági és pénzügyi nevelés	Az észszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás közötti kapcsolat megismertetése (pénzügyi alapismeretek, banki tranzakció és fogyasztóvédelem). Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát.
Médiatudatosságra nevelés	A média működésének és hatásmechanizmusainak, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatok megismertetése. A valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetése.
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	A hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és - megvalósítás).
Családi életre nevelés	A harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. Felkészítés a családi életre. A felelős párkapcsolatok kialakítása, ismeretek közvetítése a családi életben felmerülő konfliktusok kezeléséről.

4. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az egészségnevelés legfontosabb célja, hogy képessé tegye az embereket arra, hogy egyre növekvő kontrollt szerezzenek saját egészségük felett, többet törődjenek az egészségükkel, és mindehhez rendelkezzenek a szükséges információkkal és lehetőségekkel. Olyan életmódbeli alternatívákat kínál fel, amelyekkel azonosulva az egyéneknek lehetőségük nyílik az egészségesebb életforma kiválasztására. Az egészségfejlesztés legfontosabb helyszíne az iskola. Egyik kiemelt feladatunk, hogy az ide járó gyermekek ne csak elvétve, kampányszerűen találkozzanak az egészségfejlesztés fogalmával, hanem egész éven át részesei legyenek egy átfogó egészségfejlesztési programnak. Tanulóink a személyiségfejlődés és az értékek elsajátítása szempontjából még olyan periódusban vannak, amelynek során érdemi hatást lehet elérni a későbbi életideálok, preferenciák kialakításában. Fontos, hogy diákjaink életébe beépüljenek ezek a megelőző, egészségmegőrző lépések, így nagyobb eséllyel válhat belőlük egészségtudatos, felelős gondolkodású felnőtt. Egészségfejlesztési programunkat a vonatkozó rendelet alapján a helyi sajátosságokat is figyelembe véve dolgoztuk ki. Ennek megfelelően az alábbi főbb témakörökre építünk:

- Egészséges napirend kialakítása
- Egészséges büfé
- Egészséges, változatos gyermekétkeztetés
- Iskolai balesetek számának csökkentése
- Szoros kapcsolat ápolása a gyermekorvossal, fogorvossal és a védőnővel

- Személyi higiénia, egészséges öltözködés
- Mindennapos testnevelés (heti 5 óra),(Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (Nkt.) 27. § (11) bekezdés alapján)
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján
- Minden évben két alkalommal egészségnapot tartunk
- Felmentett tanulók számának csökkentése
- Gyógytestnevelés hatékonyságának növelése
- Lelki egészség megőrzése, mentálhigiéné fejlesztése
- Magatartási és szerfüggőségek megelőzése
- Drogprevenció
- Gyermeket veszélyeztető bántalmazás megelőzése

4.1. Az egészségnevelési program célja

A tanulók ismerjék meg az egészségvédelem kiemelt kérdéseit:

- az életkorral járó biológiai-pszichohigiénés tennivalókat;
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztésének módjait;
- a rendszeres fizikai aktivitás egészségmegőrzésben játszott szerepét;
- az egészségtudatos létehez tartozó egyénileg kialakított mozgásprogram, a fittség megőrzése,
- az egészségre káros szokások biológiai – élettani – pszichés összetevőit (pl: alkoholfogyasztás, dohányzás, inaktív életmód, helytelen táplálkozás, drogfogyasztás);
- a stressz- és feszültségoldó gyakorlatok szerepét a testi-lelki kiegyensúlyozottság elérésében;
- a társas kapcsolatok egészségi-etikai kérdéseit
- az elsősegélynyújtás alapjait.

Cél: Ezen tudás birtokában képesek legyenek egészségük megőrzésére, a betegségek megelőzésére, egészséges személyiség kimunkálására, a helyes magatartás kialakítására, egymásra figyelésre.

4.1.1. Szomatikus nevelés

- higiénés nevelés (személyi nevelés, környezethigiénére nevelés)
- profilaxisra (betegség megelőzésére) nevelés
- kondicionálás (testedzés, sport)
- balesetmegelőzésre nevelés

4.1.2. Pszichohigiénés nevelés

- önismeretre, önfejlesztésre nevelés
- a stressz- és feszültségoldó gyakorlatok alkalmazása a testi-lelki kiegyensúlyozottság elérésében
- környezeti hatások feldolgozására nevelés
- emberi kapcsolatok harmóniájára nevelés, társas kapcsolatok és csoportdinamika fejlesztése
- káros szokások, szenvedélyek megelőzésére nevelés
- érzelmi nevelés

4.1.3. Szociálhigiénés nevelés

- kommunikációs nevelés
- családi életre nevelés
- az iskola, mint munkahely kedvező légkörének alakítása

4.2. Az iskolai egészségfejlesztésben együttműködők köre

Az iskolai egészségfejlesztés sikerességéhez elengedhetetlen az érintett területeken dolgozó szakemberek összehangolt munkája – iskolán belül és kívül egyaránt. Szerteágazó feladatainknak ez a terület egy olyan metszéspontja, amely tanulóink testi, lelki egészségének megőrzéséért és fejlesztéséért létezik. E munkában az alábbi szervezetek szerepe kiemelten fontos:

- fenntartó (tankerület)
- tantestület tagjai
- iskolapszichológus
- iskolaegészségügyi szolgálat: iskolaorvos, védőnő
- pedagógiai szakszolgálat, nevelési tanácsadó
- gyermek- és ifjúságvédelmi felelős
- rendészeti szervek, iskolarendőr
- ételmisszer árusító üzlet: iskolabüfé
- gyermekétkeztető szervezet
- egyházak, alapítványok, civil szervezetek
- Vöröskereszt (iskolánk bázisiskola)
- gyermekjóléti szolgálatok, családgondozók
- kortárs segítők
- DÖK
- SZK

5. Egészségfejlesztési program

Egészség- és környezeti nevelési program, tevékenységek				
Feladat, tevékenység	Koordináló	Elvárt eredmény	Mérés	Módszer
Egészségi állapot felmérés	Osztályfőnök, védőnő, igazgatóhelyettes	Tanulói veszélyeztetettségi faktorok száma csökken	Netfitt tesztek	felvilágosítás
Egészséges táplálkozás tudatosítása	Osztályfőnök, védőnő, biológia tanár, testnevelő tanárok	Testzsír, vércukor, vérnyomás-mérés adatai normalizálódnak, egészséges testkép, egészségi állapot ismerete tudatos, testmozgás és	Táplálékpiramis, napi étrend, kalóriatáblázat,	felvilágosítás, KAP

		egészség kapcsolata tudatosul		
Testmozgás tudatosítása	Testnevelő, diákönkormányzatot segítő oktató	Bevont tanulók száma sportnapon, sportkörön, kiránduláson nő, egészséges testtartás, testkép jellemző, a szabadidőt aktívan eltöltők száma nő, testi higiénia javul	Jelentkezési lap, fotó, ábrák	felvilágosítás, KAP
Véradás	igazgatóhelyettes, Vöröskereszt Nyáregyházi Alapszervezet elnöke	Véradók száma nő, egészségügyi kockázat csökken, táplálkozás javul, gyógyszerhasználat, szenvedélybetegségek száma csökken	Jelenléti ív	szűrővizsgálat, véradás szervezés
Biztonságos családtervezés	Osztályfőnök, védőnő	Kortársoktatók pozitív hatása érvényesül a családi élethez való viszonyban, harmonikus párkapcsolatot működtetnek a tanulók	Jelenléti ív, fotó	kortársoktatás
Lelki egészség megőrzése	Osztályfőnök, iskola szociális segítője	Önismereti foglalkozások száma nő, javul a tanulói önértékelés, személyes krízisben segítséget kap, stratégiát alkot, függőséget elkerüli, konfliktuskezelés fejlődik, táplálkozásvárossá nem alakul ki, harmónikus	Teszt, interjú, jelenléti ív	önismeretei foglalkozás, KAP

		párkapcsolatra képes		
Szenvedélybetegségek kialakulásának megelőzése	igazgatóhelyettes, védőnő, Biológia tanár	Prevenációs foglalkozáson résztvevők száma nő, nem alakul ki illetve a függőségek száma csökken, agresszió, konfliktusszám csökken	Jelenléti ív	felvilágosítás, önismereti foglalkozás, kortársoktatás
Elsősegélynyújtás	Védőnő, testnevelő, biológia tanár, osztályfőnök	Megtartott foglalkozások száma nő, elsősegély nyújtásra képes fiatalokká válnak a tanulók, egészségi állapot ismerete tudatos egészségügyi kockázat csökken,	Teszt, fotó táblázatok, gyakorlati oktatás, versenyfelkészítés	felvilágosító óra, szakkör
Agresszióprevenció	igazgatóhelyettes, iskola szociális segítőtje	Prevenációs foglalkozáson résztvevők száma nő, konfliktusok száma csökken	Jelenléti ív, fotó	önismeretei foglalkozás, KAP
Személyi higiéné tudatosítása	Osztályfőnök, védőnő	Iskolaorvosi, fogászati szűrések hatására csökken a kezelést igénylő elváltozások száma, egészségügyi kockázat csökken, testi higiénia javul	Jelenléti ív	felvilágosítás szűrővizsgálatok

Szelektív hulladékgyűjtés, elemgyűjtés	Osztályfőnök, természettudományokat oktatók, igazgatóhelyettes	Szelektív hulladékgyűjtő tanulók száma nő, higiéné, egészséges és biztonságos környezet alakító magatartás jellemző	Plakátok	önkéntes munka, KAP
Fenntarthatósági, digitális, pénzügyi tudatossági témahét (akció, kiállítás, vetélkedő, előadás)	Természettudományos oktatók, osztályfőnök	Programokon résztvevő tanulók száma nő, fogyasztói szokásaik tudatosakká válnak, egészségmegőrző szemlélet jellemző, média és reklám tudatos és kritikus értelmezése	Munkatervek, tanmenetek	csoportmunka, projektmunka, prezentáció, KAP
Üzemlátogatás (hőerőmű, szennyvíztisztító, atomerőmű)	Természettudományos oktatók, osztályfőnök	Programokon résztvevő tanulók száma nő, egészségmegőrző szemlélet jellemző, környezetszennyező tevékenységet nem folytatnak	Jelenléti ív, fotó	megfigyelés, mérés
Lakóhelyi akciókhoz csatlakozás (faültetés, szemétyűjtés)	Osztályfőnök, igazgatóhelyettes	Programokon résztvevő tanulók száma nő, környezetbarát életmód, szemlélet megerősödik, egészséges és biztonságos környezet alakító magatartás jellemző	Regisztráció, igazolás, jelenléti ív	önkéntes munka, KAP
Pályázat, partneri együttműködés (egészség prevenció és környezettudatosság)	Munkaközösség-vezető, igazgatóhelyettes	Pályázatok száma, együttműködések száma nő, kevesebb betegség, szenvedélybetegség, függőség alakul ki, önismeret fejlődik, lelki kiegyensúlyozottságban, személyes krízisben,	Pályázati, együttműködési dokumentum,	felvilágosítás, mentálhigiéné, önismereti foglalkozás, kortársoktatás

		agresszió- és konfliktuskezelésben javulás		
Zöld terület gondozása	Osztályfőnök, igazgatóhelyettes, karbantartó, takarító személyzet, diákönkormányzatot segítő tanár	Programokon résztvevő tanulók száma nő, felelős környezetmegóvó magatartás, egészséges környezet fenntartása jellemző	Munkaterv, tanmenet, fotó	önkéntes munka
Tanulási környezet gondozása	Osztályfőnök, szülők	Környezetbarát kiegészítők száma nő, takarékos, felelős, állagmegóvó, magatartásforma, kiegyensúlyozott személyiségfejlődés, egészséges környezet fenntartása jellemző	Munkaterv, tanmenet, fotó	önkéntes munka, projekt-munka

6. Környezeti neveléssel összefüggő feladatok

Célok: segítse tanulóinkat a környezettel harmonikus életvezetési képességeik kialakulásában, igazítsa el őket a környezeti problémák felismerésében, kezelésében, fejlessze felelősségérzetüket, környezettudatos magatartásukat.

6.1. Feladatok az alsó tagozaton:

- Tiszta környezet, mozgásigény kielégítése, szelektív hulladékgyűjtés, növények gondozása az osztályteremben, a környezetvédelem jeles napjainak megünneplése, kirándulások szervezése.
- A környezetismeret és természetismeret órák anyaga tartalmazza a környezeti sétákat, a napirend helyes kialakítását, gyűjteménykészítést, a környezet káros hatásai elleni védekezést.
- Kézműves órákon a természet sokszínűségének, formagazdagságának tanulmányozása, természetes anyagok használata.

6.2. Feladatok a felső tagozaton:

- Osztályfőnöki órákon feldolgozásra kerülnek a táplálkozási szokások, a szükségtelen túlcsoomagolás, a szemét kezelése, anyag- és energiatakarékosság
- Magyar nyelv és irodalom órákon a kommunikáció foglalkozik a környezeti kérdésekkel
- Történelem órákon a fejlődés végig vezetése a természet és társadalom összefüggéseinek bemutatásával
- Matematika órákon adatok gyűjtése a környezet állapotáról
- Informatika órákon környezeti vonatkozású feladatok megoldása a számítógép használatával
- Ének-zenei órákon megjelennek a természeti témájú dalok
- Rajz és technika órákon a természetes anyagok, tárgy és környezetkultúra területei adják a környezeti nevelés alapjait
- Természettudományos tantárgyak tanterveiben témakörökre lebontva jelenik meg a környezeti nevelés, amelyekre a tanmenetek készítésekor különösen oda kell figyelni.

6.3. Tanórán kívüli környezeti nevelés:

- Kirándulások, séták
- Szemétgyűjtés
- Papírgyűjtés
- Különválogató, szelektív hulladékgyűjtés

A környezeti nevelés eredménye nem mérhető olyan módon, mint a tantárgyi tudás. A fejlődés folyamatos követése és az iskolai célokkal történő összevetése alapvető nevelői kötelesség. Tanulóink neveltségi szintje és beállítódásának értékelése magatartásuk és szorgalmuk minősítéseként kell, hogy megjelenjék.

A Komplex Alapprogram alprogrami foglalkozásai:

A különböző alprogrami foglalkozások adta lehetőségek maximális kihasználásával értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes. Legyenek nyitottak, érdeklődők bármilyen életgyakorlathoz kapcsolható foglalkozáson.

„TE ÓRÁD”: a szabadon választott foglalkozáson ismerkedjenek a természet szépségével, jelenségeivel, ábrázolják azt, készítsenek játékokat, rajzokat.

Együttműködők és az együttműködés szinterei lehetnek:

- tantestület (osztályfőnöki munka, szaktanárok órái, napközis foglalkozások, témanapok, versenyek)

- egyházak, szervezetek (cserkészlet)

7. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

7.1. Az intézményvezetés és a nevelőtestület együttműködése

Az intézmény nevelőtestületének munkáját az intézményvezetés irányítja, melynek tagjai: az igazgató, a helyettesek.

A nevelők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg vagy munkaköri vezetőjük, illetve választott képviselőik útján közölhetik az igazgatósággal.

Nevelőtestületünk munkája – a kor kihívásaihoz igazodva – folyamatos fejlesztést igényel. Törekszünk arra, hogy az alsó és felső tagozatos nevelők közössége jól szervezett, egymással folyamatosan építő jellegű munkakapcsolatban álló, innovatív, az önképzést kiemelten kezelő pedagógusokból álljon. Érvényesíteni kívánjuk a tantestületi szintű jó munkakapcsolatot, egymást segítő jó szándékot. Célunk, hogy példaértékűen végezzünk képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítést, továbbá javítani kívánjuk az iskolánkból – érettségit adó – középfokú intézménybe továbbtanulók arányát.

Tantestületünk munkaközösségeiben törekszünk a 100 %-os szakos ellátottságra.

7.2. Iskolánkban működő szervezetek

- Munkaközösségek: jelenleg hat munkaközösség működik; alsós, felsős, osztályfőnöki, zeneiskolai, napközis, valamint komplex alapprogram. A munkaközösségek meghatározott feladatokkal, jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek. Segítik az irányító, tervező, szervező, ellenőrző és értékelő tevékenységet, a szaktantárgyak tanításának minőségi fejlesztését, valamint az iskolánkba érkező gyakornokok mentorálásában is részt vállalnak.
- Diákönkormányzat: Tagjai ellátják a tanulók érdekeinek képviseletét, összehangolják a tanítás nélküli munkanapok és szabadidős programok tevékenységét. A diákönkormányzatban az iskolánk osztályközösségei által választott tanulók képviselik a gyerekeket.
- Az iskola alkalmazotti közössége: az intézmény nevelőtestülete és az intézménnyel köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban álló dolgozók. Illetékessége: véleményezés és javaslattétel az intézmény egészét érintő, valamint olyan kérdésekben, amelyeket a rendelkező jogszabály az iskola alkalmazotti közösségének hatáskörébe utal.
- Szülői Közösség: a szülők által választott szervezet, mely működésén keresztül érvényesíti a szülők jogait, és eljár kötelességük teljesítése érdekében.
- Nyáry Pál Általános Iskoláért Alapítvány: Az intézményünkkel együttműködő alapítvány többször támogatja iskolai kirándulásainkat és rendezvényeinket.

- Baranyi Ferenc Könyvtár: A község által szervezett táborok iskolánk épületében zajlanak (Használatbavételi szerződést kötünk), ezen táborok szervezésében, lebonyolításában segítséget adunk. A tábor finanszírozását az önkormányzat biztosítja.

8. A pedagógusok helyi intézményi feladatai

Az osztályfőnök feladatai:

Az osztályfőnököt az igazgató bízta meg, munkáját az iskola pedagógiai programja és az éves munkaterv alapján végzi, havonta pótlékban részesül. Az osztályfőnök erkölcsi és pedagógiai felelősséget vállal a rábízott tanulók biztonságáért; kulturált viselkedéséért; személyiségük fejlesztéséért.

A megbízás célja:

Irányítja, szervezi a felelősségére bízott tanulóközösség iskolai életét, jelentős nevelő hatást fejt ki, érdemben foglalkozik a rábízott fiatalok egyéni gondjaival. Az egységes értékrend megvalósítása érdekében koordinálja a pedagógusok a fejlesztő – nevelő hatását, ellenőrzi az osztályában folyó pedagógiai tevékenységet.

Részletes feladatkör:

Nevelés, egyéni személyiségfejlesztés:

1. Alaposan és sokoldalúan megismeri osztálya tanulóit (személyiségjegyek, családi–szociális körülmények, szülői elvárások, tanulói ambíciók). Feltérképezi az osztályközösség szociometriai jellemzőit; az osztályon belüli értékrendet.
 2. Nevelő munkáját, a tanulók egyéni, differenciált személyiségfejlesztését a pedagógiai program alapján tervezi.
 3. Az osztályfőnöki órákra felkészül, a tanulók érdeklődését, aktivitását figyelembe véve.
 4. Alkalmat teremt az osztályközösségben a demokratikus közéleti szereplés gyakorlására, törekszik a munkamegosztásra. Segíti a diákönkormányzati törekvéseket, képviselést.
 5. Kialakítja a reális önértékelés igényét, az életkornak megfelelő szituációkkal önállóságra és öntevékenységre nevel. Felelősök (hetesek, ügyeletesek) megbízásával és számonkérésével biztosítja az osztályterem a berendezési tárgyak megőrzését, a rendet, tisztaságot.
 6. Gondoskodik a szociális segítségnyújtásról, együttműködik a gyermekvédelmi felelőssel. Segíti a személyre szabott és sikeres pályaválasztást.
 7. Önismereti gyakorlatokkal készíti fel tanulóit a társadalmi elvárásokra, segíti tanítványai pályaválasztását.
 8. Felkészíti a tanulókat az intézmény hagyományos rendezvényeire; ünnepségeire; segíti a különféle szabadidős programok, kirándulások, klubfoglalkozások szervezését (kulturált szórakozás, művelődés, táborozás, stb.) és megvalósítását. A szabadidős rendezvényeken való észvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.
 9. Irányítja minden rendezvényen az udvarias és kulturált viselkedést; fegyelmezett munkát, a rend és tisztaság fenntartását; a környezet védelmét. harmonikus társas kapcsolatokat.
- Tanulmányi munka segítése:**
10. Szempontokat és tanácsokat ad a hatékony tanulási módszerek, és a helyes időbeosztás (szellemi és fizikai tevékenység egyensúlya) elsajátításához.

11. Havonta a diákokkal együtt értékeli a tanulmányi előmenetelt, a magatartását és szorgalmát.
12. Segíti a folyamatos felzárkóztatást.
13. Támogatja a kiugró tehetségek szakköri képzését.
14. Együttműködik az osztályában tanító pedagógusokkal, látogatja osztálya tanítási óráit, foglalkozásait; az észrevételeket megbeszéli érintett nevelőkkel.

Kapcsolattartás a szülőkkel:

15. A munkaterv szerint szülői értekezletet; fogadóórát tart. Megismerteti a pedagógiai programot, a házirendet; nevelési elképzeléseit.
16. Folyamatosan tájékoztatja a szülőket a gyerekek magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről, az egyéni fejlesztéséről, a dicséretéről és elmarasztalásáról.

Tanügyi feladatok:

17. Képviseli osztálya érdekeit a nevelőtestület előtt, minősíti tanítványai magatartását és szorgalmát.
18. Aktívan tevékenykedik az osztályfőnöki munkaközösségben.
19. Ellenőrzi az érdemjegyeket a digitális naplóban, figyelemmel kíséri az igazolásokat, a mulasztások valós okait.
20. Elvégzi az osztályfőnöki adminisztrációs teendőket, felel az digitális napló és a törzslapok, más nyilvántartások szabályszerű és naprakész vezetéséért, statisztikai adatokat szolgáltat.

Feladatköri kapcsolatok

Kiegyensúlyozott kapcsolatot tart azoknak az intézményeknek, szervezeteknek, és hatóságoknak az alkalmazottaival, képviselőivel, akiknek együttműködése szükséges feladatainak ellátásához.

Jogkör, hatáskör

Ismeri a megbízatására vonatkozó törvényeket, rendeleteket és igazgatói utasításokat.

Felelősségi kör

Felelőssége kiterjed teljes megbízatására és egész pedagógiai tevékenységére. Aktivitásától, példaadásától és igényességétől nagymértékben függ az osztályközösség tanulmányi eredményessége, a tanulók neveltsége.

A szaktanárok feladata:

- Minden tantárgyból havonta minimum 1 érdemjeggyel rendelkezzen a tanuló.
- Az elméleti tantárgyak tananyagából a szóbeli kifejezőkészség fejlesztése érdekében félévente legalább 1 alkalommal szóban is feleljen a tanuló
- Az év végi minősítés és az osztályzatok lényegesen nem térhetnek el egymástól.
- Ha a tanuló félévkor vagy év végén bukásra áll, lehetősége van az adott félév, tanév tananyagának a minim követelményéből minimum szintű felmérést írni. A minimum szintű felmérő érdemjegye maximum 2-es lehet, ehhez a tanulónak a feladatsor 75%-át kell teljesítenie. Ha a tanuló az előírt szintet teljesítette, elégséges érdemjeggyel lezárható.

A nevelőtestület feladata:

- Az osztályozó értekezleten a nevelőtestületnek jogában áll az osztályzatot módosítani.

Évfolyam	Szorgalmi időben és félévkor	Tanév végén
1. évfolyamon és 2. évfolyamon félévkor	digitális napló Értékelőlap	Bizonyítvány Napló Törzslap Értékelőlap
2-8. évfolyamon	digitális napló	Bizonyítvány Napló Törzslap

9. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek

Iskolai nevelő és oktató munkánk egyik alapvető feladata a kiemelt figyelmet igénylő tanulók fejlesztése, melynek alapja a tanulók egyéni képességeinek, fejlettségének, ismereteinek figyelembe vétele, a differenciálás; valamint különféle egyéni fejlesztő módszerek és szervezeti formák alkalmazása a tanítási folyamatban.

Munkánk során kiemelten kezeljük:

- a sajátos nevelési igényű;
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő;
- a kiemelten tehetséges;
- a tanulási kudarccal küzdők,
- a szociális hátránnyal küzdő tanulók egyéni fejlesztését.

9.1. A sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos feladatok

A sajátos nevelési igényű tanulók

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók iskolai fejlesztésének elvei.

A személyiség egészséges építésének és a lelki egyensúly fenntartásának egyik eszköze a lehetőségek szerinti önállóságra nevelés. A tanulóknak akkor alakul ki reális, pozitív énkép, ha önmagához képest fejlődik, ér el sikereket.

A sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos feladatok

Iskolánkban a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása a többi tanulóval együtt, integrált formában folyik.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. sz. mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve alapján szervezzük meg.

A sajátos nevelési igény megállapítása a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság (TKVSZRB) jogköre.

Ennek folyamata:

- az iskola vagy a szülő a probléma észlelésekor pedagógiai, pszichológiai „szűrővizsgálatot” kér az Egységes Pedagógiai Szakszolgálattól,
- az EPSZ javaslatára az SNI megállapítását egy új vizsgálatral végzi el a TKVSZRB.
- A kérelemnek formanyomtatványa van.
- Mindkét vizsgálathoz a szülő hozzájárulása szükséges.
- Ha a szülő a vizsgálatokhoz nem járul hozzá, a gyermek érdekében az iskolának a Kormányhivatal felé felszólítását kell kezdeményezni.

A sajátos nevelési igény megállapítása a bizottság által meghatározott időszakra vagy tanévre szól, annak további fennállása esetén kontroll vizsgálatot kell kérni a TKVSZRB-től.

A fejlesztés feladatai

- A tanulást megalapozó pszichés funkciók, az érzékelés-észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése
- A relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása
- A manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés
- A fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megértést és bevéődést segítő technikák, eljárások megtalálása és alkalmazása.

Integrálandó SNI-csoportok

- Tanulásban akadályozott (BNO F70)
- Iskolai képességek kevert zavara (BNO F81.3)
- Látássérült (BNO H5420)
- Dyslexia (BNO 81.0)
- Dysgraphia (BNO 81.1)
- Dyscalculia (BNO 81.2)
- Kevert specifikus fejlődési zavar (BNO 83)

Egyéni fejlesztési terv kialakítása

Eredményes, fejlesztésre valóban alkalmas fejlesztési tervet csak a tanuló alapos megismerése után lehet elkészíteni! Legfontosabb diák-megismerési szempontok:

- Motiválhatóság
- Tanuláshoz, felnőttekhez, társakhoz való viszony
- Órai figyelem
- Szociális háttér

Egyéni terápiás fejlesztési terv készülhet még szakvélemény alapján is. Ebben az esetben szükséges a mérési eredmények megismerése, valamint azok megbeszélése a tantestület azon pedagógusai között, akik tanítják az adott tanulót.

Az SNI-s tanulók eredményes fejlesztése, fejlődése érdekében szükséges továbbá a folyamatos kapcsolattartás az illetékes pedagógiai szakszolgálattal, valamint a gyermeket fejlesztő gyógypedagógussal, osztályfőnökökkel, szaktanárokkal és szülőkkel.

Tanórán kívüli fejlesztő órák menete

A fejlesztő órák felépítése analógiára épül, közel azonos, egy séma szerint felépítve, mely mindig más és más tartalommal van megtöltve a fejlesztendő terület(ek)nek megfelelően, és igazodik a tanulók egyéni szükségleteihez. Az órai munka tapasztalásra, játékosra és már meglévő ismeretekre, jártasságokra épül. Cél a legközelebbi fejlődési zóna elérése.

A sajátos nevelési igényű tanulók ellátása az intézményben:

- SNI – rehabilitációs foglalkozások biztosítása, melyet csak fogyatékosnak megfelelő gyógypedagógus tarthat.
- A tanuló előmeneteléről fogadóórán értékelő megbeszélést kell tartani a fejlesztésben résztvevő pedagógusoknak és a szülőnek.
- A rehabilitációs foglalkozások heti időkeretét a közoktatási törvény szerint az évfolyamra meghatározott heti tanítási óra 15 %-ában kell meghatározni.
- A fogyatékoság típusának megfelelő tankönyvek, tanulási segédletek alkalmazása a tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon.
- A tanulók képességének megfelelő differenciált foglalkoztatás.
- Képességfejlesztő játékok, eszközök, alkalmazása a tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon.
- Lehetőség szerint számítógépek fejlesztő programok alkalmazása.
- A sajátos nevelési igényű tanulók értékelése:
- A sajátos nevelési igényű tanulót a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján az igazgató, tagintézmény-igazgató mentesíti egyes tantárgyak, tantárgyrészek teljes vagy részleges (pl: írásbeli, szóbeli) értékelése és minősítése alól,
- Biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt (vagy kevesebb feladatot) a feladatvégzéshez, az írásbeli beszámolón lehetővé kell tenni az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközök alkalmazását, szükség esetén az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását.

9. 2 A BTMN tanulókkal kapcsolatos feladatok

A BTMN fogalma

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség (BTMN) fogalma:

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 4. § 3. pontjába foglalt törvényi definíció szerint „az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe

való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek”.

A BTMN tanulókkal kapcsolatos feladatok

Iskolánkban a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelése, oktatása a többi tanulóval együtt, integrált formában folyik.

A BTMN megállapítása a PMPSZ Monori Tagintézményének jogköre.

Ennek folyamata:

- az iskola vagy a szülő a probléma észlelésekor pedagógiai, pszichológiai „szűrővizsgálatot” kér az Egységes Pedagógiai Szakszolgálattól,
- A kérelemnek formanyomtatványa van.
- A vizsgálathoz a szülő hozzájárulása szükséges.
- Ha a szülő a vizsgálathoz nem járul hozzá, a gyermek érdekében az iskolának a Kormányhivatal felé felszólítását kell kezdeményezni.

A BTMN megállapítása a bizottság által meghatározott időszakra vagy tanévre szól, annak további fennállása esetén kontroll vizsgálatot kell kérni a PMPSZ Monori Tagintézményétől.

Eredményes fejlesztés szükséges feltételek:

Eredményes, fejlesztéshez valóban szükséges a tanuló alapos megismerése. Legfontosabb diák-megismerési szempontok:

- Motiválhatóság
- Tanuláshoz, felnőttekhez, társakhoz való viszony
- Órai figyelem
- Szociális háttér

Egyéni fejlesztéshez szükséges a szakvéleményben felsorolt ajánlások figyelembe vétele, a mérési eredmények megismerése, valamint azok megbeszélése a tantestület azon pedagógusai között, akik tanítják az adott tanulót.

Az BTMN tanulók eredményes fejlesztése, fejlődése érdekében szükséges továbbá a folyamatos kapcsolattartás az illetékes pedagógiai szakszolgálattal, osztályfőnökökkel, szaktanárokkal és szülőkkel.

A BTMN tanulók ellátása az intézményben:

- BTMN fejlesztő foglalkozások biztosítása, melyet fejlesztő pedagógus vagy szaktanár tarthat.
- A tanuló előmeneteléről fogadóórán értékelő megbeszélést kell tartani a fejlesztésben résztvevő pedagógusoknak és a szülőknek.
- A tanulók képességének megfelelő differenciált foglalkoztatás.
- Képességfejlesztő játékok, eszközök, alkalmazása a tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon.
- Lehetőség szerint számítógépek, fejlesztő eszköz, fejlesztő programok alkalmazása.

- Amennyiben a szakértői vélemény alapján indokolt, akkor biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt (vagy kevesebb feladatot) a feladatvégzéshez, az írásbeli beszámolón lehetővé kell tenni az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközök alkalmazását, szükség esetén az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását.

9.3 Esélyegyenlőségi alapelvek a kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységekben

Esélyegyenlőségi alapelvek:

- kulcskompetenciák megalapozása
- kulcskompetenciák megszilárdítása
- egyénhez igazodó fejlesztés
- kulcskompetenciák bővítése
- tanulók tanulási nehézségeinek feltárása
- iskolai problémák megoldásának segítése
- a tanulók személyiségének megismerése
- a személyiséghez illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása
- a „minden gyermek érték és tehetséges valamiben” elv alapján a tanuló tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése
- a kiemelkedő teljesítmény fejlesztése iskolai foglalkozásokon és iskolán kívül
- tanulásszervezési eljárásokban a tanulói önállóság, aktivitás, az egymás közötti együttműködés előtérbe helyezése
- a tanulásszervezéssel a belső motiváció kialakítása, továbbá az önszabályozó mechanizmusok beindítása
- az oktatási folyamatban a tananyag függvényében, a lehetőségekhez igazodva, a kooperatív tanulási technikák minél gyakoribb alkalmazása
- egyénre szabott ellenőrzési, értékelési eljárások alkalmazása.
- A kapcsolattartás formáinak bővítése a szülőkkel, a HHH tanulók sikeressége érdekében.
- Az új pedagógiai módszerek alkalmazásával (KAP, kooperatív tanulásszervezés), valamint továbbtanulásra felkészítő programmal növelni kell a HHH továbbtanulók számát az érettségig adó középfokú oktatási intézményekben.
- Fejlesztő foglalkozások, tanulmányi versenyek szervezésével, tehetséggondozással, a továbbtanulók nyomán követés tapasztalatainak felhasználásával megfelelő középfokú intézmény választása. Célunk, hogy a későbbiekben minél több HHH tanuló fejezze be tanulmányait a választott középfokú oktatási intézményben.
- Differenciált tanulásszervezéssel, fejlesztő foglalkozásokkal javítjuk a kompetenciamérések eredményeit. A következő években az iskola átlaga el kell, hogy érje az országos átlagot, illetve a HHH tanulók és a nem HHH tanulók eredménye közötti különbségnek csökkennie kell.
- A tanórán kívüli programoknál biztosítani kell az egyenlő hozzáférést.

A különböző szociokulturális környezetből érkező tanulók számára tanulási esélyegyenlőség segítése minden pedagógus feladata!

Lemorzsolódási intézkedésünk :

Prevenció: Az intézménybe vegyes képességű, motivációjú, különböző anyagi helyzetű és szociális háttérű tanulók járnak. A lemorzsolódási adatok mögött legtöbbször olyan sorsok állnak, amelyeket az iskolarendszer nehezen tud kompenzálni. Az évisméltések, gyenge teljesítmény háttérében a családok megtartó erejének hiánya áll a legtöbb esetben. A veszélyeztetett gyerekek családjában nem támasztanak túl nagy elvárásokat a tanulmányok terén, így a gyerekek motivációja alacsony. Sok az egy főre jutó mulasztási arány, ezt a számot azonban nagyban befolyásolja néhány tanuló egész éves hiányzási mutatója, amely általában gyámügyi esetek miatt gyűlik.

Az intézmény elkötelezetten törekszik a kompetenciafejlesztésre tanulmányi és szociális területen. Ennek főbb pontjai:

- Az SNI fejlesztést egyik gyógypedagógus végzettségű kollégánk végzi, így az előírt fejlesztések minden érintett tanuló sok esetében megvalósulnak.
- A BTMN-es tanulókat a tanítók és szaktanárok tantárgyfelosztásban rögzített fejlesztő foglalkozások keretein belül fejlesztik.
- 2020-ban csatlakoztunk a Komplex Alapprogramhoz. Pedagógusainknak módszertani megújulást jelentett ebben a rendszerben dolgozni, a gyermekek számára pedig igyekszünk még inkább élménnyé tenni a tanulást.
- A nyolcadik évfolyamosoknak első félévben minden héten felvételi előkészítő foglalkozásokat tartanak a magyar és matematika szakos kollégák.
- Gyermekvédelmi belső esetjelző rendszert működtetünk, melynek célja a veszélyeztetettség mértékének felmérése, szükség szerint a probléma tovább jelzése a külső esetjelző rendszer felé (a gyermekjóléti szolgálatokkal heti/napi kapcsolatban állunk).
- Esetmegbeszéléseket szervezünk indokolt esetben (magatartási, tanulmányi, szociális problémák).
- Tematikus, preventív osztályfőnöki órák.
- Pályázatokban veszünk részt:
 - Határtalanul
 - Erzsébet program
 - témahetek
 - egyéb, egyedi lehetőségek
- Iskolai rendezvények
 - iskolai diszkók (egyhetedik évfolyam, egyhetedik a Szülő Munkaközösség szervez)
 - Iskolacsipegető – hívogató programok a leendő elősők és szüleik számára
 - házi versenyek
 - DÖK nap
 - gyereknapi
- Iskolán kívüli programokkal színesítjük diákjaink mindennapjait.
 - Lázár Ervin Program
 - színházlátogatások
 - szakmai kirándulások
 - szabadidős kirándulások
 - helyi séták jeles napokhoz köthetően
 - tervezzük helyi üzemek szervezett látogatását pályaaorientációs céllal
- Kapcsolattartás
 - A Monori Tankerületi Központtal telefonon, e-mailen, személyesen, postai úton.
 - A POK Szolnokkal telefonon, e-mailen, személyesen, postai úton.
 - A Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal telefonon, e-mailen, személyesen, postai úton.

- A nagyközség önkormányzatával telefonon, e-mailen, személyesen.
- Szülőkkel, gondviselőkkel e-Krétán, telefonon, e-mailen, személyesen.
- Kis létszámunknak köszönhetően minden kolléga ismer minden gyermeket az intézményben. A szakmai munkaközösségek egymással, a gyermekvédelmi felelőssel és a vezetőséggel folyamatosan kommunikálnak, egyeztetnek egy-egy eset kapcsán, így jó eséllyel időben sikerül felderíteni a problémákat és kezelni azokat.
- Gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival (gyermekvédelmi szolgálatok, gyámhatóság, iskolarendőr, gyermekorvos, védőnő) telefonon, e-mailen, személyesen, postai úton.

A felsoroltakon kívül fontos az intézmény diákközpontú, esélyteremtő szemléletét kiemelni. Az ide járó gyerekekben igyekszünk kialakítani az összetartozás igényét, azt szeretnénk, ha szeretnének iskolába járni, ebbe az iskolába járni.

Diákjaink nagy aránya ingerszegény környezetből érkezik, nincs lehetőségük, vagy igényük a kultúrára, a sportolás különböző módjaira vagy az egészséges életmód kialakítására. Az iskolai programok, osztályfőnöki órák, kampányrendezvények, előadások hivatottak ezeket a hiányokat pótolni, kompenzálni. Ezek központi témái:

- önismeret
- pályaorientáció
- egészséges életmód, testi és lelki egészség (prevenció, ismeretterjesztés)
- bűnmegelőzés, bullying megelőzése, kezelése
- közlekedésbiztonság
- internetbiztonság
- tanulási stratégiák
- közösségépítés, csapatépítés
- pályaorientáció

Intervenció:

Az iskolánkban kialakított jelzőrendszerek (belső esetjelző rendszer, ESL) hatására a tantestület egyre éberebben, tudatosabban kezeli az aggodalomra okot adó eseteket. Felismertük, hogy a lemorzsolódást csak gyors, rendszerszintű reagálással tudjuk csökkenteni, így egy egész iskolát érintő szemlélet kialakítására volt szükség. Ennek elemei:

- törekvés az esélyegyenlőség tényleges megvalósulására
- kompetencia alapú oktatás
- módszertani megújulás (KAP program)
- a tanulók szociális kompetenciáinak fejlesztése
- testi-lelki egészség központi témává emelése (ne csak kampányszerűen foglalkozzunk ezekkel, hanem folyamatosan építsük be az helyes szemléletet a tanulók életébe)
- befogadó és elfogadó szemlélet erősítése (SNI és mélyszegénységből érkező tanulóinkkal kapcsolatban leginkább)
- a gyermekvédelmi esetek gyors felismerése, reagálás (jelzések megírása a gyermekvédelmi felelős felé, szükség esetén tovább jelzés, hatóságokkal való együttműködés)

Konkrét beavatkozások, célok:

1. Tanulmányi eredmény javítását célzó beavatkozás
 - DIFER mérés után egyéni igények figyelembevételével történő fejlesztés
 - ESL rendszer használata
 - változatos módszertani munkaformák
 - alapkompenciák fejlesztése
 - plusz felzárkóztató, fejlesztő foglalkozások

-
- felvételi előkészítő nyolcadik évfolyamon
 - 2. Tanulói motiváció növelésére irányuló beavatkozás
 - országos levelező versenyeken való részvétel
 - országos és területi versenyeken való részvétel
 - háziversenyeken való részvétel
 - tanulmányi kirándulások
 - tematikus napok, hetek
 - KAP rendszer alkalmazása
 - 3. Tanulói igazolatlan hiányzás csökkentésére irányuló beavatkozás
 - ESL rendszer használata
 - azonnal belső jelzések a gyermekvédelmi felelős felé
 - szoros együttműködés az érintett családokkal és a gyermekjóléti szolgálatokkal, családsegítőkkal, egyéb hatóságokkal
 - 4. Tanulói igazolt hiányzás csökkentésére való törekvés
 - ESL rendszer használata
 - időben történő belső esetjelzés a gyermekvédelmi felelős felé
 - szoros együttműködés az érintett családokkal és a gyermekjóléti szolgálatokkal, családsegítőkkal, gyermekorvosokkal
 - 5. A tanuló szociális helyzetből eredő hátrányának kompenzálását célzó beavatkozás
 - ösztöndíjak, pályázati források, alapítványi lehetőségek felkutatása, lebonyolítása
 - 6. A tanuló testi, lelki, mentális fejlesztésére, illetve szenvedélybetegség kialakulásának és bántalmazásnak a megelőzésére irányuló beavatkozás
 - évenkénti egészségnapok megtartása
 - prevenciós programok, kampányok szervezése (iskolaorvos, védőnő, iskolarendőr)
 - szűrővizsgálatok (védőnő, iskolaorvos, fogászat)
 - sportkörök, sportszakkörök, sportnapok
 - e témák osztályfőnöki munkába való beépítése
 - 7. Általános, a lemorzsolódás csökkentését célzó beavatkozások
 - szoros személyes/szakmai kapcsolat kialakítása tanár-diák, diák-osztályfőnök, pedagógus-pedagógus (munkaközösségen belül főként), pedagógus-gyermekvédelmi felelős között
 - szoros személyes/szakmai együttműködés szülővel, gondviselővel, jelzőrendszerrel
 - az ESL kiértékelései alapján a veszélyeztetett tanulókra vonatkozóan egyéni adatlapot nyitunk – egyfajta egyéni fejlesztési tervként –, melyen megfogalmazzuk a tervezett beavatkozó lépéseket és rögzítjük ezek megvalósulását
 - 8. A tanulási, magatartási nehézségeket kezelő beavatkozások
 - célzott fejlesztő foglalkozások
 - ESL rendszer használata
 - változatos módszertani munkaformák alkalmazása (KAP rendszer)
 - tanulás-módszertani ismeretek bővítése, alkalmazása
 - alapkompenciák fejlesztése (matematika, szövegértés)
 - 9. Közösségfejlesztő, közösségépítő beavatkozások
 - közösségépítő foglalkozások osztályfőnöki munkába való beépítése
 - DÖK rendezvények
 - iskolai programok

- tervezzük az ötödik évfolyamba belépő friss felső tagozatos diákok számára nyolcadikos „segítő pár” kijelölését

A kompenzációs (helyreállító) intézkedések célja, hogy alapfokú végzettséghez segítsük tanulóinkat, sikeres felvétellel, reális pályaképpel és motivációval rendelkezve engedjük el végzőseinket.

Hazánkban sok fiatal a tankötelezettségi kor vége előtt, vagy annak betöltésekor végzettség nélkül marad ki az oktatásból. A kimaradás és a végzettség nélkülség elsősorban a hátrányos szociális körülményekből adódik. Ez a helyzet az alacsony fokú iskolázottság okán sok családban mintává rögzül és tovább romlik nemzedékről nemzedékre, így mind az egyént, mind az egész családot tragikus élethelyzetbe kényszeríti. Ezen felül megfigyelhető egyfajta társadalmi értékrendromlás, morális talajvesztés – szociális helyzettől függetlenül –, ami egyre több akadályt gördít a tudatos, képzett, motivált fiatalság oktatása-nevelése elé.

A társadalmi problémák kezelésében jelentős szerepe van az oktatásnak, az oktató-nevelő munkának, az oktatási intézményeknek. A maguk pedagógiai és pedagógián kívüli eszközeivel az intézményekben dolgozó pedagógusok, pedagógiai szakalkalmazottak és technikai munkatársak sokat tehetnek és tesznek a társadalmi feszültségek kezelése, többek között a nehéz szociális helyzetben élő lakosság hátrányainak csökkentése érdekében. Ezek a kompenzációs nevelési feladatok legalább akkora kihívást jelentenek intézményünknek, mint maga a szigorú értelemben vett oktatómunka.

Ebben a tanévben a legfontosabb bevezetett új program a Komplex Alaprogram (KAP) bevezetése, melynek célja: az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve járuljon hozzá a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.

Ennek a programnak az alkalmazásával járultunk hozzá ebben a tanévben az esélyteremtéshez és a hátránykompenzációhoz. A Komplex Alaprogram bevezetése, mint legfontosabb fejlesztés történt meg a minőségi oktatáshoz kapcsolódóan. A Komplex Alaprogram célja a korai iskolaelhagyás megelőzése, elsődleges szerepet játszik a végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó nemzeti stratégia prevenciók célú beavatkozásainak megalapozásában.

A projekt, mint oktatásfejlesztési beavatkozás további közvetlen célja a differenciált, személyközpontú nevelést lehetővé tevő módszertani kultúra erősítése, a nyitottságra ösztönző intézményi nevelés-oktatás pedagógiai és módszertani eszköztárának fejlesztése, valamint a méltányosság elvén alapuló tanulási környezet kialakítása a tanulók eredményessége és sikeres előrehaladása érdekében. Közvetett cél továbbá: a személyiség és a társas készségek, a tanulási motiváció, a kognitív képességek és a tanulási módszerek fejlesztése, alapul véve a(z inter)diszciplináris ismeretelsajátítás és a pályorientáció helyzeteit.

A programban való iskolai munka jelentős arányban támaszkodik IKT ellátottságra. Az intézmény területén kiépült a nagysebességű wi-fi hálózat, tantermeink nagy része el van látva projektorral, a pedagógusok többségének munkáját iskolai célra használatos laptopok segítik. A diákok számára fenntartott iskolai tableteket igény szerint tanórai keretek között használhatják az ide járó iskolások.

Hosszú távú céljaink közt szerepel a KAP program elmélyítése, berögzítése, hiszen még gyerekcipőben járunk ezen a téren, nem egész egy éve indult el iskolánkban a program alkalmazása.

9.4. Tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek iskolánkban

Célunk, hogy iskolánk diákjai kapjanak hatékony segítséget és információt tehetségük felismeréséhez és kibontakoztatásához; tehetséges tanulóink képességeiknek és készségeiknek, érdeklődésüknek és életkori sajátosságuknak megfelelő tehetséggondozásban részesüljenek.

Tehetségfejlesztő tevékenységeink

- Tehetséggondozó órák megtartása

Tehetséggondozó tanórák, melyek célja az ismeretek kötelező tananyagon túllépő bővítése és a képességek fejlesztése, ami az érdemi tehetségfejlesztés lényegét jelenti. Továbbtanuló diákjaink számára matematika és magyar felvételi előkészítő foglalkozások biztosítása.

- Témahetek szervezése.

Iskolánkban a témahetek szervezése a tehetséggondozás szolgálatában is áll.

- Diák- és gyermeknapok lebonyolítása, kiállítások szervezése, színpadi előadások rendezése

Diák- és gyermeknapokon, ünnepeken, iskolai rendezvényeken lehetőséget kapnak a tehetségek a bemutatkozásra, produktumaik és eredményeik bemutatására az iskola tanulói előtt.

- Felkészítés versenyekre – versenyek szervezése – részvétel versenyeken

Diákjaink versenyekre való felkészítése lehetőséget biztosít a kreativitás és a problémaérzékenység fejlesztésére.

- Délutáni foglalkozások, szakköri tevékenységek

A délutáni foglalkozásokon a tanulók kötetlenebb formában, játékosan és differenciáltan fejleszthetik speciális képességeiket. Az élményközpontú tevékenységek elősegítik, hogy a tanár és diák között kölcsönös bizalomra és elismerésre épülő, szoros kapcsolat alakuljon ki. Számos szakkör és sportkör áll tanulóink rendelkezésére: karének, rajz, informatika, természetjáró, sakk, néptánc, matematika, labdarúgás, kézilabda és önvédelmi sport, elsősegély és csecsemőgondozás.

- Szabadidős programok

Tehetséges tanulóink számára számos tanórán kívüli, szabadidős programot szervezünk; múzeumi, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozásokat, túrákat, kirándulásokat, színház- és múzeumlátogatásokat, klubdélutánokat, vetélkedőket, tanulmányi és sportversenyeket.

10. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvétele

1. A tanulók érdekeinek képviselésére az iskolában diákönkormányzat / DÖK / működik.
2. A DÖK feladata, hogy tagjainak érdekeit képviselje, az érintett tanulók érdekében eljárjon.
3. A DÖK tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.
4. A DÖK a tanulói érdekképviselőtől túl részt vesz az iskolai élet – tanórán kívüli – alábbi területeinek tervezésében, szervezésében és lebonyolításában:
 - rendezvények, tanulói ügyelet, kulturális, szabadidős programok szervezése, a tanulók tájékoztatása (iskolagyűlés, iskolarádió, iskolai honlap).
5. A DÖK az iskola vezetőségének véleményét kikéri az éves munkatervének összeállítása előtt.

6. Az osztályközösségek, illetve a diákönkormányzat vezetősége javaslatokkal élhet az osztályfőnökök, a nevelőtestület és az igazgató felé.

7. A magasabb jogszabályok alapján a DÖK véleményét ki kell kérni:

- az iskola szervezeti és működési szabályzatának jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanulói juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- a házirend elfogadása előtt.

8. A diákönkormányzatot az iskolavezetőség előtt, a nevelőtestülettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban (a tanulók véleményének továbbításában) a diákönkormányzatot segítő pedagógus személy képviseli.

11. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei, kapcsolattartásuk formái

11.1. A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzatot segítő nevelő havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a faliújságon keresztül,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban és az E-Krétán keresztül írásban) tájékoztatják.

A tanulók a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított jogaiknak az érvényesítése érdekében – szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselőik útján – az iskola igazgatóságához, az osztályfőnökökhöz, az iskola nevelőihez, a diákönkormányzathoz.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel.

11.2. A szülő, a tanuló és a pedagógus együttműködésének intézményi alapelvei

Az együttműködés alapja a gyermek iránt érzett közös felelősség, a kölcsönös támogatás, amely a kölcsönös bizalmon alapul, akkor eredményes, ha a családi és iskolai nevelés egységben van, ennek eredményeképpen hozzájárul a gyermek fejlődéséhez.

Család és iskola szoros együttműködése akkor tartósan eredményes, színvonalas és gyümölcsöző, ha megvalósul e kettő egysége a nevelés céljában, tartalmában és módszerében. A gyermek számára a család az első közösséget jelenti. A család békessége, az apa és az anya jó kapcsolata, biztosítéka a gyermek fejlődéséhez kedvező légkörnek. Az édesanya és az édesapa ülteti el először a gyermekben az első képzeteket, fogalmakat a jóról és a rosszról, a szépről és a csúfról, a becsületesről és a becstelenről, az igazról és a hamisról. A szülők iránti szeretet és feltétlen bizalom alapján veszi át tanulónk azokat az értékeket, amelyeket a szülő is nagyra tart. Stabil és állandó családi közösségben gazdagodik személyisége, növekszik felelősségérzete. A szülőnek joga van megismerni az iskola pedagógiai programját, házirendjét. Rendszeresen kérhet tájékoztatást gyermeke előmeneteléről. Tanórán kívüli foglalkozásokon való részvételét igényelheti gyermekének.

A pedagógus akkor jó szakember, ha lelkiismeretesen foglalkozik a rábízottakkal. Alapvetően fontos, hogy a gyermekben átélje a másik személyt, hogy benne bontakozó embert lásson és a segítségnyújtásra állandóan kész legyen. A gyermekkel való bánni tudás a hivatás elengedhetetlen feltétele, alapja a gyermekszeretet.

Az iskolának támogatni kell a gyermek harmonikus fejlődését, de nem veheti át a család szerepét. A szülő pedig nem lehet tanár-helyettes. Nem lehet a szülőre hárítani annak a feladatnak az elvégzését, amit a tanárnak kell elvégezni.

Az a jó és helyes iskola-szülő kapcsolat, ahol kölcsönösen támogatják, ismerik és elismerik egymás munkáját. Mindezekre törekszik intézményünk, pedagógusaink munkáján keresztül. A szülő ismerje a gyermek iskolai környezetét, a pedagógus pedig a gyermek otthoni körülményeit.

Szeretettel gondoskodunk tanítványaink testi, lelki, érzelmi fejlődéséről, folyamatosan együttműködünk a szülői házzal, felkészítjük őket a családi életre.

Az egy tanévre előre tervezett **szülői értekezletek** tartalmát az osztályfőnök úgy alakítsa ki, hogy az osztály előtt álló feladatok és a szülők együttműködési teendőinek megbeszélése hangsúlyos legyen.

Így fontos, hogy szóba kerüljön a naponkénti rendszeres beszélgetés a gyermekekkel, az életkoruknak és teherbírásuknak megfelelő házi és ház körüli munkákba, a szülőkkel közös különböző hasznos tevékenységbe történő bevonásuk.

Ugyancsak szükség van arra, hogy a hétvége programjáról beszélgessenek. Kerüljön szóba az is, hogy mit nézzenek meg a gyermekek a tévében, mit hallgassanak a rádióban, mennyi időt töltsenek a számítógép előtt.

Beszélgessenek a szülői példamutatásról, az ellentétes szülői követelések káros hatásáról.

A szülői közösség munkája a gyermekek iskolai és családi nevelésének egységét, segít a szülők pedagógiai kultúrájának emelését. Közvetíti a szülők nevelési tapasztalatait, véleményét a nevelőtestületnek, szervezi a szülőknek iskolát támogató tevékenységét.

Az osztályfőnök vegye igénybe ezt a segítséget, építsen a választott szülők tapasztalataira, bízson rájuk feladatokat.

A **tanári fogadóórákon** a szülő tanácsot és segítséget kap gyermeknevelési problémái megoldásához.

Ezekre az alkalmakra a nagyszülők, házas párok, szülők kisebb csoportjai, sőt szülők és gyermekek közösen is meghívhatók. Alaposabban megismerhetik a szülők gyermekeik iskolai életét, ha esetenként a napközis nevelő is elmondja tapasztalatait a gyermek viselkedéséről, étkezési kultúrájáról.

A **nyílt nap, nyílt óra** előrelépést jelenthet, ha a pedagógus nemcsak a tanulásra, hanem a közösségi élet szervezetségére és a magatartási gondok megláttatására is felhasználja ezt a jó lehetőséget.

Az együttműködés további formái a **közös munka, versenyre, pályázatra való készülődés**, amikor gyermekek, szülők és nevelők együtt dolgoznak, alkotnak.

Még bensőségesebb együttlétet jelentenek a **közös ünnepek, megemlékezések**.

Ezek az alkalmak lehetőséget adnak az ünneplésre, és tovább gazdagítják az iskola hagyományait.

11.3. A nevelők és a szülők kapcsolattartása és együttműködése

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább félévente egyszer a szülői szervezet iskolai vezetőségének ülésén,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.

A közös munka és kapcsolatok keretei:

- az osztályok szülői szervezetei, annak választmánya
- a szülői szervezet iskolai választmánya
- szülői értekezletek, összevont szülői értekezletek
- fogadóórák
- nyílt napok munkaterv szerint
- szülők számára szervezett iskolai rendezvények
- osztályrendezvények
- egyéb iskolai rendezvények
- közös társadalmi munka

Az iskola kapcsolatrendszere

A kapcsolattartás formái

A tájékoztatás alapelvei: időben, pontos, egyértelmű tájékoztatást kell nyújtani a szülőknek és a tanulóknak. A tájékoztatás módja minden esetben igazodjon a tájékoztatás tartalmához, az érintettek köréhez. Közérdekű tájékoztatás esetén több kommunikációs csatornán keresztül kell a tájékoztatást kiadni. Hivatalos tájékoztató tartalmat minden esetben a Kréta e-ellenőrzőn is meg kell hirdetni.

A nevelőtestület tagjai és a vezetőség az alábbi módokon tart kapcsolatot a szülőkkel:

- KRÉTA e-ellenőrző
- telefonos egyeztetés
- papír alapú rövid szöveges üzenet
- email (az iskola hivatalos emailcímén, illetve a pedagógusok hivatalos munkahelyi emailcímén)
- közösségi oldal osztályfőnökök részéről (nem kötelező, nem hivatalos kapcsolattartási forma)
- szülői értekezlet
- összevont szülői értekezlet
- fogadóóra
- egyéni fogadóóra
- egyeztetett időpontban történő személyes elbeszélgetés
- szükség esetén családlátogatás keretében
- levél, tértivevénnyel
- az iskola hivatalos honlapján közzétett információk útján

11.4.A szülők és a pedagógusok együttműködésének fórumai

Egyéni megbeszélések:

Feladata a szülők tájékoztatása gyermekük iskolai életéről, magaviseletéről, tanulmányi eredményeiről; segítségnyújtás a szülőknek a gyermek neveléséhez; valamint az együttes, összehangolt pedagógiai tevékenység kialakítása a szülő és a pedagógus között.

Szülői értekezlet:

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
- segítségadás aktuális nevelési kérdésekben a szülők részére

- a szülők tájékoztatása
 - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
 - az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,
 - a helyi tanterv követelményeiről,
 - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
 - a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
 - az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
- a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

Összevont szülői értekezletek:

Feladata:

- a leendő első évfolyamos, már beiratkozott tanulók szüleinek részére információt nyújtani az iskola működési rendjéről, az évfolyam követelményeiről, a pedagógiai módszerekről, a beszerzendő taneszközökről
- a különböző az iskolánkban nevelési feladatokat ellátó felekezetek hittanoktatási lehetőségeiről való tájékoztatás a hittanoktatáson való részvétel eldöntésének érdekében
- iskola egészét vagy nagyrészt érintő tudnivalók és feladatok ismertetése.

Fogadó óra:

Feladata: a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

Nyílt nap:

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba.

Írásbeli tájékoztató:

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

A szülői értekezletek, a fogadó órák és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg. A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

Az iskola pedagógiai programjának, szervezeti és működési szabályzatának és házirendjének előírásai, illetve az intézmény közzétételi listája nyilvánosak, azt minden érintettnek (tanulónak, szülőnek, valamint az iskola alkalmazottainak) joga van megismernie, ezért az iskolai honlapon és az intézményben hozzáférhetőek.

A szülői részvétel

Munkánk eredményességének előfeltétele a szülői házzal való jó kapcsolattartás. A szülők gondjainak, problémáinak megoldása, partnerként való kezelése a szülők velünk való együttműködésének előfeltétele. Az iskola feladata a szülők minél szélesebb körű tájékoztatása, valamint fórumot teremteni a vélemények, javaslatok kifejezésére.

A legfontosabb részvételi jogok: éves munkaterv, beszámoló, értékelés véleményezése, minden olyan kérdésben tájékoztatás, véleményezés, lehetőségének biztosítása, amely az iskolai élet nagyobb csoportját érinti.

Kapcsolattartás az intézmény külső partnereivel

Az intézmény legfontosabb külső partnerintézményeivel folyamatosan tartja a kapcsolatot:

- a Fenntartóval: Monori Tankerületi Központ dolgozóival
- az Önkormányzattal
- az Oktatás Hivatallal
- a területileg illetékes Pedagógiai-Oktatási Központokkal
- a helyi oktatási intézmények vezetőivel
- az iskola alapítványának kuratóriumával
- Községi könyvtárral
- Községi Művelődési Házzal
- a helyi egyházak vezetőivel
- Katasztrófavédelemmel, rendőrséggel, polgárőrséggel
- a Gyermekjóléti Szolgálattal,
- Pedagógiai Szakszolgálatokkal, Nevelési Tanácsadóval
- Egészségügyi Szolgáltatóval
- a Családsegítővel
- a Gyámügyi irodával
- Vöröskereszttel
- Dr. Boga Alajos Általános Iskola Csíkkozmás

A kapcsolattartásnak különböző formái vannak, melyek közül azt kell alkalmazni, mely a legmegfelelőbbben szolgálja a kapcsolattartás fenntarthatóságát.

A kapcsolattartás formái:

- értekezlet
- megbeszélés
- fórum
- bizottsági ülés
- személyes találkozás
- elektronikus üzenet (az iskola hivatalos email címén)
- levélben értesítés (tértivevény által)
- hivatalos dokumentum személyes átvétele

A kapcsolattartás során folyamatosan figyelemmel kell lenni az információátadással kapcsolatos jogszabályokban foglaltakra, és az adatvédelemre.

A törvényi előírásoknak megfelelően iskolánknak van közzétételi listája, melynek elérhetősége a következő linken található:

<https://www.nyarypaliskola.hu/kozzeteteli-lista/>

12. A tanulmányok alatti vizsgák, értékelések, mérések követelményei

Tanulmányok alatti vizsgaszabályzat

1. Osztályozó vizsga

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól vagy engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget, vagy a törvényben meghatározott időnél többet

mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet, vagy a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Az intézményi osztályozó vizsgát a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben kell megszervezni.

Osztályozó vizsgát kell tennie teljesítményének értékelése céljából a tanulónak, ha a tanítási év során jogszabályban meghatározott mértékű igazolt és igazolatlan hiányzást gyűjtött össze, s emiatt félévi vagy év végi osztályzatát nem tudta a szaktanár megállapítani.

Az osztályozó vizsgához vezető hiányzás mértéke 250 óra, illetve egy adott tantárgyból a tanítási órák több mint 30 % - a. Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben, ha - felmentést kapott –kérelmére - a kötelező tanórai foglalkozások látogatása alól a NKT. 55.§-a szerint sajátos helyzete miatt,
- engedélyt kapott arra, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget.

A vizsgázónak az írásbeli vizsgák megválaszolásához rendelkezésre álló idő vizsgatárgyanként 45 perc.

Szóbeli vizsga egy vizsgázónak egy vizsganapra legfeljebb három vizsgatárgyból szervezhető. A vizsgáztatás időtartama 10 percnél nem lehet több.

2. Különbözeti vizsga

A különbözeti vizsgák időpontját az igazgató határozza meg.

Iskolaváltoztatás vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az intézmény a különbözeti vizsga letételét. A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az intézmény vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

3. Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, aki a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott, vagy az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felrőható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

Ha a tanuló tanév végén – ha maximum három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kap, javítóvizsgát tehet.

Javítóvizsga augusztus 15. és augusztus 31. között szervezhető.

A tanulót a vizsga eredményéről azonnal tájékoztatni kell.

4. Pótló vizsga

A vizsgázó pótló vizsgát tehet az igazgató által meghatározott vizsganapon, ha a vizsgáról neki fél nem rőható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel

eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó a pótló vizsgát az adott vizsganapon tegye le, ha ennek a feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

Az osztályozó vizsgára jelentkezés módja és határideje

A félévi és év végi tanulmányi osztályzatok megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie ha:- az igazgató felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,- egy tanévben 250 óránál többet mulasztott, és a nevelőtestület nem tagadta meg az osztályozó vizsga letételének lehetőségét,- ha a tanuló hiányzása egy adott tantárgyból az évi tanítási órák 30%-át meghaladta és a nevelőtestület nem tagadta meg az osztályozó vizsga letételének lehetőségét.

Amennyiben a szülő kérésére jön létre, illetve magántanulók esetében a szülő-gondviselő a tanuló nevében köteles az osztályozó vizsga kitűzött időpontja előtt legalább 10 nappal írásban a vizsgára jelentkezni. Az igazgatóhelyettes a jelentkezések összegzése után kijelöli a vizsgabizottságot, meghatározza a vizsga helyét.

A vizsgák alatti értékelés szabályai:

1. évfolyamon és 2. évfolyam I. félévében: Kiválóan teljesített: 100 – 91% Jól teljesített: 90 – 76% Megfelelően teljesített: 75 – 56% Felzárkóztatásra szorul: 55 – 0%	2. évfolyam II. félév – 8. évfolyam: 5-ös 100 – 91% 4-es 90 – 76% 3-as 75 – 56% 2-es 55 – 36% 1-es 35% alatt
---	---

13. Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje

Az iskola tájékoztatási kötelezettségének digitális naplóba történő bejegyzések útján tesz eleget. Rendkívüli és jogszabály által előírt esetekben postán és/vagy elektronikus levél formájában. A pedagógus a diák tudásának értékelése céljából adott osztályzatokat az értékelés elkészültét követő következő tanítási órán, szóbeli feleletnél azonnal köteles ismertetni a tanulóval. A tudás folyamatos értékelése céljából havonta minden tárgyból a tantárgy heti óraszámának megfelelő darabszámú, de legalább egy osztályzatot adunk. Az osztályzatok számának számbavétele naplóellenőrzéskor történik. Témazáró dolgozatok megírásának időpontjáról az osztályt (csoportot) legalább 5 munkanappal a kijelölt időpont előtt tájékoztatni kell. Egy napon maximálisan két (lehetőség szerint csak egy) témazáró dolgozatot lehet íratni.

A tanuló egy írásbeli vagy szóbeli feleletére (magyar nyelv és irodalom írásbeli kivételével) csak egyetlen osztályzat adható. Tört osztályzat nem adható. Az írásbeli számonkérések, dolgozatok javítását 10 napon belül el kell végezni, a dolgozatokat ki kell osztani.

A tanulót értesíteni kell a személyével kapcsolatos büntető és jutalmazó intézkedésekről. Az érdemjegyek beírásának határideje maximum 2 munkanap. Minden diákot megillet a jog, hogy a személyét érintő kérdésekről, döntésekről tájékoztatást kapjon osztályfőnökétől, szaktanárától vagy a döntés hozójától. A diákközösséget érintő döntéseket iskolagyűlésen, valamint kifüggesztett hirdetés formájában kell a diákság tudomására hozni.

A nevelőtestület szükség szerinti gyakorisággal DÖK-gyűlésen tart kapcsolatot a diákokkal. A DÖK-gyűlésen részt vesznek az iskola tanárai is.

14. Az osztályozó vizsga tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei

Magyar nyelv és irodalom

1. évfolyam:

Beszédkésztség:

- Egyszerű közlések, utasítások megértése.
- Kérdésekre értelmesen válaszol.
- Röviden bemutatkozik.

Olvasás:

- Magabiztos néma és hangos olvasás a mondat egyszerűbb, életkori sajátosságoknak megfelelő szintjén (5-6 egyszerű mondat).
- Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása.
- Két verset, és 1-2 mondókát tud fejből.

Írás:

- Két-három szó leírása másolással, tollbamondás után és emlékezetből.
- Helyes írásszokások bemutatása, szabályos betűalakítás.

2. évfolyam:

Beszédkésztség:

Érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Alkosson 3-4 összefüggő mondatot. Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról.

Olvasás:

Magabiztos néma és hangos olvasás a mondat egyszerűbb, életkori sajátosságoknak megfelelő szintjén (10-12 egyszerű mondat)

A szöveg megértését bizonyítsa a következő tevékenységekkel: következtetés, lényegkiemelés, tartalommondás, események összefoglalása, egyszerű értékelése az életkornak megfelelő szinten.

Öt verset (József Attila: Altató; Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Petőfi Sándor: Anyám tyúkja, Tamkó Sirató Károly és Weöres Sándor egy-egy költeménye), és 2-3 mondókát tud fejből.

Írás:

- Két-három összefüggő mondat leírása másolással, tollbamondás után és emlékezetből.
- Egy önállóan alkotott mondat leírása.
- Helyes írásszokások bemutatása, szabályos betűalakítás.

Nyelvtan-helyesírás:

- A mondat, a szó, a hang, a betű felismerése és megnevezése.
- A betűrend használata gyakorlati feladatokban.
- A szótő felismerése, a toldalékok jelölése.
- A beszélői szándék felismerése a kijelentő és a kérdő mondatokban.

Szabályismeret és alkalmazás: az időtartam jelölése; a kiejtéstől eltérő hang- kapcsolatok; a hagyomány szerinti írásmód; az elválasztás szabályai; a mondatkezdő nagybetű és a kijelentő és a kérdő mondat jelölése; a j és ly jelölése ismert szavakban.

3. évfolyam

Magyar irodalom /olvasás, fogalmazás/

Szóbeli vizsga:

Egy oldal terjedelmű mesét - előzetes felkészülés után - folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel.

Nevezze meg olvasmánya szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket; azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, az események sorrendjét. Tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el.

Szöveghűen idézze fel a következő szépirodalmi műveket: József Attila: Mama; Petőfi Sándor: Füstbe ment terv

Írásbeli vizsga:

Egy oldal terjedelmű elbeszélő szöveget önállóan dolgozzon fel a hozzá kapcsolódó feladatsor alapján.

Magyar nyelv /nyelvtan, írás/

Írásbeli vizsga:

Ismerje fel, nevezze meg és megfelelően jelölje a mondatfajtákat.

Toldalékos formájukban, szövegben is ismerje fel és nevezze meg a tanult szófajokat: főnév /köznév, tulajdonnév/, melléknév, ige.

Tollbamondáskor a mondatot nagybetűvel kezdje és írásjellel zárja; a begyakorolt, 3. osztályos, szókészlet szavait helyesen írja.
Írásbeli munkája rendezett, olvasható legyen.

4. évfolyam

Magyar irodalom /olvasás, fogalmazás/

Szóbeli vizsga:

Egy oldal terjedelmű mondat - előzetes felkészülés után - folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel.

Nevezze meg olvasmánya szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket; azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, az események sorrendjét. Tartalmát időrendben, több összefüggő mondatból mondja el.

Szöveghűen idézze fel a következő szépirodalmi műveket: Kölcsey Ferenc: Himnusz/részlet /; Petőfi Sándor: Nemzeti dal /részlet/

Írásbeli vizsga:

Egy oldal terjedelmű ismeretközlő szöveget önállóan dolgozzon fel a hozzá kapcsolódó feladatsor alapján.

Magyar nyelv /nyelvtan, írás/

Írásbeli vizsga:

Ismerje fel, nevezze meg és megfelelően jelölje a mondatfajtákat.

Toldalékos formájukban, szövegben is ismerje fel és nevezze meg a tanult szófajokat: főnév /köznév, tulajdonnév/, melléknév, számnév, ige.

Tollbamondáskor a mondatot nagybetűvel kezdje és írásjellel zárja; a begyakorolt, 4. osztályos, szókészlet szavait helyesen írja.

Írásbeli munkája rendezett, olvasható legyen.

5. évfolyam

Írásbeli (magyar nyelv):

- Mondatok a beszédben és az írásban.
- Kommunikáció.
- A szavak jelentése és szerkezete
- Hangok és betűk
- A magyar helyesírás alapjai

Szóbeli (magyar irodalom):

- Népköltészetéről tanultak

-
- Petőfi Sándor: János vitéz elbeszélő költemény elemzése, memoriter
 - A mítosz, a Biblia világa
 - Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk regényének elemzése
 - Szövegértés

6. évfolyam

Írásbeli (magyar nyelvtan):

- Írásbeli és szóbeli szövegfajták
- Szófajok: főnév, névelő, melléknév, névmás, ige,
- Helyesírás

Szóbeli (magyar irodalom):

- A monda, a legenda
- Arany János: Toldi elbeszélő költeményének ismertetése, memoriter
- Arany és Petőfi barátsága
- Népballada és műballada
- Fazekas Mihály: Lúdas Matyi
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok Házi olvasmány ismertetése
- Szövegértés

7. évfolyam

Írásbeli (magyar nyelvtan):

Egyszerű mondat komplex elemzése: mondatrészei: hozzárendelő, alárendelő és a mellérendelő szintagmák fajtái. Az egyszerű mondat szerkezeti rajza (ágrajz készítése).
Helyesírás.

Szövegértési feladatlap

Szóbeli (magyar irodalom):

- Kölcsey Ferenc: Himnusz - memoriter és elemzés
- Vörösmarty Mihály: Szózat - memoriter és elemzés
- Mikszáth Kálmán novelláinak vagy regényének elemzése
- Jókai Mór: A kőszívű ember fiai című regényének elemzése

8. évfolyam

Írásbeli (magyar nyelvtan):

Az összetett mondat. Az alárendelés és a mellérendelés: a tagmondatok közötti viszony fajtái.
Helyesírás: a szóösszetételek írásának szabályai (különírás – egybeírás) A központosítás szabályai.

Szövegértési feladatlap

Szóbeli (magyar irodalom):

- A Nyugat meghatározó költői (Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Tóth Árpád)
- Móricz Zsigmond Légy jó mindhalálig c. regényének és Hét krajcár c. novellájának elemzése
- Tamási Áron Ábel a rengetegben c. regényének elemzése
- Karinthy Frigyes Tanár úr kérem
- József Attila életpályája
- Radnóti Miklós Nem tudhatom – memoriter, műelemzés

Történelem

5. évfolyam

- Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája
- Képek az őskori ember életéből.
- Varázslók és varázslatok. Az őskor kulturális emlékei.
- Az első letelepült közösségek: falvak és városok.
- Az időszámítás.
- Az ókori Egyiptom. Hétköznapiak és ünnepek.
- A piramisok titkai: az egyiptomi vallás, tudomány és művészetek.
- A Biblia. Történetek az Ószövetségből. Dávid és Salamon.
- Ókori keleti örökségünk Mezopotámia, India, Kína területéről. Az írásbeliség kezdetei.
- Az ókori görög-római világ
- A görögök vallása és az ókori olimpiák.
- Hétköznapiak Athénban és Spártában.
- Történetek a görög-perzsa háborúk korából.
- Az athéni demokrácia virágkora.
- Róma alapítása és terjeszkedésének kezdetei. A pun háborúk és hadvezérei.
- Köztársaságból egyeduralom. Híres és hírhedt császárok. Uralkodók és államférfiak.
- A régi Róma művészeti emlékei, híres tudósai és művészei.
- Élet a Római Birodalomban.
- Pannónia provincia.
- A kereszténység zsidó gyökerei, kialakulása és elterjedése. Az Újszövetség. Jézus története.
- A Római Birodalom meggyengülése, a Nyugatrómai Birodalom bukása.
- A középkori Európa világa
- A Frank Birodalom és keresztény királyságok. A Bizánci Birodalom.
- Az iszlám vallás megjelenése és alapvető tanításai. Az iszlám kulturális hagyatéka.
- A keresztény egyház felépítése, jellemzői.
- A fontosabb európai államok az első ezredfordulón.
- Az uradalmak. Földesurak és jobbágyok.

- A keresztény egyház. Világi papok és szerzetesek.
- Lovagi életmód, lovagi erények. A kereszties hadjáratok.
- A középkori városok. A katedrálisok és a gótika.
- A céhek kialakulása, feladatai és működésük.

-
- A távolsági kereskedelem vízen és szárazföldön.
 - A humanizmus és a reneszánsz. A könyvnyomtatás
 - A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora
 - Mondák, krónikák és történetek a magyarság eredetéről és vándorlásáról.
 - Az ősi magyar harcmódor. Honfoglalás és letelepedés a Kárpát-medencében.
 - A keresztény magyar állam megalapítása, Géza fejedelem és Szent István intézkedései.
 - A keresztény magyar állam megerősítése Szent László és Könyves Kálmán uralkodása idején.
 - A tatárjárás. Az ország újjáépítése a tatárjárás után. IV. Béla, a második honalapító.

6. évfolyam

- A Magyar Királyság virágkora
- A királyi hatalom megerősítése I. Károly idején.
- Nagy Lajos, a lovagkirály. Főbb törvényei.
- Egy középkori város: Buda.
- Hunyadi János törökellenes harcai.
- A nándorfehérvári diadal.
- Hunyadi Mátyás uralkodása és reneszánsz udvara.
- A mohácsi vereség és következményei. Buda eleste
- A világ és Európa a kora újkorban
- A földrajzi felfedezések okai és céljai. Hódítók és meghódítottak.
- A felfedezések hatása az európai (és amerikai) életre.
- A reformáció és a katolikus megújulás.
- Az alkotmányos királyság létrejötte Angliában.
- A Napkirály udvara.
- A felvilágosodás kora.
- Az észak-amerikai gyarmatok függetlenségi harca. Az Egyesült Államok létrejötte.
- Magyarország a kora újkorban
- A három részre szakadt ország lakóinak élete.
- Végvári harcok – végvári hősök. A nagy várháborúk éve (1552).
- Reformáció és katolikus megújulás Magyarországon.
- Az Erdélyi Fejedelemség aranykora Bethlen Gábor idején.
- Habsburg-ellenes harcok és vallási mozgalmak a XVII. században, a török kiűzése.
- A Rákóczi-szabadságharc.
- A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon
- A francia forradalom és vívmányai. Napóleon felemelkedése és bukása.
- Az ipari forradalom első feltalálói és találmányai.
- Széchenyi István elméleti és gyakorlati munkássága.
- A reformkori rendi országgyűléseken felmerülő fő kérdések.
- Kossuth Lajos programja és szerepe a reformkorban.
- Az 1848-as forradalom.
- A szabadságharc fontosabb csatái és jeles szereplői.
- Az ország újjáépítése, a hódoltság területének benépesítése.
- A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei
- Az egységes Németország létrejötte.

-
- Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban.
 - Az ipari forradalom második szakaszának feltalálói és találmányai.
 - Szövetségi rendszerek és katonai tömbök kialakulása
 - Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon
 - Magyarország az önkényuralom éveiben. A kiegyezés; Deák Ferenc szerepe létrejöttében.
 - Új dualista állam.
 - Magyarország gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődése.
 - Budapest világváros.
 - Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei. A nemzetiségek helyzete.

7. évfolyam

- A nagyhatalmak versengése és az első világháború
- A gyarmatbirodalmak kialakulása. Élet a gyarmatokon.
- Az első világháború kirobbanása.
- Tömegek és gépek háborúja.
- Magyarok az első világháborúban.
- A háború következményei Oroszországban, Lenin és a bolsevikok hatalomra kerülése.
- Az Egyesült Államok belépése és az antant győzelme a világháborúban.
- Európa és a világ a két háború között
- A Párizs környéki békék. Európa új arca.
- A kommunista diktatúra a Szovjetunióban Sztálin, a diktátor. A GULAG rendszere.
- A gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában.
- Nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor.
- A náci terjeszkedés kezdetei Európában
- Magyarország a két világháború között
- Az őszirózsás forradalom és a tanácsköztársaság okai, következményei.
- A trianoni békediktátum, országvesztés és a Horthy-korszak kezdete.
- A Horthy korszak jellegzetességei.
- A második világháború
- A második világháború kezdete és első éve.
- A Szovjetunió német megtámadása. Koalíciók létrejötte. A totális háború.
- Fordulat a világháború menetében.
- Magyarország hadba lépésétől a német megszállásig.
- A hátszín szenvedései. Népiirtás a második világháborúban, a holokauszt.
- A második front megnyitásától a világháború végéig. A jaltai és a potsdami konferencia.
- Magyarország német megszállása. A holokauszt Magyarországon. Szálasi és a nyilasok rémuralma. Szovjet felszabadítás és megszállás
- Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése
- A kétpólusú világ kialakulása.
- Az 1947-es párizsi békeszerződések.
- A kettéosztott Európa. A NATO és a Varsói Szerződés születése.

-
- Válságócok és fegyveres konfliktusok a hidegháború korában (Izrael Állam létrejötte)
 - Magyarország a világháborús vereségtől a forradalom leveréséig
 - Magyarország 1945–1948 között.
 - Kommunista diktatúra: Rákosi, a diktátor.
 - A személyes szabadság korlátozása, a mindennapi élet az ötvenes években.

8. évfolyam

- Az 1956-os forradalom és szabadságharc
- A kádári diktatúra
- A Kádár-korszak ifjúsági kultúrája
- A szuperhatalmak helyzete az 1960-as, '70-es években
- Élet a Kádár-rendszerben
- Az 1989-es év nemzetközi eseményei
- A kétpólusú világ megszűnése és a rendszerváltoztatás Magyarországon
- Csehszlovákia és Jugoszlávia sorsa 1990 után
- Magyarország a rendszerváltoztatás után
- A határon túli magyarok
- A magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig
- Együttélés a Kárpát-medencében
- A hagyományos agrártársadalmak
- A modern társadalmak
- Népesedés és társadalom
- A modern demokrácia gyökerei
- A modern magyar állam
- A demokratikus állam
- Magyarország és az Európai Unió
- Közép-Európa
- Az Amerikai Egyesült Államok
- Abraham Lincoln
- Az afroamerikaiak polgárjogi mozgalma az Amerikai Egyesült Államokban
- India
- Kína
- A Közel-Kelet
- Magyar olimpiai aranyérmesek
- Lányomaink a nagyvilágban
- A magyar megmaradás kérdései

Írásbeli vizsga:

- Mind a négy évfolyamon a tananyaghoz kapcsolódó forrás elemzése.
- Térképismeret.
- Kronológia: évszámok; időrend; viszonyítás.

IDEGEN NYELV

4. osztály

Köszönés, bemutatkozás, elköszönés,
Az ábécé - betűzés
Információ kérés, adás: érdeklődés a másik neve iránt
Osztálytermi utasítások - cselekvésre való felszólítás
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás
Az osztályteremben – dolgok megnevezése
Érdeklődés a másik kora iránt és arra reagálás
Ételnevek - dolgok megnevezése, megszámlálása
Információ adás: telefonszám megadása
Igenlő vagy nemleges válasz
Dolgok megnevezése, leírása
Testrészek megnevezése, leírása
Információ kérés, adás
Személyek, családtagok megnevezése, leírása
Ruhadarabok – dolgok megnevezése, leírása
Információ kérés, adás – kinél mi van?
Testrészek - dolgok megnevezése
Dolgok, helyek megnevezése, helyzetek leírása
Állatnevek
Útbaigazítás, segítségkérés
Információ kérés, adás: Mennyi az idő?
Időpont, napszakok megnevezése

5.o.

Hallott szöveg értése

A tanuló - ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol; - ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért; - ismert nyelvi eszközökkel, egyszerűen megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

Beszédképesség

A tanuló - ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre néhány szóban vagy egyszerű mondatban válaszol; - tanult minta alapján egyszerű mondatokat mond, kérdéseket tesz fel; - megértési probléma esetén segítséget kér.

Olvasott szöveg értése

A tanuló - ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat megért; - ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló rövid szövegben fontos információt megtalál; - ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.

Írásképesség

A tanuló - ismert nyelvi elemekből álló rövid mondatokat helyesen lemásol.

6.o.

Hallott szöveg értése

A tanuló - utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti.

Beszédképesség

A tanuló - ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatokban válaszol; - tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, - kérdéseket tesz fel; - megértési probléma esetén segítséget kér; - tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz. Olvasott szöveg értése A tanuló - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat megért; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló rövid szöveg lényegét megérti.

Írásképeség

A tanuló - ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen lemásol.

7.o.

Hallott szöveg értése

A tanuló - megérti az utasításokat, azokra cselekvéssel válaszol; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűri; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megért; - ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből kikövetkezteti.

Beszédképesség

A tanuló - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre mondatokban válaszol; - egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz; - kérdéseket tesz fel; - eseményt mesél el; - megértési probléma esetén segítséget kér; - beszélgetést kezdeményez, befejez.

Olvasott szöveg értése

A tanuló - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget megért; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti; - egyszerű, képekkel illusztrált szöveget megért; - ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti.

Írásképeség

A tanuló - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid szöveget diktálás után leír; - egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlés) létrehoz; - ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő szöveget ír.

8.o.

Hallott szöveg értése

A tanuló - utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegből fontos információt kiszűr; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel, megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti; -

ismeretlen nyelvi elem jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegből kikövetkezteti; - jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben képes a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni.

Beszédképesség

A tanuló - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatokban válaszol; - egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, - kérdéseket feltesz, - eseményeket elmesél; - megértési probléma esetén segítséget kér; - egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése

A tanuló - ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben fontos információt megtalál; - jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti; - egyszerű történetet megért; - jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkezteti; - jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb.100 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníti.

Írásképesség

A tanuló - ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget diktálás után leír; - egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz; - egyszerű, strukturált szöveget (üzenet, üdvözlés, baráti levelet) létrehoz; - ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír.

Környezetismeret

3. osztály:

- Témák: Élőlények a vízben és vízparton, Évszakok, Erdei élőlények, Testrészek,
- Táplálkozás, Domborzati ismeretek
- A témakörökön belül tanult növények és állatok felismerése, megnevezése, főbb jellemzőinek ismertetése.
- Az alapfogalmak ismerete.

4. osztály

- Témák: Gyümölcsök, zöldségek, szántóföldi növények, haszonállatok
- A tanult növények és állatok felismerése, főbb tulajdonságaik és jellemzőik ismertetése.
- Alapfogalmak ismerete.

Matematika

1. évfolyam

- Gondolkodási és megismerési módszerek
- Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint.
- Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása.

-
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.
 - Több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának helyes használata.
 - Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.

Számтан, algebra

- Számok írása, olvasása (20-as számkör).
- Római számok írása, olvasása (I, V, X).
- Számok helye a számegyenesen.
- Számszomszédok értéke.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása (20-as számkör).
- Matematikai jelek: +, -, =, <, > ismerete, használata.
- Összeadás, kivonás szóban és írásban (20-as számkör).
- Egyszerű szöveges feladat (nem önálló olvasás alapján) értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
- Páros és páratlan számok megkülönböztetése (20-as számkör).
- Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.
- A tanuló figyelme tudatosan irányítható.
- Geometria
- Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
- A test és a síkidom megkülönböztetése.
- Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.
- Tájékozódási képesség, irányok ismerete.
- A hosszúság, az űrtartalom és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l perc, óra, nap, hét, hónap, év.
- Mérőeszközök használata.
- Összefüggések, függvények, sorozatok
- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.
- Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.
- Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni.

2. évfolyam

- Gondolkodási és megismerési módszerek
- Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás.
- Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.
- Több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának helyes használata.
- Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.

Számтан, algebra

- Számok írása, olvasása (100-as számkör).
- Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma.
- Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C).

- Számok helye a számegyenesen.
- Számszomszédok értése.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.
- Számok képzése, bontása helyi érték szerint.
- Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, () ismerete, használata.
- Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban.
- Szorzótábla ismerete a százaskörben.
- A műveletek sorrendjének ismerete.
- Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
- Páros és páratlan számok megkülönböztetése.
- Egyjegyű és kétjegyű számok megkülönböztetése.
- Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.
- A tanuló figyelme tudatosan irányítható.

Geometria

- Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
- A test és a síkidom megkülönböztetése.
- Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.
- Tájékozódási képesség, irányok ismerete.
- A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése.
- Mérészközök használata.
- Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni.
- Összefüggések, függvények, sorozatok
- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.
- Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.
- Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni.
- Valószínűség, statisztika
- Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése.
- Adatokról megállapítások megfogalmazása.
- A véletlen, biztos, lehetetlen fogalma.

3. évfolyam

- Gondolkodási és megismerési módszerek
- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
- Számtan, algebra
- Számok írása, olvasása (2000-es számkör).
- Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 2000-es számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).

- Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10 nevezőjű törtek megnevezése, hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása a 2000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- A matematika, különböző területein az észszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás száz-as számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete.
- Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása.
- Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Háromjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás, osztás egyjegyű számmal írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.
- Geometria
- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, hl, g, t, másodperc.
- Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
- A test és a síkidom közötti különbség megértése.
- Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
- Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Négyzet, téglalap kerülete.
- Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.
- Összefüggések, függvények, sorozatok.
- Szabályfelismerés, szabálykövetés.
- Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
- Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
- A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.
- Valószínűség, statisztika
- Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.
- Táblázat adatainak értelmezése.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése.
- Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

4. évfolyam

- Gondolkodási és megismerési módszerek
- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.

- Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
- Az összes eset megtalálása (próbálgatással).
- Számtan, algebra
- Számok írása, olvasása (10 000-es számkör).
- Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- A matematika, különböző területein az egyszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás száz-as számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete a 100-as számkörben.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete.
- Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása.
- Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás kétjegyű, osztás egyjegyű számmal írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

5. évfolyam

Számok írása milliós számkörben. Műveletek természetes számokkal, egész számokkal. Abszolút érték, ellentett fogalma. A természetes számok osztása egyjegyű és többjegyű osztóval. Törtek és tizedes törtek értelmezése, ábrázolása számegyenesen, egyszerűsítése, bővítése, szorzása, osztása természetes számmal. Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel. Egyenlő nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Különböző nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Műveletek sorrendje.

Ismerkedés testekkel, felületekkel, vonalakkal. Egyenesek kölcsönös helyzete. Síkidomok, sokszögek. Téglalap, négyzet (tulajdonságaik, kerületük). A terület mérése, mértékegységei. A téglalap területe. Téglatest, kocka (tulajdonságaik vizsgálata). Ponthalmazok, a kör és a gömb. Háromszög szerkesztése (három oldalból) Szakaszflező merőleges. A szögtartomány. A szögek mérése szögmérővel. A szögek fajtái.

6. évfolyam

Az egész számok értelmezése, összehasonlítása, összeadása, kivonása, szorzása, osztása. A derékszögű koordináta-rendszer. A törtek értelmezése, bővítése, egyszerűsítése, összehasonlítása. Törtek összeadása, kivonása Törtek szorzása, szorzás tizedes törtalakú számmal. A reciprokfogalma. Törtek osztása, osztás tizedes törtalakú számmal. A racionális számok fogalma, műveletek törtalakban, illetve tizedes tört alakban írt negatív számokkal. Nyitott mondat, egyenlet, egyenlőtlenség, azonosság, azonos egyenlőtlenség. Táblázatok, grafikonok két szám aránya. Egyenes arányosság, fordított arányosság.

Százalékszámítás. Kördiagramok. Valószínűségi kísérletek. A mérésekről, mértékegységekről tanultak áttekintése: hosszúságmérés, tömegmérés, úrtartalom mérés, időmérés, területmérés, térfogatmérés.

Geometriai alapismeretek. Tételek kölcsönös helyzete. A kör. Egyszerűszerkesztések: szakaszfelező merőleges, háromszög, téglalap szerkesztése. Szögmérés, szögmásolás, szögfelezés. Sokszögek. Sokszögek Háromszögek csoportosítása szögeik, illetve oldalaik szerint Trapézok, paralelogrammák, téglalapok, rombuszok. A tengelyes tükrözés fogalma, tulajdonságai. A tükörkép megszerkesztése Tengelyesen tükrös alakzatok. Tengelyesen tükrös háromszögek.

7. évfolyam

Műveletek a racionális számok halmazában; mennyiségek törtrésze; helyes műveleti sorrend, zárójelek alkalmazása. Arány, arányos osztás. Százalékszámítás, kamatos kamat. Racionális számok nem negatív egész kitevőjű hatványai, a hatványozás tulajdonságainak vizsgálata konkrét számfeladatokban. Egynél nagyobb számok normálalakja. Osztó, többszörös, oszthatósági szabályok; törzsszámok, összetett számok, pozitív egész számok törztényezőkre bontása; legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Statisztikai számítások; grafikonok, diagramok értelmezése, készítése – Valószínűségi kísérletek és számítások.

Algebrai kifejezések, az együttható, a változófogalma. Algebrai kifejezések helyettesítési értékeinek meghatározása Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása a két oldal egyenlőváltoztatásával. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel. Az egyenes arányosság, fordított arányosság. A lineáris függvény értelmezése, a lineárisfüggvény grafikonjának vizsgálata

A különböző egybevágósági transzformációk: eltolás, tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés. Szögek, szögpárok. A háromszögek egybevágóságának alapesetei, háromszögek szerkesztése. A négyszögek tulajdonságai, kerülete, területe. Sokszöglapokkal határolt testek. A hasáb származtatása, tulajdonságai, hálóját, felszínét Térfogatmérés, az egyenes hasáb térfogata. Az egyenes körhenger származtatása, tulajdonságai, felszínét, térfogata.

8. évfolyam

Egynél nagyobb és egynél kisebb számok normálalakja. Osztó, többszörös, oszthatósági szabályok; legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös Valószínűségi kísérletek és számítások. Halmaz, logika, kombinatorika. Grafikonok, diagramok értelmezése, készítése.

Statisztikai alapfogalmak, számítások. Hatványozás, nevezetes azonosságok. Szöveges feladatok (helyértékes, geometria, fizikai, keveréses, együttes munkavégzés).

Négyzetgyökvonás, Pitagorasz-tétel alkalmazása.

Háromszögek nevezetes pontjai vonalai. Négyszögek területe, kerülete, szerkesztése. Kör kerülete, területe. Kocka, téglalap, egyenes hasáb, egyenes körhenger gúla hálóját, felszínét és térfogata. Egybevágósági transzformációk: eltolás, tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, elforgatás. Középpontos hasonlósági transzformációk. Függvények (lineáris, abszolút érték, másodfokú, függvény).

Fizika

7. évfolyam

- A testek mozgása
- Ismerje a sebesség, átlagsebesség fogalmát, jelét, kiszámítását
- Oldjon meg egyszerű feladatok a sebességgel kapcsolatban.
- A dinamika alapjai
- Soroljon fel mozgás állapot-változással járó kölcsönhatásokat.
- Értelmezze a tömeg fogalmát.
- Ismerje a sűrűség fogalmát, tudja összehasonlítani a testek sűrűségét.
- Ismerje az erőhatás, erő fogalmát, jelét, mértékegységét, tudja értelmezni az irány mennyiség fogalmát.
- Ismerje a különféle erőhatásokat, erőábrázolásokat.
- Az erő forgatóhatását.
- Ismerje fel a hatás–ellenhatás törvényét, az erő–ellenerő fogalmát. Az egy kölcsönhatásban fellépő és az egy testet érő erők megkülönböztetése néhány egyszerű köznapi jelenség alapján.
- Ismerje a súrlódást és közegellenállást, mint a mozgásokat befolyásoló tényezőket.
- Sűrűséggel és forgatónyomatékkal kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása.
- A nyomás
- Ismerje a nyomóerő, a nyomott felület és a nyomás fogalmát, jelét, mértékegységét, kiszámítását.
- Folyadékok és gázok nyomását értelmesse, anyagszerkezeti alapokon történő magyarázatát ismerje.
- Arkhimédész törvényének felismerése kísérletek alapján, értelmesse a felhajtóerőt.
- Elemesse az úszás, merülés, lebegés jelenségét sűrűségviszonyokkal.
- Magyarázza el a hajszálcsovesség, közlekedőedények szerepét az élő-és élettelenvilágban, ill. a környezetvédelemben.

Hőtan

- A testek változtató-képességét jellemezze kísérletek alapján.
- Tudja az energia fogalmát, jelét, mértékegységét, az energia megmaradás törvényének érvényesülését a hétköznapi élet különböző folyamataiban, például egyszerű gépek alkalmazásakor.
- Tudja a munka, teljesítmény, hatásfok fogalmát, mértékegységét és kiszámítási módját.
- A belső energia és a fajhő fogalmát tudja meghatározni.
- Tudja értelmezni a hő jelenségeket (hő tágulás, hőterjedés) különböző halmazállapot esetén az anyag szerkezeti ismeretek felhasználásával.

8. évfolyam

Elektromosság

- Egy test elektromosan semleges és az anyagszerkezeti magyarázata
- A testek elektromos állapota és fajtái
- Vezetők és a szigetelők közötti különbségek és példák
- Elektromos áram fogalma
- Áramerősség fogalma, jele, kiszámítása, mértékegysége, méréséről pár mondat
- Elektromos áramkör részei, áramirányok
- Feszültség fogalma, jele, kiszámítása, mértékegysége, méréséről pár mondat

-
- Pár mondat a soros és párhuzamos kapcsolásról
 - Elektromos ellenállás fogalma, jele, kiszámítása, mértékegysége
 - Egyszerű számításos feladat megoldása az áramerősség, feszültség és ellenállással kapcsolatban
 - Az elektromos áram hatásai
 - Elektromos munka fogalma, jele, kiszámítása, mértékegysége
 - Elektromos teljesítmény fogalma, jele, kiszámítása, mértékegysége. Elektromos áram hatásai a gyakorlati életben
 - Váltakozó áram és egyenáram fogalma
 - Egyszerű számításos feladatok az elektromos munka és elektromos teljesítménnyel kapcsolatban

Fénytan

- Fényforrás fogalma, csoportosítása
- Fény terjedési sebessége
- Fény visszaverődésével és a fény törésével kapcsolatos alapvető jelenségek, törvények
- Síktükörben látott kép
- Síktükör, homorú- és domborútükör, domború-és homorú lencse használata a gyakorlati életben
- Tudjanak egyszerű optikai eszközöket felsorolni
- Látás feltétele
- Fehérfény és a szivárvány

Természettudomány

5. évfolyam

Biológia ismeretek.

Szóbeli:

- Életközösség fogalma.
- Az erdő:
- Az erdő, mint életközösség.
- Az erdő virágos és virágtalan növényi, gerincesek és gerinctelen állatai. Életmód és testfelépítés kapcsolata.

A rét életközössége:

- Uralkodó fűfélék életközössége.
- A rét állatainak jellemzése alkalmazkodása az életmódhoz.

A vízpart életközössége:

- Vízparti fák, nádas és a hínáros növényei.

-
- Planktonok.
 - A vízpart állatai, alkalmazkodás az életmódhoz.

Életközösségek általános jellemzése

Írásban:

Az életközösségek élőlényeiének csoportosítása élethely, testfelépítés és táplálkozás alapján. A tanult fajok szerveink felismerése. Tápláléklánc készítése.

Földrajzi ismeretek

Szóbeli:

- Térkép fogalma, térképi ábrázolás
- Tájékozódás Magyarország térképén
- Magyarország nagy tájai, megyéi
- Földünk felszíne
- Nappalok és éjszakák változása, évszakok változása
- Időjárás elemei
- Szél csapadék képződése
- Hazánk éghajlata
- Külső és belső erők felszínformáló munkája
- A víz munkája mészkőhegységekben

Írásban:

Térképi alapismeretek

Vaktérkép használata: Magyarország nagy tájai, szomszédos országok. Föld felszíne kontinensek, óceánok felismerése. Tematikus térkép használata. Távolságmérés, irányok. Hőingás középhőmérséklet számítása. Gyűrődés és vetődés, vulkánok felépítése.

6. évfolyam

Földrajzi ismeretek:

Szóban:

- A Föld alakja és felszíne
- Tájékozódás a földgömbön, fokhálózat
- Föld mozgásai és követelményei
- Éghajlati övek kialakulása, jellemzése
- Éghajlat módosító tényezők
- Európa éghajlata
- Magyarország nagy tájai
- Felszínük kialakulása
- Éghajlat és mezőgazdaság kapcsolata
- Erőforrások és gazdasági élet összefüggései

Írásban:

- Kontinensek, óceánok felismerése
- Nevezetességi szélességi körök
- Földrajzi meghatározás fokhálózat segítségével
- Éghajlati övek felismerése
- Éghajlatok jellemzésének felismerése diagramok értékelése.
- Magyarország tájai, városai vaktérképen
- Tematikus térkép elemzése

Biológia

7. évfolyam

Szóbeli:

- Távoli tájak életközösségei
- Trópusi öv: esőerdő, szavanna, sivatag életközössége. Éghajlat és növénytakaró kapcsolata.
- Növény és állatfajok bemutatása. Életmód és testfelépítés kapcsolata.
- Mérsékelt öv: Babérerdő, lomberdő, füves puszta, tajga éghajlatának jellemzése.
- Növény és állatfajok bemutatása
- Hideg öv
- Tundra
- Tengerek élővilága
- Életközösségek általános jellemzése
- Életközösségek felépítése, anyagforgalma
- Tűrőképesség
- Természetes és mesterséges életközösség
- Élőlények rendszerezése
- Növényi és állati törzsek, osztályok és fajok rendszerezése

Írásban:

- A tanult fajok rendszerezése élethely, testfelépítés, táplálkozás, ill. szaporodás alapján
- Rendszerezés törzs és osztály felismerése
- Tápláléklánc, táplálékpiramis, tűrőképesség ábrázolása

8. évfolyam

Szóbeli:

- Élőlények szerveződése. A sejt és a szövetek szerveződése.
- Szervrendszerek felépítése, működése és egészsége. Mozgás szervrendszer. Bőr, légzés, tápcsatorna, vérkeringés és kiválasztás szervrendszere. A vér.

- Szabályozás: Szabályzás lényege. Érzékszervek felépítése és működése. Idegrendszer felépítése. Reflexek, zsigeri és vegetatív idegrendszer. Ideg és hormonrendszer működése.
- Szaporodás szervrendszere, felépítése és működése.

Írásban:

- Szövetek felismerése
- Szervrendszerek tagjainak és részeinek felismerése
- Csontrendszerünk, csontok kapcsolata
- A bőr részei
- Kis és nagy vérkör részei
- A vér alakos elemei
- Szem és fül részei
- Idegsejt felépítése és az ingerület vezetése
- Reflexek felismerése
- Vérkeringés szabályozása

Földrajz

7. évfolyam

Szóban:

- Kontinensek földrajza – Afrika Amerika, Ázsia és ÉNY és D Európa
- A kontinensek felszíne, földrajzi helyzete, partvonala
- Felszíni formák kialakulása
- Éghajlati övezetesség vízrajza és mezőgazdaság kapcsolata
- Lakosság benépesülés, gazdasági helyzet
- Erőforrások és gazdasági élet kapcsolatai
- Ipari városok iparágak – kereskedelem

Írásban:

- Vaktérkép gyakorlat, félszigetek, szigetek felszínfelismerése
- Éghajlat és mezőgazdaság kapcsolata
- Diagramok elemzése
- A kontinensek bányakincsei, iparágai, vaktérképi jelek használatával.
- Ipari városok topográfija

8. évfolyam

Szóban:

- Közép Európa országai: Németország, Lengyelország, Szlovákia, Csehország, Svájc, Ausztria, Románia.
- Földrajzi helyzetük, domborzatuk
- A tájak kialakulása, kőzet és felszíni forma

-
- Éghajlat vízrajza és a mezőgazdaság kapcsolata
 - Erőforrások és a gazdasági élet, iparága
 - Ipari városok – kereskedelem
 - A tanult országok adottságai az EU-ban
 - Magyarország
 - Felszínek kialakulása – földtörténeti korok
 - Éghajlati elemek és határok a Kárpáti medencében
 - Vízrajz, folyók, tavak kialakulása, felszín alatti vizek
 - Természetes növénytakaró
 - Erőforrásaink – energiahordozók, ércek
 - Magyarország nagy tájai: Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Északi- Középhegység, Dunántúli- Középhegység, Dunántúli Dombság
 - Természeti és gazdasági adottságai – ipari városok – nevezetességek, Nemzeti Parkok

Írásban:

- Közép-Európa országai és Magyarország
- Vaktérképen: Nagy tájak, folyók, bányakincsek, ipari városok
- Diagramok elemzése
- Éghajlati adottságok

Kémia

7. évfolyam

- Az anyagok tulajdonságai; fizikai és kémiai változások
 - A kémiai változások fajtái; exoterm és endoterm, egyesülés és bomlás
 - A levegő összetétele, az összetevők tulajdonságai, légszennyezés
 - A víz tulajdonságai, a természetes vizek szennyezései
 - Az anyagok oldódása, az oldatok tömegszázalékos összetétele
 - Keverékek és oldatok szétválasztása
 - A víz alkotórészei; a hidrogén és az oxigén tulajdonságai, kimutatásuk
 - Az anyagok csoportosítása: elem, vegyület, keverék, oldat
 - A kémiai elem és az atom
-
- Az anyagmennyiség
 - Az atom felépítése; elemi részecskék; az elektronburok felépítése
 - A periódusos rendszer; a rendszer és az atomszerkezet összefüggései
 - Molekulák azonos atomokból – elemmolekulák
 - Fémes elemek
 - Molekulák különböző atomokból – vegyületmolekulák
 - Ionok és ionvegyületek
 - A kémiai reakció; a kémiai egyenlet
 - Kémiai számítások
 - Oxidáció és redukció; redoxi folyamatok
 - Sav-bázis reakciók; a savas és a lúgos kémhatás; a pH-skála; közömbösítés

8. évfolyam

- A hidrogén és a víz
- A halogénelemek és vegyületeik; a klór és a sósav
- Az oxigén és az ózon
- A kén és vegyületei; a kénsav
- A nitrogén és vegyületei; a salétromsav
- A foszfor és vegyületei
- A szén és szerves vegyületei; a szén néhány szerves vegyülete
- A szilícium és vegyületei
- A fémek tulajdonságai; a fémek redukáló sora
- A nátrium és vegyületei
- A kalcium és vegyületei
- Vízkeménység és vízlágyítás
- Az alumínium és a vas
- A fémek előállítása
- A fémek korróziója
- Nehézfémek, színesfémek, nemesfémek
- Energiaforrások
- Tápanyagok
- Építőanyagok
- Műanyagok
- Háztartási vegyszerek

Testnevelés

1-2. évfolyam

Bemelegítés, levezetés, fáradás, pihenés, feszítés, nyújtás, erősítés, ernyesztés, alakzat, testtartás, fájdalomküszöb, relaxáció, testrész, egészség, higiénia, felelős viselkedés, erő, lábtorna, izomláz, folyadékpótlás.

Hely- és helyzetváltoztató mozgás, járás, futás, oldalazás, szökdelés, ugrás, lendítés, körzés, hajlítás, nyújtás, fordítás, fordulat, tolás, húzás, emelés, hordás, függés, lengés, egyensúlyozás, gurulás, átfordulás, támasz, mozgásirány, mozgásútvonala, mozgássík, erő kifejtés, lendület, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep. Gurítás, dobás, elkapás, labdavezetés, labdaátvétel, rúgás, ütés, sporteszköz, használati szabály, kosárfogás, bekísérés, terelés, pattintás, labdaív, alsódobás, felsődobás, mellsődobás.

Tornaszer, spicc, feszes testtartás, támasz, függés, egyensúlyozás, ritmuskövetés, tornaelem, mászókulcsolás, megkülönböztetés, felismerés, kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, kígyóvonal, csigavonal.

Futóiskola, dobóiskola, ugróiskola, lendületszerzés, elrugaszkodás, repülés, érkezés, elugrás, felugrás, leugrás, karlendítés, sprint (vágta), légzésszabályozás.

Játékfeladat, játékszabály, helyezkedés, labdatartás, üres terület, védekezés, támadás, összjáték, technikai elem, együttműködés, sportszerűség, győztes, vesztes, megegyezés, különbözőség, másság, elfogadás, szabályszegés.

3 - 4. évfolyam

Hely- és helyzetváltoztató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny.

Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, fonák, dekázás,

Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, gát, forgás, dobóritmus, sarok-talp gördülés.

5. évfolyam:

- Teszt felmérés: 12 perces Cooper futás
- Hanyatt fekvésből felülés, helyből távolugrás.
- Kézilabdával egykezes felső átadás, kapura lövés álló helyzetben, labdavezetési gyakorlatok
- Kislabda hajítási gyakorlatok
- Kosárra dobás kétkezes mellső dobással

6. évfolyam:

- Kézilabdával egykezes egy kezes felső átadás mozgás közben, kapura dobás mozgásból, különböző magasságból érkező labda elkapása, labdavezetés.
- Kislabda dobás nekifutással
- Kosárra dobás kétkezes mellsővel és egykezes fektetett dobással, magas-mély labdavezetés indulással-megállással.

7. évfolyam:

- Teszt felmérés, mint a többi évfolyamon
- Kézilabdával kapura dobás kettes lefutással, büntető dobás, különböző távolságból-magasságból érkező labda átvétele labdavezetéssel kapura lövéssel.
- Kislabda dobás nekifutással, dobóvonal alkalmazásával. Súlylökés helyből tömött labdával, a súlygolyó fogása, gyorsítása a váll és a törzs fordításával.
- Kosárlabdával labdavezetés szlalom pályán alkalmazva az indulás-sarkazás-megállást.
- Egykezes fektetett dobás. Büntető dobás.

8. évfolyam:

- Teszt felmérés, mint a többi évfolyamon
- Kézilabdával kapura dobás védővel szemben, kapura dobás beugrással, kapura dobás oldalról bejárt labdával.
- Kislabda dobás 8-14 lépés nekifutással dobó terpeszbe érkezéssel. Súlylökés hajlított lábból történő indítással.
- Kosárlabdával fektetett dobás labdavezetéssel. Összetett labdakezelési pálya leküzdése után fektetett dobás. Egy-egy elleni játék.

Ének-zene

1-2. évfolyam

Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, stafétaéneklés, kérdés-felelet.

Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed, nyolcad pár, negyed szünet, fél, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd.

Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, négyes ütem, záróvonal, ismétlőjel, hangsúlyjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz, hangjegy, hangszár.

Kezdés, befejezés, hangerő, hangerőváltás, tempó, tempóváltás, férfi és női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín.

Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.

3-4. évfolyam

Rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, hangszerkíséret, dallamvonal.

Ritmusvariáció, 3 ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.

A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármass ütem, violinkulcs, kereszt és b mint előjegyzés jelölése.

Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszercsaládok.

5. évfolyam

- Régi és új stílusú népdalok jellemzői.
- Zenei ABC.
- Ritmusok.
- Zenetörténeti korszakok: őskor, ókor, középkor, reneszánsz, barokk

6. évfolyam

- Népdalok jellemzői.
- Történeti énekek.
- Ritmusok.

-
- Bécsi klasszicizmus.
 - Kodály Zoltán: Mátrai képek

7. évfolyam

- Magyar népzene.
- A XX. század Magyar zeneszerzői.
- A XIX. századi Európa romantikus zenéje

8. évfolyam

- Magyar népzene, zenegyűjtők.
- Magyar zeneművek.
- Zenetörténeti visszatekintés.
- A XX. század zenéje.

Technika és tervezés

1-2.évfolyam

Család, családtag, életmód, lakhely, családi ház, lakás, otthon, közösség, háztartás, háztartásvezetés, házimunka, veszélyforrás, baleset, háztartási eszköz, háztartási gép, háztartási baleset, munkamegosztás, ünnep, egészséges életmód, táplálkozás, higiéné, testápolás, öltözködés, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, takarékoság, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés.

Anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, becslés, mérés, méret, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, átalakított anyag, sablon, mintaelem, szálas anyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékoság, újrahasznosítás, építmény, építőelem.

Gyalogos közlekedés, közlekedési szabály (KRESZ), közút, gyalogátkelőhely, úttest, járda, megállóhely, jelzőlámpa, jelzőtábla, forgalomirányítás, tömegközlekedés, jármű, sorompó, baleset, biztonság, biztonsági öv, gyerekülés, gyerekzár.

Rendezvény, ünnep, jeles nap, népszokás, munkaszervezés, program, dekoráció.

3-4.évfolyam

Életvitel, élettér, élővilág, tárgyi (épített) környezet, gazdálkodás, költségvetés, bevétel, kiadás, megtakarítás, zsebpénz, szolgáltatás, segélyhívószám, mentő, tűzoltóság, rendőrség, mosószer, tisztítószer, használati utasítás, egészség, betegség, járvány, betegápolás.

Anyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, minta, körvonalrajz, alaprajz, méret, mérés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás.

Úttest, kerékpárút, gyalogos forgalom, fényjelző készülék, alul- és felüljáró, útburkolati jel, közösségi (tömeg) közlekedés, helyi és helyközi közlekedés, kerékpározás, forgalomtól elzárt

terület, irányjelzés, bekanyarodás, károsanyag-kibocsátás, légszennyezés, védőfelszerelés, biztonsági szabály, udvariassági szabály.

5. évfolyam

Természetes környezet. Mesterséges környezet. Természeti és feldolgozott (átalakított) anyagok. Épített tér és környezet. Épített tér és környezet. Lakószervezetek modellezése. Közlekedési ismeretek. Gyalogos közlekedés. Közlekedési eszközök modellezése. Egyszerű makett készítése. Életvitel, háztartástan. Táplálkozás és anyagai. Egyszerű étel készítése. Ruházkodás. Ruhatervezés.

6. évfolyam

Az ember és környezete. Az energia. Anyagok és átalakításuk. Épített tér és környezet. Tervezés, építés. A házépítés menete. A lakás jellemzői, funkciói, belső terei, a részek kapcsolatai. Ház makett készítése, és lakás modellezése. Közlekedési ismeretek. Közlekedési eszközök modellezése. Életvitel, háztartástan. Személyes higiénia a kamaszkorban, a következetes és rendszeres testápolás fontosságának elemzése. Egészséges táplálkozás. Ételkészítés, tálalás. Otthont és iskolát díszítő növények ápolása.

7. évfolyam

Energiafelhasználás a különböző korokban. Ásványi és megújuló energiahordozók csoportosítása. Anyagok és átalakításuk. Tervezés, modellezés. Tervvázlat készítése. Mérés mm, pontossággal. A gépek szerepe az ember életében. Közlekedéstörténet. A közúti, légi, vízi és vasúti közlekedés rendszere. A kerékpáros közlekedés szabályai. A család egészsége. A test tisztán tartása, a személyi higiénia. Egészséges táplálkozás és konyhatechnikai eljárások. A lakás különböző helyiségeinek kialakítása. A lakás berendezése. A lakás különböző helyiségeinek kialakítása.

8. évfolyam

Az ember és környezete. Energiaellátó rendszerek. Közműrendszerek létrehozása és működtetése. Kommunikáció. Korszerű információs rendszerek. Közlekedési ismeretek. A gyalogosok, a kerékpárosok, a segédmotoros kerékpárosok és a személygépkocsi vezetők közlekedési veszélyei. Háztartástan, életvitel: Munkaszervezés. A háztartási munka hatékonysága. A család egészsége. A jó családi környezet. Az egészség-megőrzés kultúrája. Egészséges táplálkozás. Ruházkodás. Személyiségnek, egyéni stílusnak megfelelő ruházkodás. Kertgazdálkodás alapjai. Lakás, lakókörnyezet. Energia-megtakarítási lehetőségek a háztartásban. Szemét- és hulladékgyűjtés, tárolás és ártalmatlanítás.

Digitális kultúra

3. évfolyam

- a digitális világ körülöttünk
- a digitális eszközök használata
- alkotás digitális eszközökkel
- információszerzés az e-világban
- védekezés a digitális világ veszélyei ellen

- a robotika és a kódolás alapjai

4. évfolyam

- a digitális világ körülöttünk
- a digitális eszközök használata
- alkotás digitális eszközökkel
- információszerzés az e-világban
- védekezés a digitális világ veszélyei ellen
- a robotika és a kódolás alapjai

5. évfolyam

- Robotika, algoritmizálás, programozás
- Bemutatókészítés, multimédiás elemek készítése
- e-Világ és online kommunikáció
- A digitális eszközök használata

6. évfolyam

- Szövegszerkesztés
- Az e-világ és az online kommunikáció
- Robotika, algoritmizálás, programozás
- Multimédiás elemek készítése
- Digitális eszközök használata

7. évfolyam

Informatikai alapfogalmak: információ, kódolás, dekódolás, ASCII kódrendszer. Adat mérése: bit, byte, KB... Számok átváltása bináris és decimális számrendszerbe. A számítógép felépítése. A perifériák csoportosítása, jellemzése. Szoftverek csoportosítása. Operációs rendszer feladata. Windows jellemzői. Állománytípusok, állományműveletek, állományok attribútumai, mappaműveletek. A szövegszerkesztők felépítése, navigáció a szövegben, gyorsbillentyűk és az eszköztár ikonjai. Karakterformázások (betűméret, betűtípus, betűforma, aláhúzás, különlegességek, betűköz, animálás stb) szövegszerkesztőben.

Rajzolóprogram használata (Paint).

8. évfolyam

A számítástechnika története. Számítógépes generációk. Neumann elvek. Karakterformázások és bekezdésformázások (sorok igazítása, térköz, sorköz, behúzás, tabulátor stb) szövegszerkesztőben (Word). Táblázat készítése, formázása Wordben.

Táblázatkezelő program előnyei, jellemzői. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, cella, oszlop, sor, aktív cella, tartomány, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, konstans, relatív és abszolút hivatkozás, képlet, függvény, diagram Excelben.

Számítógépes hálózatok. Vírus, víruskereső program. Állományok tömörítése.

Prezentáció készítése PowerPoint programmal.

Vizuális kultúra

1-2. évfolyam

- Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció.
- Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció.
- Esemény, elképzelt/kitalált történet, képzelet, valóság, médium.
- Téralkotás, térformálás, térlehatárolás, térszervezés, formarend, funkció, takarás.
- Tárgytervezés, forma, funkció, alkalmazkodás, díszítés, öltözék kiegészítő.

3-4. évfolyam

- Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés.
- Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás, képtárgy.
- Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény, vizuális sűrítés.
- Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.
- Személyes kommunikáció, online kommunikáció, www, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék.
- Tértervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukció, funkció, szerkezet, térkapcsolat, térbeli tagolás, tervezői attitűd, település, épület, építmény, alaprajz.
- Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.

5. osztály

- Tudják, mi a vonal, folt, forma, szín, fény-árnyék szerepe az ábrázolásban.
- Ismerjék fel a ritmust, a szimmetriát és aszimmetriát a kompozíciókon.
- Képeiken tükröződjön az egyensúly.
- Tudjanak sor- és terüldíszet tervezni.
- Tudják a mellékszíneket kikeverni.
- A műalkotás élményüket legyenek képesek a vizuális nyelv kifejező eszközeivel megfogalmazni.
- Tudjanak természetes tárgyakból kompozíciót összeállítani, tanult technikák valamelyikével a nézőpontnak megfelelően ábrázolni.
- Képesek legyenek az élmény képi megfogalmazására, a jelenségek, tárgyak síkbeli és térbeli ábrázolására.
- Ismerjék a képi megjelenítés (forma és tér) technikai eszközeit: rajzolás, festészet, grafikai eljárások és mintázás.

6. osztály

- Tudjanak elemeket elhelyezni síkon, térben (adott szempontok szerint).
- Tudják a tárgyak vetületét három képsíkon ábrázolni.
- Tudjanak önálló véleményt alkotni egy adott művészeti alkotásról. (kompozíció, mondanivaló, technika).

- Legyenek képesek valamely irodalmi, zenei élmény képi, plasztikai megjelenítésére (közös megbeszélés és tanári irányítás alapján).
- Legyenek képesek több képben időrendiséget ábrázolni.
- Legyenek képesek új jelek megfogalmazására, a tömörítés, érthetőség, egyszerűség elve alapján.
- Tudjanak összetettebb tárgyakat látványnak megfelelően megrajzolni.
- Ismerkedjenek meg a magyar népművészet tájegységeivel (fonás, szövés, viselet).
- Legyenek képesek formaelemző szerkezeti rajzok, metszetek, redukciók készítésére.
- Ismerkedjenek meg betűtípusokkal.
- Legyenek képesek szöveget és képet összeszerkeszteni a tanár irányításával.

7. osztály

- Tudják ábrázolni a fényt, árnyékot grafikusán és színekkel.
- Tudják mi a színvázlat.
- Legyenek képesek nézőpontnak megfelelően ábrázolni síkon teret.
- Tudják mi az ön- és vetett árnyék.
- Tudjanak Monge-vetületi ábrát készíteni.
- Ismerjék meg az axonometrikus ábrázolás alapjait.
- Legyenek képesek a korstílusok jegyeinek felismerésére.
- Legyenek képesek a tanult, megismert műalkotásokról, a vizuális nyelvezete felhasználásával összefüggő véleményt mondani.
- Tudjanak vetületből rekonstruálni.
- Tudjanak téri helyzeteket rekonstruálni.
- Legyenek képesek adott eseményekhez képi és szöveges közlést megfogalmazni. (pl. plakát)
- Ismerkedjenek meg a külső és belső térdíszítő elemekkel.
- Legyenek képesek ábrák, magyarázó rajzok olvasására, értelmezésére.
- Tudjanak maguk is ábrákat, működést magyarázó rajzokat és szövegeket megfogalmazni.
- Használják az eddig megismert technikákat.
- Tudják kiválasztani a témának leginkább megfelelő technikát.

8. osztály

- Legyenek képesek személyes témák, érzelmek, gondolatok síkbeli vagy térbeli kifejezésére.
- Legyenek képesek tanulmány festésére, természet utáni tanulmányt színes technikákkal készíteni.
- Legyenek képesek színek hangulati elemzésére, redukálásra és analízisre.
- Legyenek képesek egy vagy két iránypontos perspektivikus kép szerkesztésére.
- Tudjanak feliratokat készíteni.
- Ismerjék meg a középületek tájékoztató rendszerét.
- Tudják elemezni az épület és környezete harmóniáját.
- Ismerkedjenek a szín- és hőfokkontraszttal, a mennyiségi és minőségi kontrasztokkal.
- Tudjanak valamely sokszorosító eljárást alkalmazni.
- Tudjanak mozgásokat ábrázolni síkban és térben.

-
- Tudjanak összetettebb ipari formát ábrázolni képsíkon.
 - Legyenek képesek a témának, látványnak leginkább megfelelő technikát alkalmazni. Tudják az 5-8. évfolyam során tanult technikákat alkalmazni.

Dráma és színház

- Szabályjátékok, népi játékok
- Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)
- Rögtönzés
- Saját történetek feldolgozása
- Műalkotások feldolgozása
- Dramaturgiai alapfogalmak
- A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)
- Színházi műfajok, stílusok
- Színházi előadás megtekintése

Hon- és népismeret

- Az én világom
- Rokonság, szomszédság
- Családfa
- Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban
- Településünk. Nevezetességeink. Természeti értékeink
- Hagyományaink
- Találkozás a múlttal
- A paraszti háztartás
- A népi építészet táji jellegzetességei
- A szoba
- A konyha
- Munkamegosztás a családban
- Életmód
- Földművelés
- Állattartás
- A munkaalkalmakhoz kapcsolódó szokások
- Kendermunkák
- A gazdálkodó emberek öltözete
- A népi táplálkozás jellemzői
- Gyermekjátékok
- Diákélet a múltban
- A városi életforma érdekességei
- Jeles napok, ünnepek
- Közösségi alkalom – a vásár
- A karácsonyi ünnepkör
- Farsang és a nagyböjti időszak szokásai
- A húsvéti ünnepkör szokásai
- Pünkösdi és Szent Iván-napi népszokások
- A gyermek születéséhez kapcsolódó szokások

- Az ifjúkor és a házasságkötés szokásai
- Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink
- A magyarság összetételének történeti alakulása és a magyar nyelvterület nagytájai
- Az Alföld
- Dunántúl
- Felföld (Észak-Magyarország – Felvidék)
- Keleti magyar nyelvterület: Partium, Erdély
- Kárpátokon kívüli terület: Bukovina, Moldva
- A hazánkban élő nemzetiségek
- Természeti és épített örökségünk
- Közösségi hagyományok és nemzeti értékek
- A magyar tudomány és kultúra eredményei és alkotói a nagyvilágban

15. Az iskolába jelentkező tanulók felvétele, átvétele

1. Iskolánk a kötelező beiskolázási körzetéből – melyet az iskola fenntartója határoz meg – minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz.

2. Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét augusztus 31. napjáig betöltse és az óvodai szakvélemény alapján iskolaérett. A gyerekek az oktatási hivatal határozata alapján egy évig még óvodai ellátásban részesülhetnek, tehát hetedik életévükben lesznek tankötelesek.

3. Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
- a szülők személyi igazolványát,
- a gyermek lakcímkártyáját;
- az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító óvodai igazolás,
- szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.

4. A második-nyolcadik évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát;
- a szülők személyi igazolványát;
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt;
- a tanév közben érkező gyermek köteles hozni az értékelő napló hitelesített másolatát

5. Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók átvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás (minimum „jó”) és szorgalom érdemjegyeinek (minimum „változó”), valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt.

Negyedik évfolyam végén nyolcosztályos gimnáziumban, hatodik évfolyam végén hatosztályos gimnáziumban, nyolcadik évfolyam végén pedig négyosztályos gimnáziumban, szakközépiskolában, valamint szakmunkás- és szakképző intézetekben tanulhatnak tovább

diákjaink. A nyolcadik évfolyamosoknak központi írásbeli előkészítőt tartunk magyarból és matematikából.

16. A felnőttoktatásra való felvétel a nevelési-oktatási intézménybe

17. Felvételi és átvételi kérelmek teljesítésének szabályai a felvételi kötelezettég teljesítése után

Az Nkt 51§ (1) értelmében, ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmet is teljesíteni tud, a további felvételi kérelmek teljesítésénél előnyben részesítjük a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat.

18. Elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai tervek

1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat
- ismerjék fel a vészhelyzeteket
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az elsősegélynyújtás alapismereteit
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében

- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe
- támogatjuk a pedagógusok részvételét elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

4. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
biológia	- rovarcsípések - légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés
kémia	- mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás - szén-monoxid mérgezés
fizika	- égési sérülések - forrázás

- az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegélynyújtási ismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás balesetknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele félévente egy alkalommal az ötödik-nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegélynyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

5. Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó projektnap (téma nap) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.

19. Tanítási órán kívüli tevékenységek

Versenyek, vetélkedők, bemutatók

A tehetséges tanulók fejlesztését segítik elő a különböző vetélkedők, versenyek szervezése iskolán belül és kívül. A szervezési feladatokat és a felkészítést a szaktanárok végzik, az évi munkatervben rögzítetten.

Napközi-otthon, tanulószoba

1 – 4. évfolyamig napközi-otthon működik.
5 – 8. évfolyam tanulóinak tanulószobát szerveztünk.

Tehetséggondozás, felzárkóztató foglalkozások

Iskolánkban tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozásokat szervezünk diákjaink számára az egyéni képességek minél jobb kibontakozása céljából. A tehetséges tanulók részére szakkört, gyengébb tanulóinknak pedig felzárkóztató foglalkozásokat biztosítunk.

Iskolai sportkör

Iskolánk csatlakozott a Bozsik-MOL-MLSZ labdarúgó utánpótlás-nevelés programhoz. Iskolai sportkör keretében kiemelten biztosítjuk ígéretes tehetségeink számára az edzéseket és a regionális versenyeken való részvételeket.

Szakkörök

Pedagógusaink óraszámra megteremti a lehetőségét olyan szakköri foglalkozások megszervezésének, amelyek a tanulók egyéni képességeinek, adottságainak fejlesztését szolgálják. Közös érdeklődési körnek megfelelő szakkörök működtetését szervezzük.

- Idegen nyelvi szakkör
- Labdarúgás
- Informatika szakkör
- Irodalmi színpad
- Énekkar
- Atlétika
- Fizika szakkör
- Logika szakkör
- Életgyakorlat szakkör

Iskolán kívüli szabadidős foglalkozások

Iskolánk diákjai számára – a szabadidő kulturált eltöltésére – különböző szabadidős programokat szervezünk, melyek önköltségesek (pl. múzeum-, színház- és koncertlátogatások, túrák, táborok...). A szabadidős rendezvényeken való észvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

II. Helyi tanterv

1. Választott kerettanterv

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_alt_isk_1_4_evf

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_alt_isk_5_8

2. A nem kötelező tanórai foglalkozások megnevezése és óraszámja

	1	2	3	4	5	6	7	8
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	5+1	5+1	4	4+1	3+1	3
Matematika	4+1	4+1	4+1	4+1	4	4	3+1	3+1
Történelem					2	2	2	2
Állampolgári ismeretek								1
Hon és népismeret					1			
Etika/hit és erkölcsstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1				
Természettudomány					2	2		
Kémia							1	2
Fizika							1	2
Biológia							2	1
Földrajz							2	1
Idegen nyelv				2	3	3	3	3
Ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1

Vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
Digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
Dráma és színház						1		
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	1	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30

3 A tankönyvellátás célja és feladata

Az intézmény az iskolai tankönyvellátás keretében biztosítja, hogy az iskolában alkalmazott tankönyvek a tanítási év elején az ingyenes tankönyveket. Az iskolai tankönyvellátás legfontosabb feladatai a tankönyv beszerzése és a tanulókhoz történő eljuttatása.

Az iskolai tankönyv-kölcsönzés során biztosítjuk, hogy a kölcsönzést igénybe venni kívánó tanulók egyenlő eséllyel jussanak hozzá a tankönyvekhez. Ha a tankönyv kölcsönzése során a könyv a szokásos használatot meghaladó mértéken túl sérül, a tankönyvet a tanuló elveszti, megrongálja, a nagykorú tanuló illetve a kiskorú tanuló szülője az okozott kárért kártérítési felelősséggel tartozik (pótolja a tankönyvet).

Pedagógiai munkánk során csak olyan taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép, feladatgyűjtemény) használunk a tananyag felhasználásához, melyet a művelődési és köznevelési miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A tankönyvellátás helyi rendje az SZMSZ-ben található meg részletezve.

Taneszközök használata:

Minimális programnak tekinthető, hogy valamennyi neveléssel-oktatással foglalkozó személy elsajátítsa az alapvető oktatási eszközök kezelését. Tudjon minden nevelő egyszerű audiovizuális ismerethordozókat használni, videó felvételeket készíteni, tudják az intézményben található IKT eszközöket és anyagokat eredményesen alkalmazni a nevelési-oktatási folyamatban. Minden típusú taneszközre szükség van a tanítás-tanulás folyamatában ahhoz, hogy a nevelés-oktatás minőségét, nagyobb hatékonyságát biztosítsuk. Ezen eszközök csak akkor segítik a munkánkat, ha kiválasztásuk tudatos pedagógiai munkával, módszertanilag megalapozott, célszerű kihasználással párosul.

4. Nat-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletezését az egyes tantárgyak helyi tantervi leírása tartalmazza.

5. A mindennapos testnevelés megvalósításának módja és szervezése

A kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással valósítjuk meg. Statisztikai adatokkal igazolható, hogy az iskoláskorú gyermekek felénél tartási rendellenesség alakult ki. Nem az a fontos, hogy minél nagyobb erőfeszítésre serkentsük a fiatalokat, hanem azzal tudunk segíteni nekik, ha megadjuk a lehetőséget a mindennapi testmozgásra.

6. Választható tantárgyak, foglalkozások, a pedagógusválasztás szabályai

Nem releváns

7. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzési és értékelési módjai

Célunk, hogy minden tanuló kapjon esélyt a képességeinek megfelelő értékelésre, mely nem kinyilatkoztatás, hanem jellemzés a tanuló teljesítményéről. A diákok teljesítményének mérését a helyi tanterv tantervi keretekben rögzíti.

Az értékelés egységes százalékolásának kidolgozása a munkaközösség feladata, melyet évenként felülvizsgál. A százalékolás minimum és optimum szinten kerül kidolgozásra. A felmérések összeállításánál A és B feladatlapokkal optimum és minimum követelményekkel dolgozunk.

Beszámoltatások, ellenőrzések, mérések

Munkánk során elengedhetetlen tevékenység az ellenőrzés. Szükségszerű tájékozódni arról, hogy a gyerekek hogyan teljesítették a kitűzött célokat, hiszen csak így lehet meghatározni a további feladatokat.

Az ellenőrzés célja:

Képet kapjunk:

- a tanulók ismereteiről
- tudásuk gyarapodásáról
- az elsajátított ismeretek szintjéről

A feltárt hiányosságok alapján meghatározzuk további teendőinket.

Az ellenőrzés alapelvei:

- A tanítás-tanulás egész folyamatára kiterjed
- A pedagógus ellenőrző, értékelő munkáját az előrevivő, jobbitó szándék vezérelje, fejtsen ki pozitív hatást a tanuló személyiségére.
- Kiterjed a tanulók sokoldalú tevékenységére.
- Figyelembe veszi a tantárgyi sajátosságokat.
- Tekintettel van a tanulók egyéni képességeire, életkori sajátosságaira.
- Rendszeres, folyamatos és sokoldalú.

7.1. Az ellenőrzés formái

Szóbeli

- az egész tanítási órán végzett munka megkülönböztetett megfigyelése
- az órai aktivitás megfigyelése
- a tanári kérdésekre adott válasz
- kiselőadás
- egyéni felelet
- fogalmazás szóban
- idegen nyelvi párbeszéd
- a szabályok reprodukálása
- szóismeret (idegen nyelv)
- hangos olvasás

Mód	Forma	Alkalmazása	Gyakoriság
Diagnosztikus mérés	Év eleji felmérés	Általában a tanítási folyamat elején végezzük. A tanulók tudásának feltérképezése, a fejlesztési feladatok meghatározása. A tanuló félévi év végi értékelésébe nem számít bele.	A PP Nevelési programjában a megfelelő területek tartalmazzák, valamint megtalálhatók
Informatív mérések	röpdolgozat, nagydolgozat, önálló feladatmegoldás, tollbamondás, másolás, fogalmazás, kottázás, ritmusírás, témazáró felmérés, teszt, nyomtatás számítógéppel, füzetvezetés, írásbeli felelet, gyűjtőmunka, olvasónapló, órai munka, pályázat, műszaki rajz, tudáspróba, minimumszint-mérő feladatlap, szorgalmi munka	A tanítási folyamat kisebb-nagyobb szakaszaira vonatkozik, valamint egy-egy tananyagegység lezárásakor írandó.	a helyi tantervek és az ennek alapján készült tanmenetek, illetve a szakmai munkaközösségek egységes eljárásaiban.
Szummatív mérés	felmérések, írásbeli fogalmazás év végi felmérések	A tanítási folyamat, egység végén alkalmazzuk.	

Írásbeli:

Az írásbeli beszámoltatások korlátai:

- a témazáró felmérés időpontját a nevelő köteles 5 munkanappal korábban bejelenteni
- egy tanítási napon legfeljebb 2 témazáró dolgozat íratható

Az írásbeli beszámoltatások százalékos értékelése: (2011. évi CXC. Törvény 54. § (3.))

1. évfolyamon és 2. évfolyam I. félévében: Kiválóan teljesített: 100 – 91% Jól teljesített: 90 – 76% Megfelelően teljesített: 75 – 56% Felzárkóztatásra szorul: 55 – 0%	2. évfolyam II. félév – 8. évfolyam: 5-ös 100 – 91% 4-es 90 – 76% 3-as 75 – 56% 2-es 55 – 36% 1-es 35% alatt
---	---

Az E-naplóban az 1. évfolyamon és a 2. évfolyam első félévében az értékelés szövegesen történik.

Magatartás, szorgalom és készségtárgyak esetén szövegesen értékelünk.

A főtantárgyak százalékos formában jelennek meg.

Az írás tantárgy értékelése a magyar nyelv tantárgyban, a fogalmazás a magyar irodalom tantárgyban kerül beszámításra.

Az értékelés formai különbségeinek megfelelően iskolánkban a megszerzett érdemjegyeket különböző értékűnek tekintjük és ennek megfelelően az E-naplóban az átlagszámításnál a következő súlyozással vesszük figyelembe:

Értékelés módja	Érték:
Írásbeli témazáró dolgozat	150%
Írásbeli röpdolgozat	100%
Másik intézményből hozott értékelés	100%
Szóbeli felelet	100%
Gyakorlati feladat	100%
Feladatlap	100%
Házi feladat	75%
Házi dolgozat	75%
Órai feladat	75%
Órai munka	75%
Gyakorlati feladat	75%
Projektmunka	75%
Nyelvi feladat	33%
E-learning feladat	50%
Tesztfeladat	50%

7.1.1. A szöveges értékelés fokozatai a tantárgyi értékelés esetén

Kiválóan teljesített	A tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeinek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, és mindazt önállóan is alkalmazni tudja.
-----------------------------	---

Jól teljesített	Ha a tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeinek megbízhatóan, csak kevés, jelentéktelen hibával tesz eleget. Kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni a tudását.
Megfelelően teljesített	Ha a tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeit pontatlanul, több hibával teljesíti. Tudását csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni
Felzárkóztatásra szorul	Ha a tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeinek súlyos hiányosságokkal tesz eleget. A továbbhaladáshoz szükséges minimális feltételekkel nem minden esetben rendelkezik.

7.1.2. Az összteljesítmény értékelésének fokozatai

Kiválóan teljesített	Ha a tanuló az adott évfolyam fő tantárgyainak legalább kétharmadából a tantervi követelményeket kifogástalanul teljesítette, érti, tudja a tananyagot, és mindazt alkalmazni is tudja
Jól teljesített	Ha a tanuló az adott évfolyam fő tantárgyainak legalább feléből a tantervi követelményeket megbízhatóan, csak kevés, jelentéktelen hibával elsajátította. Kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni a tudását
Megfelelően teljesített	Ha a tanuló az adott évfolyam tantervi követelményeit a tantárgyak legalább kétharmadából pontatlanul, több hibával teljesítette. Tudását csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni.
Felzárkóztatásra szorul	Ha a tanuló az adott évfolyam tantervi követelményeit a tantárgyak egyharmadából súlyos hiányosságokkal sajátította el. E tantárgyakból a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel nem rendelkezik.

Az etika / hit- és erkölcstan tantárgyat 1. évfolyamon és 2. évfolyam első félévében szövegesen értékeljük a következőképpen:

- A tantárgyi követelményeknek megfelelt.
- A tantárgyi követelményeknek jól megfelelt.
- A tantárgyi követelményeknek kiválóan megfelelt.

Az etika / hit- és erkölcstan tantárgyat érdemjegyekkel értékeljük 2. évfolyam második félévétől a 8. évfolyamig.

A hittan érdemjegyeket a hitoktatók döntenek el.

Egyéb rendelkezések:

1. A 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről 57. § (1) bekezdése értelmében az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben csak a megismétlésre kerülő évfolyamról kap bizonyítványt a tanuló.
2. Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1). Az érdemjegyeket a bizonyítványba betűvel kell kiírni (pl.: jeles).
3. A dicséretet a megjegyzés rovatban tüntetjük fel.
4. A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból havonta legalább egy érdemjegyet kell adni.
5. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt a tárgyat tanító nevelő értesíti a digitális naplón keresztül. A digitális napló bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.
6. **A magatartás** értékelése: példás, jó, változó, rossz.
7. **A szorgalom:** példás, jó, változó, hanyag meghatározásokkal történik.
8. **Idegen nyelv értékelése:**
4-8.évfolyamig érdemjeggyel történik.

7.1.3. Iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje

Cél:

- A tanulói túlterhelés megakadályozása
- A helyes önértékelés kialakításának segítése
- A tantárgyban elért eredmények objektív megítélése
- A továbbhaladáshoz szükséges ismeretek feltérképezése,

Írásbeli beszámoltatási formák:

- Diagnosztizáló mérés (év eleji mérés)
- Témazáró
- Szummatív mérés (év végi felmérés)
- Röpdolgozat

A követelményeket – tantárgyanként – a helyi tanterv tartalmazza.

Tantárgyi jegyek:

Érdemjegyekkel, osztályzatokkal a 2. évfolyam év végén, valamint a 3-8. évfolyamon félévkor és év végén minősítjük a tanulók előmenetelét az egyes tantárgyak tantervi követelményeinek elsajátításában.

Fokozatai:

Tantárgyi dicséret	Ha a tanuló a tantárgyi követelményeken felül többlettudást nyújt, vagy versenyeken eredményesen szerepel, tantárgyi dicséretet kaphat. Jelölése: a digitális naplóban, a Törzslapon és Bizonyítványban a jegyzetrovatba szövegesen kerül: „Tantárgyi dicséret: tantárgyból”
Jeles (5)	Ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindazt önállóan alkalmazza. Pontosan szabatosan fogalmaz, saját szavaival is vissza tudja adni a szabályt.
Jó (4)	Ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Apróbb bizonytalanságai vannak a tananyag önálló alkalmazásában. Szóbeli feleletében kisebb előadási hibákat vét.
Közepes (3)	Ha a tantervi követelményeket több hibával teljesíti, ismeretei felszínesek. Tudását csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni. Szóbeli felelete nem összefüggő, csak kérdések segítségével tud beszámolni tudásáról.
Elégséges (2)	Ha a követelményeket súlyos hiányosságokkal sajátította el, de bír a továbbhaladáshoz szükséges ismeretekkel, jártasságokkal, készségekkel.
Elégtelen (1)	Ha a tantervi követelményeket a minimális szinten nem tudja teljesíteni.

8. A tanuló iskolai előmenetéről szóló félévi és év végi értesítés szabályai

Az tanuló a tanulmányai alatt megszerzett tudása alapján értesítést kap teljesítményéről félévkor értesítő formájában – e-KRÉTA felületen digitálisan, év végén bizonyítvány formájában.

9. A tanulók értékelésének módja évfolyamok szerint iskolánkban

Évfolyam	1. félév	2. félév
1. évfolyam	szöveges értékelés	szöveges értékelés
2. évfolyam	szöveges értékelés	Érdemjeggyel
3. évfolyam	Érdemjeggyel	Érdemjeggyel
4. évfolyam	Érdemjeggyel	Érdemjeggyel
5. évfolyam	Érdemjeggyel	Érdemjeggyel
6. évfolyam	Érdemjeggyel	Érdemjeggyel
7. évfolyam	Érdemjeggyel	Érdemjeggyel
8. évfolyam	Érdemjeggyel	Érdemjeggyel

9. Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A csoportbontás feltétele tárgyi és humán erőforrás megléte és fenntartó engedélyezése szükséges. Intézményünkben 14 fő alatt nincs csoportbontás.

KOMPLEX ALAPPROGRAM

A Komplex Alapprogram bevezetésre került a 2020-21-es tanévben.

I. ALAPELVEK, CÉLOK, FELADATOK

1. Célok:

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciós célú beavatkozásainak megalapozása;
- A lemorzsolódás megelőzése, tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve hozzájáruljon a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményezőkézség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), segítségével képessé váljanak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszerűen: az eredményes tanulásra.

2. Alapelvek:

A Komplex Alapprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy az a koherenciát biztosító, a célokkal egybevágó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei:

1) adaptivitás; 2) komplexitás; 3) közösségiség; 4) tanulástámogatás; 5) méltányosság

3. Komplex Alapprogram

- egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket;
- alkalmazza a tanulók iskolai helyzetét, státuszát megváltoztató és ezzel a tanulási motivációt növelő Komplex Instrukciós Programot;
- különös hangsúlyt fordít a tanulók alapvető képességeinek, készségeinek kialakítására az alprogramok segítségével.

A Komplex Alapprogram jelszava: **Tanulni élmény!** amely magával hozza az élményalapú tanulást. Programunk eleme a tanulók aktív tanórai részvételének támogatása, mely a pozitív élményeken keresztül valósul meg. Ennek mozgatórugója az interaktív, a tanulók bevonásán alapuló kreatív feladatmegoldás, az együtt tanulás élménye.

II. FELADATOK, ELJÁRÁSOK, ESZKÖZÖK, MÓDSZEREK

1. Fejlesztési feladatok:

Fejlesztjük az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumokat (önfejlesztő elképzelések) és tanulási képességeket (stratégiákat és módszereket)!

- A tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak
- A mérés, mint a képességfejlesztés alapeleme. Nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják

- Differenciált nehézségű feladatokkal, testre szabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására.
- A tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítjük a saját önfejlesztő stratégiájának kialakításában és megvalósításában
- Demokratikus alapokon álló, integratív tanár – diák viszonyt alakítunk ki. A tanítási órák légköre, hangulata oldott, a tanulók sikerorientált beállítódással dolgoznak, a pedagógus csak facilitáló szorongásszintet tart fenn.
- Növeljük tanulóink önbizalmát és önértékelését, építjük a pozitív énképét, erősítjük, a belső kontrolllos beállítódását fokozzuk a felelősségvállalást, az önállóságot!
- Tudatosan neveljük „én” erős, jó komfortérzésű fiatalokat.
- Az szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.
- Az egyéni munkakultúra kialakítása, a kötelességekhez való pozitív viszonyulás (attitűd) kiépítése

2. Kiemelt fejlesztési feladataink:

- énkép, önismeret,
- hon-és népismeret,
- európai azonosságtudat
- egyetemes kultúra,
- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, közösségnevelés
- gazdasági nevelés,
- környezettudatosság, fenntarthatóság
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés
- a tanulás tanítása,
- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe
- testmozgás fejlesztése minden színterén az oktatásnak

3. További feladatok:

A modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulás-szervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele.

- A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a **tevékenység-központú tanítási gyakorlatot** honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére;
- Növeljük a **tanulók aktív részvételét** igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték, drámapedagógia stb.).
- Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított fejlesztő terheléssel.
- Alkalmazzuk a DFHT módszerét.
- Alkalmazzuk a kooperatív tanulási-tanítási technikákat és módszereket!
- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési stratégiák elsajátíttatása.
- Az alprogramokkal illetve gazdagító, dúsító feladatokkal, programokkal és valódi problémák megoldásával alkalmazkodunk a különböző tanulói képességekhez.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele.

- Önszabályozási stratégiák, autentikus, életszerű helyzetek kialakítása, amelyek során szerzett kompetenciákat a későbbiekben alkalmazniuk kell.
- A mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket.
- Emberléptékű következetes követelés.
- Fejlesztő hatású visszacsatolás, mérés-értékelés.
- Érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül, szóban és írásban is visszajelzést kap a tanuló, ami kiemeli erősségeit és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeljövőben reálisan képes megoldani.

4- Komplex Alapprogramban megjelenő eszközök:

A program szakmai anyagai:

- Nevelési- oktatási program - KAK
- Tanítási stratégia - DFHT
- Alprogrami koncepciók (5 db.)
- Alprogrami eszköztár és feladatbank (5 db.)
- Tanítói- tanári kézikönyvek (10+16 db.)
- Óraillusztrációk, példák
- Foglalkozástervek
- Tankockák

5. További tanulást segítő eszközök:

- Az intelligencia és kreativitás - fejlesztő egyéni programok.
- A komplex személyiségépítés teljes eszköztárára.
- Az ismeretek és összefüggések tanulói felfedezése, a szemléltetés, cselekvés, az aktivizáló módszerek alkalmazása jellemzi a tanulási – tanítási folyamatokat.
- A pozitív motivációs eszközei, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó (nem szélsőséges) alkalmazása.
- Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a változatos kommunikációs technikák alkalmazására, toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása, a konfliktusok kezelésére.
- Önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia alkalmazása. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése.
- A kulturált és egészséges életvitel kialakítása.
- A hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban célszerű módszerek és eszközök; egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkaformák alkalmazása.

6. Tanulásszervezés, alkalmazott módszerek

6.1. Tanulásszervezés folyamatában az alábbi elvek érvényesülnek:

- a rend és fegyelem fenntartása
- tanuló szabadságának biztosítása
- tanulói viselkedés szabályozása

-
- pozitív tanulási légkör biztosítása
 - csoportfolyamatok elősegítése

6.2. Alkalmazott módszerek:

6.2.1. A tanítás – tanulási folyamatban a **DFHT tanítási-tanulási stratégiát** alkalmazzuk, mint a Komplex Alapprogram hangsúlyos elemét.

A lenti ábra azt mutatja, hogy a kötelező tanítási órák 20%-ban a DFHT (differenciált fejlesztés heterogén tanulócsoportban) szükséges alkalmazni.

A DFHT célja:

- A tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése.
- A tanulói viselkedés pozitív befolyásolása.
- Az alulmotiváltság mérséklése.
- A kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése.
- A tanulók közötti együttműködés elősegítése.

DFHT koncepciója, módszerei:

Egyénre szabott differenciálás

- egyedül végzett munka
- rétegmunka
- teljesen egyénre szabott munka
- részben egyénre szabott munka

Párban folyó munka

- páros munka
- tanulópárok munkája

Csoportban végzett munka

- A kooperatív munka, kooperatív tanulás, kollaboratív munka
- KIP

Ezenkívül a tanórák 80%-ban a pedagógus választ módszereket.

6.2.2. Alapmódszerek:

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): variációs módszer
- individuális (egyéni és önálló tanulás): egyéni feladatok.

6.2.3. Motiváló módszerek:

- páros munka
- csoportmunka
- játék
- szerepjáték (drámapedagógia)
- vita

- kutató-felfedező módszer
- kooperatív módszerek
- projekt módszer
- szituációs játékok

A KOMPLEX ALAPPROGRAM SAJÁTOSSÁGAI:

1. A Komplex Alprogram alprogramjai:

1. A testmozgásalapú alprogram (TA)

Az alprogram az iskolai testmozgásprogramok három területén kívánja bővíteni, sajátélmény-szerzést biztosító tanulási környezetben a pedagógusok módszertani repertoárját és szemléletét:

- testnevelés óra
- mozgásos tanulás osztálytermi környezetben
- szabadidős mozgástevékenységek

A TA a testmozgás iskolai környezetben előforduló **minden formájára támaszkodva, tanulástámogató eszközeivel** vesz részt a tanulói komplex személyiségfejlesztésben.

Az **aktív, kreatív, felelősségteljes** magatartást kialakító oktatási módszerek alkalmazásával teszi az alprogram a testmozgáson alapuló tevékenységeket a közösségi célok és az egyéni felelősség életgyakorlatává.

Cél még az egészségtudatos, jövőorientált életmód kialakítása.

Az alprogram tartalma:

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató **módszerek és keresztntantervi tartalmak implementációjának támogatása testnevelés órai környezetben**, a differenciálásra építve.

Mozgásos tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő **integrálása osztálytermi környezetben.**

Önkéntességre és befogadásra épülő **informális és nonformális tanulás testmozgás-alapú támogatása iskolai környezetben**

2. Az életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA)

Az **Életgyakorlat-alapú alprogram** egy olyan pedagógiai rendszert mutat be, amely hozzájárul az egyén és **természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának** tudatos és felelős alakításához.

Az életgyakorlat koncepció egyrészt figyelembe veszi a tanulók szükségleteit, és ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz.

Minden egységen belül **alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez, tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl.**

Az alprogram célja, hogy az **életben hasznosítható** ismereteket, tapasztalatokat szerezzon a gyermek, amely sikeres **életvezetési kompetenciákkal** vértelje fel.

Cél továbbá, hogy **megalapozza a vitakultúrát, kritikus gondolkodást és az önálló felelősségvállalást.**

Célunk még az **életformák sokszínűségének tisztelete, a családi közösségek megbecsülése, az egészséges énkép kialakítása.**

A célrendszerben hangsúlyos, hogy az egyén és környezete között dinamikus viszony van, így az **életgyakorlat témái komplexek** és minden szinten - a rendszerszemléletnek megfelelően - kidolgozásra kerülnek.

Az alprogram tartalma:

- egészséges életmód, életvezetés
- környezettudatosság (fenntarthatóság)
- állampolgári felelősség (közösségi szerepek)

- életút-támogató pályaorientáció
- család, párválasztás
- érzelmi intelligencia (szociális készségfejlesztés)

3. A művészetalapú alprogram (MA)

- Az alprogram a művészeti nevelést célzó tanórák, a művészeteket pedagógiai eszközként felhasználó osztálytermi tanulás és a szabadidős művészeti tevékenységek terén nevelő/oktató pedagógusok metodológiai fejlesztésén keresztül hat a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklésének irányába.
- A művészettel nevelés sok és sokféle lehetőséget teremt a tanulástámogatás megvalósítására.

Az alprogram célja művészeteket célként/eszközként használó tanórák, szabadidős foglalkozások biztosítása a tanulók számára.

Indirekt célok:

- Személyiség- és társas készségek fejlesztése a művészeti tevékenység révén
- Tanulási motiváció, tanulás iránti attitűd alakítása
- Indirekt (kognitív képességeket célzó) tanulásfejlesztés művészeti keretek között
- tanulásfejlesztés a művészetek révén
- (Inter)diszciplináris ismeretátadás művészeteken alapuló, résztvevő központi gyakorlatokon keresztül
- Pályaorientáció: művészpályára irányítás, illetve pályaorientáció művészetek révén.
- A művészeti tevékenységbe ágyazott fejlesztés keretében lehetőség van a tanuló egyéni **sajtságaihoz alkalmazkodó, esélyegyenlőséget biztosító pedagógiai módszerek alkalmazására**, ezáltal az adaptivitás biztosítására.

Az alprogram tartalma:

A művészeti tantárgyak és a mozgásra irányuló testnevelés tantárgy a készségtárgyak körébe sorolhatók, s ez arra is lehetőséget ad, hogy hasonló tartalmi elemek szerint épüljenek fel alprogramjaik is.

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és keresttantervi tartalmak megvalósításának támogatása a művészeti nevelést szolgáló tanórai környezetben, a differenciálásra épülve.

Művészetekre épülő tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben.

Önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális tanulás művészet-alapú támogatása iskolai környezetben.

4. A logikaalapú alprogram (LA)

A Logikaalapú alprogram a tanulók gondolkodásának fejlesztését támogató módszerek és stratégiák megismertetésével szeretné növelni a pedagógusok módszertani repertoárját az iskolai élet területein.

Az alprogram feladata megismertetni a pedagógusokat olyan logikai alapú játékokkal, (legyen az sakk, táblás, papír-ceruza, szituációs és egyéb játék), melyeket a pedagógus fel tud használni mind az általános képességfejlesztéshez, mind a közismereti tantárgyi órákhoz.

Az alprogram keretén belül olyan szemléletváltás elindítását célozzuk meg, amelynek segítségével a tanítási és a tanulási folyamat egyaránt élményszerűvé, motiválóvá és egyben fejlesztő hatásúvá tehető.

Az alprogram célja, a gyerekek egyik legfőbb tevékenységére, a játékra és a játékosságra építve, hogy a gyerekek a tanulást ne érezzék fájdalmas, fáradságos folyamatnak.

A tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás – ezzel a tanulók motivációja növelhető. Az oktatásban a különböző logikai játékok és technikák alkalmazása nem öncélúan történik, hanem a tanterv és a tananyag megfelelő részébe való integrálással, szorosan kapcsolódva a megtanulandókhoz és a tanulók életkori sajátosságaihoz.

A játék lehetőséget nyújt a differenciálásra, és a gondolkodási képességeken túl a szociális képességek fejlődése is várható.

Az alprogram tartalma

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztési lehetőségei a gyakorlatban – stratégiák és algoritmusok.

- A vizualitás szerepe a gondolkodás fejlesztésében.
- Játék alapú megközelítések:
- Térsejtelmet, sík- és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése
- Dienes játékok és a matematikai gondolkodás fejlesztése
- Sakk játék alapjainak elsajátítása és beépítése az iskolai tanulásba
- Táblás játékok, társasjátékok, papír-ceruza játékok alkalmazása
- Játékstrukturált megközelítések:
- Kártyajátékok – lapot kérünk!, logicards, set, stb.
- Logikai játékok, logisztika
- Barkochba és egyéb csoportos szituációs játékok
- Kreativitást és reflektivitást fejlesztő játékok

5. A digitális alapú alprogram (DA)

A Digitális alapú alprogram az IKT-műveltség elemeit keresztantervi, transzverzális megközelítésben értelmezi, és a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű fejlesztését tekinti feladatának.

Az IKT-műveltség tekintetében a technológiai, a kognitív és a szociális aspektust tekintjük irányadónak.

Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő, olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához, felgyorsítva az intézmények digitális átállását, mely lehetővé teszi, hogy a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon.

Az alprogram célja, hogy kialakítsa a pedagógusokban az oktatásba integrált IT-eszközöket értő és kritikus módon alkalmazó „digitális állampolgár” habitust, melynek révén az összetett problémák megoldása a technológia segítségét is igénybe veszi.

Szeretnénk elérni azt is, hogy a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás a digitális alkalmazások használatával, ezzel növelve a tanulók motivációját, kognitív képességeik színvonalát, tanulás módszertani repertoárjukat, pályorientáció szempontjából releváns ismereteiket, (inter)diszciplináris ismereteik körét, és mindent egybevetve: a tanulók személyiségformálásához is hozzájáruljon.

Az alprogram tartalma

Az alprogram az alábbi tartalmi pontokból építkezik:

- Játékalapú megközelítések
- Technológiai műveltség, felelősségteljes eszközhasználat
- IKT-műveltség
- Hálózati részvétel és együttműködés, problémamegoldás, kommunikáció és eszközhasználat
- Digitális írástudás
- IKT alapú óratervezés
- Személyes tanulási környezet menedzselése

2. Komplex óra

Komplex órák bevezetése – a program komplexitását a kognitív, affektív, szociális képességek együttes fejlesztése jelenti. A kötelező és szabadon tervezhető tanórákat fedi le, amelyekben a tantárgy tananyagának kb. 30%-át (új ismeret) hordozzák. Az éves óraszámhoz viszonyítva 10-30%-a dolgozza fel az új ismeretek 30%-át. A közismereti tantárgyak esetében a tantárgyi és kereszt tantervi tartalmat (tananyagot) az alprogrami tartalmakkal kapcsolja össze, a DFHT óraszervezési eljárásaival megvalósítva a tanórát. Ezen órák esetében a tantárgyakon átívelő transzverzális készségek (a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőkézség, a problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése) fejlesztése is megjelenik.

Tartalmi fejlesztési pontok:

- legalább 1 alprogrami (max. 3 alprogrami) kapcsolat megjelenik benne
- kapcsolódik az adott tantárgy adott évfolyamának tanmenetéhez, és a tanítói/tanári kézikönyvben megjelenített órához
- minden alprogram (törekedve arra, hogy) egyenlő aránnyal (kb. 20%) jelenik meg (össz. komplex óraszám)

A Komplex órák felépítése

3. Ráhangelódás

A ráhangelódás biztosítja, hogy a **tanulók lelkesen, motiváltan kezdjék el a napot az iskolában, és érzelmi biztonságban érezzék magukat az osztályközösségben.** Heti **1-3 alkalommal** javasolja a Komplex Alapprogram **20-25 perces** foglalkozás keretén belül. A **tanulási környezetet** célszerű átalakítani úgy, hogy a tanulók körben ülhessenek székeken vagy szőnyegen, így megkönnyítve a kommunikáció feltételeit.

A **foglalkozás felépítése** ajánlottan a következő:

- Üdvözlés
- Beszélgetés
- Közös tevékenység/játék
- Zárás

A Ráhangelódás megvalósítását javasoljuk a nap elején, javasolt időtartama 25-45 perc, helye a nap kezdésekor vagy osztályfőnöki óra keretében vagy a délutáni foglalkozások elején.

Témái megválasztásában segít a Tanítói kézikönyv.

4. „Te órád”

„Te órád” - a **diák érdeklődéséhez**, igényéhez, saját választásához igazítható, amely órákon az osztálykeret nem feltétlenül kell, hogy érvényesüljön. Vagy az **intézmény életében már meglévő**, jól működő, már hagyományokkal rendelkező foglalkozások, szakkörök, tehetséggondozó programok stb. továbbvitele, megtartása, de a foglalkozások középpontjába helyezve a tanulók szociális-emocionális fejlesztését. Az óra kiválasztását a pedagógus segíti.

5. Házi feladat

Házi feladat: sem írásbeli, sem szóbeli házi feladatot nem ad a pedagógus a tanulóknak. Ez nem azt jelenti, hogy elmaradhat a szükséges gyakorlás és rögzítés, hanem azt, hogy a pedagógusnak az iskolai tanórákon kell a tanulókkal ezeket a feladatokat elvégezni. Úgy kell a mindennapokban terveznie és megvalósítania az óráit, hogy legyen elegendő idő a szükséges gyakorlásra és az új ismeretek rögzítésére az órák keretén belül. A pedagógusnak módosítania kell tervezési szokásain: legyen a tanórákon annyi gyakorlás és ismétlés, hogy ne legyen szükség otthoni tanulásra.

6. Értékelés

Az értékelés az iskola nevelőtestülete által elfogadott értékelési rendszer szerint folyik. Nincs ötös fokozatú skálán történő értékelés a reggeli ráhangelódáson, a délutáni alprogrami foglalkozásokon, illetve azokon az órákon, amelyeken a DFHT módszert használják a pedagógusok.

A Komplex Alapprogram értékelési rendszerében egyaránt jelen van

1. a helyzetfeltáró (diagnosztikus értékelés)
2. a minősítő (szummatív értékelés)
3. a fejlesztő (formatív értékelés).

Fontos szerepe van a **helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelésnek.** Ennek eredménye feltárja a pedagógus előtt a tanuló előzetes tudását, amire építheti további munkáját. Ez határozza meg az oktatási tartalmat és a módszereket. A diagnosztikus értékelést nem csak a **tanév elején** javasoljuk, ajánlott a **tanév közben** is felmérni, mennyit fejlődött a tanuló tudása. A tanév közben végzett diagnosztikus értékelés eredménye alapján a pedagógus dönthet arról,

hogyan változtat-e tanítási stratégiáján. A **tanév végi** diagnosztikus értékelésnél a pedagógus arról kap visszajelzést, milyen szinten sikerült a tananyagot megtanítani, a tanuló pedig arról, hogy mennyire sajátította el a követelményeket.

A **minősítő (szummatív) értékelés** egy tanulási szakasz lezárásakor, például egy témazáró dolgozat írásakor jelenik meg. Azt minősíti, hogy a tanuló mennyire sajátította el a tananyagot. A minősítő értékelés igen gyakori a hazai iskolákban.

A **Komplex Alapprogramban kiemelt szerepe van a személyre szabott, differenciált, fejlesztő (formatív) értékelésnek**. Ennek célja **nem a minősítés, hanem a tanulás támogatása**. A pedagógus, miután felmérte a tanuló tudását, és segített a tanulónak a tanulási cél kitűzésében, támpontokat ad a megteendő lépésekről. Majd nyomon követi a tanuló egyéni haladását, és személyre szabottan segíti a tanulási folyamatot. A fejlesztő értékelés alkalmazásánál a pedagógus a **gyermek önmagához mért fejlődését veszi figyelembe**. Folyamatos visszajelzést ad a tanulónak erősségeiről és hiányosságairól, megbeszéli vele a tanulási célokat, az értékelési szempontokat, a teendőket, és a teendők határidejét. A tanuló egyéni haladásáról és erőfeszítéseiről visszajelzést ad. A pedagógus visszajelzésének mindenképpen tartalmaznia kell a tanuló részéről sikeresen megoldott problémákat, a további fejlesztést igénylő területeket és a teendőket.

Az értékelésnek fontos része legyen

- az önértékelés
- a társak értékelése.

Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges.

Figyelembe kell venni az eltérő kiindulási nyelvi szinteket.

III. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAINAK ÁTTEKINTÉSE, ILLESZTÉSE A KOMPLEX ALAPPROGRAMHOZ

A pedagógusok feladata kiegészül a **DFHT órák** megszervezésével, a kapcsolódó dokumentumok (óraillusztrációk) elkészítésével.

A választott **alprogramokhoz** kapcsolódó **foglalkozások** megszervezése, megtartása, foglalkozás illusztrációk készítése.

Az elkészült óraillusztrációk, foglalkozás illusztrációk, **tapasztalatok megosztása** a kollégákkal.

Programhoz kapcsolódó további **oktatási segédanyagok**, szemléltető és mérőeszközök **kidolgozása, közreadása**.

Belső továbbképzések, előadások, bemutató órák szervezése, megtartása.

IV. A SZÜLŐK ÉS A TANULÓK TÁJÉKOZTATÁSA

A szülőket és a tanulókat a programról, annak tartalmáról, megvalósításáról iskola életéről, az iskola igazgatója, és az osztályfőnökök tájékoztatják szóban és írásban e-napló segítségével.

V. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ MUNKA IDŐKERETE

1. **A Komplex Alapprogram a tanulók kötelező óraszámának a meghatározása tekintetében nem tér el a törvényben szabályozottaktól**. Az iskolában folyó munka továbbra is két markánsan elkülönülő egységre oszlik:

A kötelező és szabadon tervezhető időkeret:

- a Komplex Alapprogram a pedagógusok módszerbeli gazdagságát, korábbi gyakorlaton alapuló pedagógiai-módszertani kultúráját tekintve **kb. 80 %** -ban nem szabályozza.

- A minden osztályba és minden tanítási órán **20%-ban** javasolt a Komplex Alapprogram tanítási-tanulási stratégiájának, a **DFHT tanítási-tanulási stratégiának** az alkalmazása (differenciált egyéni munka, rétegmunka, pármunka, kooperatív módszerek, csoportmunka, drámajáték és projektmunka).
 - A DFHT esetében a 20% fele a DFHT-KIP (10%), a másik fele (10%) az egyéb tanulászervezési eljárások.
- **10-30%-ban** pedig a **Komplex órák** keretében a kereszttantervi tantervek feldolgozása történik.

A Komplex Alapprogram által **innovált alprogrami foglalkozások** és a „Te órád” többnyire a délutáni időszámban valósulnak meg.

A Komplex Alapprogram tanítási-tanulási stratégiához kapcsolódó elemei

2. Időkeretek:

Az egyes évfolyamok kötelező óraszámai alapján számított, a **DFHT-módszertant alkalmazó órák arányait** a fenti százalékoknak megfelelően a tanév elején a komplex alapprogram munkaközösség munkatervében tanév elején rögzítjük.

3. Tantárgyfelosztás és a KAP által kínált módszertani elemek összehangolása

A tanuló heti kötelező tanóráinak számát, beleértve a választható tanóráinak számát az Nkt. és a NAT 2020 határozza meg.

A tantárgyfelosztás a törvény által meghatározott feltételeknek megfelelő, de az intézmény sajátos helyzetét figyelembe vevő alapdokumentum. Alapjául az intézményre érvényes törvény által előírt, a közismereti tantárgyakra vonatkozó heti óraszám szolgál.

Az általános iskolában a nevelés-oktatást a **délelőtti** és **délutáni** tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások ajánlottan tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig – vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben – gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről. Tehát e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként is működhet.

VI. JELÖLÉSEK AZ OSZTÁLYNAPLÓKBAN

A KRÉTA rendszerben az alábbi lehetőségek szolgálnak a program megvalósításának jelölésére:

KOMPLEX ALAPPROGRAM			
DFHT óra	☐	Ráhangolódás	☐
DFHT-KIP óra	☐	Komplex óra	☐
Te órád	☐	Digitális alapú alprogram	☐
		Testmozgásalapú alprogram	☐
		Életgyakorlat-alapú alprogram	☐
		Művészetalapú alprogram	☐
		Logikaalapú alprogram	☐

11. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére az iskola településén élő nemzetiségek kultúrájának megismertetésére szolgáló tananyag

A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag megismertetésének módjai az alábbiak szerint történik. Településünkön a statisztikai adatok alapján nincsenek jelentős létszámú nemzetiségi közösségek. A legnagyobb létszámban német (20-25 fő) és roma (10-15 fő) nemzetiségi állampolgár él itt. Nemzetiségi önkormányzatok nem alakultak Nyáregyházán, helyi vonatkozású programjaik, szervezeteik nincsenek.

A legnagyobb létszámú német nemzetiségi kultúrát építjük be az oktatás tartalmaiba.

A nemzetiségekről szóló oktatás szinterei:

- A következő tanítási órák: történelem, ének-zene, magyar nyelv és irodalom, hon- és népismeret tantárgy.

https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszagi_nemzetisegek/nemetek/valtozo_vilag_sorozat/a_magyarorszagi_nemetek/pages/001_torteneti.htm

12. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek**Szakmai program – egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok****Egészséges táplálkozás**

Kiemelten fontos feladatunk a helyes táplálkozási mód kialakítása.

Egy gyermek étkezése – fejlődő szervezete igényei miatt – különös odafigyelést, gondot követel. Ennek okán nagyon fontos az iskolai étkeztetés milyenségének, minőségének és mennyiségének, valamint az elfogyasztás módjának, körülményeinek kontrollja.

- El kell érni, hogy a gyermekek nagy része, de leginkább a veszélyeztetettek az iskolában étkezzenek.
- Figyelnünk kell arra, hogy az étkezést szolgáltató szakmailag megfelelően állítsa össze az étlapot.

- Gondoskodnunk kell azoknak a gyermekeknek a közétkeztetéséről is, akik cukorbeteg, vagy valamilyen élelmiszer-érzékenységekben szenvednek.
- Az iskolabüfét rendelet szerint kell működtetni, azaz az illetékes ellenőrzési szerv – esetünkben tankerület – ellenőrzi a kínálatot, választékot, és ha szükséges ajánlásokat tesz a szabályszerű működést illetően. Emellett az üzlet nyitvatartását az SZK és a DÖK is jóváhagyja.

Kapcsolódó programok: egy tanév alatt munkaterv szerint meghatározott időszakonként (pl. félévente) egészségnapot tartunk, melyek szorosan kapcsolódnak többek a helyes táplálkozás témaköréhez. Az egészségnapok lehetnek tematikusak (pl. adott évszak sajátosságainak megfelelően), ugyanakkor átfogóan tartalmaznak táplálkozáshoz, testápoláshoz, mozgáshoz és lelki egészségmegőrzéshez kapcsolható elemeket.

Mindennapos testmozgás

Statisztikai adatokkal igazolható, hogy az iskoláskorú gyermekek felénél tartási rendellenesség alakult ki. Nem az a fontos, hogy minél nagyobb erőfeszítésre serkentsük a fiatalokat, hanem azzal tudunk segíteni nekik, ha megadjuk a lehetőséget a mindennapi testmozgásra. Célunk az, hogy a gyerekeknek életelemévé váljon a mozgás.

Ennek érdekében:

- A mindennapos testmozgást valamennyi osztálynak órarendjébe beiktattuk.
- Fontos, hogy a tanulót a testnevelés órán sikerélmény érje, mert a mozgás így örömmel fogja eltölteni!
- Az órai gimnasztikába tartásjavító tornát kell beiktatni.
- Gyógytestneveléssel is kell segítenünk tanulóinkat. Gyógytestnevelés foglalkozások minden tanulónk számára elérhetőek, akiknek az iskolaorvos előírja / ajánlja. Az érintett gyermekeket két évente felméri, állapotuk fejlődése, vagy esetleges romlása ilyen módon nyomon követhető.
- Alsó tagozaton kölyökatlétkai foglalkozásokat tartunk testnevelés óra keretében.
- Úszásoktatás 4. és 5. évfolyamon van. (külső helyszínen, külsős oktató(k) segítségével)
- NETFIT felmérések: egész tanévben készülnek a felső tagozatosok a NETFIT mérésekre. Testnevelés órák keretein belül a tanév során többször felmérjük diákjaink teljesítményét különböző erőnléti és ügyességi mozgásformákban, így fejlődésük folyamatosan és egyenletesen monitorozható, mérhető, dokumentálható.

Személyiségfejlődés és mentálhigiénés védelem

A teljes egészségi állapothoz elengedhetetlen a mentális egészség. Ennek tudatos fejlesztése egyre hangsúlyosabb a társadalomban. Egyre nagyobb számban jelennek meg alternatív, egészségromboló örömszerzési formák: dohányzás, alkohol, drogfogyasztás. Az egészségfejlesztés része kell, hogy legyen a mentálhigiénés szemlélet és annak megjelenési formái.

- Fontos a pedagógusok példamutatása.
- A gyermekekkel való bánásmód során a szeretetteljes légkör
- Konstruktív kapcsolattartás a szülői házzal.
- Építő hatással lehetnek a diákokra az osztályfőnöki órákba beépített rendszeres önismeretet, csoportdinamikát, közösséget fejlesztő gyakorlatok és foglalkozások, illetve a társadalmi folyamatokra és a világ jelenségeire való érzékenyítő beszélgetések.

- Iskolapszichológus által nyújtott lehetőségek: egyéni és csoportos foglalkozások, tanácsadás, foglalkozások tartása

Magatartási függőség, szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának és a gyermeket veszélyeztető bántalmazás megelőzése

Az iskolánkban folyó lelki egészségfejlesztés fő célja, hogy a tanulók megtanuljanak sikeresen alkalmazkodni a környezetükhöz, megoldási stratégiákat kínáljon a környezeti ártalmakkal szemben, fejlessze a kudarc-tűrést, csökkentse az iskolai teljesítménykényszer okozta szorongást és segítse az arra rászoruló (bántalmazott, kirekesztett, gyógyult szenvedélybeteg stb.) diákok beilleszkedését.

Tanulóinkért e területen a legtöbbet az osztályfőnökök tehetik mindennapi figyelmükkel, megelőző munkájukkal, az ő erőfeszítéseiket támogatja

- az iskolapszichológus,
- gyermek- és ifjúságvédelmi felelős,
- védőnő,
- gyermekorvos,
- családgondozók,
- nevelési tanácsadó, pedagógiai szakszolgálatok,
- iskolarendőr, rendészeti szervek.

Az általános, megelőző jellegű beszélgetéseken és foglalkozásokon túl vannak e területen speciális feladataink, mint pl.

- prevenciós foglalkozások, előadások szervezése
- esetmegbeszélések szervezése
- megelőző jellegű és/vagy jelzési kötelezettségből adódó jelzések küldése az illetékes szervek felé (gyermekjóléti szolgálat, rendőrség, gyámhatóság, pedagógiai szakszolgálat)

Drogprevenció

Cél: a tanulók megnyerése egészségük megtartása, fejlesztése, a harmonikus élet értéként való tisztelete.

Feladatok:

- Elsődleges, az egészségfejlesztő magatartásmód kialakítása a tanulók körében, melynek következtében csökkennek az ártó tényezők. Ebben legfontosabb szerepe a családnak és az iskolának van. A pedagógusok mentálhigiénés szemléletének a napi pedagógiai munka részévé kell válnia. Ennek eszköze lehet a magatartás prevenció. Az apróbb sikertelenségek elviselésére, a konfliktusok megoldására, a korlátok felállítására és betartására nevelés.
- Másodlagos, a betegség, illetve a drogérintettség korai felismerése, a megfelelő szakemberekkel való kapcsolat-felvétel. Ennek eszköze lehet a szeretetteljes odafigyelés, partnerként való kezelés, szülői házzal való együttműködés, segítő beszélgetések.

A segítő kapcsolatok színterei:

- Család
- Iskola (tantestület – különösen az osztályfőnökök, iskolapszichológus, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős)
- Gyermekorvos, védőnő
- Pedagógiai szakszolgálatok, nevelési tanácsadó
- Gyermekjóléti szolgálatok, családgondozók
- Rendészeti szervek
- Egyházak, alapítványok
- Kortárs segítők

Megjelenés színterei:

Minden szaktanár, osztályfőnök feladata a fentiek megtartása tanórán belül és tanórán kívül. A preventív (megelőző) szemléletnek át kell hatnia az egész nevelési-oktatási folyamatot.

Tanórán: osztályfőnöki órák, egészségtan, biológia, természetismeret, technika és életvitel, magyar.

Tanórán kívül: szakkörök, sportrendezvények, kirándulások, táborok, ismeretterjesztő-megelőző foglalkozások előadók meghívásával. A tanórán kívüli rendezvényen való észvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Iskolánk tanulóinak szociális összetételéből adódóan fokozott figyelmet kell szentelnünk a családokra és szociokulturális helyzetükre (alacsony iskolázottság, rossz lakáskörülmények, munkanélküliség, kriminalitás előfordulása, alkoholizmus, helytelen életvezetés, romboló minták berögzülése).

Fő feladataink:

- Tanévenként drogreprevenációs órák szervezése a felső tagozaton
- Osztályfőnök és a szülők kapcsolatának szorosabbá tétele
- Sportprogramok szervezése
- Balesetvédelmi szabályok megismertetése, alkalmazása
- Szülők és a család bevonása a programokba
- Kapcsolattartás az orvosi, védőnői, családsegítői hálózattal, iskolarendőrrel
 - bevonásuk elengedhetetlen a szakmai foglalkozásokba
 - szükség esetén jelzés küldése felénk
- Éberség, jelzési felelősség: a bajban lévő gyermek korai észrevétele, megelőző lépések megtétele, szükség esetén további segítők bevonása, jelzés megtétele

Közösségi szolgálat

Iskolánk szerződés alapján fogadhat közösségi szolgálatot teljesítő középiskolás diákokat önkéntes munkára. Ennek feltételeit rendelet szabályozza, mely szerint iskolánkban az alábbiak területeken jöhet létre ilyen együttműködés:

- szociális és jótékonyági
- oktatási
- kulturális és közösségi
- környezet- és természetvédelmi

- SNI-s tanulókkal közös sport- és szabadidős tevékenységek

A tanulót fogadó intézménynek mentort kell biztosítania.

A tevékenység időtartama tanítási napokon alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb három óra, tanítási napokon kívül alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb öt óra.

Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az egészségfejlesztés egy folyamat, amelynek során törekszünk a teljességre. Ennek megfelelően egész tanéven át beépül ez a terület az osztályfőnökök munkájába és az érintett szaktanárok tanmeneteibe, évente több alkalommal szervezünk egészségnapokat, valamint szorosán együttműködünk az iskolaegészségügyi szolgálattal (iskolaorvos, védőnő), akik rendszeresen végeznek egészségügyi szűréseket, méréseket és foglalkozásokat tartanak.

Egészségnapjainkat tematikusan szervezzük az egészséges táplálkozás, személyi higiénia, fogápolás, testi és lelki egészség, testmozgás köré. Ezeken a napokon kiállításokkal, egészséges ételekkel, tornával, fittségi mérésekkel, előadásokkal készülünk diákjainknak.

A védőnő által minden évben megtartott prevenciós és felvilágosító foglalkozások témái évfolyamonként a következők:

- Alsó tagozatos osztályokban: a személyi és környezeti higiéné, táplálkozási, tisztálkodási és fogápolási ismeretek szokások, mozgás és a mozgáshiány hatásai, egészség – betegség és a betegség-megelőzés, káros szenvedélyek, társas kapcsolatok és a barátság témákban tartson a tanító, ill. a védőnő – előadást.
- 4. osztály: el kell kezdeni a nemi érést (menstruáció, pubertás), mint témát bevezetni előadások, foglalkozások keretein belül
- 5. osztály: a táplálkozás és a táplálkozással összefüggő betegségek, a víz, a gyümölcsök, a zsírok, a vitaminok, a tej és a szénhidrátok szerepe, nemi érés (menstruáció, pubertás), a serdülőkor higiénája.
- 6. osztály: A dohányzás, energiatalok káros hatásai.
- 7. osztály: felnőtté válás, párkapcsolat, barátság, szerelem; az alkohol káros hatásai, lelki egészség.
- 8. osztály: felnőtté válás, párkapcsolatok. Az abortusz, fogamzásgátlás, családtervezés. Szexuális úton terjedő betegségek. Egészség – betegség, házi patika, betegápolás, csecsemőgondozás, lelki egészség.

Tisztasági vizsgálat alkalmával szó esik a hajápolásról, körömápolásról, tisztálkodásról, öltözködésről.

Védőnői szűrővizsgálat közben a táplálkozásról, a mozgáshiány következményeiről, a lúdtalp-tornáról, a helyes testtartásról a felmerülő aktuális problémákról beszélgetünk a gyerekekkel. Az iskolaorvosi / védőnői szűrések és mérések kiterjednek a tartásproblémákra, lúdtalpra, testsúlyra, magasságra, vérnyomási értékekre, látás- és hallásvizsgálatra. Ennek eredményeiről tájékoztatják a szülőket is.

13. Gyermekes esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések Tájékoztató a BTMN-es és az SNI-s tanulók ellátásáról

Vonatkozó főbb jogszabályok:

(1). A 2011. évi CXC. törvény - a nemzeti köznevelésről.

28. Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók nevelése, oktatása

47. § (1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

5. A szakértői bizottsági tevékenység 7. § (1) Az Nkt. 18. § (2) bekezdés b) pontja szerinti szakértői bizottsági tevékenység keretében az intézmény szakértői bizottsága a gyermek, a tanuló komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, továbbá szükség szerint orvosi, sajátos nevelési igény gyanúja esetén komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, orvosi vizsgálat alapján **szakértői véleményt készít.**

17. § (1) A szakértői bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatok típusaira, a szükséges szakemberre és annak feladataira. A szakértői véleménynek tartalmát szintén e rendelet tartalmazza.

(3). 23. § (1) A szülő a felülvizsgálati eljárást bármikor kezdeményezheti. A szakértői bizottság a szülő kérelmére akkor köteles lefolytatni a felülvizsgálati eljárást, ha a hivatalból történő felülvizsgálat óta több mint hat hónap telt el, és a soron következő, hivatalból történő felülvizsgálat időpontjáig több mint hat hónap van hátra.

A gyermek nevelését ellátó óvoda, nevelését, oktatását ellátó iskola a felülvizsgálati eljárást - tanévenként legfeljebb egy alkalommal - bármikor kezdeményezheti, amelyről - a felülvizsgálat szükségességének indokolásával - a szülőt tájékoztatni köteles.

A BTMN-es, és az SNI-s tanulók, a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő kategóriába tartoznak.

Táblázatba rendezve a két kategória közötti különbség:

Kifejezés	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség	Sajátos nevelési igény
Rövidítése	BTM	SNI
Kulcsszó, a probléma súlyossága	enyhébb, NEHÉZSÉG	súlyosabb, ZAVAR, FOGYATÉKOSSÁG
Minek a körébe tartozik	„többségi” pedagógia	gyógypedagógia (külön nevelés), gyógypedagógia-többségi pedagógia (együtt nevelés)
Ellátó szakember	fejlesztőpedagógus	gyógypedagógus, konduktor
Ellátás formája	fejlesztő foglalkoztatás	gyógypedagógiai nevelés-oktatás, habilitációs-rehabilitációs foglalkoztatás
Óraszám	nincs meghatározva	jogszabályban meghatározott
Együtt vagy különnevelés	együttnevelés	együtt-, vagy különnevelés
A jogba helyezés dokumentuma	szakértői vélemény	szakértői vélemény

Kifejezés	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség	Sajátos nevelési igény
Tevékenység (a megállapításhoz)	szakszolgálati tevékenység – járási szintű szakértői bizottsági (megyei és országos is megállapíthatja)	szakszolgálati tevékenység - megyei és országos szintű szakértői bizottsági
A nevelés-oktatás mely szakaszában érvényesíthető az ezzel kapcsolatos jog	a középfokú oktatás végéig	a felsőoktatásban is
Mentesítések, könnyítések köre	a könnyítések köre 2018 szeptemberétől új vizsgálat esetén a tantárgyak és tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítés már nem adható	mentesítések és könnyítések köre tantárgyak és tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítés adható
Alkategóriái	nincs kategória	vannak kategóriák

Fontos tudni, hogy a BTM-diagnosztika a / járási/ tankerületi szakértői bizottság tevékenységének keretében történik, az SNI-diagnosztika pedig a megyei és országos tevékenység keretében.

Hogyan történik a tanulók fejlesztése?

Mindkét esetben, a nevezett tanuló részére kiállított, és érvényes **SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY**-ben foglalt: **JAVASLATOK/ FEJLESZTÉSI JAVASLATOK**, Javasolt szakirodalom alapján készült, **EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERVEK** szerint történnek a fejlesztések.

A BTMN - es tanulók fejlesztése, segítése, felzárkóztatása, többnyire a tantervi követelményekhez igazodik. A fejlesztést végző pedagógussal gyakorolhatnak, készíthetnek házi feladatot, vagy ahhoz hasonló feladatsorokat, végezhetnek szövegértelmezéseket, becsléseket, méréseket, olyan feladatokat, amire a tanulónak aktuálisan a legnagyobb szüksége van ahhoz, hogy együtt tudjon haladni az osztályával, és a tantervi (minimum) követelményeket teljesíteni tudja.

Iskolapszichológiai feladatok az intézményben

A 2017/2018-as tanévtől negyed státuszban foglalkoztatható iskolánkban iskolapszichológus. Pontos feladatait a mindenkor hatályos rendelet szabályozza.

Az iskolapszichológus munkájának elsődleges célja a tanulók személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése.

Az iskolapszichológus tevékenységi köre a következőképpen alakul:

- egyéni vagy csoportos foglalkozásokat, tanácsadásokat tart, valamint szűréseket, vizsgálatokat tréningeket szervez
 - diákoknak
 - szülőknek
 - pedagógusoknak
- segíti a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait,
- kezeli, segíti a tanulók és az intézmény közti kapcsolati kommunikációt, teljesítménykényszeres tüneteket,
- megszervezi a pszichológiai jellegű szűrővizsgálatokat,
- megszervezi a mentálhigiénés preventív feladatokat,
- megszervezi az egészségfejlesztéssel, a nevelő-oktató munka és a szexuális nevelés segítségével, az intézményben észlelt konfliktusok megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat,
- krízistanácsadást nyújt, szükség esetén továbbirányít szakellátásba,
- az iskolapszichológus a tanórák ideje alatt is végezhet tanácsadást,
- segíti a pszichológiai ismeretek intézményen belüli elsajátítást,
- együttműködik és szoros munkakapcsolatban áll a környezetében működő óvoda- és iskolapszichológusokkal, pedagógiai és pszichológiai szakszolgálatokkal, nevelési tanácsadóval, családgondozókkal, iskolaorvossal, védőnővel és a tantestülettel,
- részt vesz a szakszolgálati ellátásban részesülő tanulók gondozásában,
- szakmai minőségbiztosítása érdekében kapcsolatot tart a jogszabályban kijelölt Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis feladatait ellátó intézménnyel.

14.1. Az iskolai jutalmazás formái

Iskolánk jutalomban részesíti azon tanulókat, akik képességeikhez mérten

- példamutató magatartású és folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el
- részt vesz iskolai vagy iskolán kívüli tanulmányi, kulturális vagy sportversenyen
- építő közösségi munkát végez az osztály vagy az iskola életében
- hozzájárul intézményünk jó hírének növeléséhez, megőrzéséhez

Tanév közben a következő dicséretet adhatók:

- szaktárgyi dicséret
- napközis nevelői dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret

E dicséretek a e-naplóba jegyezzük be.

A háziversenyek 1-3. helyezette oklevelet kap, melyet az alsó illetve felső tagozatos tanulói közössége előtt vehet át.

Az iskolán kívüli versenyeken, bemutatón eredményesen szereplők igazgatói dicséretben részesülnek.

Tanév végi jutalmazási lehetőségek:

- példamutató magatartásért és kiváló tanulmányi eredményért könyvjutalom és oklevél
- példamutató magatartásért és jeles tanulmányi (három jó érdemjegy) eredményért oklevél
- 4 illetve 8 éven át tanúsított példamutató magatartásért és kiváló tanulmányi eredményért nevelőtestületi dicséret
- Kovács István-díj végzős tanuló(k) számára, mely a ballagási ünnepélyen kerül átadásra
- közösségi munka elismerése
- jó sportoló kitüntetés

14.2. Magatartás, szorgalom minősítése

Alapelvek:

- Segítse az iskola nevelési-oktatási céljainak elérését.
- Segítse a tanuló önismeretének fejlődését, adjon lehetőséget önnevelésre is.
- Az értékelés általában a tanuló iskolai tevékenységére vonatkozzon.
- Mindig legyen személyre szabott.

Értékelés:

Az osztályban tanító pedagógusok félévkor és év végén az osztályok magatartási-szorgalmi lapján javaslatot tesznek az egyes tanulók magatartási és szorgalmi jegyére.

Az osztályfőnök összegzi az osztály és a kollégák javaslatait. Lényeges különbség esetén, a problémás esetekben az osztályban tanító tanárok megbeszélésén megvitatja azokat.

A tanulók magatartását és szorgalmát hó végén érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal minősítjük.

Az értékelésbe az egyén és a közösség fejlettségi szintjén bevonjuk a tanulókat és a közösséget. A magatartás és a szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

A magatartás és szorgalom értékelése

A tanulók magatartását és szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén osztályzattal minősíti, amit az e-naplóba bejegyez. A félévi és év végi osztályzatot ezen érdemjegyek és a nevelőtestület (alsó és felső tagozatos munkaközösség) véleménye alapján állapítja meg. Az előbbiek az e- naplóban, az utóbbiak a naplóban és a bizonyítványban kerülnek rögzítésre. Az egyes érdemjegyek eléréséhez az alábbi táblázatban felsorolt szempontok közül legalább három együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

ÉRDEMJEGY	JELLEMZŐI
Példás (5)	<ul style="list-style-type: none"> • a házirendet betartja • tanórán és azon kívül is példamutatóan viselkedik • önként vállal feladatokat és azokat teljesíti • nevelőivel és társaival segítőkész és tisztelettudó • az osztály, az iskola közösségi életében aktívan részt vesz • óvja és védi az iskola felszerelését, környezetét • nincs írásbeli figyelmeztetése, intője, megrovása
Jó (4)	<ul style="list-style-type: none"> • a házirendet betartja • tanórán és azon kívül is rendszeresen viselkedik • feladatokat önként nem, vagy csak ritkán vállal, de azokat a tőle elvárható módon teljesíti • felkérésre, biztatásra részt vesz az osztály és az iskola közösségi munkájában • legfeljebb egy írásbeli szaktanári figyelmeztetése van
Változó (3)	<ul style="list-style-type: none"> • a házirendet nem minden esetben tartja be • tanórán illetve azon kívül többször viselkedik fegyelmezetlenül • feladatait nem teljesíti minden esetben • az iskola és a közösségi élet szabályaihoz nehezen alkalmazkodik • igazolatlanul mulasztott • osztályfőnöki intője van

<p>Rossz (2)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • a házi rend előírásait rendszerint megsérti • viselkedése rendetlen, fegyelmezetlen • feladatait ritkán vagy egyáltalán nem teljesíti • a felnőttekkel tiszteletlen • társaival szemben rendszeresen durva, viselkedése romboló hatású • akadályozza az iskolai oktató-nevelő munkát • több alkalommal mulaszt igazolatlanul • több szaktanári figyelmeztetése, illetve osztályfőnöki figyelmeztetésnél magasabb fokú büntetése van
------------------	--

A szorgalom értékelése

<p>ÉRDEMJEGY</p>	<p>JELLEMZŐI</p>
<p>Példás (5)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt • tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi • a tanórán aktív • szívesen vállal szorgalmi feladatot, melyet el is végez • munkavégzése pontos, megbízható • részt vesz tanórán kívüli foglalkozáson, versenyen • taneszközei rendezettek, melyeket tanítási órákra mindig elhoz
<p>Jó (4)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt • tanórákon többnyire aktív, megbízhatóan dolgozik • ritkán vagy egyáltalán nem vállal önként többlet feladatot, de teljesíti az ilyen jellegű megbízatásait • taneszközei rendezettek, melyeket tanítási órákra mindig elhoz

Változó (3)	<ul style="list-style-type: none"> • tanulmányi teljesítménye elmarad képességeitől • érdemjegyeit több tárgyból is lerontja • tanulmányi munkája ingadozó: a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti • önálló munkájában figyelmetlen • többnyire csak felszólításra dolgozik • felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik
Hanyag (2)	<ul style="list-style-type: none"> • képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében • az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg • tanulmányi munkájában megbízhatatlan, feladatait folyamatosan nem végzi el • tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el • felszerelése rendetlen, házi feladata gyakran hiányzik • félévi vagy év végi osztályzata valamely tárgyból elégtelen

14.3. Fegyelmi intézkedések

A köznevelési törvény 58. és 59.§-a foglalkozik a tanulók fegyelmi- kártérítési felelősségével. A felelősségre vonás módjára és formájára nézve a törvény rendelkezései az irányadók.

Elmarasztalás az alábbiakért:

- házi rend megszegése
- szünetekben és az iskola által szervezett rendezvényeken történő fegyelemsértés
- kötelességeinek nem tesz eleget
- vállalt feladatok hanyag végzése
- társadalmi tulajdon elleni vétség
- bármely módon árt az iskola jó hírének
- reggeli késések (5 alkalom)

Az egyes tanulók fegyelmezésének formái és fokozatai:

- elmarasztalás (szóbeli illetve írásbeli)
- figyelmeztetés

-
- intő
 - megrovás

Szóbeli figyelmeztetés:

- felszerelése hiányos
- kötelezettségeit elmulasztja
- megszegi a közösségi élet szabályait

Osztályfőnöki vagy igazgatói intés, ha

- a tanuló értéket tulajdonít el
- az iskola területén belül rongál
- magatartása tanulmányi munkája nem kielégítő
- negatív irányba befolyásolja a közösséget
- 5 alkalommal megszegi az iskolába érkezés szabályait (késés)

Az intést a szülő tudomására kell hozni.

Súlyos vagy ismétlődő kötelességszegés miatt a fegyelmi büntetés lehet:

- megrovás
- szigorú megrovás meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, illetőleg megvonása
- áthelyezés másik tanulócsoportba
- kizárás

Előbbieket fegyelmi tárgyalás határozatának fokozatai lehetnek. Hiszünk a fokozatosság elvében, így a fegyelmi tárgyalást (a súlyos vétségek kivételével) megelőzi az esetmegbeszélés (pl. három írásbeli intő összegyűjtése esetén). Az esetmegbeszélés hatékonyságától, a felek együttműködésétől függ a fegyelmi tárgyalás megtartása / elvetése.

Az esetmegbeszélésen részt vesz

- az érintett diák,
- a szülők,
- intézményünk vezetősége,
- az osztályfőnök,
- a beírásokat adó és a legtöbb óraszámú tanító pedagógusok
- a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős

annak érdekében, hogy egyeztessenek a problémákról, megoldást találjanak a jövőre nézve az adott helyzet pozitív irányú elmozdulása és a további hatékony együttműködés érdekében. Az esetmegbeszélésről jegyzőkönyv készül és a megbeszélésen lefektetett vállalások kötelező érvényűek. Ezek figyelmen kívül hagyása fegyelmi tárgyaláshoz vezethet.

15. Otthoni (napközis, tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

Cél:

- A tanulói túlterhelés megakadályozása
- A tanuló szerzett tudásának kipróbálása, mélyítése
- Az ismeretek rögzítésének biztosítása.

A tantárgyankénti kötelező írásbeli házi feladat nem lehet több – átlagos képességű tanulóra nézve – maximum fél óra időtartamnál. A pedagógus – *a tanári együttműködés keretén belül* – mérlegelhet az írásbeli házi feladatok tekintetében a maximális időkorlátot figyelembe véve.

A házi feladatok meglétét minden esetben rendszeresen ellenőrizzük.

A szóbeli feladatokhoz kijelöljük, hogy miből kell az anyagot megtanulni (tankönyv, munkatankönyv, órai vázlat). A pedagógusnak ki kell jelölnie azt is, hogy mit kell megtanulni, illetve mit kell gyakorolni!

Az otthoni szóbeli feladatok a tanítási órán elhangzottak rögzítését, elmélyítését szolgálják. Az otthoni (napközis, tanulószobai) írásbeli munka a tantárgy anyagában a jártasság kialakulását szolgálja, mely a későbbi írásbeli feladatok sikerességét jelentősen befolyásolja.

A javítás és a minősítés az adott tantárgyat tanító pedagógus feladata. A napközis csoport vezetője és az osztálytanító ettől eltérően is megállapodhat.

16. A tanulók magasabb évfolyamba lépésének feltételei

4. A tanuló első osztályban – a tantervi követelmények teljesítése esetén – továbblép a következő osztályba. A 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről 57. § (1) bekezdése értelmében az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben csak a megismétlésre kerülő évfolyamról kap bizonyítványt a tanuló.
- A tanuló a második évfolyamról magasabb évfolyamba akkor léphet, ha minden tantárgyból teljesítette a továbbtanulás feltételeit. A követelmények teljesítését az év közben mutatott tanulmányi munka és a szerzett érdemjegyek alapján elsősorban az osztálytanító kontrollálja.
 - A második osztálytól kezdődően minden tantárgyból legalább elégséges osztályzatot kell elérnie a diáknak ahhoz, hogy a következő évfolyamba léphessen.
 - A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 64. § (7) pontja alapján javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha – a tanév végén legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott.
 - Az a diák, aki háromnál több tantárgy követelményeit nem teljesítette, évfolyamot ismételni köteles.
 - Az a diák, aki a követelményeket nem teljesítette osztályozó vizsgát tehet.

- Osztályozó vizsgát tehet az a tanuló, aki a tanév folyamán 250 óránál többet mulasztott, és erre az engedélyt a nevelőtestülettől megkapta. Amennyiben a tanuló a másodszorra kijelölt időpontban sem jelenik meg az osztályozó vizsgán, úgy a tanévet megismételni köteles.

17. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

A pedagógiai program egyes fejezetei kellő részletességgel tartalmazzák a teljes nevelés-oktatás folyamatában elvárt és szükséges elveket, így további elvek megfogalmazását nem tartjuk szükségesnek.

18. Az egész napos iskola működési rendje

- Ügyeletet biztosítunk 6.30 órától 18.00 óráig.
- A 6.30-as érkezés feltétele a szülő írásbeli kérelmére adott igazgatói engedély.
- Tanulóink az igényeknek megfelelően – előzetes megbeszélés alapján -, nevelői felügyelettel használhatják az iskolai létesítményt és annak eszközeit.

19. Iskolaváltás és átvétel szabályai

1. Iskolánk a kötelező beiskolázási körzetéből – melyet az iskola fenntartója határoz meg – minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz.

2. Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét augusztus 31. napjáig betöltse és az óvodai szakvélemény alapján iskolaérett. A gyerekek az oktatási hivatal határozata alapján egy évig még óvodai ellátásban részesülhetnek, tehát hetedik életévükben lesznek tankötelesek.

3. Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
- a szülők személyi igazolványát,
- a gyermek lakcímkártyáját;
- az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító óvodai igazolás,
- szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.

4. A második-nyolcadik évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát;
- a szülők személyi igazolványát;
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt;
- a tanév közben érkező gyermek köteles hozni az értékelő napló hitelesített másolatát

5. Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók átvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás (minimum „jó”) és szorgalom érdemjegyeinek (minimum „változó”), valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt.

Negyedik évfolyam végén nyolcosztályos gimnáziumban, hatodik évfolyam végén hatosztályos gimnáziumban, nyolcadik évfolyam végén pedig négyosztályos gimnáziumban, szakközépiskolában, valamint szakmunkás- és szakképző intézetekben tanulhatnak tovább diákjaink. A nyolcadik évfolyamosoknak központi írásbeli előkészítőt tartunk magyarból és matematikából.

20. Intézményben alkalmazott tanórai és tanórán kívüli tevékenységekhez tartozó sajátos pedagógiai módszerek

Kompetenciaalapú oktatás: a kompetenciaterületeket és a nevelési feladatokat a nevelési program részletesen tartalmazza.

Komplex Alapprogram, alprogrami foglalkozásai, „TE ÓRÁD” , iskolai sportkör, énekkar, szakköri tevékenységek, rehabilitációs és rehabilitációs órák, BTMN-es tanulók egyéni fejlesztése, osztályonként heti egy óra az osztály közösségi programjának és a tanulókkal való egyéni törődés feladatainak megoldására.

Projektoktatás

„A projekt olyan oktatásszervezési eljárás, amely az oktatás menetét gyakorlati problémák megoldása köré csoportosítja”.

A projektmódszer fő értéke a munkafolyamat: a gondolkodási folyamat, a gyakorlati tevékenységek megvalósítása során szerzett tapasztalatok, élmények szellemi és érzelmi hatása.

Projektpedagógia

A gyermekek számára megszűnik a világ komplexitása, ahogy bekerülnek az iskolába. A természet tantárgyakra oszlik, amelyek csak nagyon ritkán találkoznak egymással. Ez jellemzi a hagyományos pedagógiai módszereket. Azonban a projektmódszer kicsit más. Ismeretanyaga talán kevesebb a hagyományos iskola információtömegénél, de a megszerzett ismeretek egységesebbek, jobban hasznosíthatóak és átfogóbb világképet adnak.

A projektpedagógia olyan tanulásszervezés, melynek középpontjában valamilyen elvégzendő tevékenység áll, a hangsúly nem magára a tanulásra, hanem az ismeretszerzés folyamatára kerül. A tanuló egy alkotófolyamat részeként és eredményeként sajátítja el a tudnivalókat. Nem passzív hallgató és befogadó, hanem aktív résztvevő. A projekt során lehetősége van képességeinek kipróbálására és alakítására. A hierarchikus munkamegosztás helyébe az együttműködés fontossága lép. Ez az irányzat nagyfokú szabadságot ad a gyermeknek, gondolva itt a célok kiválasztására, a feladat végrehajtási módjainak kiválasztására és a produktum értékelésére is. Nagyfokú tanulói szabadság jellemzi, és lehetőséget ad az ismeretek integrálására, kapcsolatok alakítására és az iskolán kívüli világ megismerésére. Teret biztosít a sikereknek, a tanulási stressz helyébe a magabiztosság és az önbizalom lép. Ez a módszer a

tanulást indirekt módon biztosítja. A megismerés fő forrása a gyermek tapasztalata és érdeklődése. Vagy másként fogalmazva a megismerés forrása a csoportos és az egyéni tapasztalás. A munka során szükséges elméleti ismereteket maguk a diákok tárják fel, és osztják meg egymással. Fejleszti a kreativitást, hiszen a projekt feldolgozása már önmagában egy kreatív feladat, hiszen a megvalósítás módját és részleteit a diákok dolgozzák ki. Segíti az önálló ismeretszerzési képesség és az egész életen át tanulás igényének kialakulását.

A projekt közelebb hozza az iskolában nehezen megvalósítható esélyegyenlőség lehetőségét is, különböző kulturális és anyagi háttérrel rendelkező gyerekek más és más tapasztalattal járulnak hozzá a közös projekthez, és így olyan ismereteket szereznek, amelyeket semmilyen tankönyv nem tud eredményesebben közvetíteni számukra. A projektoktatás során a tanítási-tanulási tevékenység eszköztára lényegesen gazdagabb az iskolai eszköztárnál.

A projektoktatás eredménye mindig egy produktum, egy projekt. A projekt sajátossága: kettős funkciójú: egyrészt tanulási egység, középpontjában a valós életben felmerülő, az emberek többségét érintő kihívás, probléma áll, amelynek megoldása felelős, együttműködésre képes magatartást kíván; másrészt a tanuló tanulás során létrejött produktum, projekt magában hordozza az elsajátított tanulás további alkalmazását, gazdagítását, újabb produktumok alkotását.

A tanár feladata a projektmódszerben megváltozik. Nem az irányítás a fő feladata, hanem az együttműködés elősegítése és az egyes munkafolyamatok koordinálása. A diákokat egyenrangú partnerként kezeli, de ő az első az egyenlők között.

A projektmódszerrel fejleszthető kompetenciák:

- Szervezett, alkalmazható szaktárgyi ismeretek bővülése
- Szocializáció, másokkal való együttműködés, konfliktuskezelés megtanulása.
- Divergens gondolkodásmód fejlődése.
- Tervezési eljárások jobb megismerése, munkaszervezés, időbeosztás.
- Esztétikai érzék fejlődése.
- Lámpaláz leküzdése.
- Nyitottság a világ dolgai iránt.
- Különböző ismeretforrások megkeresése, a kapott információk kezelése, adott szempont szerinti válogatása és kritikus felhasználása (internet, könyvtár, folyóiratok, tévé, rádió stb.), kritikai gondolkozás, értő olvasás fejlődése.
- Előzetes tudás elemeinek felszínre hozása, mozgósítása.
- Tanulási technikák fejlődése, élethosszig tartó tanulás elősegítése.
- Az ismeretek különböző helyzetekben való használata, a transzfer segítése, és annak tudatosítása, hogy sok tudásunk nem csak abban a helyzetben lehet hasznos, amilyenben megtanultuk.

Alkalmazható tudás létrejöttének elősegítése:

- Problémaérzékenység
- Kreativitás fejlődése.
- Kommunikációs kompetencia fejlődése.
- Vitakultúra elsajátítása, mások véleményének meghallgatása, tiszteletben tartása.
- Saját maga szerepének, lehetőségeinek és határainak felismerése, tudatosítása, reális énkép kialakítása.
- Felelősségvállalás saját maga és társai iránt.

Iskolánk projektjeit az éves munkatervben határozzuk meg, minden tanév elején.

Elképzeléseink:

- projekt-órákon a tananyaghoz szorosan kapcsolódó témakörökben, amikor a tanulás kézzel fogható produktumokhoz és konkrét eredményekhez vezet (pl. „Fű Benő” készítése, idegen nyelvi órán készített projektfeladatok: poszterek készítése pl. védett fajokról, élelmiszer piramisról, stb.)
- iskolánk névadójára emlékezve projekt hét
- az egészséges életmód, testi-lelki egészség, környezettudatosság jegyében (projekt-napok/hetek)
- iskolakert gondozása tanórai, illetve egyéb foglalkozások keretei között
- Víz Világnapja köré építve a környezetvédelem jegyében (projekt-hét)

Témahét

A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája az ún. témahét, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között változatos tevékenység típusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel.

Szervezésének területei:

- környezetvédelem, természetismeret
- évfordulók
- ünnepek

Tanulásszervezési eljárások

Első osztálytól kezdve fokozatosan tanítjuk meg tanulóinkat ezekre a tanulásszervezési eljárásokra, technikák alkalmazására. A páros munkából kiindulva jutnak el a csoportmunkáig, mindig az adott osztályhoz és a gyerekek életkori sajátosságaihoz, illetve a tananyaghoz igazodva. Az osztály fejlettségi szintjét, tudását, előzetes ismereteiket és az egyéni képességeket figyelembe véve, élve a differenciálás lehetőségével, szervezik órájukat. Az új ismeretek szerzése mellett, elsősorban a gyakorló, összefoglaló, rendszerező órákon dolgoznak ily módon.

Kooperatív tanulásszervezés

A kooperatív tanulás együttműködést jelent a tanulásban, melynek legfontosabb jellemzői:

- Egyenlő esélyt biztosít a lassabban haladóknak is a munkában való részvételhez
- Egymás elfogadására, segítésére nevel.
- Fejleszti a különböző képességeket: empátia, tolerancia, figyelem, felelősségvállalás,
- egymás segítése, együttműködés, kommunikáció
- Mindenki számára biztosítja a tanuláshoz való kedvet, a sikerélményt, az eredményességet.

Tanórai differenciálás

A tanulók egyéni képességeit és haladási, fejlődési ütemét figyelembe véve a pedagógus él ezzel a lehetőséggel.

Drámapedagógia

Alkalmazása a szociális kompetenciák fejlesztésével összefüggésben alkalmazható.

IKT alapú módszerek

Interaktív tábla és egyéb számítástechnikai eszközök alkalmazása a tanórán.

21 Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása

SNI tanmenet

https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok

22. A Nat Művészetek műveltség területen emeltszintű oktatás elvei

Nem releváns

23. Sajátosságaink

Iskolánkban többféle lehetőség biztosított a délutáni szabadidő hasznos eltöltésére és a képességeinek, készségeinek, tehetségének fejlesztésére. Erre a tanórai foglalkozások keretében és azon kívül is lehetőséget biztosítunk tanítási napokon nyolc és tizenhat óra között, amikor is részt tud és köteles részt venni a művészeti foglalkozásokon és próbákon, amennyiben a tanév elején ezt jelezte a foglalkozások szervezője felé.

23.1. Vöröskereszt

Iskolánk 2015-ben elnyerte a Vöröskereszt bázisiskolájának a címét.

Az iskolai nevelésben kiemelt szerephez jutnak a Vöröskereszt tevékenységével rokon ismeretek:

- szakköri formában elsősegély ismeretekkel, csecsemőgondozással való ismerkedés
- korszerű életmódbeli magatartásformák elsajátítása
- egészségmegőrzés
- felelősségteljes közösségi szerepvállalás kialakítása
- Vöröskereszt eszmeiségének felvállalása

A bázisiskola elnevezés arra is utal, hogy ezen iskolák a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt tagjainak és önkénteseinek fontos bázisai.

Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai tervet a 2. számú melléklet tartalmazza.

23.2. Zeneiskola

Lásd Zeneiskola pedagógiai program (1. melléklet)

23.3. Kölyökatlétika

A Kölyök Atlétika program célja, hogy a gyerekeket élményszerűen ismertesse meg az atlétika mozgásanyagával. A gyakorlatok sokszínűsége, a számtalan érdekes eszköz, a rengeteg egyéni feladat-megoldási lehetőség igazi kalanddá teszi ezt a felfedezést.

A Magyar Atlétikai Szövetség fontosnak és szükségesnek érezte a sportág népszerűsítését a gyerekek körében, ezért átvette a világ sok országában évek óta sikeresen működő kölyökatlétikai programot. Ennek keretében speciálisan, a korosztály adottságait figyelembe vevő eszközökkel sajátíthatják el a gyerekek a sportág alapjait. Nemcsak ugrások, futások szerepelnek az órák anyagában, hanem a diszkoszvetés, gerelyhajítás és a rúdugrás is szivacs és műanyag eszközökkel.

23.4. Gyógytestnevelés

Gyógytestnevelés azokkal a tanulókkal foglalkozik, akiknek nagyobb mértékű egészségi, mozgásszervi és/vagy belgyógyászati állapotváltozásuk van, vagy a testnevelés mellett, illetve helyett speciális korrekciós-mobilizációs testmozgásra tartanak igényt.

A testi nevelésnek a korrekció és a fejlesztés mellett van egy további részfeladata is a szervezet aktív megerősítése, amely az egészség gyengülésének, elvesztésének megelőzését, a prevenciót biztosítja. A preventív tornával megelőzhető az elváltozások, ezért a preventív torna a testnevelés részét képező gyógytestnevelési kategóriák alapja.

23.5. TETZ Művészeti Iskola

Telephelyként működik intézményünkben.

23.6. Erzsébet-tábor

Iskolánk évek óta sikeresen pályázik az Erzsébet –táborokba. E program keretén belül kedvezményes lehetőség van egyhetes nyaralásra a nyári szünetben, valamint három napos táborra: ősszel, télen és tavasszal. A tanulónak az önrész befizetésén túl csak az útiköltséget kell állniuk. E programnak köszönhetően az elmúlt esztendőben számos hátrányos helyzetű kisgyermek kapott pihenési, üdülési lehetőséget. Az ilyen alkalmak kedvezően hatnak a közösségformálódásra is.

23.7. Határtalanul

Ezen tanulmányi kirándulás fontossága a diákok nemzeti összetartozás érzésének kialakításában, erősítésében áll. Gyermekünk nemzeti identitásfejlődésének lényegi eleme, hogy megismerjék a magyarság trianoni tragédiáját, és személyesen éljék meg az elszakított országrészek anyaországi kultúrájának, valamint anyanyelvének ápolását, megőrzését.

Intézményünk – amíg erre lehetőség kínálkozik – minden évben pályázni kíván a HATÁRTALANUL! program által nyújtott utazási lehetőségekre.

23. 8. Úszásoktatás

A fenntartó által meghatározott évfolyamokon.

Mellékletek

Pályaorientáció – döntés-előkészítés

A szakmai életpályák különböző képességszinteket, képességstruktúrákat követelnek meg. Ezek a személyiségnek olyan – viszonylag állandó – sajátosságai, amelyek egy adott területen a sikeres tevékenység előfeltételei.

A továbbtanuló gyermeknek ismernie kell önmagát, nagy szüksége van tehát az önismeretre, ami magában foglalja érdeklődését, képességeit, kedvelt tevékenységeit, s ezeknek összhangban kell lennie az áhított pálya követelményeivel, vagyis rendelkeznie kell pályaismerettel, hogy sikeres legyen az iskola-, majd a pályaválasztása.

Pályaorientáció segítése iskolánkban a hetedik évfolyamtól kezdődik. Minden évben pályaorientációs napot szervezünk az egész iskola számára.

Gyermekvédelem

A gyermekvédelmi munkát átfogóan hazánkban elsődlegesen az *1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról* szabályozza. Ez három fontos célt határoz meg:

- megelőzés
 - a családból kiemelt gyermek neveltetése oly módon, hogy alkalmas legyen később a családi életre
 - meghagyni a visszautat a családnak, ha a körülmények rendeződnek.
- Ezekből elsősorban a megelőzés adja az iskola legfontosabb feladatát. Ennek megfelelően a prevenció több szinten is áthatja az intézményben folyó munkát (tanórai munka, általános mintanyújtás és odafigyelés a tanórán kívüli iskolai életben is, együttműködés a gyermekvédelmi jelzőrendszerrel).

Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi munkát a gyermekvédelmi törvénnyel összhangban a köznevelési törvény és a hozzá tartozó rendeletek mentén kell kialakítani. Ezek alapján az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi munkát elsődleges és másodlagos feladatokra bonthatjuk.

Az elsődleges gyermekvédelmi munka mindenkire kiterjed, megelőző jellegű, míg a másodlagos gyermekvédelmi munka a már kialakult problémákat hivatott orvosolni, a további nehézségek megelőzése mellett problémamegoldó központú.

Az elsődleges gyermekvédelmi munka részei legfőképp az alábbiak:

- szülőkkel való aktív kapcsolattartás és együttműködés
- kollégákkal való aktív együttműködés az egyes gyermekek ügyeiben
- személyi higiénia fontosságának tudatosítása
- alapvető viselkedési normák (ki)alakítása

- prevenciós foglalkozások, önismeretmélyítés
- egészségnevelés, környezettudatosságra nevelés
- társas kapcsolatok fejlesztése, csoportdinamika és kohézió erősítése
- sikerélményhez juttatás szakköri keretben, és egyénre szabott feladatok megtervezésével
- perifériára kerülés megakadályozása
- a gyenge képességű tanulók valamilyen fokú sikerélményhez juttatása
- kóros kudarcélmények felhalmozódásának megakadályozása
- a kiút nélküli fásultság, a cselekvőképtelenség és a „nekem úgysem sikerül” gondolat kialakulásának enyhítése, megelőzése
- el kell érnünk, hogy a hátrányos helyzet ne okozzon veszélyeztetettséget, a szociális hátrányok felszámolási formái lehetnek:
 - egyéni képességekhez igazodó tanórák megszervezése, differenciálás
 - felzárkóztató foglalkozások
 - iskolai létesítmények és eszközök helyes használatára való szoktatás
 - tanulókat segítő személyes kapcsolatok, segítő beszélgetések
 - a nevelők szociális érzékenysége, gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenysége
- pozitív tanulási attitűd türelmes kialakítása korrepetálással
- adminisztráció – iskola teljesítmény, mulasztások, jelzések stb.
- éberség az egyes gyermekek tanulási, megatartási nehézségeit, illetve feltételezett veszélyeztetettségét illetően – szükség szerint jelzés a szülőknek, gyermekvédelmi felelősnek
- szakszolgálati gondozás alatt álló diákok esetében folyamatos kapcsolattartás a gondozók körével (gyermekjóléti szolgálat, pedagógiai szakszolgálatok) – ha szükséges, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős segítségével

Az elsődleges gyermekvédelmi munkában együttműködők köre:

- minden iskolai dolgozó (vezetőség, pedagógusok, technikai dolgozók)
- osztályfőnökök különösen
- szülők
- iskolapszichológus
- iskolaorvos
- védőnő
- gyermek- és ifjúságvédelmi felelős
- egyházak (pl. hitoktatás és a tanoda kapcsán)

Az elsődleges gyermekvédelmi munkát a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős intézményünkben tájékoztatással, ismeretterjesztéssel, az érintett szereplők közti koordinációval segíti.

A 2016/17-es tanévtől életre hívtuk a belső esetjelző rendszert, amely a gyermekvédelmi esetek kezelését könnyíti meg. Ez az intézményi jelzési szint nagyban hozzájárul ahhoz, hogy egy-egy eset kellő figyelmet kapjon, az érintett gyermek minél hamarabb segítséghez jusson és a jelzések ne sikkadjanak el.

A másodlagos gyermekvédelmi munkában már nem érintett minden tanuló, csak azok a diákok, akik valami miatt a gyermekvédelem látószögébe kerültek és problémáikat külső segítség nélkül nem tudják orvosolni. Ezen a szinten a külső

esetjelzés és a gyermekvédelmi jelzőrendszerrel való aktív munkakapcsolat sokkal nagyobb hangsúlyt kap.

A jelzőrendszert is bevonó eseteink okai sokfélék:

- súlyos higiéniai problémák, nagyfokú ápolatlanság, elhanyagolás
- állandó felszerelés hiány
- állandó / visszatérő magatartás gondok
- gyermekek közti agresszió
- szülői együttműködés hiánya
- huzamos igazolt hiányzások, 250 órát meghaladó hiányzás
- igazolatlan hiányzások
- önbántalmazás, deviáns viselkedés
- osztályozó vizsga elmulasztása
- csellengés
- dohányzás

Kapcsolatunk a jelzőrendszer tagjaival aktív és hatékony. A gyermekjóléti szolgálatokkal szinte napi kapcsolatban állunk, de a többi szervezettel is összhangban dolgozunk.

A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai:

- iskola
- óvoda
- gyermekjóléti szolgálatok (helyben és a környékbeli településeken, ahonnan diákjaink járnak)
- védőnő
- iskolaorvos
- rendészeti szervek, iskolarendőr
- gyámügyi hatóság
- pedagógiai szakszolgálatok, nevelési tanácsadó
- települési önkormányzatok
- népegészségügyi hatóság
- egyházak, szervezetek

A másodlagos gyermekvédelmi munkát intézményünkben a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős fogja össze. Feladatai sokfélék:

- tisztában van a munkájához szükséges jogszabályi háttérrel, rendelkezésekkel, szakmai ajánlásokkal, ezek terén naprakész
- segíti a pedagógus kollégák mindennapi gyermekvédelmi munkáját – tájékoztat, dokumentál, felmerülő kérdéseknek utánajár
- részt vesz az egészségfejlesztési feladatokban, prevenciós munkában
- aktív és szoros munkakapcsolatot ápol a jelzőrendszer tagjaival
- vezeti a belső esetjelző rendszer adminisztrációját
- esetjelzéseket ír és küld tovább vezetői jóváhagyással
- esetszembeszéleket szervez, jegyzőkönyvet vezet
- fegyelmi tárgyalásokat szervez, jegyzőkönyvet vezet
- az adatvédelmi és adatkezelési szabályokat betartja, a birtokába kerülő adatokat, információkat diszkréten kezeli

A közösségfejlesztés iskolai rendezvényei

Az intézmény állandó ünnepélyei, rendezvényei

- Tanévnnyitó ünnepség - az elsős tanulók köszöntése
- DÖK nap
- Aradi vértanúk napja
- Az 1956-os forradalom emléknapja
- Márton napi felvonulás
- Mikulás
- Karácsonyi hangverseny
- Karácsony
- Magyar Kultúra Napja
- Farsang
- Nyáry Pál emlékséta
- Március 15-i ünnepség
- „Csipegető”
- Tavaszi hangverseny
- A Holocaust magyarországi áldozatainak emléknapja
- A kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja
- Hősök napja
- Gyermeknap
- Nemzeti összetartozás napja
- Képzőművészeti kiállítás
- Pedagógusnap
- Ballagás
- Tanévzáró ünnepség

Tantárgyi versenyek

- Népdaléneklési verseny
- Helyesírási verseny
- Rajzverseny
- Matematika verseny (alsó tagozaton)
- Maszel Pál matematika emlékverseny (felső tagozaton)
- Meseverseny
- Szépkiejtési és olvasási verseny
- Komplex természettudományi vetélkedő
- Komplex társadalomtudományi vetélkedő
- Nevezetes napok: Föld napja, Madarak és fák napja, víz napja
- Sportnap
- Levelező versenyek

1. sz. melléklet

Alapfokú Művészeti Iskola

pedagógiai programja

1. Bevezetés:

Szabályozó rész:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 277/1977. (XII.22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- A 2020-as Nathoz illeszkedő tartalmi szabályozók „Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja” szerint szervezi meg iskolánk a képzéseket.
- 2023. évi LIII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 40/2023. (VIII. 30.) kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LIII. törvény végrehajtásáról
- 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet
- az intézmény szakmai Alapdokumentuma
- az intézmény Pedagógiai Programja
- az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata
- az intézmény Házi rendje

Ennek megfelelően tartalmazza:

az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljait, feladatait, eszközeit, eljárásait

az személyiség fejlesztését zenepedagógiai eszközökkel

az közösségfejlesztés célját és feladatait

a zenei tehetség kibontakoztatásának és a tanulási kudarcok leküzdésének céljait, feladatait

a szociális hátrányok enyhítését célzó tevékenységet

a felvételi eljárás, átvétel módját, követelményeit

a művészeti alapvizsga és záróvizsga célját és követelményeit

a zenei nevelés ellenőrzési, mérési, értékelési, minőségbiztosítási rendszerének intézményi feladatait

leírja a program végrehajtásához szükséges, a nevelő-oktató munkát segítő eszközöket, felszereléseket, módszereket

leírja a kötelező és választható tantárgyak, foglalkozások rendjét

az alkalmazható tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elveit

a magasabb évfolyamra lépés feltételeit

a beszámoltatás és az ismeretek számonkérésének követelményeit, formáját, az osztályozás, a tanulók értékelésének, minősítésének követelményeit, formáját

- valamennyi főtárgy, kötelező tárgy, választható tárgy tantervét, követelményeit, az egyes főtárgyakhoz kapcsolható további tantárgyakat.

- az alapfokú művészeti vizsga és a művészeti záróvizsga tartalmát, követelményeit és szervezésének feladatait.

2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljai, feladatai, eszközei, eljárásai és az egyes művészeti tevékenységek oktatásának cél- és feladatrendszere

A zenei nevelés alapelvei:

A művészetoktatás feladata a zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.

Biztosítani kell a szükséges és megfelelő lehetőségeket a kreatív és művészi tevékenységhez, hogy a gyermekek is teljes értékű résztvevői lehessenek a kulturális és művészeti életnek.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az érték-megőrzés formáinak kialakítására.

A zene elősegíti a személyiség szabad fejlődését. A zenei érzésnek és kifejezésének képessége fejleszti az egyén azon képességét, hogy felfedezze önmagát és az őt körülvevő világot. A közös muzsikálás fejleszti az egyén kommunikációs képességét és segíti a társadalmi viselkedés megfelelő kialakulását.

A zenélés más képességek kibontakoztatására is pozitívan hat. Ide tartozik a koncentráció, a kitartás, a motiváció, a kreativitás, a kommunikációs és önkifejező készség, a társadalmi szerepvállalás és a csapatmunka.

A zene rendkívül sokoldalú és sok más művészethez kapcsolódik (tánc, balett, zenés színház stb.). A zenei nevelés alkalmas az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek komplex fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületen való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A zeneoktatás lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai ismeretek megszerzésére.

Célja és feladatai

- A választott szakon belül nyújtson speciális művészeti ismereteket és az alkotó munkával együtt járó pozitív élmények segítségével, járuljon hozzá a harmonikus, érzelmileg gazdag, kreatív személyiség kialakításához;
- Valamennyi tanulót adottságainak, lehetőségeinek megfelelő, minél kedvezőbb szintre kell eljuttatni, egyéni érési, fejlődési ütemének figyelembevételével.
- A zeneiskola feladata a zenei műveltség megalapozása és fejlesztése; a zenei képességek (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória, fantázia, előadói és manuális készség) fejlesztése.

-2-

- A zeneiskola rendszerezett zenei ismereteket nyújt. Segít a kottaolvasás és -írás biztos elsajátításában, a zenei műszavak és jelentésük megismertetésében. Feladatai közé tartozik a zene logikája, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei stílusok és korszakok sajátosságainak, népünk és más népek zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése, a zene társművészetekkel való kapcsolatának tudatosítása.
- A zeneoktatás formálja a tanulók zenei ízlését, kialakítja a növendékek zenei karakterek iránti érzékenységét. A kortárs zene befogadására nevel. Kibontakoztatja zenei fantáziájukat, alkotó magatartásukat, kreativitásukat, kialakítja technikai készségüket és improvizációs képességüket.
- A zeneiskolai tanítás rászoktatja a tanulókat a rendszeres, céltudatos munkára, fejleszti önállóságukat. Célja, hogy értékes zenei anyag tanításával, vonzó módszereivel olyan érzelmi kapcsolatot teremtsen a tanulóknak az aktív zenélés iránt, hogy az a növendékek örömforrásává, mindennapos szükségletévé váljon.
- A zeneiskola neveljen az értékes zene szeretetére; ösztönözze őket rendszeres zenehallgatásra, hangverseny- és operalátogatásra, a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre, életkoruknak megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására, de legfőképpen aktív társas muzsikálásra.
- Lehetőség szerint a tanulók többségének tudását olyan szintre kell fejleszteni, hogy képesek legyenek amatőr kamaragyűttesben, vagy zenekarban való muzsikálásra.
- A zenei nevelés eszközeivel is erősíteni kell a nemzeti kultúra és hagyományok ápolása iránti elkötelezettséget, Európa és az Európán kívüli népek kulturális értékének a megismerésével és elfogadásával együtt.
- Törekedni kell hazai és külföldi zeneiskolai oktatási intézményekkel való cserekapcsolatok kialakítására.
- Sajátos eszközeivel ösztönözzön a társadalmi érintkezésben és a kommunikációban a toleráns magatartásra.
- A személyiségformálás eszközeként valósítsa meg ismeretgazdagítást a gyermekek életkori fejlődési jellemzőihez igazítva.
- Ismertesse meg az egyes tantárgyak ismeretanyagát és technikáit.
- Készítse fel az átlagnál jobb képességű növendékeket a szakirányú továbbtanulásra, illetve művészeti önképzőkörök, együttesek munkájába való bekapcsolódásra.
- A tanulók élményszerűen tapasztalják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a különböző művészeti ágakban ötvöződnek.
- Alapozza meg a tanuló esztétikai szemléletét, az értékes alkotások iránti igényét.
- Pozitív élményeken keresztül alakítsa ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészet területén az eredményes szereplés összetevői.

Az előbbieken vázolt nemes, jövőt meghatározó céloknak és feladatoknak jelen kell lenniük iskolánkban. Globalizálódó világunkban, ahol a gyerekek számára az érték nem mindig a megfelelő tartalommal bír, tantestületünk fontos szerepet tölt be az érték közvetítésben.

Mindannyian vallunk és képviselünk olyan alapvető pedagógiai elveket, mint:

- a művészetek embernevelő, érték közvetítő szerepe, hatása;
- a tanuló személyiségének kibontakoztatása;
- a foglalkozás során az egyéni képességek figyelembevétele, fejlesztése;
- példaadással való nevelés.

Munkánk során ezeket figyelembe véve törekszünk arra, hogy a tananyag elsajátítása mellett a hozzánk járó tanulók egész személyiségét fejlesszük. Olyan közeg megteremtését kell elősegítenünk, ahol a művészetek szeretete természetes, értékes tulajdonság.

A művészetek ízlésformáló és érték hordozó szerepe elvitathatatlan a fiatalok személyiség-fejlődésében, de a növendékeken keresztül a családokra is meghatározó erővel bír.

Iskolánk – tekintettel arra, hogy nem “profiképző”, nem szakképzési intézmény – alapvetően a művészetek iránt érdeklődő és fogékony amatőrök képzésére hivatott. A követelmények, beszámolók ezt tükrözik az igényesség feladása nélkül. A művészi pályára alkalmas tanítványokat szakszerű felkészítésben és tehetséggondozásban részesítjük pszichikai, technikai és művészi- szakmai téren egyaránt

Nevelési, pedagógiai elvek

Az oktatás célja, hogy sajátos eszközeivel, érzelmi és esztétikai neveléssel járuljon hozzá sokoldalúan művelt, érett, kreatív személyiségek kialakulásához. Célunk olyan belső iskolai légkör, tartalmi munka megteremtése, ahol jól érzi magát a tanuló és a tanár egyaránt, és a tanuló is alkotó részese a tanítás-tanulás folyamatának.

-3-

Tudatosan csökkenteni akarjuk a tanulókat érő kudarcélmények számát. A sikerélményen keresztül történő munkát tartjuk célravezetőnek. Arra törekszünk, hogy az iskolában minden tanuló saját képességeinek, lehetőségeinek optimumáig jusson el a fejlődésben. Továbbra is szeretnénk, ha az iskola a település művészeti centruma lenne.

Az iskolának céljai eléréséhez a legrövidebb, legkorszerűbb utat kell megkeresnie.

A növendékeknél ki kell bontakoztatnunk azokat az adottságokat, amelyekkel rendelkeznek (szorgalom, ambíció, akaraterő, emlékezőképesség, önbizalom, hallás, ritmusérzék stb.).

Nagyon gondosan kell előkészítenünk a növendékeket szakmai és pedagógiai szempontból az egyes szereplésekre.

Számunkra elsődleges kell, hogy legyen a munkára nevelés, amelynek tervszerűen kell történnie.

A szülőkkel jó kapcsolatot kell kialakítani, hiszen e nélkül minden törekvésünk hiába való

A személyiség fejlesztése a zenei nevelés során:

1. A személyiség formálásában az örökletes adottságokon túl a környezet kultúrájának, normáinak, elvárásainak is jelentős szerepe van. A zenetanítás során kifejezetten előnyt jelent, hogy a gyermekekkel egyénileg, ill. kis létszámú csoportban foglalkozhatunk. Erős személyes kötődés alakul ki tanár és tanítványa között, mely meghatározó a tanuló fejlődésében.

2. A gyermekek kezdeti motivációja a zenetanulás során gyakran a tanári személyiség kiválasztásán alapul. Később ezt megerősíti, vagy gyengíti a kontaktus alakulása, az elvárásoknak való megfelelés eredményessége. A közösségfejlesztés során a társakhoz való kötődést, alkalmazkodást, összetartozás érzését, ill. a közösen elévített eredményes munka elégedettségét tapasztalják meg tanítványaink. Mindez integráltan is megjelenik a különböző szakmai foglalkozások során.

3. Az erős kötődés a tanári személyiséghez és a pedagógus viszonya a tanulóhoz meghatározóan befolyásolja a zenetanulás eredményességét. Megnö ezért a pedagógiai vezető és a munkáltató felelőssége a pedagógusok alkalmazása, munkájának ellenőrzése során.

4. Feladataink a személyiségfejlesztés során:

- Pozitív megerősítés, a motivációs bázis támogatása élményekkel, helyes kritikával, értékeléssel. Helyes önértékelés kialakítása.
- A sikerek és kudarcok közös feldolgozása, megbeszélése a szülők bevonásával.
- A helyes gyakorlás – mint az eredményesség egyik záloga – megtanítása, fejlesztése, motiválása.
- Az esztétikai érzék, ízlés fejlesztése, formálása.
- Az önkifejezés, nyitottság és mások elfogadásának fejlesztése. A zenélés által elérhető öröm, élmény bemutatásának fejlesztése, a szereplési szorongás leküzdésének segítése.

5. Célunk a “tanulóközpontú nevelés”, melynek az a célkitűzése, hogy fejlesszük a tanulókat abban, hogy önmaguk által kezdeményezett cselekvésre, a cselekvésekért vállalt felelősségre alkalmas egyének, ésszerű választásra, önirányításra képes egyének, kritikai érzékkel rendelkező tanulók, mások teljesítményét értékelni képes emberek, új problémahelyzetekhez rugalmasan, intelligensen alkalmazkodni képes egyének, másokkal a különféle tevékenységekben hatékonyan együttműködni képes emberek legyenek. További feladatunk a személyiségfejlesztés során, hogy a zenepedagógia sajátos eszközeit is felhasználjuk a kapcsolatteremtési képesség fejlesztése során. Feladataink eredményes végzéséhez szükségünk van a szülők segítségére, a velük való jó kapcsolat kialakítására és fenntartására.

A szaktanári feladatok része a tájékoztatás is.

Ennek eszközei:

- a tanuló órai munkájának, otthoni gyakorlásának folyamatos értékelése, a motiváció megerősítése a pozitív irányú, de helyes egyensúlyt tartó önértékelés kialakítása, megerősítése,
- órai bejegyzés a tájékoztató füzetbe,
- szülői óralátogatások biztosítása, felkészítés az otthoni gyakorlás segítésére,
- a szülők érdeklődésének felkeltése az iskola közösségi programjai iránt, bevonásuk ezek szervezésébe, megvalósításába.

-4-

A szülőket, tanulókat a tanév kezdetén, ill. szükség szerint folyamatosan tájékoztatni kell minden olyan kérdésről, mely gyermekük iskolai tevékenységére vonatkozik. Lehetőséget adunk a szülőknek és tanulóknak az egyéni és csoportos, szervezett véleménynyilvánításra.

A motívumrendszer fejlesztése

A zene megszerettetéséhez az egyedi zeneművek élményt nyújtó megismerésén át vezet az út. Ehhez nélkülözhetetlen a felszabadult alkotó légkör, a játékos könnyedség, a zenei élményt gátló feszültségek feloldása, a jó iskolai közérzet, valamint a tanulók pozitív viszonya tanárukhöz. A zene megszerettetése csak akkor lehet eredményes, ha a zeneművek megválasztása igazodik a tanulók életkorához, zenei felkészültségéhez, a már kialakult igényéhez. E nélkül zenei élmény nem jöhet létre, amely pedig a zeneszeretet fejlődésének a feltétele. Ugyanakkor következetesen, de megfontolt körültekintéssel kell törekedni az igényesség fejlesztésére.

A sokszínű, változatos, igényes és céltudatosan megválasztott rendszeres zenei élmények növelik az éneklés, a muzsikálás iránti igényt, alakítják a zenehallgatási szokásokat. A megtanulandó darab kiválasztásánál és a tanítás-tanulás folyamata során a tanár bemutató játéka mintaként áll a növendékek előtt. Az előadott, énekelt és meghallgatott zeneművek nyújtotta élmények fejlesztik, tudatosítják a zenei esztétikai érzéket, igényességet és azt a meggyőződést, hogy a zene az emberi élet alapvető értéke.

A befogadóképesség fejlesztése

A zenei befogadóképességnek köszönhetően az élet érzelmileg tartalmassabbá, megformáltabbá, a lelki, érzelmi élet gazdagabbá, kiegyensúlyozottabbá válhat, ami az életminőség, a kulturált életmód fejlődésének egyik alapvető feltétele. E feltétel akkor válhat valósággá, ha a zene az életmód szerves része. Ez pedig az egyes emberek zenei felkészültségének (zeneszeretetének, zenei esztétikai érzékének, zenei képességeinek, készségeinek, valamint az elsajátított zeneművek készletének és a zenei ismereteknek mint zenei tudatnak) a fejlettségétől függ.

A zenei befogadóképesség szándékos fejlesztését mindenekelőtt megfontoltan válogatott zeneművek rendszeres hallgatásával valósíthatjuk meg. Ennek érdekében az iskolai életet olyanná kell alakítani, hogy minden arra alkalmas mozzanatának (a legkülönbözőbb tanóráknak és a tanórán, az iskolán kívüli életnek) szokássá vált része legyen a művészi értékű zenehallgatás. A zenetanulás is akkor lehet igazán hatékony, ha az egyéni és közösségi igény összhangjában a zenei élet fejlesztését is szolgálja. Ezt egészíti ki a legfontosabb irányzatok egy-egy kiemelkedő alkotásának műértelmező meghallgatása, feldolgozása, az alapvető irányzatok jelkészletének, stílusának művekkel szemléltetett megismerése.

Az önkifejezési képesség fejlesztése

A természetes önkifejezési folyamatok a családban, a helyi közösségekben megfogyatkoztak, az önkifejezés repertoárjai szegényesek maradnak, az önkifejezési képességei kis mértékben fejlődnek ki. Ezért az iskolai nevelésben különös felelősség hárul ezen képességek kialakítására. Mivel a sokféle motivációval működő önkifejezés élmény- és örömforrás is, az önkifejezés egyúttal a hatékony tanulás egyik fontos eszköze is. Az iskolai nevelés feladata az önkifejezés megfelelően gazdag és igényes repertoárjának elsajátíttatása, az önkifejezési tevékenységek elegendően gyakori alkalmazása (a megfelelő tartalmak kiválasztása és a rendszeres alkalmazás megtervezése), valamint az önkifejezési képesség rutinjainak, készségeinek, ismereteinek megtanítása, begyakorlása.

A zenei képességek pillérei: a *zenei alapképességek* (melódiaérzék, harmóniaérzék, ritmusérzék, hangszínérzék, dinamikaérzék, formaérzék, amelyek mindegyike maga is többféle készségből áll aszerint, hogy a zenei dimenzióhoz: dallam, ritmus stb. más-más művelet: hallás, írás, olvasás kapcsolódik), valamint az interpretációt megalapozó, összetettebb struktúrák: az *előadói képesség* és az *improvizációs képesség*.

A zenei képességek és készségek fejlesztése érdekében olyan zenei tartalmakat (repertoárt) kell választani, amelyek együttesen valamennyi képességet és készséget, azok valamennyi elemét működtetik.

Közösségfejlesztés zenei neveléssel

Az iskola tanulóinak nagy része egyéni foglalkozáson vesz részt, ezért a tanulói személyiségfejlesztésre irányuló nevelő és oktató munka elsősorban a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén érvényesül. A tanulói közösség fejlesztésére a csoportos órákon, illetve a tanórán kívüli foglalkozások keretében nyílik lehetőség.

Közösségfejlesztés az elméleti órák keretében

-5-

A zenetanulás – közös éneklés, együttzenélés – kiemelkedően fontos szerepet játszik az egyén és a közösség kapcsolatának, egymásra hatásának fejlesztésében, a közösséghez való alkalmazkodás, szocializáció tudatos alakításában. Az egyéni érdek alárendelése a közösségének, valamint a közösség részéről az egyéni munka eredményének elismerése, ennek fejlesztése a zenei tevékenységbe ágyazottan is megjelenik.

A tanítási órán folyó közösségfejlesztés feladatai:

A csoporton belüli közösségi viszonyok fejlesztéséhez fontos az egymás iránti felelősség erősítése. A többszólamú éneklés a tudatos és fegyelmetten alkalmazkodás vállalásával fejleszti a csoport együttgondolkodását. A hibák közös javítása, a bírálat hozzájárul a felelősségtudat erősítéséhez.

A tanulócsoporthoz kisebb egységekre bontva közös feladatokat adunk a tanulóknak, olykor versenyztetve őket, az együtt végzett munka felelősségének kialakítása, örömeinek átérzése érdekében.

A tanulók rendszeresen értékelik egymás munkáját, hogy ez által fejlődjenek értékítéletük objektivitása, a segítő szándék kifejeződése.

Saját teljesítményüket is értékelik az eredményesség szempontjából, mivel azt kívánjuk tudatosítani, hogy egymás munkájának értékelésekor és önmagukkal szemben is tárgyilagosan ítéljenek.

Szituációs játékokkal – népdalok, zeneelmélet ismeretek stb., felhasználásával – erősítjük annak tudatát, hogy az egyéni siker a közösség együttműködésének függvénye, de a közösség sikere is függ a játékban részt vevő egyes tanulók teljesítményétől. Különösen fontos a népdalok, népzene, hagyományápolás adta lehetőségek felhasználása.

A tanórán kívüli közösségfejlesztés:

Hangversenyek, fellépések: a legfontosabb szinterei a tanórán

kívüli nevelésnek. A tanulóknak fel kell lépniük a pódiumra, ahol számot kell adni tudásukról. Ezek az alkalmak lehetőséget adnak a növendékeknek az önmegvalósításra, a lámpaláz leküzdésére.

Kiemelkedő jelentőséggel bírnak a karácsonyi rendezvények, amelyeknek a szeretetteljes, meghitt légköre plusz nevelőerőt rejt magában.

Színház- és koncertlátogatás: érdeklődő tanulóinknak évente többször nyílik lehetősége színház- és hangversenylátogatásra.

Versenyeken való részvétel: jó képességű növendékeink részt vehetnek különböző jellegű területi, regionális vagy

országos versenyeken.

A tanulócsoporthoz közösségi életét összetartó, megerősítő hagyományok kialakítására törekszünk. Községi ünnepek – karácsony, újév köszöntése, népszokások őrzése, névnapok, születésnapok köszöntése stb. – műsorokkal, énekekkel. Az egymás iránti figyelem kialakításában fontos szerepet tulajdonítunk a közös ünnepeknek.

A szülők számára bemutató órákat tartunk, hogy folyamatosan és együtt kísérjük figyelemmel gyermekük munkáját. Ezekben a foglalkozásokon a tanulók a közös énekes játékokkal, az együtténekléssel - zenéléssel, a műsorok összeállításával erősítik egymás iránti felelősségérzetüket. A hangszeres szereplések után az elméleti órán is értékeljük a tanulók teljesítményének fejlődését. Serkenteni kívánjuk ezzel a másik munkája iránti érdeklődést, ill. az egyéni teljesítmény közösségi elismerését.

Közös hangverseny- és operalátogatásokat szervezünk.

A tanórán kívüli tevékenységek szervezése és megvalósítása során felmerülő költségeket (a versenyeket kivéve) a szülők fizetik.

Közösségfejlesztés kamarazenei foglalkozásokon

A közös muzsikálás fejleszti az egymásra figyelést, a toleranciát, az alkalmazkodó készséget, hiszen különböző szinten lévő tanulók csak akkor tudnak közös produkciót létrehozni, ha az ügyesebb segíti a gyengébbet, ugyanakkor a jobban teljesítő növendék húzóerőként is hat a fejlődni vágyó tanulóra.

A közös, hetenként ismétlődő próbák alatt a tanulók megismerik egymást, barátságok szövődnek, jobban fejlődik bennük az a tudat, hogy ők ehhez a zeneiskolához, zenekarhoz, kamaragyűtteshez tartoznak.

A koncerteken, ahol kamaragyűttes tagjaként lépnek föl, átélnek az az élményt, hogy valamit közösen hoznak létre, amiben minden egyes szereplőnek része van és csak együtt, közösen tudják megszólaltatni a zeneműveket.

A befelé forduló, gátlásos gyermeknek nagy lehetőség a közös muzsikálás, zenekari játék. Így anélkül lehetnek a produkció résztvevői, hogy a figyelem kizárólagosan rájuk koncentrálódna.

-6-

Sok gyerek szeret csak úgy, magának zenélni és szorong, ha egyedül kell kiállnia. Az ilyen növendék a koncerteken, egyéni szerepléseken általában alulteljesít a tanórai, vagy otthoni teljesítményéhez képest. A közös szereplések, kamarazenei fellépések során az egyéni felelősség érzete kevésbé súlyos teher, ezért tudásuk is teljesebben jelenhet meg.

A közös tanszaki hangversenyek is lényeges részei a gyerekek közösségi életének. Ezért fontos, hogy minden tanár a tanév során tartsa meg önálló, minden tanulóját érintő közös tanszaki hangversenyét. Szervezhetőek közös koncert- múzeumlátogatások, kirándulások, ahol a gyerekek iskolán kívül találkoznak egymással, szereznek újabb zenei élményeket, tapasztalatokat a társművészetek és a zene kapcsolatáról.

2.6. Tehetséggondozás feladatai

A zenei tehetség felismerése számos tényezőn alapul, kibontakoztatásához a helyes út megtalálása gyakran véletlenek sorozatán át vezet. Objektíven mérhető elemei: az átlagnál jobb ritmusérzék, hallás, harmóniai és formaérzék, mely rendszerint magasabb szintű asszociatív képességgel és logikai készséggel párosul. A tehetség önmagában azonban nem elegendő a magas szintű teljesítmény eléréséhez. Ehhez kitartás, szorgalom, akaraterő, türelem és gondos gyakorlás is szükséges.

A zeneiskolai képességvizsgálat során megkíséreljük felismerni az alapvető adottságok, képességek szintjét.

Feladatok a kiválasztásnál:

- Állandó jó kapcsolat az óvónőkkel és iskolai énektanárokkal, akik motiválhatják a gyerekeket.
- Hangverseny-bemutatók az óvodában, iskolai tanórákon, hangversenyek kicsik számára.
- Hangszeres és szolfézs előképző csoportokkal való foglalkozás (egy-két év alatt sok minden kiderül, pl. hangszeres alkalmasság, érettség, stb.)
- A későbbi években is át lehet irányítani más hangszerre (az egyben már gondozás is) a növendéket.
- A tanulási folyamat közben kiemelni zenei tehetségeket.
- (B tagozat: magasabb óraszám, stb.)

A tehetséggondozást iskolánkban a következő módon valósítjuk meg:

- Nagyobb időtartamú, úgynevezett B tagozatos 2 x 45 perces főtárgyi óra.
- Második hangszer tanulásának biztosítása, amennyiben a tanuló, a szülő igényli.
- Gyorsítás, léptetés, amennyiben a növendék egyszerre több év anyagát sajátítja el.

- Differenciált foglalkoztatások megszervezése.
 - A differenciálást szolgáló taneszközök biztosítása (számítógépes programok, kották, CD-k, videó felvételek).
 - Amennyiben szükséges kiemelkedő képességűeknek kis létszámú csoportok szervezése.
 - A pedagógusok továbbképzése, hogy a tehetséggondozás feladatait el tudják látni.
 - A tanulók szerepeltetése megyei, országos rendezvényeken, kurzusokon.
- Ennek anyagi hátterének megteremtése.
- B tagozatos meghallgatások, koncertek megszervezése.
 - Szoros kapcsolattartás a hangszeres és elmélettanárok között.
 - Hangszerek minőségi és mennyiségi biztosítása, karbantartása.
 - Szaktanácsadók igénybevétele.

A főtárgy (hangszer, szolfézs) kiválasztása a tanulók és a szülők részéről sok szubjektív elemet tartalmaz. (Egyéni érdeklődés, kisvárosban az ismerős, ill. szimpatikus tanár szerinti hangszerválasztás, egyéni benyomások, vagy emlékek a szülők részéről, stb.) Ez nem mindig találkozik a megfelelő testi és szellemi adottságokkal. Minden hangszer tanulásához más-más adottság szükséges. A tehetséggondozás egyik feladata, hogy lehetőséget teremtsen a tanulók számára a főtárgyi korrekcióra. Terelje abba az irányba a növendékeket, amely a legmegfelelőbbnek tűnik a személyiség fejlődése, a zenetanulás eredményessége szempontjából. Nem csupán a zenei technikai tudás elsajátítása a célunk, hanem mindazon - a program bevezetőjében leírt - célok elérése, mely által egészségesebb, harmonikusabb emberekké válhatnak tanítványaink.

Gyengébb képességekkel éppúgy válhat valaki önmegvalósító, érett személyiséggé, mint kiemelkedő talentumokkal. Felelősségünk és feladatunk az átlagos, vagy gyengébb képességű tanulókkal való foglalkozás és fejlesztés is. A szorongásos, tanulásában akadályozott, vagy sérült gyermekek zenei fejlesztése ugyanúgy feladatunk lehet, mint a kiemelkedő tehetségek gondozása. A zene ehhez kiváló eszköz kezünkben.

Az alapfokú zeneoktatás egyik célja az arra alkalmas tanulók felkészítése a szakirányú továbbtanulásra. Ennek egyik útja a B tagozatos oktatás. Így lehetőségük van a növendékeknek magasabb heti óraszámban folytatni zenei tanulmányaikat. Ez feltétlenül szükséges az eredményes felvételi vizsgákhoz.

-7-

„B” tagozatos tanuló lehet az, aki az átlagnál jobb képességeit magasabb teljesítményével és szorgalmával igazolja. Tanszaki meghallgatáson, vizsgán ennek megfelelő szintű tananyag tudásáról ad számot, szaktanára javaslatával a tanszaki munkaközösség egyetért.

A „B” tagozatról az „A”-ra visszaléphet az a tanuló, aki a számára előírt minimális követelményeknek nem kíván, vagy nem tud megfelelni. Ez történhet kérelem alapján (szülő, tanuló), vagy a tanszaki munkaközösség javaslatára. A „B” tagozatra történő besorolást és ennek változásait a tanszakvezetők előkészítő munkája alapján az igazgató hagyja jóvá.

Felkészítés felsőbb zenei tanulmányokra:

Külön fejlesztést és több önálló gyakorlást igényel, ha a tehetséges tanuló zenei pályára szeretne lépni. Ehhez az iskola a feltételeket így biztosítja:

- Szolfézs, zeneelméleti felkészítő foglalkozás, a felvételit megelőző két évben
- Felvételizők rendszeres meghallgatása, szakértő, szaktanácsadó bevonása
- Otthoni gyakorlás további segítése
- Előzetes meghallgatásokra való felkészítés és elkísérés

Tanulmányi versenyek:

A zenei szaktárgyi versenyeket háromévenként, tantárgyanként hirdeti meg az Oktatási Hivatal. Ennek megfelelően a versenyekre felkészítés alkalmazkodik a három éves ciklusokhoz.

A zenei pályára készülő tanulónak részvétele mindenképpen kívánatos. A versenyek előkészítése során törekszünk arra, hogy a tehetséges és szorgalmas tanulók minél nagyobb számban, de önkéntes alapon mérhessék meg tudásukat, tehetségüket. Ezért a versenyek válogatói előtt rendezünk:

- növendékhangversenyeket, közös órát (szülők bevonásával)
- tanszaki meghallgatásokat,

majd ezt követően választjuk ki azokat a tanulókat, akik a területi, megyei válogatókra eljuthatnak.

2.7. A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Programunk alapvető céljainak megvalósításához (az önismeret, a kapcsolatteremtési képesség, a kommunikációs készség, a figyelem és a memória fejlesztése, stb.) elengedhetetlenül szükséges a szülőkkel való egyéni kapcsolattartás, együttműködés. Szükség van a szülői segítségnyújtásra, ahhoz is, hogy a problémákat a

kellő időben ismerjük fel, és együttesen találjuk meg az optimális megoldást. Ezért elengedhetetlen az iskola és a család jó kapcsolatának kialakítása, fenntartása. Eredményes zenei nevelés csak a pedagógus-tanuló-szülő hármasság együttműködésének harmóniájában valósulhat meg. Ez ad módot arra, hogy azok a tanulók, akik átlagos, vagy szerényebb zenei képességekkel rendelkeznek, a tantervi követelmények elvárható szintű teljesítése mellett örömmel és felelősséggel vegyenek részt a zenei nevelésben.

A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az igazgató tájékoztatja.

A tanulókat és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, haladásáról a tájékoztató füzetben keresztül, illetve szóban tájékoztatják a szaktanárok.

A tanulók kérdéseiket, javaslataikat, véleményüket szóban vagy írásban közölhetik a nevelőkkel, a nevelőtestülettel, az igazgatósággal.

A szülők és a pedagógusok együttműködésének fórumai

szülői értekezlet

fogadó óra

nyílt tanítási nap

hangversenyek, bemutatók

írásbeli tájékoztató

kérdőív

A szülők kérdéseiket, javaslataikat, véleményüket szóban vagy írásban közölhetik az iskola igazgatójával, a nevelőtestülettel.

-8-

Pedagógus és tanuló együttműködése

A tanítás menetét oly módon szükséges alakítani (egyénre szabott tantervi követelmények a tanév során, a tantervi kereteken belül), hogy a tanulók különböző képességeinek az megfelelően. Ezáltal megelőzhető a kudarcélmény kialakulása.

A tanítási órák során a tanuló személyiségének megfelelően kell alakítani a tartalmi elvárásokat, a fejlődés ütemét, a beszámoltatás, a szereplések módját, időpontját. Ugyanakkor a pedagógus akkor végzi felelősséggel pedagógiai munkáját, ha felhívja a tanuló és a szülő figyelmét arra, hogy a tanuló képességei mennyire illeszkednek harmonikusan a tantervi és iskolai elvárásokhoz, követelményekhez. Így pl. része a zenei nevelésnek a szereplés, melyre a felkészítést annak minden mozzanatára figyelemmel, különösen körültekintően kell kialakítani a pedagógusnak, növendéke személyiségének ismeretében.

A zenetanulás során olyan speciális képességekre, készségekre is építenünk kell, amelyek az egyes zenei szakok műveléséhez nélkülözhetetlenek. Ugyanakkor gyakran jelenthet segítséget, ha a tanult hangszeren nehezen fejlődő, de zenetanulásra alkalmas tanulót másik hangszerre irányítunk.

A pedagógus felelőssége arra is kiterjed, hogy a zenetanulásban egyéneként és esetenként mutatózó megfelelő alkalmasság elégtelen voltát a tanuló és a szülő számára úgy jelezze, hogy a növendék azt megértse, minél kisebb kudarcélményt jelentsen számára.

Szülő és tanuló otthoni együttműködése

A szülők jelentős része nem képzett muzikus. A pedagógusnak fel kell készítenie a szülőt arra, hogy a zenetanulás során nélkülözhetetlen mindennapos otthoni gyakorlást hogyan tudja figyelemmel kísérni, ellenőrizni. Fontos eszköz ehhez a zeneiskolai tájékoztató füzet, melynek gondos vezetésével mind a tanórai munka, mind az otthoni felkészülés jól nyomon követhető.

2.8. A program végrehajtásához szükséges, a nevelő-oktató munkát segítő eszközök, felszerelések, módszerek

Személyi feltételek:

- A nevelőtestület folyamatos ön- és továbbképzése
- A minőségirányítási program jelen programmal összhangban történő megvalósítása,
- A minőségi teljesítmény hatékony, jól érzékelhető elismerése
- A szülői szervezet együttműködésének megvalósítása

Helyi tanterv

Az alapfokú művészetoktatás zeneművészeti ága általános követelményeit a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet mellékletében szabályozottak szerint alkalmazzuk.

1. Az iskola legfontosabb funkciói

Az iskolában az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja keretében folyó nevelés alkalmas az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületen való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

Az iskolában folyó képzés lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység, fogékonyság alakítása mellett a választott szakterülethez szükséges készségek megszerzésére és a művészeti tevékenységek tudatosítására.

Az oktatás megismerteti a tanulókkal a különböző műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a művészetek alkalmazására, befogadására készítsen föl.

Feladat, az indulási hátrányok csökkentése, valamint a művészi pályát választók felkészítése az oktatás keretében.

2. Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja

A követelmény szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában

A gyermeknek, tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt. Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőkészséget alapozza meg, illetve felkészíti a szakirányú továbbtanulásra. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában.

E célok érdekében a tantervi program és óratervezet az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez – átlagos feltételek mellett – a jogszabályokban meghatározott képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő képzésre is (választható tárgyak).

A követelmény és tantervi program határozza meg azon kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják.

Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a meghatározott követelmények teljesítésével történő képességfejlesztésen van.

3. Az alapfokú művészetoktatás követelményrendszerének értelmezése

A helyi tanterv a teljesítendő, elvárható követelmények tartalmát, mélységét az egyes szakaszok végére tervezi. A követelmények az alapfok és a továbbképző évfolyam befejezésére írják elő a tanulóktól elvárható alapvető tudást. Ezzel lehetőséget kívánunk adni a tanulók tudásának elmélyüléséhez, az egyéni fejlődési különbségek, gyorsabb vagy lassúbb tanulási tempó figyelembevételéhez.

A tantervi program a nélkülözhetetlen ismeretek megértésére, feldolgozására, rendszerezésére, kellő elsajátítására, s ezzel párhuzamosan azok alkalmazására helyezi a hangsúlyt. Mindezzel a tanulónak az ismeretek eredményes alkalmazását lehetővé tevő jártasságait, készségeit, a tevékenységek széles körében érvényesíthető képességeit, azok fejlődését, fejlesztését kívánja megalapozni úgy, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelően, egymásra épülően határozza meg a követelményszinteket.

A követelmények az egyes tanszakokon az adott szakaszokban (alapfok, továbbképző) a tanulók elérendő tudását, készség szintjét határozzák meg. A szintek eléréséhez a helyi tantervekben a rugalmasság és differenciálás elvét célszerű érvényesíteni.

Természetesen a követelmények és a tananyag elválaszthatatlan egységet alkotnak, egymást erősítő eredményeznek tartós, hatékony tudást.

Az ellenőrzés, értékelés folyamatának alapjait is a két szakasz végére elérendő követelmények határozzák meg.

-10-

A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.

A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia fejlesztése, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).

A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.

A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.

A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.

A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.

A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.

Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása.

A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társzművészetek iránti nyitottság kialakítása.

A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.

A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.

A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.

Az amatőr zenekarokban, kamaragyűttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.

Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményei

Az egyes tanszakok, azon belül az egyes tantárgyak fejlesztési követelményeit részletesen tartalmazza az Oktatási és Kulturális Minisztérium felkérésére írt alapfokú zeneiskolai tanterveket tartalmazó kiadvány, melyeket iskolánk nevelőtestülete a zenei nevelés során továbbra is használni, az abban foglaltakat alkalmazni kívánja.

4. Tanulói jogviszony létesítése

A tanuló felvétele:

Az iskolába az vehető fel, aki rendelkezik a tanuláshoz szükséges adottságokkal. Jelentkezni az erre a célra rendszeresített nyomtatványon lehet.

A hangszer tanulást megelőzheti az általános iskola első és második osztályos tanulóinál a szolfézs előképző foglalkozás. Az előképző kihagyásával első osztályba vehető fel az a tanuló, akiről a felvételi vizsgán megállapították, hogy az előképző anyagának megfelelő tudással rendelkezik.

Magasabb hangszeres osztályba vehető fel az a tanuló, aki máshol megfelelő hangszeres tudásra tett szert. Osztályba sorolására a felvételi bizottság tesz javaslatot az igazgatónak, aki ennek alapján dönt.

A jelentkező tanulók felvételi meghallgatáson vesznek részt. Ennek célja, hogy megismerjük a jelentkezők alapvető képességeit, készségeit, a választott szakra való alkalmasságot, adottságot, érettséget.

A felvételi meghallgatás anyaga:
beszélgetés, a motiváció megismerése
éneklés (választott dal és visszhang)
ritmuskészség vizsgálata

A beszélgetés során váljon ismertté a jelentkező motivációja, értelmi, érzelmi fejlettsége, oldottsága. A zenei feladatok megoldása során vizsgálандó az előforduló hibák, tévesztések javítási készsége.

A felvételi meghallgatást a tanszakvezető irányítja, a tanárok bevonásával. A meghallgatás végeztével írásban tesz javaslatot az igazgatónak a felvételre, ill. az elutasításra vonatkozóan. Az elutasítást mindig indokolni kell írásban.

Átvételre jelentkezőknél az eddig megszerzett tudást kell bemutatni, melynek alapján a bizottság javaslatot tesz az átvételre és az osztályba sorolásra.

-11-

Magasabb évfolyamba az a tanuló léphet, aki a helyi tantervben foglalt követelményeket legalább elégséges minősítéssel teljesítette. Az egyes tárgyak minimális követelményeit a helyi tanterv egyes tantárgyi programjai tartalmazzák részletesen.

5. Iskolai tanulmányok megszűnése

Törölni kell a tanulók névsorából azt a tanulót:

- Aki a Házi rend, és hatályos jogszabályokban rögzített hiányzások mértékét meghaladóan hiányzik.
- Aki a tanév végén hangszeres főtárgyból elégtelen osztályzatot kapott.
- Tanév közben a szülő, nagykorú tanuló esetén személyesen és írásban bejelentette, hogy kimarad.
- Akinek tanulói jogviszonya jogerős fegyelmi határozattal szűnt meg.
- Ha a tanuló tanulói jogviszonyát fizetési hátralék miatt az igazgató a szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló, eredménytelen felszólítása és a tanuló szociális helyzetének vizsgálata után megszünteti, a megszüntetés tárgyában hozott döntés jogerőre emelkedésének napján.
- Az utolsó alapfokú évfolyam utolsó napján, ha a tanuló nem tesz művészeti alapvizsgát, valamint az utolsó továbbképző évfolyam záróvizsga letételének napján, illetve ha a tanuló nem tesz záróvizsgát, az utolsó évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány kiállításának napján.

6. Mulasztások, igazolások

A tanuló előzetes engedély nélkül csak indokolt esetben (betegség, iskolai elfoglaltság) maradhat távol óráiról. A hiányzást az első órán igazolni kell.

Ha az igazolatlan hiányzások ismétlődnek, a szülőket értesíteni kell. A tanuló hiányzásait a naplóban kell vezetni.

7. A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai

Hangszeres tanszakok: fafűvós, billentyűs, húros hangszeres, vonós, pengetős hangszeres

Elméleti tanszakok, tárgyak: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

Egyéb tantárgyak: kamarazene, kórus

Fafűvós tanszak: furulya, fuvola

Képzési idő:

(Megjegyzés: az évfolyamszámok magukba foglalják az előképző, alapfok és továbbképző évfolyamait. A képzési idő első számjegye az elméleti és egyéb előtanulmányokat jelöli.)

„A” tagozaton

2+6+4 évfolyam

„B” tagozaton

A "B" tagozat zárójeles számai az "A" tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. "B" tagozatra a növendéket az alapfok 2-dik évfolyamától javasolt irányítani.

5+4 évfolyam

Billentyűs, húros hangszeres tanszak: zongora

„A” tagozaton

2+6+4 évfolyam

„B” tagozaton

A "B" tagozat zárójeles számai az "A" tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. "B" tagozatra a növendéket az alapfok 2-dik évfolyamától javasolt irányítani.

5+4 évfolyam

Vonós, pengetős hangszeres tanszak: gitár

„A” tagozaton

2+6+4 évfolyam

„B” tagozaton

A "B" tagozat zárójeles számai az "A" tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. "B" tagozatra a növendéket az alapfok 2-dik évfolyamától javasolt irányítani.

5+4 évfolyam

-12-

Elmélet és egyéb főtanszakok:

"A" tagozaton

4+4 évfolyam

4 évfolyam (kamarazene)

"B" tagozaton

3+4 évfolyam (szolfézs főtanszak)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tárgy	2	2	2	2	2	2						
Kötelezően választható tárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
ÖSSZESEN	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Az óratervet az adott tanszakon meghatározott évfolyamok száma szerint kell érteni.

Az előképzőt a növendéknek nem kötelező elvégeznie.

Főtárgy:

hangszeres tanszakok (egyéni), elméleti és kamarazenei tanszakok (csoportos).

Kötelező tárgy:

szolfézs, zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően).

Kötelezően választható tárgy:

- elméleti: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció
- gyakorlati: zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgy:

szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció, zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Korrepetíció (zongorakiséret):

a hangszeres főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések

"A" és "B" tagozat, 2+10 évfolyamos (hosszú) tanszakok

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok ideje tanítási hetenként értendő.

Főtárgy:

"A" tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni), vagy minimum 2x45 perc (csoportos)

"B" tagozaton minimum 2x45 perc

A korrepetíció (zongorakiséret) ideje:

"A" tagozaton

1. évfolyamig 5 perc

2-3. évfolyamon 10 perc

4. évfolyamtól 15 perc

"B" tagozaton

1-2. évfolyamon 10 perc

3-4. évfolyamon 15 perc

-13-

5. évfolyamtól 20 perc

Kötelező tárgy:

a képzési idő minimum 2x45 perc

"A" tagozaton a 4. évfolyam végéig

"B" tagozaton a 10. évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

"A" tagozaton az 5-6. évfolyamon

elmélet: minimum 1x45 perc

Választható tárgy:

az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás

"B" tagozaton

elmélet: minimum 1x45 perc

gyakorlat: 1 vagy 2x45 perc (csoportos), vagy minimum 1x30 perc (egyéni)

Hangszeres előkészítő:

egyéni: 2x30 perc

Kamarazene:

minimum 1x45 perc

A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2-8 fő, maximum 15 fő.

Kórus, zenekar:

minimum 1x45 perc

Kötelező zongora:

1x30 perc

8. A tanulói teljesítmény ellenőrzése, mérése, értékelése, minősítése

1. Az értékelés rendszere:

A tanulókat életkoruknak megfelelően, *szövegesen értékeljük:*

- Az előképző évfolyamon és első osztályban félévkor,

- Számjeggyel és szövegesen értékeljük a tanév végén.

- Minden további évfolyamon és minden tantárgyból a Köznevelési Törvénynek megfelelően érdemjegyeket alkalmazunk.

Osztályzatokkal, érdemjegyekkel történik az értékelés, kivéve a kamarazene, zenekar, korrepetíció és a kórus tantárgyakat. Ezek esetében az év végi értékelés: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt és nem felelt meg.

2. Az értékelés célja:

- visszajelzés a tanár és a tanuló közös munkájáról

- a tanulói teljesítmény viszonyításának alapja

3. Helye és módszerei a tanítás folyamatában:

- rendszeres szóbeli visszajelzés a tanítási órán

- egy-egy témakör lezárásakor, hangversenyek után szóban

- féléves, év végi összegzéskor (értesítő, bizonyítvány)

4. Súlypontok:

- a továbbhaladáshoz szükséges anyag ismerete, értelmezése, gyakorlati alkalmazása
- az oktatás eredményeként kialakult képességek, készségek ellenőrzése
- a továbbhaladás feltételeként az előírt minimum ellenőrzése

-14-

- az önálló feladatmegoldásra nevelés eredményének ellenőrzése

5. A minősítés, értékelés fokozatai:

- 5 (jeles), a tantervi követelményeknek kifogástalanul tesz eleget, ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt képes alkalmazni, önállóan végez feladatot, A technikai és művészi követelményeknek magas szinten tesz eleget
- 4 (jó), a követelményeknek megbízhatóan, jól eleget tesz, kis segítséggel képes az önálló feladatmegoldásra, a tananyag alapvető részeit jól tudja, ismereteit különösebb nehézség nélkül alkalmazza.
- 3 (közepes), a követelményeknek változóan képes eleget tenni, de segítséggel, útmutatással képes azt elsajátítani. A feladatok megoldásában problémákkal küzd, gondos gyakorlással és tanári segítséggel azonban megoldja azt.
- 2 (elégséges), a követelményeknek csak a minimális szinten tesz eleget, önálló feladatra nem, vagy csak jelentős segítséggel és bizonytalanul képes. Az önálló gyakorlás túlzott nehézséget jelent számára.
- 1 (elégtelen), a követelményeknek nem tud eleget tenni, önálló gyakorlását nem képes megoldani, még rendszeres segítség nyújtása mellett sem.

A szöveges értékelés fokozatai az előképző évfolyamokon:

- kiválóan teljesített (5)
- jól teljesített (4)
- megfelelően teljesített (3)
- felzárkózásra szorul (2)

A szorgalom értékelése:

- 5 (példás), tanulmányi munkája céltudatos, figyelmes, pontos. Közösségi tevékenysége példamutató. A tanórákon és a tanórán kívüli foglalkozásokon érdeklődő, kezdeményező. Hiányzásai nem haladják meg a tanév során a 20 órát, igazolatlan mulasztása nincs.
- 4 (jó), tanulmányi munkája gondos, igyekvő. Közösségi alkalmakon részt vesz. A tanórákon és a tanórán kívüli foglalkozásokon érdeklődő, a kijelölt feladatokat, alkalmakat figyelemmel kíséri. Igazolatlan mulasztása nincs.
- 3 (változó), tanulmányi munkája rendszertelen, figyelmetlen, pontatlan. Közösségi alkalmakon csak ritkán, vagy nem vesz részt. Igazolt mulasztásainak száma magas, igazolatlan hiányzása van.
- 2 (elégséges), tanulmányi munkája hanyag, figyelmetlen. Felkészülése felületes, gyakorlása rendszertelen, az iskolai alkalmak nem érdeklik, motivációja igen alacsony. Hiányzásai meghaladják a tanév során a 30 igazolt órát, igazolatlan mulasztása is jelentős számú, de nem éri el a 10 órát.

9. A tanszakok értékelése

Évközi munka: minden órán a szaktanár ellenőrzi növendéke felkészültségét, segíti továbbhaladását. Minden hónap végén érdemjeggyel értékeli a tanuló teljesítményét és szorgalmát.

Vizsgák: félévkor és év végén vizsgán adnak számot tudásukról a tanulók. A vizsgákon az azonos tanszakon tanító tanárokból és az iskola vezetőségéből álló vizsgabizottság a hangszeres tanár javaslata alapján az évi munka figyelembe vételével állapítja meg az osztályzatot. A tanuló szorgalmának értékelése a hangszeres tanár feladata. Ha bármilyen elfogadható és indokolt ok miatt a növendék a vizsgán nem vett részt, osztályzatát az évi munka alapján a hangszeres tanár állapítja meg.

Hangversenyek: minden növendék félévenként legalább egy nyilvános szereplésen vegyen részt, ahol számot ad tudásáról a szülőknek is.

A tanuló a kötelező tanórai foglalkozások keretében tanítási napokon nyolc és tizenhét óra között köteles részt venni művészeti próbákon és előadásokon.

Hangszeres előképző: a tanulók a második év feléig és a beszámolón nyújtott teljesítménye alapján szöveges értékelést és zárójelben osztályzatot, a második év végén csak osztályzatot kapnak.

Szolfézs

A tanár az egész tanévben óráról órára figyelemmel kíséri a növendékek fejlődését. A csoportos foglalkozáson minden növendék egyéni munkáját is értékeli szóban és alkalmanként érdemjegyekkel. A tanulók havonta

kapnak érdemjegyet munkájukra és szorgalmukra. A tanár félévkor írásbeli munka alapján győződik meg a tanulók tudásszintjéről.

Az év végi felmérést az utolsó órák egyikén írják meg a tanulók.

-15-

Szolfézs előképző

Év végén bemutató óra keretében –melyen az iskola vezetősége, illetve a szülők is részt vesznek- adnak számot tudásukról a növendékek. A tanulók évi és a bemutató órán nyújtott teljesítménye alapján: kiválóan teljesített (5), jól teljesített (4), megfelelően teljesített (3), felzárkózásra szorul (2) minősítést kapnak.

10. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

1. Hangszerek:

A tanítás során használt hangszereknek és tartozéaiknak olyan állapotban kell lenniük, hogy a tanuló oktatását, fejlődését a hangszer elhasználódásából adódó hibák ne akadályozzák. A javítás szükségességének felmérése a szaktanárok feladata. Megoldásához segítséget nyújtanak a tanszak- és tagozatvezetők, valamint az iskolavezetés.

2. Kották, tankönyvek kiválasztása:

Legyen a tanárok számára hozzáférhető minél több olyan szakirodalom, amely a pedagógiai munkát segíti. Lehetőség szerint be kell szerezni mindazt a kottaanyagot, amellyel a tanítási órákon foglalkozhatnak. (Kötelező és ajánlott, írott és hangzó zeneirodalom, videó anyag.)

A kották és tankönyvek minősége tartós legyen, hogy több éven keresztül és több tanár, ill. tanuló is használhassa.

A tankönyvkiválasztás alapvető szempontjai:

az anyag maximálisan segítse a tanuló fejlődését, tartalmazza a növendék életkorához igazodó, a tudásszintbe épülő előadási, technikai, stiláris elemeket;

a tantervi programok tartalmazzák az egyes tanszakok évfolyamaira javasolt irodalmat, amelyből a tanár a növendék adottságainak megfelelően választhat az intézmény helyi tantervének figyelembevételével;

a tankönyv stílusa legyen érdeklődést keltő;

érvényesüljenek esztétikai és minőségi szempontok;

a tankönyvek és a kották terén a hagyományos tanulói felszerelésen kívül különleges, nagyobb anyagi terhet jelentő elvárásokat a szülőkkel szemben nem támasztunk;

a tanításhoz – tanuláshoz szükséges kottákat, tankönyveket a szülő fizeti gyermeke részére;

figyelembe kell venni a választott tankönyv beszerezhetőségét és árát is;

a tankönyv alkalmas legyen több éves használatra, valamint előnyben kell részesíteni a felmenő rendszerben készülő kiadványokat;

az iskola – pénzügyi lehetőségeihez mérten – egyre több nyomtatott taneszközt szerez be az iskolai könyvtár számára, amit az arra rászoruló növendékek számára kikölcsönöz;

a hangszeres egyéni oktatáshoz szükséges kották a szaktanárok útmutatása alapján kerülnek beszerzésre;

a szolfézs-könyvek az év eleji igények felmérése és azok összesítése után kerülnek megrendelésre;

3. Hangzó és vizuális oktatási anyagok:

A CD- és videó-tárat a tantervekhez kapcsolódó legfontosabb zeneirodalmi alkotások folyamatos fejlesztésével szükséges gyarapítani. A felvételek együttesen szolgálják a pedagógiai és hagyományápolási feladatokat.

Az oktatást segítő eszközök, segédletek, taneszközök megfelelő fejlesztésével a szülők többletkiadásai is csökkenthetők. A könyvtárat a tanulók és tanárok számára nyitottá, hozzáférhetővé kell tenni, melyről az iskolai könyvtárhasználat rendje ad útmutatást.

11. Az iskola helyi tantervének tantárgyi programjai

-16-

<i>Tantárgy</i>	<i>Készítette</i>
Gitár	Mosóczi Miklós, Kozma István
Zongora	Aszalós Tünde
Furulya	Perényi Péter, Stadler Vilmos, Bali János
Fuvola	Herczegh Mária, Kárász Ilona, Barnabás Zoltán
Szolfézs	Dobos Lászlóné, Móriczné Kolláth Márta Nógrádi László, Papp Károlyné, Spiegel Marianna
Zenetörténet-Zeneirodalom	Munia Zoltán
Kamarazene, Fafúvós szak	Perényi Éva, Perényi Péter
Kórus	Fazekas Ágnes, Ispánkiné Gede Éva, Nógrádi László

A tantárgyi programok a Művelődési és Köznevelési Minisztérium gondozásában, a Romi-Suli Kiadó kiadásában jelentek meg mintatantervekként.

Főszerkesztő: Dr. Szüdi János

Sorozat szerkesztő: Dr. Szücsné Hobaj Tünde

Alkotó szerkesztő: Kovács Brigitta

A tantárgyi programokat a tanszakok tanárai megvitatták és bevezetését elfogadták.

12. Az alapfokú művészeti vizsga és a művészeti záróvizsga tartalma és szervezése.

A tanulmányaikat első alapfokú évfolyamon a 2004/05-ös tanévben megkezdő tanulók számára az alapfokú művészeti vizsga és a művészeti záróvizsga szervezése kötelező, az alábbiakban foglaltak szerint.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A választható tantárgyak közül *vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható*, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga és záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

-17-

4. Előrehozott vizsga

Az intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból, első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga.

Szolfézs tantárgyból előrehozott alapvizsga szervezhető.

5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA RÉSZEI

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos valamint az elmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszeres tanszakok („A” tagozat):

- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom

Elméleti tanszakok („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs
- Zenetörténet-zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszeres tanszakok („A” tagozat):

- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

Elméleti tanszakok („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs
- Zenetörténet-zeneirodalom

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 10-20 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszeres tanszakok („A” és „B” tagozat):

- Főtárgy

A gyakorlati vizsga időtartama 15-25 perc.

Hangszer, elmélet és magánének tanszak („B” tagozat):

- zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően)

A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA RÉSZEI

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán a kötelezően választható elméleti tantárgyakból a hangszer és magánének „A” tagozatos főtanszakos tanulók szóbeli vizsgát tesznek. A „B” tagozatos és elmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, kamarazene főtanszak („B” tagozat):

- Szolfézs

Szolfézs főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtanszak:

-18-

- Szolfézs

- Zenetörténet-zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, kamarazene főtanszak („A” tagozat):

- Szolfézs vagy

- Zenetörténet-zeneirodalom vagy

- Zeneelmélet

Hangszer, kamarazene főtanszak („B” tagozat):

- Szolfézs

Szolfézs főtanszak („A” és „B” tagozat)

- Szolfézs

Zenetörténet - zeneirodalom főtanszak:

- Szolfézs

- Zenetörténet - zeneirodalom

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 15-25 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Főtárgy

- Zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően)

Szolfézs, zeneirodalom-zenetörténet főtanszak:

- Zongora

- elmélet: minimum 1x45 perc

A gyakorlati vizsga időtartama főtárgyból 20-30 perc, zongora kötelező tantárgyból 10-20 perc.

Kamarazene főtanszak:

- Kötelező hangszer (az alapfokú évfolyamokon főtárgyként tanult hangszer)

A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA TARTALMA

1. AZ ÍRÁSBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat

Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom főtanszakok

A vizsgán választani lehet a) és b) feladat közül.

Diktálás, elemzés

a) feladat

- Egy magyar népdal lejegyzése és elemzése

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) lehet, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet felső szólamának lejegyzése és elemzése

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lökötésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: a funkciók bejelölése, formai felépítés, a zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.). Az idézet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

b) feladat

- Egy magyar népdal első két sorának lejegyzése és kiegészítése

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) legyen, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. A befejezéshez meg kell adni a szöveget. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet előtagjának lejegyzése és befejezése két szólamban, vagy felső szólamának lejegyzése

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lökötésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán tizenkétszer hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Egy magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

A népdal négysoros, 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust, valamint színező hangokat tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

- Periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkciós basszussal

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 lehet. Ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig. Lehet benne szinkópa, éles és nyújtott ritmus, triola, valamint átkötések. Az idézetben előfordulhatnak nehezebb hangközlépések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, esetleg moduláció is. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

„B” tagozat

Hangszer, zenetörténet-zeneirodalom, főtanszakok

- Hangközmenet lejegyzése

10 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben (oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközök, bővített kvart és szűkített kvint). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt. A hangközlánc zongorán hatszor hangozhat el.

- Hangzatlejegyzés

10 akkordból álló akkordsor lejegyzése tonális keretben, vagy 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt (valamennyi hármashangzat és fordításai, valamint domináns szeptim). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést és a kezdő harmóniát, elnevezéssel együtt, illetve adott hangra felépítésnél az adott hango(ka)t. A harmóniasor zongorán hatszor hangozhat el.

- Egy négysoros, közepesen nehéz magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

Előre meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

- Periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkciós basszussal

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 legyen. A ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig. Az idézet tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Hangközmenet lejegyzése

10 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben, hangnemi kitérésekkel. Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt. A hangközlánc zongorán háromszor hangozhat el.

- Hangzatlejegyzés

10 akkordból álló akkordsor lejegyzése tonális keretben, maximum egykvintes hangnemi kitéréssel, vagy 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt. Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést és a kezdő harmóniát, elnevezéssel együtt, illetve adott hangra felépítésnél az adott hango(ka)t. A harmóniasor zongorán hatszor hangozhat el.

- Egy közepesen nehéz, enyhén díszített magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

Előre meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

- Periódus terjedelmű kétszólamú műzenei idézet lejegyzése

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 3/8, 6/8 lehet. Az idézet tartalmazzon változatos ritmikai, dallami fordulatokat átkötéseket, lehetnek benne hangnemi kitérések és moduláció. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM

„A” tagozat

Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom főtanszak

- A zenei korszakok felsorolása időrendben. A barokk korszak ideje, rövid általános jellemzése és zenei jellegzetességei.

- A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit [táncok, táncpárok], fuga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése. Két - a tanuló által ismert, meghallgatott - mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: A fuga művészete vagy a Wohltemperiertes Klavier kötetei). Egy vokális műfaj jellemzése (pl. Bach kantátái, a kantáták tételei).

- A bécsi klasszicizmus időszakának 3 jelentős és több kevésbé ismert, de fontos zeneszerzőjének felsorolása. A klasszikus zene általános jellemzése. A bécsi klasszika korszakának jellemzése a barokkal összehasonlítva. A bécsi klasszika műfajai és jellemző formái, a szonátaforma részei. Joseph Haydn életéről röviden, fontosabb művei; a szimfónia tételei; Haydn szimfóniáinak három korszaka egy-egy példán keresztül; a vonósnyegyes hangszerei. W. A. Mozart műveinek jellemző műfajai egy-egy példával; két különböző műfajú művének részletes bemutatása.

2. A SZÓBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat

Hangszer, zenetörténet-zeneirodalom, főtanszak

- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/ barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), abból kettőt kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság egyszerű zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai, és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

- Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4, vagy 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, lehet benne szinkópa, nyújtott és éles ritmus, triola, átkötések; lehetnek benne nehezebb hangközlépések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, moduláció is.

- A „hozott” anyag: 10 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzenei szemelvény (társas ének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül három kotta nélkül - saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját.

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat

Hangszer, magánének főtanszak

- Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket; alterált hangokat és hangnemi kitérést, modulációt is.

- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 4 műzenei szemelvényt (társas ének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező), ebből kettőt kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

- Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 3/8, 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, lehet benne szinkópa, nyújtott és éles ritmus, triola, átkötések; lehetnek benne nehezebb hangközlépések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, moduláció is.

- A „hozott anyag”: 10 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül hármat kotta nélkül - saját kíséréssel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját. - A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM

„A” tagozat

Hangszer, zenetörténet-zeneirodalom főtanszak

- Teszt, ami 15-20 általános zenei-zenetörténeti ismeretekkel kapcsolatos feladatot tartalmaz.

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

3. A GYAKORLATI VIZSGA TARTALMA

Gyakorlati vizsgát főtárgyból, elméleti tanszakok esetén zongora kötelező tárgyból, illetve kamarazene főtanszakon a tanult hangszerből kell tenni.

FURULYA

„A” tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán- vagy altfurulyán (Kállay G.: Hangnemgyakorló, Paubon: Etűdök, Baroque Solo Book-ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész nehézségi szintjén).

- Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello: d-moll szonáta, Loeillet de Gant: Szonáták op. 1 és op. 3, Vivaldi: F-dúr szonáta RV 52, d-moll RV 36, Telemann: F-dúr szonáta, kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos, 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok nehézségi szintjén).

Az előadási darabot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólómű (Kállay G.: Hangnemgyakorló, V. Eyck: Variációk, Braun: etűdök/Baroque Solo Book, Winterfeld: 12 etűd altfurulyára nehézségi szintjén).

- Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Telemann: C-dúr szonáta, Veracini: a-moll szonáta, Lavigne: Rondeau és Tambourin I-II. tétel, Fesch: F-dúr szonáta op. 6. no. 2; Telemann: 6 duett, Telemann: Kánonszonáták, Loeillet de Gant: Szonáta 2 altfurulyára nehézségi szintjén).

Az etűd és kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

FUVOLA

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56-85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1-3. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonátatétel (Marcello: d-moll szonáta, Telemann: F-dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Platonov: 30 etűd 1-10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1-5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1-4. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta-tétel (Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén).
- Egy karakterdarab vagy kamaramű (Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

ZONGORA

„A” tagozat

A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab (Bach: 18 kis prelúdium 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok, Telemann: Kezdők zongoramuzsikája nehézségi szintjén).
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció (Könnyű szonatinák, 15 könnyű szonáta, Szonatina album, Clementi: C Op. 36 Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina-gyűjtemény I-II. kötet nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Emlékezés, Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás, Pacsirtadal, Schubert: Táncok, Keringők nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók Béla: Mikrokozmosz III/84 Mulatság, 90 Oroszos 91-92, Kromatikus invenció IV/97 Nottumo, Kodály: Gyermektáncok 5-10 nehézségi szintjén).

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: 18 kis prelúdium 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók C, a, F nehézségi szintjén).
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció (15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, E Hob. XVI/13, D Hob. XVI/14, Mozart: 6 bécsi szonatina, Beethoven: Szonatinák, Grazuoli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Fantáziatánc, Chopin: Keringők a, h, nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V/128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok nehézségi szintjén).

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

GITÁR

„A” tagozat

- Egy etűd (Szendrey-Karper: Gitárgyakorlatok V-VII. kötet, Carcassi: 25 Etűd op. 60, nr. 3., 4., 7., 10., Giuliani: Etűdök gitárra op. 100 nr. 13., 15., Leo Brouwer: 10 etűd nr. 1., 5., 6., 7., Carcassi: Capriccio, Legnani: Capricci nehézségi szintjén).
- Három különböző stílusú előadási darab (Dowland: Táncok és Fantáziák, Mertz: Magyar honi virágok 1., 2., Milan: Pavane-ok, Villa-Lobos: I. IV. prelude, J. S. Bach-Szendrey-Karper: 20 könnyű darab, de Vissee szvit tánc-tétel, Mosóczi: IV-V kötetből klasszikus szerzők darabjai, vagy spanyol és latin amerikai romantikus szerzők darabjai: F. Tárrega: Lágrima, Mazurka, Polka, Antonio Lauro: Vals Venezolano nr. 2.; vagy XX. századi darabok Farkas Ferenc, Bartók-Szendrey nehézségi szintjén).

Az előadási darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy etűd (Szendrey-Karper: Gitárgyakorlatok VII-VIII. kötet; Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 13., 18., 19.; Legnani: Capricciok, Giuliani: Etűdök gitárra op. 48 nr. 19., op. 100 nr. 13., 15.; F. Sor: op. 31 nr. 18., 23.; Leo Brouwer: 10 Etűd nr. 9., 10. nehézségi szintjén).

– Három különböző stílusú előadási darab (Francesco da Milano: 14 Fantasie; Luys Milan: 6 Pavan; J. S. Bach: 20 könnyű darab; Robert de Visée: d-moll szvit; J. S. Bach: d-moll prelúdium; klasszikus és romantikus darabok; Mertz: Magyar honi virágok: 3, 4, 5, Tarrega darabok vagy spanyol és latin-amerikai szerzők darabjai; Antonio Lauro: Vals Venezolano nr. 2., 3 nehézségi szintjén).

– XX. századi darabok (Bartók-Szendrey, Farkas Ferenc, Sári J., Huzella, Villa-L., Choros-Mazurka, Prelüdök nehézségi szintjén).

Az előadási darabokat kotta nélkül kell játszani.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA TARTALMA

1. AZ ÍRÁSBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat

Zenétörténet-zeneirodalom főtanterv

Diktálás, elemzés

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése és elemzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: formai felépítés, zenei értelmezés (felütések, kötések, előadásmódra vonatkozó jelek bejelölése), zenei elemek megjelölése (hangzatfelbontás, késleltetés, szekvencia). Az idézet zongorán két szólamban nyolcszor hangozhat el.

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam felének lejegyzése és befejezése. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, amely zongorán hatszor hangozhat el.

Szolfézs főtanterv

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. A dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

- Periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

„B” tagozat

Hangszer, kamarazene főtanterv

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. A dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

- Periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Szolfézs főtanterv

- Kétszólamú barokk idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

- Egyszólamú XX. századi dallam lejegyzése. Az idézet tartalmazhat változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM FŐTANterv

- Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvère, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Kora-reneszánsz, reneszánsz fénykora, késő-reneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.

- A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fuga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és tánc-párok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
- A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
- Romantika - új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazeneje (kisformák), Schumann zongoradarab-ciklusai (címek).
- A programzene (példával). A századforduló zenéje - Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Hány-szvit, Felszállott a páva - variációk).

2. A SZÓBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat

Hangszer, kamarazene, zenei történet-zeneirodalom főtanszak

- Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

- Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami és fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
- A „hozott anyag”: 15 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján; 10 műzei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig), ezek közül három kotta nélkül, saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

SZOLFÉZS

„B” tagozat

Hangszer, kamarazene főtanszak

- Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 6 műzei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

- Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, lehet benne hangnemi kitérés és moduláció is; C-kulcs előfordulhat.
- A „hozott” anyag: 15 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül három kotta nélkül - saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM

„A” tagozat

Hangszer, kamarazene és zenetörténet-zeneirodalom főtanszak

- Teszt, ami 10-15 egyszerű, általános zenei-zenetörténeti ismeretekkel kapcsolatos kérdést tartalmaz.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

3. A GYAKORLATI VIZSGA TARTALMA

Gyakorlati vizsgát főtárgyból, elméleti tanszakok esetén zongora kötelező tárgyból, illetve a tanult hangszerből kell tenni.

FURULYA

„A” tagozat

- Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab (Paubon: Études Melodiques 1., 7., Brügger: Etüdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke, Winterfeld: Technische Studien, Telemann: Fantáziák, Eyck: Dér Fluyten Lust-hof I-III. nehézségi szintjén).

- Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny) és egy korabarokk, vagy XX. századi mű, vagy tétel (Telemann: f-moll szonáta, d-moll szonáta, Telemann: Metodikus szonáták 1-6., Vivaldi: G-dúr concerto, Dornel: Sonate op. 3 no.7, 3 altfuryára nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etüd vagy szólódarab (Brügger: 1., Quantz: Solos 1-5./Baroque Solo Book, Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III., G. Ph. Telemann: Fantázia 2, c-moll nehézségi szintjén).

- Egy teljes szonáta vagy concerto és 1 korabarokk vagy XX. századi mű vagy tétel, amelyből 1 lehet kamaramű (Krähmer, E: Variációk op. 18, Händel: g-moll szonáta (V.), Castrucci, P.: Szonáták op. 1/5, op. 1/6, Vivaldi: a-moll piccoloverseny RV445 nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etüd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

FUVOLA

„A” tagozat

- Egy etüd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Bántai: Fuvolaetüdök III. kötet, vagy Köhler: Etüdök op. 33 no. II. kötet valamelyik darabja nehézségi szintjén).

- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Marcello, Veracini, Telemann műveinek nehézségi szintjén).

- Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű vagy kamaramű (Fauré, Doppler, Mező Imre, Szervánszky Endre műveiből).

A vizsgaanyagot az etüd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etüd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Köhler: Etüdök op. 33 no. III. 1-5., Andersen: 24 etüd fuvolára/1.; Hangversenyetüdök fuvolára c. gyűjtemény valamelyik darabja nehézségi szintjén).

- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Händel: Hat szonáta, egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén).

- Egy XX. századi mű (Farkas: Bihari román táncok nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etüd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

ZONGORA

„A” tagozat

A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab, vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció (nehézségi szint: Händel: Könnyű zongora darabok Schaconne, Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, Bach: Francia szvit G táncjátékok).

- Klasszikus szonáta-tétel (Beethoven: Szonáta G Op. 49 no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79.; rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 nehézségi szintjén).

- Romantikus mű (Schumann: Kinderszenen, Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 nehézségi szintjén).

- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/102 Felhangok, V/130 Falusi tréfa nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Egy barokk mű: többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: h-moll háromszólamú invenció, Francia szvit, Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A-dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén).

- Egy klasszikus szonáta-tétel (Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19, Mozart: C-dúr szonáta KV. 309 nehézségi szintjén).

- Romantikus mű (Liszt-Zempléni: Etűd 2 a, Liszt: Consolation Desz nehézségi szintjén).

- XX. századi mű (Bartók: Szonatina, Mikrokozmosz VI/Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque E nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

GITÁR

„A” tagozat

- Egy etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 nr. 20., 21., Leo Brouwer 8., 9., 10. nehézségi szintjén).
 - Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtétéles (reneszánsz és barokk darabok: John Dowland: Táncok és Fantáziák; J. S. Bach: Könnyű táncművek (Lantszvitek cselló szvit); klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli, Giuliani, F. Sor művei; tétélek Vivaldi gitárversenyeiből, Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc, F. Tarrega: Marieta, Rosita nehézségi szintjén).
 - XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc, Villa-Lobos: Prelud II. V.).
- Az etűd kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 nr. 4., Giuliani: Etűdök gitárra op. 48. nr. 22., 23., 24., Villa-Lobos: Etűdök nehézségi szintjén).
 - Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet egy szvit vagy versenymű több tétéle, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mű (reneszánsz szerzők: Bakfark Bálint, J. Dowland: Luis Mylan, Gaspar Sanz, Frescobaldi művei, J. S. Bach: Lantszvitek és csellószvitek tétélei, valamint szonáták és partiták tétélei; D. Scarlatti szonátái; klasszikus versenyművek: Vivaldi, Diabelli szonátái; romantikus és kortárs szerzők, pl. F. Tárrega Romantikus darabok J. K. Mertz továbbá Moreno Torroba, Manuel de Falla, Isaak Albéniz, Augustin Barrios Mangoré művei nehézségi szintjén).
- Az etűd kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

1. A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai

Fúvós hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Billentyűs hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Pengetős hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,

– helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,

–28–

- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség,
- technikai felkészültség,
- jobb és bal kéz-technika,
- intonáció.

2. Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

3. A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA SZERVEZÉSE

1. Jelentkezés a vizsgára

- Az alapfokú művészeti vizsgára és a művészeti záróvizsgára a tanulónak írásban kell jelentkezniük. A jelentkezés tartalmazza a tanuló alapfokú művészeti iskolában nyilvántartható személyi azonosításra alkalmas adatait, ill. a főtárgy, kötelező és választható tárgy megnevezését, melyből vizsgázni kíván.
- Ha a fentiekben leírtak alapján valamely vizsgatárgyból korábban vizsgázott, később kíván vizsgázni, vagy mentesülhet a vizsga letétele alól, ezt a tényt a jelentkezésen fel kell tüntetni.

2. A vizsga szervezése:

- A vizsga írásbeli és szóbeli része zártkörű, gyakorlati része nyilvános.
- Az intézmény vezetője a nyilvánosságot korlátozhatja, ha az a vizsga sikeressége, zavartalan lebonyolítása érdekében nélkülözhetetlen.
- A vizsgára az OKÉV országos alapfokú művészetoktatási szakértői listáján szereplő közoktatási szakértők közül egy főt meg kell hívni. A szakértőnek legalább az egyik vizsgatárgyban szakértőnek kell lennie.
- A vizsgabizottság további két tagját az iskola vezetője kéri fel.
- A vizsga során jegyzőkönyvet kell felvenni, mely rögzíti a tanuló vizsgán elért eredményét, ill. minden, a vizsgabizottság döntése alapján fontos tényt.
- A vizsgát tett tanuló erről szóló bejegyzést kap a művészet8i iskolai bizonyítványa megfelelő rovatába.

3. A vizsga és a tanulmányok lezárása

- Az alapfokú művészeti vizsga sikeres letétele előfeltétele a művészeti iskolai tanulmányok további folytatásának.
 - A művészeti záróvizsgát követően a tanuló alapfokú művészeti iskolai tanulmányait befejezte.
- Az alapfokú művészeti vizsga és a művészeti záróvizsga letétele nem kötelező a tanuló számára, azonban elmulasztása esetén tanulmányait nem folytathatja tovább.

-29-

FURULYA

Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a barokk (angol) fogású hangszer.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvómódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
- tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet

- a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc-s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A zeneiskola 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb tanulókkal szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények.

Fejlesztési feladatok

A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok
- Különböző játékmód és hangindítások
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
- Játék a hangszer fejével.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos

begyakorlása

-30-

— A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag

Lőrincz–Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.

Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy gyermekdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelemben kotta nélkül.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése, aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása, az életkornak megfelelően játékos formában ritmikus mondókák, ütőhangszerek, esetleg táncmozgások segítségével.

Feladata olyan alapokat adni, melyekre az 1. évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangszer részei, összeállítása.

– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.

– Különböző játékmód és hangindítások .

– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.

– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása.

– Az ismert hangterjedelmén belül lehetőleg intenzív, lebegésmentes hang elérése.

– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag

Lőrincz–Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.

Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanuló *kizárólag helyes beidegződésekkel* rendelkezzen.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy gyermek– vagy népdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével, kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Különböző ritmusértékek, pontozások, ütem súlyok, felütés.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai, különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvél.
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A szerkezet és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása és állandó fejlesztése.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzetének mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).
- Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
- A *dü* és *tü* hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvél.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.

Ajánlott tananyag

Lőrincz-Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.

Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése.

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete.

Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Két-három népdal, kotta nélkül.

– Egy-két könnyű táncjáték kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Az eddig tanult hangkészlet bővítése, főfogásokkal is könnyen játszható trillák.
- Az artikulációk szerepe a furulyajátékban.
- Tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés.
- Régi és új stílusú magyar népdalok.
- A játszott anyag formai elemzése az életkornak megfelelő szinten: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése.
- Tartott hangok gyakorlása minimális crescendo-decrescendo-val.
- A hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók.

Ajánlott tananyag

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 2.
Bali J.: Furulyaiskola I.

-32-

Béres J.: Furulyaiskola I., II. (EMB 5406, 7062)
Keuning, Hans P.: 30 simple studies
Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises
Anonymus: Allemande (EMB 4303)
Anonymus: Angol tánc (EMB 7888)
Anonymus: Hajdútánc (EMB 7888)
Anonymus: Rondo (EMB 7888)
Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/118)
Purcell, H.: A pásztor (EMB 8959)

Követelmények

Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
A *tü-dü* hangindítások zökkenőmentes, de megszólalásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.
Dúr skálák gyakorlása.
Rövidebb lélegzetű etűdök.
Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kotta nélkül is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála-lehetőleg figurációkkal kotta nélkül.
- Egy népdal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű táncétel, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
- Az eddig tanult hangkészlet bővítése.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A játszott anyagban előforduló új ritmusértékek, ütemfajták, tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A *tü, dü, rü* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hanglezárás a száj kinyitásával.
- Dúr és moll skálák c^1-c^3 hangterjedelemben.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel játszása, szopránfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
Oromszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
Sellner, J. Etüden für Oboe / I., II., III. (EMB 12002)
Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe (Peters 2377)
Keuning, H. P. 20 studies
Rodgers, Ph. Sight reading exercises 118–150. (SM 1479)
Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
Anonymus: Lassú tánc (EMB 7888)
Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/142)

Bach, J. S.: Menuett (EMB 2750)

Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)

Pepusch, J. Chr.: C–dúr szonáta III–IV. tétel (6 szopránsonáta/1.) (EMB 14071)

-33-

Purcell, H.: Bourrée (EMB 6106)

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.

Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.

Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű táncételek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.

– Egy etűd.

– Két különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

– A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása.

– A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.

– Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.

– A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, siciliano stb.).

– „F” alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.

– Staccato-játék nyelvezéssel.

– Dúr és moll skálák c¹-d³ tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.

– Az „F”-alapú furulya használatának gyakorlása.

– Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.

– A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegő-szükségletére.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió.

Ajánlott tananyag

Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises

Hinke, G.: Praktische Elementarschule für Oboe

Keuning, H. P.: 20 studies

Keuning, H. P.: 10 difficult studies

Keuning, H. P.: 25 studies

Keuning, H. P.: 40 simple studies

Linde, H. M.: Die kleine Übung (Tägliche Studien für)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 3.

Oromszegi O.: 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab

Sellner, J.: Etűden für Oboe / I., II. (EMB 12002)

Fesch, W. de: G–dúr szonáta III., IV. tétel (Dobblinger Musicverlag)

Pepusch, J. Chr.: d–moll szonáta III–IV. tétel (6 szopránsonáta/4.) (EMB. 14071)

Telemann, G. Ph.: G–dúr Partita VI. Aria (Tempo di Minuet) (EMB 14071)

Telemann, G. Ph.: Menuett (EMB 13100)

Vivaldi, A.: Largo (EMB 14090/167)

Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta III., IV. tétel

Lavigne, Ph. De: Gaïment (EMB 13100)

Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d–moll szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)

Somis, G. B.: Allegro (EMB 14095)

-34-

Követelmények

A összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.

„F”-alapú furulya használata.

Melodikus vagy összhangzatos moll hangsorok gyakorlása.

A fogástáblázat önálló használata.

A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála: figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.

– Egy etüd.

– Két szonátatétel trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.

– A trillatáblázat használata.

– Inégál játék fogalma, szerepe a furulyajátékban.

– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– A játszott anyagban előforduló új táncstílusok jellegzetességei (pl. gigue, rigaudon stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

– Gyakorlás szoprán– és altfurulyán is.

– Az artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.

– Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.

– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hangnemekgyakorló szopránfurulyára (EMB14071)

Keuning, H. P. 10 difficult studies

Keuning, H. P. 25 studies

Keuning, H. P. 12 difficult studies

Közl, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce

Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)

Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte

Corelli, A.: Sarabande (EMB 7888)

d’Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)

Loeillet, J. B.: e–moll szonáta I., II. tétel op. 3/7

Loeillet, J. B.: F–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2.)

Pepusch, J. Chr.: G–dúr □altszonáták” 6/3. szopránon

Telemann, G. Ph.: II. G–dúr Partita – tételek

Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (EMB 13100)

Marcello, B.: B–dúr szonáta op. 2/7 III., IV., V. tétel

Marcello, B.: d–moll szonáta op. 2/2

Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete.

Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála-figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.

-35-

- Két szonáta– vagy szvittétel trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
- A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Kromatikus skála.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán– és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

- Kállay G. Hangnemyakorló szopránfurulyára (EMB 140719)
- Keuning, H. P. 10 difficult studies
- Keuning, H. P. 25 studies
- Keuning, H. P. 12 difficult studies
- Kölz, E. M. 1 Essercizi per il Flauto dolce
- Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
- Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
- Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D–dúr (EMB 14071)
- Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
- Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)
- Loeillet, J. B.: h–moll szonáta op. 3/10 (EMB 13160–3)
- Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
- Bellinzani, P. B.: C–dúr szonáta op. 3/3
- Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta III., IV. tétel
- Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta III., IV. tétel
- Veracini, Fr. M.: G–dúr szonáta I., II. tétel (12/2)

Követelmények

- A trillatáblázat önálló használata.
- Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
- A tanuló alkalmazza önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
- Egy etűd,
- Két szonáta– vagy szvittétel, trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel illetve dallami díszítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
- Az eddig tanult hangkészlet bővítése
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- Pontozott ritmusértékek, 8–ados ütemmutatók, hemiola ismerete, használata
- Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.
- Enharmónia.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).
- Az „f” alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hanglezárás a száj kinyitásával.
- dúr és moll skálák tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegőre játszása, szopránfurulyán.
- Az „f” alapú hangszer használatának gyakorlása.
- A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer levegőszükségletének figyelembevételével.
- Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer bevezetésekor.
- Az abc–s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

- Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe
Keuning, H. P. 20 studies
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, Hans P. 40 simple studies
Linde, H. M. Die kleine Übung (Tägliche Studien für)
Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
Oromszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
Sellner, J. Etűden für Oboe / I., II. (EMB 12002)
Bach, J. S.: Menuett I. (EMB 4303)
Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)
Corelli, A.: op. 5/8 a–moll szonáta III., II. tétel
Fesch, W. de: G–dúr szonáta III., IV. tétel (Doblinger Musicverlag)
Pepusch, J. Chr.: C–dúr szonáta (6 szopránsonáta/1.)
Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)
Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d–moll szonáta III., IV. tétel (EMB 13160–3)
Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, biztos hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Melodikus moll hangsorok gyakorlása.
Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát, zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomásereőségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd,

-37-

- Két különböző karakterű előadási darab/tétel, trillákkal, kísérettel kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A trillatáblázat használata.
- Jelzetlen kötelező díszítések szükségességének felismerése.
- Egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
- A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, rondeau, gigue stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- Artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Staccatók nyelvezéssel.
- Az altfurulya használatának gyakorlása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szopránfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

- Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 14071)
- Keuning, H. P. 10 difficult studies
- Keuning, H. P. 25 studies
- Keuning, H. P. 12 difficult studies
- Kölz, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce
- Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
- Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
- Bach, J. S.: Bourrée I, II. h–moll (Z. 14071)
- Corelli, A.: op. 5/8 a–moll szonáta I., IV. tétel
- Loeillet, J. B.: C–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/1.)
- Pepusch, J. Chr.: d–moll szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/1.) (EMB 14071)
- Telemann, G. Ph.: G–dúr Partita – tételek
- Händel, G. Fr.: g–moll szonáta III., IV. tétel
- Lavigne, Ph. de: Gaiment (EMB 13100)
- Marcello, B.: op. 2/2 d–moll szonáta
- Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

- Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.
- Altfurulya használata.
- A fogástáblázat önálló használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etűd.
- Két szonátatétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- Egész értéknel hosszabb hangok és szünetjelek, tizenhatod–triolák.

-38-

- Inégál játék fogalma.
- A moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
- A szonáta felépítése, variációs formák, az anyagban megjelenő új tánc típusok.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán, tempójának fokozása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag

- Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 14071)
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, H. P. 12 difficult studies
Kölz, E. M. 1 Essercizi per il Flauto dolce
Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)
Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)
Loeillet, J. B.: F–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2)
Loeillet, J. B.: h–moll szonáta op. 3/10
Telemann, G. Ph.: II. G–dúr Partita
Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (EMB 13100)
Marcello, B.: op. 2/7 B–dúr szonáta
Pepusch, J. Chr.: B–dúr □altszonáták” 6/6.
Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta III., IV. tétel
Veracini, Fr. M.: G–dúr szonáta I., II. tétel (12/2)
Vivaldi, A.: d–moll szonáta RV 36 I., III. tétel (EMB 14130)

Követelmények

- A *t*, *d*, *r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások önálló megválasztása, bejegyzése a játszandó anyagnak megfelelően.
A trillatáblázat önálló használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
Minimális belső dinamika önálló alkalmazása a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etüd.
- Két szonáta– vagy szvittétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
- A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- Az inégál játék (elsősorban francia zenénél) alkalmazásának szabályai.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– Versenymű, fantázia.

-39-

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
- A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-r) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
- A *t-l d-l* összetett hangindítások bevezetése, gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte
Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
Sellner, J. Etüden für Oboe VI. (EMB 12002)
Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
Brüggen, F. 5 etüd
Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
Staeps, H. U. Methodische Übungen
Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque
Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
Eyck, J. v. Der Fluyten Lust-hof I–III.
Thomas, B. The Baroque solo book
Anonymus: Greensleeves to a Ground
Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta
Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)
Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények

Zárlati hemiolák önálló felismerése.
Önálló hangolás.
Hosszabb lélegzetű etüdek technikailag pontos megoldása.
Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.
Altfurulya szólamok olvasása kóruslejegyzésben.
Bonyolultabb szabad díszítések játéka a kottakép alapján.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála tercekkel, hármashangzat és domináns négyeshangzat – felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etüd.
- Egy teljes szonáta kotta nélkül.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló

- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
- rendelkezzen a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképességgel,

- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvást módot, billentést stb.,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f¹

-40-

g³–ig (in F),

- legyen jártas mind a C, mind az F alaphangú hangszer használatában
 - tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
 - alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
 - törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszerének intonációs hibáit,
 - rendelkezzen az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
 - tudjon önállóan hangolni,
 - a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- Ismerje
- az f¹– g³ (in F), hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
 - a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
 - a tanult anyagban előforduló tempo– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
 - a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
 - a furulya történetét, rokon hangszereit,
 - a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- dúr és moll skálák 3#, 4b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat– és dominánsseptim négyeshangzat– felbontásokkal, minimum az f¹–g³ (in F) hangterjedelem teljes kihasználásával,
- két etűd vagy egy variációsorozat,
- legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

A művészeti alapvizsga követelményei

Művészeti alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán– vagy altfurulyán; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB14071), Baroque Solo Book–ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész (Schott) nehézségi szintjén.
- Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello szonáták (EMB13476–7), Loeillet de Gant: Szonáták, op. 1 és op. 3 (EMB 13160–3), Vivaldi: F–dúr szonáta RV 52, d–moll RV 36 (Ricordi Nr13322300), Telemann: F–dúr szonáta (EMB 13542), kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos (Schott), 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok (EMB 14283) nehézségi szintjén.

A vizsganyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólómű; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB 14071), J.v.Eyck: Der Fluyten Lust–hof – Variációk (Amadeus), Braun: etűdök/Baroque Solo Book, Winterfeld: 12 etűd altfurulyára (Hofmeister) nehézségi szintjén.
- Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13542), Veracini: a–moll szonáta (Peters), Lavigne: Rondeau és Tambourin I–II. tétel, Fesch: F–dúr szonáta op. 6. no. 2; Telemann: 6 duett, Telemann: Kánonszonáták, Loeillet de Gant: Szonáta 2 altfurulyára nehézségi szintjén.

A vizsganyagot az etűd és kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

-41-

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- T-l, d-l artikulációk szerepe a furulyajátékban.
- Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).
- A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Összetett hangindítások, valamint az inégal játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszereken.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
Winterfeld, L.: H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
Sellner, J.: Etüden für Oboe/ VI.– (EMB 12002)
Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum
Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
Brüggen, F.: 5 etűd
Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat
Staeps, H. U.: Methodische Übungen
Veilhan, J.–C.: La flute à bec baroque
Winterfeld, L.: Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
Eyck, J. v.: Der Fluyten Lust–hof I–III.
Thomas, B.: The Baroque solo book
Anonymus: Greensleeves to a Ground
Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek

Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta
Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel

-42-

Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)
Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények

Zárlati hemiolák önálló felismerése.

Önálló hangolás.

Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.

Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála: (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.

– Egy etűd.

– Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

– A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.

– Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.

– A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

— Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.

– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.

– Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszereken.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte

Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte

Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels

Sellner, J. Etüden für Oboe/ VI. (EMB 12002)

Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum

Brüggen, F. 5 etűd

Collette, J. 12 melodikus gyakorlat

Staeps, H. U. Methodische Übungen

Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque

Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte

Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.

Thomas, B. The Baroque solo book

Anonymus: Greensleeves to a Ground

Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)

Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel

Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek

Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta

Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel

Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel

Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)

Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)

Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)

Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

-43-

Követelmények

A *t–d*, *t–r*, *d–r* artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége.

Inégál játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.

Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.

Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.

– Egy etűd.

– Két különböző karakterű előadási darab vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.

– Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.

– A *t–r–l–r* összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.

– A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.

– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

– A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t–) t–r–t–r–t* inégál játék állandó gyakorlása.

– A *t–r–l–r* összetett hangindítás bevezetése és gyakorlása.

– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.

– Különböző vibratok állandó gyakorlása, hajlékony, változatos alkalmazása (tempó, amplitúdó).

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszereken.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels

Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum

Brüggen, F. 5 etűd

Collette, J. 12 melodikus gyakorlat

Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.

Thomas, B. The Baroque solo book

Staeps, H. U. Methodische Übungen

Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque

Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte

Boeke, K. Three exercises for alto recorder

Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160–3)

Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160–3)

Marcello, B.: 12 szonáta

Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)

Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta

Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta

Valentine, R.: 12 szonáta op. 2

Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5

Vivaldi, A.: a–moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)

Követelmények

A (t-) t-r-t-r-t inégal játék önálló alkalmazása.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.

-44-

Ujjvibrato, rekeszvibrato.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A barokk „duplanyelv”, a di-dll di-dll.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek „block”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a (t-) t-r-t-r-t inégal játék, valamint a „duplanyelv” hangindítások állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszereken.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
Brüggen, F. 5 etűd
Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
Eyck, J. v. Der Fluyten Lust-hof I-III.
Thomas, B. The Baroque solo book
Staeps, H. U. Methodische Übungen
Veilhan, J.-C. La flute à bec baroque
Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
Boeke, K. Three exercises for alto recorder
Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160-3)
Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160-3)
Marcello, B.: 12 szonáta
Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta
Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 5
Vivaldi, A.: a-moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)

Követelmények

A t-k t-k, d-g d-g „duplanyelv” hangindítások alkalmazása.
Egyszerűbb szabad díszítések önálló alkalmazása.
Összetett ornamensek.
Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: tercek, hármashangzat, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

-45-

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A túlpontozás, mint zenei elem.
- Összetett ornamentek.
- Bonyolultabb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
- A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás szoprán- és altfurulyán is.
- A *t, d, r, l* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-)* *t-r-t-r-t* inégál játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

- Braun, D.: Szólók
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I–III.
Händel, G. Fr.: B–dúr szonáta
Händel, G. Fr.: g–moll szonáta
Kölz, E. M.: Essercizi per il Flauto dolce
Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 16160–3)
Marcello, B.: 12 szonáta
Preludes from The Division Flute (1706)
Quantz, J. J. – Nagy Frigyes: 100 Tägliche Übungen für Flöte (szopr.)
Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
Telemann, G. Ph.: (kis) f–moll szonáta (TWV 41: f 2)
Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
Winterfeld, L. H. v.: Zwölf Etüden für Altblockflöte

Követelmények

- Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
A *t-d, t-r, d-r* artikulációk könnyed alkalmazása tizenhatodokban is.
Inégál játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála, tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etűd.
- Egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb tételpár kotta nélkül.

-46-

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
- A $t-r-l-r$ összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
- Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a $(t-)$ $t-r-t-r-t$ inégal játék állandó gyakorlása.
- A $t-r-l-r$ összetett hangindítás bevezetése, gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A skálák tempójának fokozása.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Brüggen, Fr.: 5 etűd
Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat (szopránra)
Corelli, A.: Szonáták op. 5, 7–11.
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I–III.
Fesch, W.: 6 szonáta op. 6
Frescobaldi, G.: 5 canzona (szopránra vagy tenorra)
Händel, G. Fr.: F-dúr szonáta
Mancini, Fr.: 12 szonáta
Pepusch, J. Chr.: 6 szonáta (alt!)
Schickhardt, J. Chr.: 6 szonáta op. 1
Select Preludes and Voluntaries for the Flute (1708)
Telemann, G. Ph.: (kis) C-dúr szonáta (TWV 41: C 2)
Veracini, Fr. M.: 12 szonáta
Vivaldi, A.: RV. 427. D-dúr koncert (szoprán)

Követelmények

Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.
A $(t-)$ $t-r-t-r-t$ inégal játék önálló alkalmazása.
Összetett ornamensek.
Ujjvibrato, rekeszvibrato.
A barokk szvit tételeinek ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etűd.
- Egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, tételpár kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján
- A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

-47-

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t-) t-r-t-r-t inégal játék állandó gyakorlása.
- A dūr és melodikus moll skálák ismétlése kibővített hangterjedelemben, tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. A skálák tempójának fokozása.
- Különböző vibratók állandó fejlesztése, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Bach, J. S.: F-dūr (fuvolára írt) szonáta BWV 1031
Bellinzani, P. B.: 12 szonáta
Corelli, A.: La Follia op. 5 no. 12
Dieupart, Ch.: 6 szvit
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I–III.
Feltkamp, J. H.: 12 Etudes vor Sopran–Blockfluit
Fesch, W.: 6 szonáta op. 8
Händel, G. Fr.: C-dūr szonáta
Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5 / F-dūr, d-moll
Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
Sammartini, G.: F-dūr koncert
Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)
Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum
Staeps, H. U.: Methodische Übungen (szopránra)
Telemann, G. Ph.: a-moll fantázia
Valentine, R.: 6 szonáta op. 5 (a szerző díszítéseivel)
Vivaldi, A.: g-moll szonáta (Il Pastor fido 6 szonáta)
Vivaldi, A.: F-dūr koncert op. 10 no. 1 (La tempesta di Mare)
Vivaldi, A.: D-dūr koncert op. 10 no. 3 (Il Gardellino), (piccolo)
Winterfeld, L. H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
Winterfeld, L. H. v.: Technische Studien für Altblockflöte

Követelmények

Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
Ujjvibrato és rekeszvibrato differenciált alkalmazása.
Ritkán előforduló enharmóniák intonálásának ismerete.
Tájékozódás bonyolult polifon zenében.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skálák tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Egy korabarokk vagy XX. századi mű/tétel, kotta nélkül.
- Egy versenymű két tétele kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A barokk □duplanyelv”, a di-dll di-dll.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek □block”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás C– és F–alapú furulyán is.
- Valamennyi eddig tanult artikuláció és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a (t–) t–r–t–r–t inegal játék, valamint a t–k t–k, d–g d–g „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása, hármas elrendezésben is.

-48-

- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A technikai elemek továbbfejlesztése a virtuozitás irányába.
- A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Bach, J. S.: C–dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1032
Bach, J. S.: F– (vagy G–)dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1035
Castello, D.: Sonata seconda (szopránra vagy tenorra)
Castrucci, P.: F–dúr szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/5
Castrucci, P.: C–dúr szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/6
Corelli, A.: Szonáták 1–6. op. 5 (részben korabeli díszítésekkel)
D’Hervelois, De Caix: G–dúr szvit (szoprán)
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust–hof I–III.
Fontana, G. B.: 6 szonáta (szoprán)
Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5
Quantz, J. J.: Capricciok
Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)
Staeps, H. U.: Neue Übungen im chromatischen Raum der A
Telemann, G. Ph.: a–moll szvit
Telemann, G. Ph.: B–dúr fantázia
Telemann, G. Ph.: d–moll fantázia
Vivaldi, A.: G–dúr koncert op. 10 no. 6

Követelmények

Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
A t–k t–k, d–g d–g „duplanyelves” hangindítások használata, hármas elrendezésben is.
Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- skálák: b–s mollok kibővített hangterjedelemben tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat– felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Egy korabarokk vagy XX. századi mű/tétel, kotta nélkül.
- Egy versenymű két tétele kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes

- a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben
 - a hangindítás és zárás különböző módjainak önálló alkalmazására
 - a segédfogások önálló megválasztására,
 - az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközök önálló megválasztására
 - a játszott zenei anyagot stílushű értelmes tagolt, kifejező megszólaltatására
 - az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,
 - megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,
 - Ismerje a furulya történetét, fizikai sajátosságait, irodalmát, különböző műfajokban betöltött szerepét.
- Rendelkezzék
- az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséggel, lapról olvasási készséggel,
 - egyenletes, laza ujjtechnikával,

– zenei képzelőerővel.

-49-

„B” tagozat (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- hangszere történetét és irodalmát,
- f¹–a³ –ig (in F) a fogásokat,
- a trilla–, segéd–, piano–, forte– fogásokat,
- az irodalomra legjellemzőbb tánc– és tételtípusok tempóit és karaktereit,

Legyen képes

- a természetes, könnyed hangszerkezelésre,
- megfelelő légzéstechnika alkalmazására,
- a levegő tudatos beosztására,
- vibrato–mentes hang képzésére,
- értelmesen tagolt, kifejező előadásra.

Rendelkezzék

- összehangolt ujj– és nyelvtechnikával,
- fűrge szimpla–nyelvtechnikával,
- saját adottságainak megfelelő gyakorlati módszerrel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

Tudjon

- tisztán intonálni,
- pontos ritmusban játszani,
- dúr és moll hangsorokat játszani 4#, 5b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat– és dominánsszeptim– felbontásokkal

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab; Brüggen: Etüdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke (Schott), Winterfeld: Technische Studien, (Hofmeister), Telemann: Fantáziák (Bärenreiter), Eyck: Der Fluyten Lust–hof I–III. (Amadeus) nehézségi szintjén.

– Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny)

– Egy korabarokk, vagy XX. századi illetve kortárs mű, vagy tétel; Telemann: vagy Händel szonáták, Telemann: Metodikus szonáták 1–6., (Bärenreiter), nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy etüd vagy szólódarab; Brüggen: 1., Quantz: Solos 1–5. (Baroque Solo Book), Eyck, J. van: Der Fluyten Lust–hof I–III. (Amadeus), G. Ph. Telemann: Fantázia 2, c–moll (Bärenreiter), nehézségi szintjén.

– Egy teljes szonáta vagy concerto.

– Egy korabarokk vagy XX. századi mű vagy tétel, amely lehet kamaramű; Krähmer, E: Variációk op. 18, Händel: g–moll szonáta (V.) (EMB 13405, Castrucci, P.: Szonáták op. 1/5, op. 1/6, nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etüd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,

-
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
 - hangképzés,
 - intonáció,
 - hangszerkezelés,
 - artikulációk és díszítések alkalmazása,

-50-

- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő hangolású és minőségű hangszerek.

Egy billentyűs hangszer.

Egész alakot visszaadó tükör.

Két vagy több állítható magasságú kottaállvány.

Metronóm.

-51-

FUVOLA

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszer tartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit (fafűvős hangszer család),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befűvési mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.
- zenei memóriát

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Rövid ismertetés a fafűvős hangszerekről.
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok olvasása
- A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
- A 2/4, 4/4 –es ütemek.
- Egyszerű ritmusértékek és ütem súlyok

-
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
 - Gyermek- és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.

-52-

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző légzésgyakorlatok
- A test- és kéztartás ismertetése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)

Követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.
A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikái ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Bántai – Sipos: Fuvola ABC gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül.
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangszerismeret
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok biztosabb olvasása
- A nyújtó pont ismerete, nyújtott és éles ritmus
- A 2/4, 3/4, 4/4 –es ütemek ütemsúlyok.
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző légzésgyakorlatok a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.
- A test- és kéztartás ismertetése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
- Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakításához
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A hallás útján történő önkontroll fejlesztésének megalapozása.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmracsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)

-53-

Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1 (Barbara Gisler–Haase UE 30370)
Spiel und Spass mit der Blockflöte I. (Schott 7770)

Követelmény

A tanult ritmusértékek pontos játéka, hallás és kottakép alapján.
A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikái ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Biztos hangindítás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül,
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Alapfok évfolyamok A tagozat

1. évfolyam A tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A fafúvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
- A végzett anyagban szereplő törzshangok valamint a módosított hangok olvasása és fogása.
- A módosítójelek ismerete.
- Hangsorok tudatosítása, abszolút hangnévvel is.
- Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
- Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes test-, hangszer- és kéztartás folyamatos ellenőrzése.
- Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).– A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és –befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
- A tanult hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitarított hangok segítségével.
- A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–5685–9)
Bántai – Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára (EMB 8959)
Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)

Lőrincz – Paragi: Furulya–ABC (EMB 14090)

Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)

Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára

Papp Lajos: Magyar karácsonyi dalok 2–3 furulyára kezdőknek (EMB 14080)

Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára (EMB 7373) (EMB 7768)

-54-

Követelmény

Egész, fél (pontozott fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.

A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása

Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60–61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála,

– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 61–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok).

– Egy előadási darab (zongorakísérettel)

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A hangterjedelem kibővítése.

– Az enharmónia fogalma.

– Újabb ütemfajták és tempójelzések.

– A ritmikai ismeretek bővítése.

– Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.

– A hármashangzat és felbontásának fogalma.

– Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.

– A tanult művek formai elemzése (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése

– A légzéstechnika állandó fejlesztése.

– Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejező fuvolahangra.

– A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).

– A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.

– A helyes tartás állandó ellenőrzése.

– A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).

– Dinamikai árnyalás: f, mf, p.

– Memóriafejlesztés készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.

– Társas zenélés.

– Lapról játék.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)

Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)

Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)

Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)

Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik BN 30040)

Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)

M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)

Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)

Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)

Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos, EMB 8940)

Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4
Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
Händel: Menüette (Hofmeister B.144)

-55-

Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A, B)
Dolzsikov: Gyűjtemény fuvolára és zongorára (Muzika 12389)
Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)

Követelmény

Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8–16 ütemes gyakorlat eljátszása.
Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök.
Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 102–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
- Dúr és moll hangnemek a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
- Kromatika.
- Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi–de, Coda, G. P.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása.
- Egységes hangszín kialakítása az alsó és felső regiszterben egyaránt.
- A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.
- Hármashangzat–felbontások és terclépések.
- Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségi szintre emelése.
- Memóriafejlesztés: előadási darabok zenei igényű, kontrollált gyakorlása.
- Társas zenélés: Lapról játszás.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csopor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvalára I. (EMB 8591)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvalára II. (EMB 8592)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)

-56-

Werner Richter: Schule für die Querflöte (Schott ED 4777)
Bartók és Kodály művei fuvalákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvalára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Bartók Béla: Este a székelyeknél (Pröhle) (EMB 8317)
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
Bántai – Kovács: Fuvalamuzsika I. (EMB 6587)
Bántai – Kovács: Fuvalamuzsika II. (EMB 8732)
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvalára (EMB 6387)
Barokk táncok fuvalára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
Forty little Pieces (L. Moyse) (Schirmer 43191)
Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
J. Hook: Szonatina (F–dúr) (Schott 10138)

Követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete c1–g3 –ig, kromatikusan.

Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása 2#, 2b előjegyzésig.

Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel.

A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvalaiskola II. 22., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 22–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az egyszerűbb felhangok ismerete.
- Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánc típusok).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájtartás összefüggésében (egyszerűbb átfújások: oktáv, kvint).
- A laza, könnyed ujj– és a nyelvtechnika fejlesztése.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato), először lassú tempóban.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
- A megfelelően kialakított légzéstechika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötötten!).
- A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
- Az önálló hangolásra való törekvés.
- Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés vagy kisenekari játék.

– A lapról játszási készség továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)

Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)

-57-

Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)

Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)

M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)

M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)

Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)

Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)

Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6264)

Fuviolamuzsika II.(Bántai – Kovács) (EMB 8732)

Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)

3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)

3 Minuetti (Bántai – Sipos) (EMB 13196)

Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)

Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)

J. Conte: Impromptu (G.Billaudot 3433)

Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)

Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)

Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)

Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORDA–1019)

Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)

Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)

Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)

Valentine: 12 szonáta (Kalmár) (EMB 12054)

Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)

Követelmény

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3#, 3b előjegyzésig a tanult variációkkal.

Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.

Barokk táncjáték vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása.

Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből 28–32. közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),

– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 70–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),

– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A”tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.

– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.

– Dúr és moll hangnemek ismerete 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.

– Tudnivalók a vibratóról a zenei kifejezés érdekében.

– A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.

– A bonyolultabb ékesítések (trilla utókéval vagy a nélkül)

– A különböző népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A levegő megfelelő vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felső regiszterekben egyaránt.
- A hangminőség és vibrato összefüggésének tudatosítása
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
- A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
- A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.

-58-

- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás októlakkal, duplanyelv stb.).
- Önálló hangolás (javasolt a játszott mű hangnemében).
- A zenei anyagban előforduló díszítések pontos megszólaltatása.
- Szélsőséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
- A memória fejlesztése hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés, lehetőség szerint más hangszerrel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év anyagának megfelelő nehézségi szinten.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Pröhle) (EMB 8513)
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
M. Moyses: De la Sonorité (Leduc 18166)
Flöten Studien in alten und neuen Stil I. (E. List) (VEB Hofmeister 7352)
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Marcello: 12 szonáta fuvolára op. 2 I. (Máriássy) (EMB 13476)
D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi Gyula) (AKKORDA–1019)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
Debussy: A kis néger (EMB 7933)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény

A hangok olvasásának és fogásának ismerete c1–h3 –ig, kromatikusan.
Egyenletes tempójú skálázás 4#, 4b előjegyzésig, a tanult variációkkal.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelő tempóban.
Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68–78., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 21., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig.
- A kromatikus hangsor.
- A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korigálja azokat.

-59-

- Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülő problémák megoldására.
- Értelmes tagolás, kisebb előadási darabok önálló megformálása.
- A tanuló ismerje a különböző korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása).
- Tájékozódjon a különböző korok stílusainak jellemző jegyeiről.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Törekvés a kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
- Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
- A laza, könnyed ujjtechnika fejlesztése.
- Trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- Skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztő gyakorlatokon keresztül.
- A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Rendszeres társas zenélés
- A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlődjön.

Követelmény

Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).

A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül.

Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. 12.).

A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.

Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84–85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33 I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakiséretes darabok.

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)

Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)

E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)

M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)

M. Moyse: Exercices Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)

M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)

M. Moyse: Cinquante de Demersseman II. (Leduc 19481)

M. Moyse: Vingt–Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)

Taffanel: 17 Grands Exercices Journaliers de Mécanisme (Leduc 17204)

Platonov: 30 etűd (ASMP 36)

Towarnicki: Szkola na Flet II. (PWM 1989)

Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)

Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)

Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)

3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A–1006)

Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)

Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)

Händel: Hallei szonáták (Peters 4554)

Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)

Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)

Händel: 6 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (Malina – Máriássy) (EMB 13404 13405)

Telemann: C–dur Sonata (Amadeus GM 666)

Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)

Boismortier: Sechs Suiten (Schott ED. FTR15)

-60-

Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)

Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)

Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)

Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989–12992)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etüd (pl. E. Köhler: op. 33 I. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Alapfokú évfolyamok □B□ tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik. Érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.

„B” tagozatos oktatásra legkorábban az első évfolyam végén nyílik lehetőség.

A „B” tagozaton a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az □A□ tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c1–a3–ig.
- Elemi tudnivalók a felhangokról.
- Az enharmónia fogalma.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A hármashangzat–felbontások és terclépések fogalma.
- A ritmikai ismeretek bővítése (tizenhatodok és azok szünetjelei).
- Újabb tempójelzések (stringendo, allargando, sostenuto stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal segno, Vi–de, Coda.
- A játszott anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete (felütés, ütem súlyok stb.).
- A tanult művek formai elemzése az (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
- Hangindítás súlytalan helyen, átkötések.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó fejlesztése (tartott hangok dinamikával: crescendo, diminuendo az intonáció és a hangminőség változása nélkül.)
- A torok és a nyelv lazaságának megőrzése.
- A hangindítás és a repetíció gyorsítása Hangsorok gyakorlása különböző kötésekkel és variációkkal.
- A kéz– (csukló–) tartás lazításával az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
- Dúr és moll hangnemek 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzattal, felbontásokkal, terclépésekkel a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig. Memóriafejlesztés több készségfejlesztő gyakorlat segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az első év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)

Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für MusikBN 30040)
Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)

-61-

M. Moyses: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4)
Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A,B)
Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)
Kamarazene kezdők számára I. (Máriássy) (EMB 6915)
Kamarazene kezdők számára II. (Máriássy – Vígh) (EMB 8741)
Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára (EMB 7768)

Követelmény

Igényes hangindításra való törekvés

A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.

Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo–descrescendo az intonáció változása nélkül.

Árnyaltabb dinamikai kifejezés

Előadási darabok kotta nélkül.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),

– Két különböző karakterű gyakorlat

– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A hangterjedelem bővítése.

– Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték, valamint ezek szünetjelei, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.

– Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig az ismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is. – Hármashangzat–felbontások és tercmenetek.

– Újabb tempójelzések a játszott zenei anyagban.

– Szerkezet, tagolás: formai ismeretek az újabb előadási daraboknál.

– A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete, tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Egységes hangszín kialakítása, alsó és felső regiszterben egyaránt Tartott hangok különböző dinamikával, az intonáció és a hangminőség változtatása nélkül.

– Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére.

– Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.

– A kettős nyelvűtés használata (dupla staccato) lassított tempóban.

– Hangsorok gyakorlása kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.

-
- A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
 - Játékmód, artikuláció: az eddigi ismeretek készségszintre emelése, további differenciálása.
 - Memóriafejlesztés: gyakorlatok és előadási darabok segítségével.
 - Társas zenélés.
 - Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

-62-

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
- Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
- Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
- Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
- Tomaszewski: Wybor Étuid na Flet I. (PWM 6464)
- M. Moysse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
- M. Moysse: Cinquante Études Mélodiques I–II. (Leduc 19480, 19481)
- Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
- Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
- Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
- Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
- Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
- Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
- Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
- Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
- J. Hook: Szonatina (C–dúr) (Schott 10139)
- Händel: Menüette (Hofmeister B. 144)
- J. Haydn: 12 menüett fuvolára és gitárra (Mosóczi – Vági) (EMB 12915)
- Csupor László: Fuvoladuók kezdők számára I. (EMB 8498)

Követelmény

- A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
- Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása.
- Bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása.
- Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása
- Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangterjedelem: c1–h3–ig.
- A felhangrendszer megismertetése.
- Aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
- Tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig, a hangszer teljes hangterjedelmében.
- Modális hangsorok.
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.

- Egyszerűbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánc típusok).
- A belső hallás fejlesztése (tempó, karakter és intonáció elképzelése a játék megkezdése előtt).

-63-

A hangszerkezelés fejlesztése

- A felhangok szerepének tudatosítása a támasz és a helyes szájartás kialakításában.
- Törekvés az ujjak és a nyelv könnyed mozgatására.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval, kettős nyelvütéssel.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése a szép hang és a tiszta intonáció mellett.
- Önálló hangolásra nevelés.
- Memóriafejlesztés: a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés, vagy kisenekari játék.
- A lapról játszási készség az előző év nehézségi fokán

Ajánlott tananyag

- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
M. Moyses: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyses: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)
Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Flöte Lernen mit Trewor Wye II. (Zimmermann ZS. 243)
Flötenetűden I. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31050)
Fuvolamuzsika II. (Bántai – Kovács) (EMB 8732)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
J. Conte: Impromptu (G. Billaudot 3433)
Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister–Leipzig 7237)
Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Tánccok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)
Bartók Béla: 18 duó 2 fuvolára (Csupor László) (UE 17288)
Beethoven: Sonata a due flauti (EMB 4172)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Telemann: Sechs Sonaten im Kanon (Hofmeister 124)
Blavet: 15 Duette für Flöten (Heinrichschofen 1340)
Boismortier: Leichte Duos op. 11 (Peters 9664)
Mozart: 5 Pieces for 3 Flutes (UE 16157 L.)

Követelmény

- Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása;
Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel.
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás a tanult variációkkal.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),

- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy előadási darab kotta nélkül.

-64-

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek és megszerzett készségek elmélyítése.
- Bonyolultabb ritmusképletek, dinamikai és artikulációs előírások megvalósítása.
- Dúr és moll hangnemek 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
- A bonyolultabb ékesítések írásmódja és ritmusa.
- A szélsőséges dinamikák fogalma.(pianissimo, fortissimo stb.).
- A formai és szerkezeti ismeretek bővítése (rondóforma, variációs forma).
- A tanuló ismerje a történelmi társastáncok tempóit és jellegzetességeit

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Lehetőleg biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- Szélsőséges dinamikák (ff, pp) megvalósítása, fokozott figyelemmel a szép hang és a tiszta intonáció megtartására.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befördítés).
- A trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- A laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása.
- Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint, 5#, 5b előjegyzésig.
- A tanuló önállóságának fejlesztése.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban. A tanuló uralja a vibrato sebességét és amplitúdóját.
- Etűdök és skálák tempójának fokozása.
- Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés más hangszerekkel is (pl. vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
- M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
- Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
- Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
- 3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
- 3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
- Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) EMB 6958
- Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
- Bononcini: Táncok és szonáták II. (Máriássy) (EMB 13613)
- Marcello: 12 szonáta fuvolára op.2 I. (Máriássy) (EMB 13476)
- D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
- Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
- Bárcsak volna fuvolám! (Csetényi Gyula) (AKKORDA–1019)
- Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
- Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
- Vivaldi: □Il pastor fido□ 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo (Hortus Musicus 135)
- Quantz: Sonata in F–dúr op. 3 no. 6 (Peters 9675)
- Lavigne: Drei Sonaten (Peters 9663)
- Debussy: A kis néger (EMB 7933)

Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
E. Köhler: Válogatott duók (Tösér) (EMB 13780)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Hotteterre: Trio Sonatas I–II. (Musica Rara 1806, 1807)
Bengráf József: Magyar táncok a 18. századból fuvolára, gitárra és gordonkára (Pejtsik) (EMB 12804)
Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

-65-

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.

Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Egy különböző karakterű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig megszerzett ismeretek összefoglalása (különböző ritmusok, ütemfajták, ütemjelzések, tempójelzések, díszítések stb. átfogó, rendszerezett ismerete).
- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig, hármashangzat– és dominánsseptim–felbontásokkal és tercmenetekkel együtt.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése (stílusismeret).
- Tudatosítsuk a gyakorlás helyes módszerét.
- A játszott művek formai és szerkezeti elemzése.
- Kromatikus skála.
- A tanuló ismerje az előadási darabok szerzőit, zenei korszakokba helyezve.
- A zenei ízlés, stílus– és hangszínérzék, valamint a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakozása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása (szimpla és dupla staccatóval is).
- Tartott hangok állandó vagy változó dinamikával, a jó hangminőség, a tiszta intonáció megtartásával.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása a korábban megismert változatok szerint.
- Trilla–skála.
- A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése, a dinamikai, hangszínbeli és intonációs igényességre való törekedés.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer fejlesztése.
- A tanuló ismerje hangszerének intonációs hibáit és tudatosan korrigálja azokat.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Rendszeres társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
M. Moysse: Exercices Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)
M. Moysse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
M. Moysse: Vingt–Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)

Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A–1006)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)

-66-

Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)
Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
Mozart: G–dúr szonáta K. 285/a (EMB 13067)
Mozart: C–dúr szonáta K. 285/b (EMB 13011)
Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010))
Vivaldi: Concerto V. F–dur op. 10 (Schott FTR 83)
Vivaldi: Concerto IV. G–dur op. 10 (Schott 41413)
Rossini: Andante és Allegro (Eulenburg GM 209)
Szervánszky: Szonatina (EMB 1372)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etűd
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- az egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvtűtések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat– és szimpla– és duplanyelvvvel is, a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),

-
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33–as és op. 66–os etűdsorozata),
 - egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
 - hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

-67-

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Fuvola főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56–85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1–3. nehézségi szintjén).

– Egy barokk szonátatétel; Marcello: d–moll szonáta, Telemann: F–dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén.

– Egy előadási darab; Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsganyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Platonov: 30 etűd 1–10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1–5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1–4. nehézségi szintjén.

– Egy barokk szonáta tétel; Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén.

– Egy karakterdarab vagy kamaramű; Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.

- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korhú díszítésfajták megismerése.
- A zenei anyag kiválasztása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
- A játszott művek formai, szerkezeti elemzése.

-68-

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- Skálák különböző kötésvariációkkal.
- A hallás és ritmusérzék fejlesztése, a dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- Az önállóság fejlesztése a gyakorlás módszerességében, az etűdökben és előadási darabokban felmerülő problémák gyorsabb megoldása érdekében.
- Különböző díszítések korhú és stílusos alkalmazása.
- Memóriafejlesztés: a kotta nélküli játék gyakorlása.
- Társas zenélés: kamarazene.

Ajánlott tananyag

- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
M. Moyses: De la Sonorité (Leduc 18166)
Flötenetűden II. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31057)
Fr. Vester: 50 weitere klassische Studien (UE 14672)
Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössi) (EMB 12949)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
Das Frühbarock (Máriássy) (EMB 13533)
Das Italienische Barock (Máriássy) (EMB 13534)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuoóra I–II. (EMB 13476, 13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989–12992)
Loeillet: 12 szonáta op. 1 I–IV. (EMB 12638–12641)
Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160–13163)
Vivaldi: D–dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) táncjátékok (EMB 13185)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)
Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
Corelli: La Follia (Schott 43236)
Czerny: Rondo facile et brillant (G–dúr) (Kunzelmannn GM 831C)
Benda: Sonata C–dúr (Hofmeister 742)
Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
Telemann: Largo e vivace (4 fuvolára) (Edizioni Berben E. 1954 B.)
Barokk mesterek variációi II. (Kállay) (EMB 14137)
Boccherini: Menüett és variációk 4 fuvolára (BA 6888)

Követelmény

- Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megőrzése.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.
Előadási darab (vagy kamaramű stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.
E. Köhler: Etűdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 12–14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

-
- Egy skála,
 - Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
 - Egy szonáta tételpár
 - Egy előadási darab vagy kamaramű.

-69-

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A bonyolultabb felhangok ismerete.
- Kromatikus és egészhangú skálák.
- A játszott művekben előforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és előadási jelek, zenei műszavak.
- Differenciáltabb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság) felismertetése a tanár segítségével.
- Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárlati kadenciák – futamok, hármashangzatok – rögtönzése).
- Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Kromatikus és egészhangú skálák mérsékelt tempóban.
- Hármass nyelvütés (tripla staccato).
- A trillázás fejlesztése.
- Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminőség és vibrato összefüggésére.
- A nehezebb átfújások gyakorlása.
- A halk és gyors belélegzés továbbfejlesztése.
- A skálázás tempójának fokozása; a különböző figurációk egy levegőre (tudatos gazdálkodás a levegővel).
- Kortárs zenei irányzatok, technikai megoldások.
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
E. Köhler: Etűdök fuvolára II. op. 33 (Pröhle) (EMB 8514)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet III. (PWM 6465)
Fürstenau: 24 Etüden für Flöte (Hofmeister 7293)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
Blavet: Szonáták (Fleury) (Rudall 585, 594, 597, 626, 632)
Vanhal: G–dur Sonata (Panton 876)
Veracini: 12 Sonaten I–IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
Quantz: Flötenkonzert g–moll (Peters 12885)
Telemann: f–moll Sonata (Amadeus GM 666)
Kuhlau: 12 Capries I– II. (G. Billaudot 1801, 1802)
Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
Mozart: Rondo, D–dúr (Pröhle) (EMB 8521)
Die zweite Hälfte des 18. Jahrhunderts (Máriássy) (EMB 13536)
Mozart: A–dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
Rösler – Rosetti: D–dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)

Követelmény

Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők.

Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.

Képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.

E. Köhler: Etűdök op. 66 kötetből, vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 46., vagy III. 9–10., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

-70-

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az egészhangú és a kromatikus skála ismerete és ezek kombinációi.
- A művek lassú tételeinek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
- Romantikus zenei előadásmód.
- A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
- Tájékozódás a XX. század különböző stílusában.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Nagyobb, nehezebb hangközök kötésének gyakorlása.
- A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése.
- A hármas nyelvütés gyorsítása.
- Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.
- A memória szinten tartása.
- Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag

E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 II. (Pröhle) (EMB 8514)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
J. Chr. Bach: Sonata F–dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
Mozart: D–dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
Hoffmeister: D–dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
Vivaldi: La notte (g–moll) op. 10 (EMB 1822)
Boccherini: Concerto in D major (Rampal) (IMC 10017)
Schubert: Téma variációkkal, B–dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)
Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)
Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
G. Fauré: Pièces Célèbres pour Flûte et Piano (Leduc 29002)
Mozart: Sechs Duette op. 75 I–II. (Zimmermann 2260, 11340)
Doppler: Duettino américain (Adorján) 2 flûte+piano (Billaudot G 3104B)
Jean–Jean: Modern etűdök

Követelmények

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban;
Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel.
Jártasság nehezebb ritmusképletekben
Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 III. kötetből, vagy a Fuvolaetűdök középfokra című kottából) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek összegzése.
- Modern zenei effektusok.

-71-

- Pergőnyelv.
- Bevezetés és ismertetés az újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) fogalmáról, használatáról.
- A fuvola társhangszereinek és transzponálási módjainak ismerete (piccolo, altfuvola, basszufuvola).
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
- Alakuljon ki a tanulóban egy olyan értelmi és érzelmi kapcsolat a zenével, hogy a mindennapi zenélés életszükségletévé váljék.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek alárendelése az egyes művek zenei igényeinek.
- Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömeinek fokozására.
- Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása transzponálási lehetőségek kihasználásával.
- A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el nem túl nehéz műveket.
- Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
- Legyen alkalmas arra, hogy különböző együttesekben mindenki számára örömet szerző játékot produkáljon.

Ajánlott tananyag

- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)
E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 II. (EMB 8517)
Ittész Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
A bécsi klasszikusok (Pröhle) (EMB 13537)
Romantikus fuvolavirtuózok I–II. (EMB 13538, 13539)
Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
Vivaldi: Concerto in do minore (Hartay – Nagy) (EMB 3770)
F. Mendelssohn–Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
Quantz: Flötenconcerto G–dur (Peters 12981)
Borne: Carmen–Fantasie (Kunzelmann GM 890)
Schubert: Bevezetés és variációk az □Elszáradt virágok□ témájára (EMB 13286)
P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
Kuhlau: Three Trios op. 13 (Rampal) (IMC 2787)
Devienne: Trio D–dur (Eulenbug 10005)
E. Bozza: Trois pièces (pour 4 flûtes) (Leduc 25584)
F.–K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
J. Castérède: Flûtes en Vacances Quatre Pièces pour 3 flûtes (ad libitum 4 flûtes) (Leduc 23296)
J. Haydn: Die Jahreszeiten für zwei Flöten (UE 18036)
Mozart: Die Hochzeit des Figaro für 2 Flöten (UE 16773)
Láng: Duo (EMB 4532)
Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Jean-Jean: Modern etűdök, vagy Fuvolaetűdök középfokra, vagy Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.), továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darab vagy kamaramű.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Andersen: 24 etűdből vagy Jean-Jean: Modern etűdökből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,

-72-

- Egy tételpár vagy kamaramű.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A fuvolahang fizikai törvényszerűségei.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- Kromatikus skála.
- A tempójelzések, karakterjelzések ismeretének bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete. További aszimmetrikus ütemek.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korok díszítésfajtáinak megismertetése.
- Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
- Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kialakult mechanizmusok továbbfejlesztése
- Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
- A rekeszizom tudatos működtetése, alkalmazása.
- Hangsorok különböző ritmikai variációkkal, változó kötésmódokkal, repetíciókkal, többféle hangerősségben.
- Trillaskálák a tanult hangnemekben.
- A vibrato, mint a zenei kifejezés egyik eszköze.
- A fuvolajátékkal kapcsolatos állóképesség fejlesztése, idejének növelése.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Önálló gyakorlási módszerek bővítése.
- Társas zene (kamarazene, zenekari játék).
- A lapról olvasási készség fejlesztése folyamatos tempóban.

Ajánlott tananyag

- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
- E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
- Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
- Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössi) (EMB 12949)
- Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
- Telemann: Zwölf Fantasien für Querflöte (Bärenreiter 2971)
- Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
- Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
- Das Frühbarock (Máriássy) (EMB 13533)
- Das Italienische Barock (Máriássy) (EMB 13534)
- Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuoóra I–II. (EMB 13476, 13477)
- Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160–13163)

Vivaldi: □Il pastor fido□ 6 Sonaten für Querflöte und basso continuo (Hortus Musicus 135)
Vivaldi: D–dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) táncjátékok (EMB 13185)
Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)
Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
Corelli: La Follia (Schott 43236)
Czerny: Rondo facile et brillant (G–dur) (Kunzelmannn GM 831C)
Benda: Sonata C–dur (Hofmeister 742)
Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)

-73-

Popp – Moniuszko: A fonóányka (PWM 1179)
Bartók Béla: Három csikmegeyi népdal (Szebenyi) (EMB 2142)
Farkas Ferenc: Szonatina (EMB 5870)
Decsényi János: Szonatina pastorale (EMB 2953)

Követelmény

Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
Különböző díszítések stílusos alkalmazása
A tanult daraboknak megfelelő tempók alkalmazása
Nagyobb terjedelmű mű stílusos, biztonságos előadása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár vagy kamaramű.
- Egy előadási darab

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A tanuló ismerje a négy zenei alapkaraktert: dolce, espressivo, risoluto, grazioso.
- A klasszikus zeneirodalom stílusainak jellemzői.
- A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése.
- Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárlati kadenciák rögtönzése).
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Egészhangú skálák és kombinációi.
- Szűkített és bővített hármashangzatok.
- Nehezebb hangnemi kitérések önálló felismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés eddig tanult elemeinek ismétlése, bővítése dinamikai követelményekkel.
- Kifejező hang, hangminőség, a vibrato gyakorlati megvalósítása.
- Nehezebb átfújások gyakorlása.
- A halk és gyors belégzés továbbfejlesztése.
- Tudatos gazdálkodás a levegővel.
- Laza, könnyed ujjtechnika.
- Az ujjak szinkronizálása.
- Hangsorok különböző tempókban, figurációkkal, hangközmenetekkel, harmóniafelbontásokkal (kromatikus és egészhangú skálákban is).
- Hármashangzatok.
- Trillák egyenletes és gyors tempóban.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Társas zenélés különféle együttesekben.
- Lapról játszás: különös tekintettel a klasszikus irodalom zenei anyagára.

Ajánlott tananyag

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
M. Moyses: Exercices Journalier pour la Flûte (Leduc 16638)
Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
Vanhal: G–dur Sonata (Panton 876)
Veracini: 12 Sonaten I–IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
Quantz: Flötenkonzert g–moll (Peters 12885)
Telemann: f–moll Sonata (Amadeus GM 666)

-74-

Kuhlau: 12 Capries I–II. (G. Billaudot 1801, 1802)
Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
Mozart: Rondo, D–dúr (Pröhle) (EMB 8521)
Mozart: A–dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
Rösler – Rosetti: D–dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)
Corrette: Six sonatas op. 2 for 2 flute (Nova Music NM 165)
Jeny Zoltán: Fuvoladuók I–III. (EMB 6562, 6640, 7816)
J. Haydn: Sechs Duette (UE 18037–38)
J. Haydn: Three Trios (for 3 flutes) (J. P. Rampal) (IMC 1958)
C. Wanausek: 10 Miniaturen für 4 Flöten (Doblinger 05023)

Követelmény

Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők.

Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.

Képes legyen a tanuló a művek stílushű, igényes előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy barokk szonáta tételpár vagy barokk kamaramű,
- Egy előadási darab.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A tempó– és dinamikai jelek bővebb ismerete.
- A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
- Lassú tételek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
- Romantikus művek (hangszeres dalok, karakterdarabok stb.) zenei előadásmódja.
- Társművészetek.
- Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
- Pergőnyelv.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tartott hangok nagy dinamikai különbségekkel (pp, ff).
- A mély regiszter intenzitásának fokozása.
- Hangindítás, hangbefejezés és a nyelv szerepének kapcsolata.
- A hármas nyelvütés gyorsítása.
- Pergőnyelv az alsó regiszterben is.
- Nehezebb, nagyobb hangközök kötése.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása élénk és egyenletes tempóban.
- A memória szinten tartása, felhasználva a nehezebb technikai feladatok gyakorlására.
- Társas zene, kamarazene, zenekari játékok.

– A lapról játszás továbbfejlesztése a romantikus zenei anyagon.

Ajánlott tananyag

E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
C. Ph. E. Bach: 6 Sonaten (Zimmermann 1800)
J. Chr. Bach: Sonata F–dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
Mozart: D–dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)

-75-

M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
Hoffmeister: D–dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
Schubert: Téma variációkkal, B–dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)
Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)
Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
G. Fauré: Pièces Célèbres pour Flûte et Piano (Leduc 29002)
G. Fauré: Berceuse op. 16, Berceuse op. 56, Pièce, Fantaisie op. 79 (Leduc 4229)
Dávid: Szonáta (EMB 1867)
Szervánszky: Szvit két fuvolára (EMB 2671)
W. Fr. Bach: Sechs Duette I–II. (Breitkopf 5655, 5656)

Követelmény

A laza, könnyed ujjtechnika.

Jártasság nehezebb ritmusképletekben.

Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.

Érzékeny és igényes intonáció

Hajlékony legato, technikailag biztonságos nyelvtechnika

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd
- Egy barokk szonáta tételpár
- Egy XX. századi mű

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A megtanultak összegzése.
- A modern zenei effektusok.
- Glissando, üveghangok, a fuvola felhangrendszerére épülő segédfogások.
- Ismerkedés újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) alapjaival.
- Korunk zenéjének intonációs és ritmikai sajátosságai.
- A bartóki zene hangrendszerei.
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
- A fuvola társhangszerei (piccolo, altfuvola, basszusfuvola) és transzponálási módja és ezek zenekari használata.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek a virtuozitás irányába.
- Biztos hangindítás és hangbefejezés minden regiszterben, többféle dinamikával.
- Üveghangok, él- és réshangok, frullató-módok bővítése.
- Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömeinek fokozására.
- Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása a transzponálási lehetőségek kihasználásával.
- Memóriafejlesztés, koncentráció hosszabb terjedelmű műveken keresztül.

-
- Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
 - A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el műveket.

Ajánlott tananyag

- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
- E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)
- Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.) (EMB 12652)
- Jean-Jean: Modern etűdök (Leduc 24726)

-76-

- S. Karg-Elert: 30 Capricien op. 107 (Steingräber 2240)
- E. Bozza: Quators Études – Arabesques (Leduc 22830)
- Itzész Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
- Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
- Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
- Devienne: Konzert für Flöte und Orchestra (Szebenyi – Nagy) (EMB 4723)
- Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
- F. Mendelssohn–Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
- Kuhlau: Introductio e Rondo op. 98 (Billaudot MB 23178)
- P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
- Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
- F.–K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
- P. Tschaikowsky: Danse des Mirlitons from Nut Cracker Suite (4 flütes) (Symphony 691–24)
- Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
- S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
- J. Castérède: Flütes en Vacances Quatre Pièces pour 3 flütes (ad libitum 4 flütes) (Leduc 23296)
- J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (UE 18030)
- Láng: Duo (EMB 4532)
- Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény

A kortárs zene notációjának és alapvető technikai megoldásainak ismerete (üveghangok, él- és réshangok, frulláló-módok)

A technikai készségek virtuózabb fejlesztése.

A tanuló a zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd,
- Egy barokk szonáta tételpár vagy kamaramű,
- Egy előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,

- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangoló dugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A tanuló rendelkezzeék

- megfelelő hangszeres technikával
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetőek,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

-77-

- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

„B” tagozat (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat,
- a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és –befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd vagy Jean-Jean: Modern etűdök),
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Fuvola főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet (EMB 8593, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet (EMB 8514) nehézségi szintjén.
 - Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Marcello: a–moll szonáta, (EMB 12534), Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13535), Händel: F–dúr szonáta nehézségi szintjén.
 - Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű; Fauré: Siciliano (EMB 7583), Doppler: Berceuse (EMB 12350), Mező Imre: Szvit (EMB 3358), Szervánszky Endre: Szonatina (EMB 1372) nehézségi szintjén.
- A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1–5., (EMB 8514) Andersen: 24 etűd fuvolára/1. (EMB 8520); Hangversenyetűdök fuvolára c. gyűjtemény (EMB 12652) nehézségi szintjén.
 - Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Händel: Hat szonáta (EMB 13404), egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén.
 - Egy XX. századi mű; Farkas: Bihari román táncok (EMB 958) nehézségi szintjén.
- A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszer tartás,

- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

-78-

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Jó minőségű és állapotú, lehetőség szerint sima fejrésszel ellátott tanuló-hangszerek.
- Jól hangolt zongora, vagy pianínó.
- Legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány.
- Teljes alakot visszaadó tükör.
- Metronóm.

-79-

GITÁR

Az alapfokú művészetoktatás "klasszikus gitár" tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai

Tanítsa meg:

- A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
- A gitár különböző behangolási módjait.
- A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb- és balkézrel egyaránt.
- A gitáriródalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
- A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
- A gitár, mint kísérőhangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.
- A hangszer karbantartási feladatok elvégzését.

Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat:

- Helyes test-, hangszer- és kéztartás.
- Laza kar- és ujjtechnika.
- A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
- Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
- Összességében könnyed hangszerkezelés.

Gyakoroltasson rendszeresen:

- Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
- Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési- és ritmusvariációkkal is.
- Arpeggio gyakorlatokat.
- A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.

Ösztönözze a tanulókat:

- Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
- Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet:

- A precíz hangszerhangolásra.
- A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

-80-

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.

Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

Követelmények

Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord hangterjedelemben.

Olyan könnyű gyakorlatok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Egy könnyű etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Forte és piano.
- Az ütemhangsúly.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- Ostinato és dudabasszus kíséret
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Hangos–halk játék. Hangsúlyos hang játék.
- A többszólamúság lehetőség szerinti megtanítása együttlépengetés nélkül.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.

Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

Követelmények

Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord, hexachord hangterjedelemben.

Népdalfeldolgozások ostinato, vagy dudabasszus kísérettel.

Olyan könnyű darabok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

-81-

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Két etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

- **évfolyam „A” tagozat**

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.
 - Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
 - Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
 - Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
 - Pontozott hangok, nyújtott és éles ritmus.
 - Primo–secondo, Da Capo al Fine.
 - A dinamika fogalma. Forte, mezzoforte és piano.
 - Az ütemhangsúly.
 - A megtanult hangok ábécés nevei, előjegyzések, módosított hangok.
 - Kis- és nagyszekund.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjzatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása, stabilizálása
 - A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
 - A többszólamúság megtanítása együttpengetés nélkül, majd együttpengetéssel.
 - Együttpengetés két ujjal, különböző variációkban.
 - Kétszólamú dallam–kiséret játék együttpengetéssel
 - Szünetek játéka az üres húrok tompításával.
 - Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
 - Előjegyzés nélküli modális hangsorok játéka az első fekvésben.
 - Módosított hangok tanulása a zenei anyagnak megfelelően. C–dúr, G–dúr, F–dúr, a–moll, e–moll, d–moll hangsorok játéka az első fekvésben.
 - Tanítsuk meg a zenei nyitás–zárás és a helyes hangsúlyok alkalmazását. Dinamikai váltás tanítása.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I. II.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok I.

Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

Fodor – Marnitz – Vass: Gitáros képekönyv

Követelmények

Egyszólamú népdalok eljátszása p, illetve i–m–a ujjakkal, tirando, vagy apoyando, váltott pengetéssel.

Könnyű kétszólamú népdalfeldolgozások és előadási darabok együttpengetéssel.

A többszólamúság megjelenésével – az egész tanulási folyamatban – ügyeljünk a gondos szólamvezetésre a ritmusértékek szólamonkénti pontos betartásával.

Könnyű arpeggio pengetésű etűdök, előadási darabok sok üres húrral.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy magyar népdal,
- Egy etűd, melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája,
- Két előadási darab, melyben megvalósul az együttpengetéses kétszólamúság.

-82-

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tanítsuk meg a darabokban előforduló új ütembeosztásokat (3/8, 6/8)
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.
- Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Játsszon a tanuló kétoktávos F– és G–dúr skálát az első fekvésben.
- Gyakoroltassunk egy–egy húron kromatikus ujjgyakorlatokat.
- A második fekvés és az egyszerű fekvésváltás megismerése.
- A kettősfogások gyakorlása, fejlesztése.
- Az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
- Kezdjük el az artikuláció tanítását és alkalmazását a művekben.
- Tanítsuk meg és alkalmazzuk a hangszínváltást.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat a XII. érintőnél.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola II., III.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II., III.
Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képekönyv

Követelmények

Könnyű kétszólamú darabok eljátszása.

Az arpeggio pengetés egyszerű darabokban (pl. Carulli, Carcassi, Sor).

Lapról játék az előző év nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- A darabokban előforduló összetettebb ritmusképletek ismerete.
- A dúr és moll hármashangzat felépítése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
- Tanítsuk meg az ötödik fekvés hangjait.

- Játszassuk a kétoktávós G–dúr skálát második fekvésben és a C–dúr skálát ötödik fekvésben, harmadik húrról indítva.
- Tanítsuk meg és gyakoroltassuk a legegyszerűbb kötéseket bal kézzel (elpengetés, ráütés), és alkalmazni könnyű darabokban.
- Fontos a hármashangfogsok tanítása és gyakorlása.
- Tanítsuk meg a kisbarrét 2, majd 3 húron.
- Tanítsunk egyszerű mechanikus ujjgyakorlatokat ismétlődő mozgásokkal.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat az V. és VII. érintőknél.
- Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
- Kezdjük el a nem kívánt hangösszecsengések tompítását, kezdetben a domináns–tonika záratokban. (Pld. üres húron E–A, A–D)
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok tanítása és játéka az ötödik fekvésig.

-83-

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III., IV.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.

Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képekönyv

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

Követelmények

Egy adott technikai problémát feldolgozó etűd megvalósítása (pl. kötés, kisbarré).

Az első fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etűdben, vagy előadási darabban.

Könnyű táncetűl jellemzőségeinek megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző jellegű előadási darab.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A modális hangsorok ismerete. Egyszerű harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A dominánsseptim–akkord megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Kezdjük el a prim és oktávhangolás tanítását üveghangokkal.
- Tanítsuk meg az hetedik fekvés hangjait.
- Kötések továbbfejlesztése (elpengetés, ráütés), és alkalmazása a darabokban. Játsszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).
- Négyeshangfogsok bevezetése.
- A barré továbbfejlesztése. Akkord fogások kis/tört barréval.
- Vibrato megtanítása.
- Tanítsuk meg a kétoktávós fekvésváltásos C–dúr skálát. Transzponáltassuk a G–dúr skálát a hetedik fekvésig.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a hetedik fekvésig.
- Tört–akkord játék megtanítása.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

F. Sor Op. 31.–35.

Puskás: Klasszikus etűdök gitárra

Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak

Brouwer: Etűdök I–V.

Követelmények

Reneszánsz, barokk tánctételek és klasszikus darabok stílusos megszólaltatása.
Terjedelmesebb etűd megtanulása.
Rövid, könnyű XX. századi vagy kortárs darabok megtanulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

-84-

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Hangszertörténeti ismeretek gyarapítása.
- Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
- Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a kilencedik fekvés hangjait.
- Kötéses díszítések továbbfejlesztése.
- Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat és hétfokú hangsorokat egy húron, fekvésváltással.
- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Kezdjük el a 6 húros nagybarré tanítását.
- A tört–akkord játék továbbfejlesztése.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását a balkéz bevonásával is.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a kilencedik fekvésig.
- Lényeges az újrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola IV.– V.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

F. Sor Op. 31.–35.

Puskás: Klasszikus etűdök gitárra

Aguado: Etűdök I.

Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.

Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak

Brouwer: Etűdök VI.–X.

Bartók–Szendrey: Gyermeknek–ből könnyebb tételek.

A Musica per Chitarra sorozat kiadványaiból az évfolyam nehézségi szintjének megfelelően válogatva.

Követelmények

Mérsékelt tempójú etűd, amely magasabb fekvéseket is érint.

Klasszikus tánctételek (pld. Sor Walzerek) előadása.

Romantikus, (pld. Marschner: Bagatell) és XX. századi, vagy kortárs darabok (Pld. Brouwer Etűd VI–X.) eljátszása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

-
- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
 - Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
 - Legyen képes a zenei formák (szvit- és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók megállapítására tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a háromtávós dúr- és moll skálákat (E-dúr, e-moll).
- Stabilizáljuk, erősítsük meg a nagybarrét.
- Mechanikus kézgyűjesítők folyamatos gyakorlása.
- Törekedjünk a nem kívánt hangösszezsengések tompításának még differenciáltabb kivitelezésére.
- Balkéz fogás-sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése.
- Az önálló az újrendezés alapelveinek kialakítása.

-85-

Ajánlott tananyag

Aguado: Etűdök
Carcassi Etűdök op. 60
Giuliani: Etűdök
Nagy E. – Mosóczi M.: Gitáriskola V.
Szendrey-Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
Régi spanyol muzsika
Bach – Szendrey: 20 könnyű darab
Bartók – Szendrey: Gyermekeknek
Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.
F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31
Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus
Brouwer: Etűdök VI.–X.
Fragó: Musica Ficta
Pavlovits Dávid gitárdarabjai.

Követelmények

Tudni kell a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.
Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb, vagy élénkebb tempójú etűdöt is.
Játsszon a romantikus, XX. századi, és kortárs zeneszerzők műveiből.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerje a tanuló a 2/2, 3/8, 6/8-os ütembeosztást.
- Tanítsuk meg 3#, 2b előjegyzésig a dúr és moll hangnemeket.
- Ismerje a tanuló a dinamikai árnyalást (crescendo, diminuendo).
- Ismerje a prím, szekund, terc, kvart, kvint, oktáv hangközöket.
- Tanítsuk meg a tizenhatodértéket és –szünetet; a triolát és a szinkópát, valamint a pontozott nyolcadot.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a kis barré-t. Rendszeresen gyakoroltassuk a kromatikus skálát az I. fekvésben.
- Tanítsuk meg a kétotávós G-dúr skálát (üres húrok használata nélkül), különböző ritmusképletekkel is.
- Ismerni kell az I. fekvés teljes hangkészlete mellett az V. fekvés törzshangjait is.

- Játsszunk kettős- és hármásfogásokat is.
- Kapcsoljuk össze az első fekvést más fekvésekkel is.
- Tovább kell fejleszteni az arpeggio-játékot.
- A sul ponticello és sul tasto játék megvalósítása fontos.
- Gyakoroltassuk a staccato portato és tenuto játékot is.
- Tanítsuk a hangolást, prím és oktáv hangközökkel.
- Ismertessük meg a tanulót a természetes üveghangokkal.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola II.–IV.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.
Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képekönyv

-86-

Követelmények

Az arpeggio pengetés megvalósítása egyszerű etűdben (Carcassi, Carulli, Sor).
A dinamikai árnyalás gyakorlati megvalósítása.
Az első fekvés más fekvéssel való összekapcsolása egyszerű etűdben vagy előadási darabban.
A reneszánsz táncok jellegzetességeinek megfigyelése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tanítsuk meg a modális hangsorokat, hogy a darabokban megjelenő modális fordulatokat megmutathassuk.
- Ismerni kell a dúr és moll hangsorokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Ismertessük meg a tanulókkal a szext és szeptim hangközöket.
- Elméleti szinten foglalkozunk a dúr és moll hármashangzat és dominánsseptim–akkord felépítésével.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a fekvésváltás továbbfejlesztése; a kromatikus és diatonikus skála fekvésváltással.
- Tanítsuk meg a kétoktávos C–dúr skálát, játsszunk a G–dúr skálát különböző fekvésekben.
- Gyakoroltassuk a kötést bal kézzel (ráütés, elpengetés), különféle kombinációkkal.
- Ismertessük meg a tanulóval az előkét és az utókét.
- Tanítsuk meg a kis, tört, és nagy barré-t.
- Kezdjük el gyakoroltatni a tremolo pengetést és az arpeggio-játék különféle változatait.
- Gyakoroltassuk a IX. fekvés hangjait.
- Alkalmazzuk a vibratót. Fejlesszük a dinamikai árnyalás minőségét.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
F. Sor Op. 31.–35.
Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etűdök I–V.

Követelmények

Barokk és klasszikus táncjátékok díszítése.
Nehézségi szint: Brescianello, G. Sanz és könnyebb Weiss darabok, Sor: Etűdök op. 31, op. 35 sorozat és Walzerek.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

-
- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
 - Egy etűd,
 - Három különböző jellegű darab

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tudatosítsuk az újrendezés alapelveit.
- Végeztessünk a tanulókkal harmóniai elemzést egyszerű darabokban, tanári segítséggel.

-87-

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a kromatikus skálák és a kézügyesítő (ujjfüggetlenítő), gyorsító gyakorlatok különböző fajtáinak gyakoroltatása.
- Tanítsuk meg a háromoktávos E–dúr skálát.
- Fejlesszük tovább a díszítési technikát.
- Mutassuk meg az üveghangképzés további lehetőségeit.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola IV.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.
Repertoire gitárra (EMB Z.14445)
F. Sor Op. 31.–35.
Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
Aguado: Etűdök I.
Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etűdök VI.–X.
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb tételek.

Követelmények

Különböző fekvések használata etűdökben.
Klasszikus táncjáték, romantikus vagy impresszionista darabot, illetve rövid XX. századi műveket stílushű előadásra.
Nehézségi szint: Aguado: Etűdök, Carcassi: Etűdök op. 60, Ponce: Prelűdök stb.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismeretek felhasználásával önállóan végezzen a tanuló formai, és harmóniai elemzést.
- Tanulja meg a tanuló elméleti szinten a hármas– és négyeshangzatok megfordításait.
- Tanítsuk a zenei formákat (pl. szvit, szonáta) és azok szerkezetét és a tempójellegzetességeket.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a háromoktávos e–moll skálát, továbbá a modális hangsorokat egy húron, egy oktáv

hangterjedelemben, valamint az egészhangú skálára épített különféle hangközmeneteket, változatos pengetési módokkal, kézgyesítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal.

– A tanulóknak törekedni kell az önálló, tudatos ujjrendezés kialakítására és a gyakorlás módszerességére.

Ajánlott tananyag

Aguado: Etűdök

Carcassi: Etűdök op. 60

Giuliani: Etűdök

Nagy E. – Mosóczi M.: Gitáriskola V.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

Régi spanyol muzsika

Bach – Szendrey: 20 könnyű darab

Bartók – Szendrey: Gyermekeknek

Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.

F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31

Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus

-88-

Bartók–Szendrey: Gyermekeknek

Brouwer: Etűdök VI.–X.

Faragó: Musica Ficta

Követelmények

Játszson a tanuló reneszánsz műveket.

Tudja előadni helyes tempóaránytal a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét.

Tanuljon meg a tanuló legalább egy terjedelmes etűdöt is.

Szólaltasson meg legalább egy mérsékelt tempójú romantikus művet.

Nehézségi szint: L. Milan pavane–jai, de Visée táncételei, könnyű Tarrega–, Marschner–darabok, Carcassi:

Etűdök op. 60.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Egy technikai gyakorlat vagy skála,

– Egy etűd,

– Három különböző jellegű darab.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangszeres továbbfejlődés mellett fontos a zenei tájékozottság elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

– Szükséges a darabok szerkezeti, formai elemzése (barokk szvit, fúga, klasszikus szonáta stb.). Lényeges a darabok önálló kiválasztása és megtanulása a tanár felügyelete mellett.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Fontos a technikafejlesztés kézerősítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal. Lényeges a hangminőség állandó javítása.

– Játszassunk kromatikus skálát; dúr, moll és modális skálákat többféle hangnemben.

– Tanítsunk tercskálákat.

– Az egészhangú skálára épített valamennyi hangköz gyakorlása változatos pengetési módokkal. Cél: a játékbiztonság és állóképesség növelése.

– A tanuló ismerje meg a gitárjáték különleges effektusait: rasgueado, étouffé, kopogás.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Etűdök op. 60, Capricciók
Giuliani: Etűdök
Legnani: Capricciók
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
Dowland: Táncok és Fantáziák
Bach: Sonate e Partite könnyebb tételei
Bach: Lantművek (Sárközy) könnyebb tételei
Giuliani: Szonáta op. 15.
Napoleon Coste: Etűdök, előadási darabok
Tarrega: Mazurkák, Tango
A Musica per Chitarra Mertz kötetei
Könnnyű koncertdarabok gitárra (Mosóczi–Nagy)
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
Villa–Lobos: e–moll Prelúd
Brouwer: Etűdök XI–XV.
XX. századi magyar szerzők darabjai (pld. Farkas Ferenc)
Kortárs szerzők (pld. Pavlovits Dávid gitárdarabjai.)

Követelmények

Különböző karakterű, nehezebb barokk táncművek előadása.
Technikafejlesztés gyors előadási darabokkal, illetve etűdökkel.

-89-

Nehézségi szint: Bach–szvittek/partiták könnyebb táncművei, Legnani, Sor darabjai, Carcassi: Etűdök op. 60, Brouwer–etűdök, Villa–Lobos–prelűdök.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló rendelkezze a gitárjátékhoz szükséges koncentrációképességgel.

Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje

- a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:

- a fekvésjátékot, fekvésváltást,
- a kis és nagy barré–t,
- a kötéseket (ráütés, elpengetés),
- a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
- az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
- a törtakkord megszólaltatását,
- a nem kívánt hangösszezsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:

- dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler–darabok),
- harmónia felbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
- egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).

Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:

- G–dúr, C–dúr skála 2 oktávon, háromoktávos E–dúr skála, transzponálva, repetíciós pengetéssel is, kromatikus skálák, arpeggio–gyakorlatok,
- 2 etűd (pl. Carcassi: Etűdök op. 60),
- 1 vagy 2 reneszánsz vagy barokk mű,
- XX. századi művek (pl. Bartók – Szendrey).

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.

-90-

– Egy klasszikus etűd; Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etűdök nehézségi szintjén.

– Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:

Reneszánsz zene: pld. Reneszánsz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)

Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss táncételei, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átiratai (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V., Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet.)

Klasszikus zene: pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./78.) Carcassi: Capriccio (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor: Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)

Romantikus zene: pld. Marschner: Bagatelle (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./79.)

XX. századi / Kortárs zene: Bartók–Szendrey: Gyermeknek–ből könnyebb darabok: 1–5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitártanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola IV./48.) Brouwer: Estudios sencillos I–X. nehézségi szintjén.

„B” tagozat

– 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, ritmusvariációval, gyorsabb tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással, gyorsabb tempóban.

– Egy klasszikus etűd; Carcassi: Op. 60./8.–17. etűdök nehézségi szintjén.

– Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:

Reneszánsz zene: pld. Luis Milan: 6 Pavane

Barokk zene: pld. J. Dowland: Seven Pieces, Robert de Visée: d–moll Szvit tételei, Bach: Sonate e Partite, Lantművek könnyebb tételei.

Klasszikus zene: pld. Sor: Menüettek, Keringők, Giuliani: C–dúr Szonáta op. 15.

Romantikus zene: pld. Tarrega könnyebb darabjai (Mazurkák)

XX. századi / Kortárs zene: Bartók–Szendrey: Gyermeknek–ből 6., 13., 17., 21. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitártanulóknak I., II. (EMB Z. 8883, Z. 12065) Brouwer: Estudios sencillos VI–XV. nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test– és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,

-
- előadásmód,
 - a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
 - memória,
 - állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése. Szólamvezetés elemzése egyszerűbb reneszánsz fantáziákban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Op. 60

Sor: Etűdök Op.29.

Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok

Losy, Roncalli, Brescianello többtétéles művei

Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatétélei.

Ponce: Prelűdök

Brouwer: Etűdök XI–XX.

-91-

Könnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)

Követelmények

A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.

Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd

- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam“A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, fantázia)

- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma)

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Etűdök Op. 60
Sor: Etűdök Op. 29.
Giuliani: Etűdök Op. 48.
Brouwer: Etűdök, könnyebb előadási darabok
Mudarra és Narvaez fantáziák
Bach: Lantművek tételei
Weiss: Szvit tételek
Sor: Menüettek
Ponce: Prelűdök
Villa-Lobos: Prelűdök
Bartók-Szendrey: Gyermekeknek
Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.

Követelmények

A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.

Az előadásmód fejlesztése a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam“A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.

-92-

Ajánlott tananyag

Sor: Etűdök Op. 29
Coste: Etűdök Op. 38.
Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.
Bach: Lantszvitek, csellósztvit-átiratok tételei.
Diabelli: Szonáták
Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.
Lauro: Vals-ok
Barrios kisebb művei.

Követelmények

Legyen képes a tanuló többszereplős, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam“A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása.
- A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása.
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a technikai elemek kombinálásával.
- Tanítsuk a modern művekben előforduló hangeffektusokat.

Ajánlott tananyag

Sagreras, Pujol, Villa-Lobos etűdök
Reneszánsz táncok és fantáziák
Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok tételei
Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk
Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai
Villa-Lobos: Choros
Leo Brouwer gitárdarabjai

Követelmények

Legyen képes a tanuló többleteteles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése.
- Szólamvezetés elemzése reneszánsz és barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

-93-

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Carcassi: Op. 60
Sor: Etűdök Op.29.
Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok

Losy, Roncalli, Brescianello többtétéles művei
Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatétélei.
Ponce: Prelúdók
Brouwer: Etűdök XI–XX.
Könnnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)

Követelmények

A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.

Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, partita, fantázia, fuga)
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma)
- Részletesen elemezzünk egy klasszikus szonátatételt.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Carcassi: Etűdök Op. 60
Sor: Etűdök Op. 29.
Giuliani: Etűdök Op. 48.
Brouwer: Etűdök, előadási darabok
Mudarra és Narvaez fantáziák
Bach: Lantművek tételei
Weiss: Szvit tételek
Sor: Menüettek
Ponce: Prelúdók
Villa-Lobos: Prelúdók
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.

Követelmények

A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.

Fejlődjön játéka a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Legyen képes adottságainak megfelelően intenzív zenei gesztusok megvalósítására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.
- Erősítő gyakorlatok a kéz állóképességének növelésére.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Sor: Etűdök Op. 29
Coste: Etűdök Op. 38.
Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.
Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok
Weiss: Passacaglia
Diabelli: Szonáták
Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.
Lauro: Vals-ok
Barrios művei.

Követelmények

Legyen képes a tanuló többszörös, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam “B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása. A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a különböző technikai elemek kombinálásával.
- Személyre szabott bemelegítési szisztéma kidolgozása.

– A modern művekben előforduló hangeffektusok megszólaltatásának tökéletesítése.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Luigi Biscaldi: Esercizi speziali di virtuosismo
Sagreras, Pujol, Villa–Lobos etűdök
Reneszánsz táncok és fantáziák kapodaszter használatával is.
Bach: Lantszvittek, csellószvit–átiratok tételei.

-95-

Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk.
Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai
Villa–Lobos: Choros
Különböző hangeffektusokat tartalmazó XX. Századi, vagy kortárs darabok (pld. Brouwer, Patachich Iván gitárdarabjai.)

Követelmények

A tanuló legyen képes hangszertechnikájának önálló fejlesztésére.

Gazdag hangszínek és karakterek megvalósítására.

Többtétéles szvit vagy szonáta megtanulására.

Könnyebb barokk versenymű egy tételének előadására.

A kortárs zenében előforduló hangeffektusok kivitelezésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Egy etűd,

– Három különböző stílusú előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes tanulásának önálló folytatására, a zenei önképzés megvalósítására. Legyen olyan hangszerkezelési képességek birtokában, mely alkalmassá teszi az amatőr társas zenélésben felszabadult, aktív részvételre.

„B” tagozat (Az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló jusson olyan hangszeres és előadói készségek birtokába, mely elérhetővé teszi számára a zenei pálya választásának lehetőségét, továbbtanulást magasabb iskolatípusokban.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Három oktávós dúr–vagy moll skála, vagy tercskála.

– Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 (Universal) nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből (EMB 12378) nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 (EMB 12963) nr. 20., 21., Leo Brouwer VI–XV. nehézségi szintjén.

– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többszereplős; reneszánsz és barokk darabok; John Dowland: Táncok és Fantáziák (EMB 8769), J. S. Bach: Könnyű táncművelek, Lantszvittek (EMB 13184), klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli (EMB 8821), Giuliani (EMB 12182, EMB 8931, EMB 8932), F. Sor művei (EMB 8799, 14445 kötetben, Ricordi, Universal); Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc (EMB 13519 kötetben), F. Tarrega: Marieta, Rosita; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa–Lobos: Prelud II. V. nehézségi szintjén

– Egy kamaramű; Scarlatti: Öt Szonáta két gitárra (Fodor–Mosóczi) nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Három oktávós dúr–vagy moll skála, vagy tercskála, szextskála

– Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 (Universal) nr. 4.,

-96-

Giuliani: Etűdök gitárra op. 48. (EMB 12963) nr. 22., 23., 24., Villa–Lobos: Etűdök nehézségi szintjén.

– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet egy szvit vagy versenymű több tétele, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mű; reneszánsz szerzők: Bakfark Bálint (EMB 7031, EMB 7793, EMB 12033), J. Dowland: Luis Milan, Gaspar Sanz, Frescobaldi művei (EMB 13248), J. S. Bach: Lantszvittek (EMB 13184), csellósztűvek tételei, valamint szonáták és partiták tételei; Fernando Sor szonátái; romantikus szerzők, pl. F. Tárrega Romantikus darabok (EMB 8327) J. K. Mertz (EMB 13157, EMB 13519) továbbá Moreno–Torroba, Manuel de Falla, Isaak Albéniz, Augustin Barrios Mangoré művei; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa–Lobos: Prelüdök, Choros nehézségi szintjén.

– Egy kamaramű; Vivaldi könnyebb versenyművei, Giuliani: Duo Concertante per flauto e chitarra, Joplin: Ragtime nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.

Legalább két darab kottatartó, két darab állítható lábzsámoly.

Félévenként egy húrkészlet.

Metronóm.

-97-

ZONGORA

A zongoratanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki

- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevéését),
- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy

- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,
- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,

Fejlessze a tanuló

- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Előkészítő évfolyamok

- évfolyam

Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- a hangszer vázlatos megismerése,
- tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.

Hangszerkezelés és technika:

- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezőmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,

-98-

- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet

Kurtág Gy.: Játékok I., VI.

Papp L.: Zongora ABC

Követelmény:

Helyes ülés mód.

Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.

Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- elemi szintű kottaolvasás.

Hangszerkezelés és technika:

- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato, staccato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezőmódok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC
Lakos Á.: Zongoraiskola

Követelmény:

Helyes ülés mód.

Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.

Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Kottaolvasás kezdő szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

-99-

Alapfokú évfolyamok □ A □ tagozat

1. évfolyam □ A □ tagozat

Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
- dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés–felelet),
- kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
- ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
- pentachord, pentaton,
- dúr és moll hangsor, vezetőhang,
- hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
- hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
- nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
- kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
- a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
- tájékozottság a magyar gyermek– és népdalokban (sorszerkezet),
- a klasszikus zenei stílus alapjai,
- a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
- formálás: indítás–lezárás.

Hangszerkezelés, technika:

- helyes ülés mód,
- a kar és az ujjak együttműködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
- a staccato és a legato játékmód különböző formái,
- a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,
- az ujjalátévés előkészítése,
- pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettősfogások, a kisakkord,
- unisono, tükörjáték, dudabasszus.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)

Bartók: Mikrokozmosz I.

Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
Kabalevskij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L.: Zongora ABC
Papp L.: 27 kis zongoradarab
Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
Teőke M.: Válogatott etűdök I.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
Majkapar: Első lépések
Teőke M.: Egy–mással (Akkord)
Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: 3 kis négykezes darab

-100-

Követelmény

Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek.
A megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása.
Kottaolvasás violín– és basszuskulcsban.
A tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása, az otthoni gyakorlás kialakítása.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három mű kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előzőekben tanultak ismétlése,
- a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei, hármashangzat,
- tonika, domináns, szext, szeptim hangközök
- nyújtópont nyolcad után, szinkópa, triola, új ütemmutatók,
- a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két– és háromtagú forma),
- barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,
- lapról játék egy szólamban,
- jelek, idegen kifejezések ismerete.

Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),
- dúr és moll skála, külön kézzel,
- kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord), kettősfogás, hármashangzat–
felbontás,
- etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)
Bartók: Mikrokozmosz I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
Kabalevskij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)

Könnnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L.: Zongora ABC
Papp L.: 27 kis zongoradarab
Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
Teőke M.: Válogatott etűdök I.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
Majkapar: Első lépések
Sári J.: Lépésről lépésre
Sugár R.: Magyar gyermekdalok (EMB)
Teőke M.: Egy-mással (Akkord)
Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: 3 kis négykezes darab

-101-

Követelmény:

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. Századi művek.

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három különböző stílusú mű kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- W. az előző évek anyagának ismételése, továbbfejlesztése,
- W. a szubdomináns funkció, kvintkör/kvintoszlop,
- W. hangnemi változások megfigyelése,
- W. új metrumok (3/8, 6/8),
- W. a szonatinaforma vázlatos ismerete,
- W. az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
- W. a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
- W. a zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika:

- W. kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
- W. éneklő (cantabile) billentés, a pergő (leggiero) játék megalapozása a repetíció előkészítése
- W. skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
- W. az Alberti- és a keringőbasszus előkészítése,
- W. pedálhasználat (utánnyomásos, előrenyomott),
- W. etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
- W. négykezes játék, zongorakíséret,
- W. lapról játék,
- W. a hangerő megfelelő alkalmazása,

– kortárs zene előadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb)

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)

J. S. Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
J. S. Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teóke M., EMB 1980)
Bartók: Gyermekeknek I., III.
Bartók: Mikrokozmosz II.
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Greccsanyinov: Gyermekalbum
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
Könnyű szonatinák zongorára
Majkapar: Kis zongoradarabok
W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest)
W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó)
Schumann: Jugend Album
Teóke M.: Válogatott etűdök III.
Weiner: 20 könnyű zongoradarab
Haydn: Deutsche Tänze
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)
Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
Teóke M.: Találkozások a zongoránál

-102-

Követelmény

Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempótartás.

Felszabadult játszóapparátus.

Az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű,

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előzőek ismétlése, bővítése,
- a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,
- a polifon hallás finomítása,
- új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,
- vázlatos formai, harmóniai elemzések.

Hangszerkezelés és technika:

- skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
- a pergő technika fejlesztése, ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (együttnyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I–II. (Csurka M, EMB)

J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)

Bartók: Gyermekeknek I–III.

Bartók: Mikrokozmosz II–III.

Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)

Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
Grecsanyinov: Gyermekalbum.
Haydn – Varró: 4 igen könnyű menüett
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok
Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Majkapar: Kis zongoradarabok
W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó)
Schubert: Táncok
Schumann: Jugend Album
Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G, EMB)
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I–II. (EMB)
Muzsikáljunk együtt I–II. (Szávai – Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével

-103-

Követelmény

Tudatos memorizálás.

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi, és kortárs művek.

Önállóan megtanult művek.

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.

Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, benne egy barokk mű és klasszikus szonatina tétel előadása.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismétlése, rendszerezése, bővítése,
- a tanult művek alapvető formái, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
- kromatikus hangsor, dominánsszeptim, szűkített és bővített akkord,
- rondóforma.

Hangszerkezelés, és technika:

- az előző években tanult billentésmódok, játékformák tudatos alkalmazása,
- skálajáték 2–4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott irodalom

A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)

Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

Bartók: Gyermekeknek III.

Bartók: Mikrokozmosz III–IV.

Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821

Csajkovszkij: Jugend Album

Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Könnnyű szonatina album
Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi)
Scarlatti: Klavierbüchlein
Schubert: Táncok (EMB)
Repertoire 3.
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
Bizet: Gyermekjátékok
Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Weiner: Lakodalmas

Követelmény:

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.

Önállóan megtanult művek, a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szonatina tétel,
- Egy előadási darab.

-104-

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- variáció, invenció,
- új stílus előkészítése: impresszionizmus,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
- kottában előforduló jelek, zenei műszavak ismerete.

Hangszerkezelés, és technika:

- az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
- skálajáték, hármas- és négyeshangzat-futam, kettősfogás oktávmenet (kézalkattól függően)
- különböző billentésfajták ismerete,
- zongorapedálok használata.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók
Bartók: Gyermekeknek II–IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV–V.
Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)
Czerny–Bertini: Etűdök zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
Könnnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Majkapar: Variációk
W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Mendelssohn: Gyermekdarabok
Scarlatti: Klavierbüchlein
Scarlatti: Szonáták
Schumann: Jugend Album
Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)
Könnnyű négykezesek Couperin–tól Mozart–ig (Peters)
Meister für die Jugend (Peters)
Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)

Követelmény:

Természetes hangszerkezelés.
Zenei stílusismeret, a játszandó művek értelmes előadása.
Zenei karakterek megoldása.
Pedálok helyes használata.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach mű ajánlott),
- Egy klasszikus szonatina tétel,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- a dúr és a moll hangsor összefüggései, vezetőhang, hármashangzat,
- tonika, szubdomináns, domináns, kvintkör/kvintoszlop,
- új ritmusok (pontozott ritmus, triola, szinkópa), 3/8-os, 6/8-os ütemek, felütés,

-105-

- a kortárs zenei notáció ismereteinek bővítése,
- az előforduló jelek, idegen szavak ismerete,
- a tanult művek formai elemzése (két- és háromtagú forma, periódus, visszatérés),
- a formálási készség fejlesztése,
- alapfokú polifon játékkészség és hallásfejlesztés,
- lapról játék egyszerű ellenszólammal,
- karakterdarabok, a romantika előkészítése,
- parlando játékmód, zenei deklamáció.

Hangszerkezelés, technika:

- a pódiumképeség megalapozása,
- a kezek függetlenítése magasabb igénnyel ritmikában, artikulációban és dinamikában,
- skálajáték (dúr, moll), kettősfogás, kis akkord, hangzatsfelbontás és –megfordítás,
- éneklő billentés (cantabile), a pergő játék előkészítése,
- pedálozás (a testi felépítéstől függően): utánnymosós, előre nyomott, tompító pedál,
- etüdök (klasszikus és modern).

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek II.
Bartók: Mikrokozmosz I–II.
Bartók: Gyermekeknek I.
Borsody L.: Címkék
Bozay A.: Medáliák
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
Haydn: 6 kis menüett zongorára (Csurka M.)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I–II.
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L.: Első játékok a zongorán
Papp L.: Meseképek
Papp L.: Zongora ABC II.
Régi táncok gyermekeknek
Szabó F.: Válogatott zongoradarabok (Inselt K.)
Tarka–barka gyűjtemény (Teőke M.)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál

TeőkeM: Barátom a zongora
Teőke M.: Válogatott etűdök II.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai)
Weiner: Magyar népi muzsika
Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inzelt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Zeneműkiadó 1965.)
Sári J.: Lépésről lépésre
Szőnyi E.: Kis kamarazene
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: Három kis négykezes darab
Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tantárgy tanításához is.

Követelmény:

Folyamatos kottaolvasás.

A tanult zeneművek, karakterdarabok, barokk/J. S. Bach, klasszikus, Bartók és egyéb XX. századi, kortárs (köztük virtuóz jellegű) művek stílushű megszólaltatása.

A tananyag körülbelül fele fejből játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy karakterdarab,

-106-

– Egy könnyű bécsi klasszikus mű,
– Egy népdal– vagy gyermekdal–feldolgozás.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismételése, továbbfejlesztése, bővítése,
- a polifon játék és hallás továbbfejlesztése,
- dúr és moll tonalitás, hangnemek és hangnemváltások, zárlatok felismerése,
- új ritmusok, metrumok (5/8, 2/2), változó ütem,
- a szonátaforma vázlatos ismerete,
- új stílus: romantika,
- a memória és az állóképesség fejlesztése,
- parlando játék.

Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése: azonos kézzel dallam és kíséret,
- éneklő legato fokozott igényvel,
- a pergő játék fejlesztése,
- skálajáték (több oktávon): az eddigi formákon kívül futam,
- a repetíció előkészítése, ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (utánnomámos, együttnyomámos, előre nyomott),
- etűd (klasszikus, modern),
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék ellenszólammal.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)

Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)

Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)

Bartók: Gyermekeknek I–III.

Bartók: Mikrokosmosz II–III.

Csajkovszkij: Gyermekalbum

Greccsanyinov: Gyermekalbum
Greccsanyinov: Gyöngyszemek
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kadosa P.: Népdalszvit
Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
Könnyű szonatinák zongorára
Kis zongoradarabok
Majkapar: Prelűdök (pedálgyakorlatok) (orosz kiadás)
Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi)
Preklasszikus zongoramuzsika (Csurka M., EMB)
Schumann: Jugend Album
Teőke M.: Válogatott etűdök
Weiner: 20 könnyű zongoradarab
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
Beethoven: Deutsche Tänze
Diabelli: 6 szonatina
Diabelli: Könnyű négykezesek
Haydn: Deutsche Tänze
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
Martin: École de Piano
Mozart: Kontratáncok

-107-

Mozart: 6 ländlerische Tänze
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)
Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek
Türk D. G.: 30 Tonstücke

Követelmény:

Zongorázás könnyed folyamatossággal.

A kotta helyes olvasása és megszólaltatása.

Önállóan megtanult darabok.

Megfelelő koncentráció, a tananyag körülbelül fele fejből játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű, (ajánlott J. S. Bach mű)
- Egy bécsi klasszikus mű vagy szonatina-tétel,
- Egy karakterdarab vagy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

Az előzőek ismétlése, bővítése, az ismeretek rendszerezése.

A tanult művek formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával.

Dominánsszeptim, szűkített, bővített akkord, kromatikus hangsor.

Rondóforma, polifon művek.

Hangszerkezelés, technika:

- skálajáték 2–4 oktávon, kromatikus skála, hármas- és négyeshangzat-felbontás és fordításai, akkord, futam,
- biztonságos kézzel megcélzott hangok, ugrások,
- a pedál differenciált alkalmazása.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I–II. (Csurka M. EMB)

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

Bartók: Gyermekeknek I–II.
Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
Bartók: 10 könnyű zongoradarab
Beethoven: Leichte Klavierstücke
Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Hacsaturján: Gyermekalbum I–II.
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Kodály: Gyermektáncok (pl. 3, 7)
Könnyű szonatinák zongorára
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Majkapar: Kis zongoradarabok
Mozart: Salzburger Tanzbüchlein
Prokofjev: Kindermusik
Schubert: Táncok
Schumann: Jugend Album
Soproni J.: Jegyzetlapok I–IV. (EMB)
Tarka–barka gyűjtemény (Teőke M.)
Teőke M.: Válogatott etűdök

-108-

Balassa S.: Bagatellek op. 17/a, b, c
Durkó Zs.: Gyermekzene
Kocsár–művek (15 kis zongoradarab)
Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
Bizet: Négykezesek (Gyermekjátékok)
Diabelli: Négykezes szonatinák
Dvořák: Második szláv tánc
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével
Romantikus zongorazene négy kézre.

Követelmény

Értelmes, muzikális formálás, tudatos és önálló munka.

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek előadása.

Bach– vagy más barokk mű, teljes szonatina, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók), virtuóz jellegű művek.

A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga:

- Egy barokk mű (ajánlott J. S. Bach–mű),
- Egy szonatina–tétel,
- Egy könnyű romantikus darab,
- Egy XX. századi mű.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek ismereteit kiegészítve: variáció, invenció, szvit, Scarlatti szonáta,
- a zenei stílusokhoz megfelelő billentés és hangszínek alkalmazása,
- a formai tagolódás és a belső tartalom értése és éreztetése,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés,
- új stílus: az impresszionizmus előkészítése,
- a polifon hallás állandó jellegű művelése.

Hangszerkezelés, technika:

- az előző években tanultak önálló és tudatos alkalmazása,
- skálajáték (két kézzel, ellenmozgásban, négy oktávon keresztül),
- dominánszeptim, szűkített szeptimakkord, futam, oktáv, tört oktáv (kézalkattól függően), tremolo,
- pedál (a darab stílusához, karakteréhez igazodó, mind önállóbb használat),

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M. EMB)

A klasszika mesterei (Csurka M. EMB)

Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach: Kis fűgák

Bartók: Gyermekeknek III–IV.

Bartók: Mikrokozmosz IV–V

Chopin Mazurkák

Couperin: 12 zongoradarab

Czerny: Etűdök op. 821

Czerny – Bertini: Etűdök

Debussy: A kis néger

Haydn: Szonáta 1/a, 1/b (Urtex)

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Mendelssohn: Gyermekdarabok

-109-

Mozart: 6 bécsi szonáta

Scarlatti: Szonáták

Schubert: Tánccok (EMB)

Ránki Gy.: Két bors ökröcske (mese zenével)

Ravel: Lúdanyó meséi

Ravel: A Szép és a Szörny

Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)

Weiner: Lakodalmas

Követelmény

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek stílusos előadása.

Bach– vagy más barokk mű, Scarlatti szonáta, klasszikus szonatina vagy szonáta, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók) mű.

A metrum, ritmus, valamint a tempótartás pontossága.

Az anyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach–mű),
- Egy szonatina vagy könnyű szonáta tétel,
- Egy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddigi ismeretek összefoglalása,
- Új stílus: az impresszionizmus,
- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés.

Hangszerkezelés, technika

- Skála, hármashangzat, futam felgyorsítása
- Az eddig tanultak továbbfejlesztése fokozott igényességgel,
- Az agogika önálló alkalmazása,
- Zenei stílusjegyek alkalmazása.

Legyen képes:

- Hajlékony dallamformálásra,
- Technikájának kiegyenlítetttségét ellenőrizni,
- Hangok közötti kapcsolat megteremtésére, összefoglalására,
- A zongoramű strukturájának megértésére és kifejezésre juttatására,
- Önálló tanulására.

Ajánlott tananyag

- J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (Solymos, Urtext EMB)
Bartók: Gyermekeknek IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV–VI.
Chopin: Mazurkák
Chopin: Keringők
Czerny – Bertini: Etűdök zongorára
Czerny: A kézügyesség iskolája I.
Hacsaturján: Gyermek album
Haydn: Sämtliche Klaviersonaten (Landon, WUE, EMB)
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Mozart: 6 bécsi szonatina
Majkapar: Variációk

-110-

- Scarlatti: Szonáták (Urtext, Editio Musica Budapest)
Korai német zongoramuzsika (Könemann Music Budapest)
Debussy: Children's Corner (6056)
Introduction to Polyphonic Playing (Á. Lakos)
First Concert Pieces I. G. Frescobaldi – C. Ph. E. Bach (Á. Lakos)
Sonatinen I–II. (A. Kemenes)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
Chr. Bach: Duetti
Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)
Csajkovszkij–, Wagner–átiratok (Aszalós: A zongorázó gyermek III.)
Frank Martin: Drei leichte Klavierstücke (Universal 1988)
Mozart: Leichte Sonatinen für Klavier (Peters)

Követelmény

- Kottahú zongorázásra való törekvés,
Eddig tanult stílusok önálló, igényes megszólaltatása: önállóan megtanult darabok.
A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szonatina vagy szonáta tétel,
- Egy romantikus darab,
- Egy XX. századi vagy impresszionista mű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

- A tanuló ismerje
- hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
 - a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
 - a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),
 - a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
 - a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
- egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
- tudatos, önálló gyakorlásra,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) használni,
- a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,
- a zenei karakterek megvalósítására,
- a zongorapedálok használatára (elő-, után- és együttnyomás),
- életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- az együttlésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakiséret).

Rendelkezzék

- biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel,
- adottságainak megfelelő zenei memóriával,
- képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a tanulandó zenemű formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,

-111-

Legyen képes

- a kottában előforduló jelek, zenei műszavak és a hangszerre vonatkozó speciális utasítások (pl. una corda, prol. ped.), értelmezésére és használatára
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseinek használatára
- tudatos, önálló gyakorlásra
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

Rendelkezzék

- biztos zenei memóriával és technikai tudással

Művészeti alapvizsga követelmények

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Zongora főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab; Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok (EMB 4250, EMB 6990, EMB 6991, EMB 4321, EMB 13165), Telemann: Kezdők zongoramuzsikája (EMB 13452) nehézségi szintjén.
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció; Könnyű szonatinák (EMB 2719), 15 könnyű szonáta, Szonatina album (EMB 1280), Clementi: C Op. 36 (Ricordi) Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, (Universal)
- Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csúrka: Szonatina-gyűjtemény (EMB 14412) nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Schumann: Emlékezés (EMB 13543 kötetben), Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás (EMB 6715 kötetben), Pacsirtadal (EMB 6715 kötetben), Schubert: Táncok (EMB 13212), Keringők (EMB 7355) nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók Béla: Mikrokozmosz III. 84 Mulatság, 90 Oroszos 91–92, Kromatikus invenció IV/97 Notturmo, Kodály: Gyermektáncok (Boosey & Hawkes) 5–10 nehézségi szintjén.

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.
A vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel; J. S. Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók (EMB 6912) C, a, F nehézségi szintjén.
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció; 15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, (Universal) E Hob. XVI/13, (EMB 3658 kötetben) D Hob. XVI/14, (Universal) Mozart: 6 bécsi szonatina (EMB 2395), Beethoven: Szonatinák (EMB 8648), Grazioli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Schumann: Fantáziatánc (Peters), Chopin: Keringők (EMB 6787) a, h, nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V. 128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok (EMB 8377, EMB 8378, EMB 8379) nehézségi szintjén.

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.

A vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,

-112-

- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A□ tagozat

7. évfolyam „A□ tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, hangszerkezelés fejlesztése

- A kifejezőmódok sokszínűségére való törekvés,
- A barokk (német és francia) díszítések játéka,
- A csembaló hangzás megjelenítése és billentésbeli sajátosságai,
- A teraszos dinamika megoldása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: Kis prelúdiumok és fűgák

Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)

Cimarosa: Szonáták

Mozart: Rondo D-dúr K. 485

Beethoven: Hat bagatell op. 126

Beethoven: Écossaises

Schubert: Ländler

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Schumann: Kinderszenen

Chopin: Mazurkák

Smetana: Zongoradarabok. 1

Csajkovszkij: Évszakok

Grieg: Norwegische Tänze
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Gyermekeknek I–IV.
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Bartók: Szonatina
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Huszár: Csillagszóró (Teóke M.: Tarka–barka gyűjtemény)
Bizet: Gyermekjátékok
Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Debussy: Kis szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény

Ismerje a főbb harmóniai elemeket.

A zongoraművek különböző karakterjegyeit, a hozzákapcsolódó hangszeres megoldásokkal.

A tananyag körülbelül egyharmadát kotta nélkül játszandó.

-113-

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Három különböző stílusú mű (barokk, klasszikus szonáta tétel, előadási darab)

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A barokk szvit ismerete,
- A díszítések stílushű alkalmazása,
- A klasszika zenei stílusjegyeinek ismerete
- A polifon hallás fejlesztése,

Hangszerkezelés, technika fejlesztése

- Különböző legato billentésmódok alkalmazása,
- A gyorsaság fejlesztése,
- Egyenletes aprótechnika megvalósítása,
- A szabad trilla játék kialakítása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: Francia szvit

Händel: Suiten (Peters)

Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)

Cimarosa: Szonáták

Mozart: Rondo D–dúr K. 485

Beethoven: Hat bagatell op. 126

Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)

Schubert: Ländler–ek, écosseise–ek, keringők, menüettek

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Schumann: Kinderszenen

Chopin: Keringők

Chopin: Mazurkák

Smetana: Zongoradarabok. 1

Csajkovszkij: Évszakok

Grieg: Norwegische Tänze

Debussy: 2 Arabesque (E–dúr, G–dúr)
Dohnányi: Induló
Bartók: Gyermekeknek I–IV.
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Kodály: Hét zongoradarab
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Huszár: Csillagszóró (Teóke M.: Tarka–barka gyűjtemény)
Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit

Követelmény

A skála különböző billentésmódokban történő eljátszása.
Alkalmazása a zenei stílusokban.
Zenei karakterek megvalósítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Három különböző stílusú mű (lehetőleg az egyik romantikus mű)

-114-

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A romantika zenei stílusjegyeinek ismerete,
- A XX. századi notáció ismerete.

Hangszerkezelés, technika

- Stílusnak megfelelő zongorabillentés kialakítása, igényes pedál használata,
- Dallam és kíséret érzékeny megvalósítása,
- Legyen képes virtuózabb technikai megoldásokra.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: Háromszólamú invenciók

J. S. Bach: Francia szvit

Haydn: D–dúr és G–dúr zongoraverseny

Haydn: Szonáták

Beethoven: Szonáták

Schubert: Moments musicaux

Schumann: Kinderszenen op. 15

Chopin: Keringők

Liszt: Etűdök (Zempléni)

Brahms: Keringők op. 39

Grieg–művek: Lírikus darabok

Debussy: Preludes I–II.

Rachmaninov: Két fantasztikus tánc

Mikrokozmosz V–VI.

Bartók: Négy sirató ének

Kodály: 7 zongoradarab

Lutosławski: Bukoliki

Kürtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)

Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Lutosławski: Album for the Young (Chester Music)

Követelmény

Helyes pedálozás.

A művek értelmes előadása.

A zeneműveknek megfelelő billentésmód kialakítása.

A helyes tempók alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy barokk mű

– Egy szonáta tétel

– Egy előadási darab

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek és hangszerkezelés fejlesztése

– A trilla játék barokk zenében beosztott, a romantikus művekben ú. n. szabad trilla,

– A romantikus szólamvezetés,

– Parlando, rubato deklamációja,

– Modális hangsorok ismerete.

– A barokk szvit tételeket,

– Modális hangsorokat.

-115-

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Háromszólamú invenciók

J. S. Bach: Francia szvit

Mozart: Szonáták

Beethoven: Szonáták

Schubert: Moments musicaux

Schumann: Novelletten op. 21

Chopin: Mazurkák

Chopin: Prelüdek

Liszt: Consolations

Liszt: Etűdök (Zempléni)

Brahms: Keringők op. 39

Debussy: Preludes I–II.

Bartók: Mikrokozmosz V–VI.

Bartók: Kolindák I.

Kodály: 7 zongoradarab

Lutosławski: Bukoliki

Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)

Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Követelmény

Zenei karakterek hangszín és tempóbeli megvalósítása.

Érzékeny zenei kíséret kialakítása.

A különböző billentésmódok megfelelő alkalmazása.

Stílushű előadása a műnek.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy barokk mű

– Egy szonáta tétel

– Egy előadási darab

Továbbképző évfolyam „B” tagozat

Ezek a tanulók nem zenei jellegű tanulmányaik mellett meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A barokk zene főbb stílusjegyeinek ismerete,
- Tudja a művet tanári segédlettel, elemezni,
- Ismerje fel a harmóniai összefüggéseket,
- Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika

- Árnnyalt frazeálásra és artikulációra való törekvés,
- Skálajáték különféle módozatai,
- A virtuóz technika alapozása.

Ajánlott tananyag

- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
- J. S. Bach: Francia szvit
- Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
- Beethoven: Hat bagatell op. 126

-116-

Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármay)

Schubert: Ländler-ek, éccossaise-ek, keringők, menüettek

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Schumann: Kinderszenen

Liszt: Etűdök (Zempléni)

Chopin: Keringők

Smetana Zongoradarabok. 1

Csajkovszkij: Évszakok

Debussy: Children's Corner

Dohnányi: Induló

Bartók: Mikrokozmosz V–VI

Bartók: Három rondó népi dallamokkal

Kodály: Hét zongoradarab

Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12

Debussy: Kis szvit

Grieg: Peer Gynt szvit

Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Fokozott önállóság a darabok tanulása során.

Stílushű előadás a tempónak megfelelően.

Differenciált pedál használat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy szabadon választott mű

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A különböző tanult zenei stílusok alapvető jegyeinek ismerete,
- A XX. századi zene jellegzetes notációjának ismerete,
- Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A „szép” halk játék technikai megoldása,
- A dallam és kíséret érzékeny megoldása,
- Technika fejlesztése skálák és etűdök alapján.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Ländler-ek, écosseise-ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló

-117-

Bartók: Mikrokozmosz V–VI

Bartók: Három rondó népi dallamokkal

Kodály: Hét zongoradarab

Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12

Debussy: Kis szvit

Grieg: Peer Gynt szvit

Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Különböző díszítések stílushű alkalmazása.

Az Alberti basszus könnyed és biztonságos játéka.

A polifon hallás érzékenysége.

A zongora hang igényes megszólalására való törekvés.

A kontrollált gyakorlás igénye.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek és hangszerkezelés, technika

- Skálajáték, futamok, akkordtechnika fejlesztése,
- Játszott művek elemzése,
- Koncentrált gyakorlás megvalósítása,
- Alkatnak megfelelően önálló ujjrendek kialakítása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók

J. S. Bach: Francia szvitek

Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)

Mozart: Szonáták

Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Impromptus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák I
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz –V–VI
Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csíkmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény
Árnyaltabb hangszínek megoldása, differenciált kíséret alkalmazása.
Tudatos, és érzékeny pedál használata.
Biztonságos technikai tudás.

-118-

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy barokk mű,
– Egy szonáta tétel,
– Egy szabadon választott mű.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek, hangszerkezelés, technika
– A modális hangsorok, zenei műformák ismerete,
– A különböző zenei stílushoz illő hangzásbeli, billentésbeli megoldások,
– Virtuóz technikai fejlesztés.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók
J. S. Bach: Francia szvit
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Impromptus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák I
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz –V–VI
Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csíkmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény

Képes legyen a tanuló tehetségéhez mérten a mű tudatos interpretációjára.
Legyen állóképessége és biztonságos technikai tudása a tanulónak a nagyobb zenei művek előadásához.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszere múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),
- a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes

- technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,

-119-

- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtaikat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

- saját kézzalkatának megfelelő ujjrendek készítésére,
- a zongorapedálok tudatos használatára,
- a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék

- olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
- az együttzenélés igényével.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,
- a különböző játékformákat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,
- a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezzék

- megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
- biztos memóriával, koncentrációképességgel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozatos tanuló rendelkezzen olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján – adott esetben – legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zongora főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab vagy szvit–tétel, vagy könnyebb barokk variáció; Händel: Könnyű zongoradarabok Chaconne (EMB 6991 kötetben), Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, (EMB 7817 kötetben) Bach: Francia szvit (EMB 7190) tánctételek nehézségi szintjén.
 - Klasszikus szonáta–tétel; Beethoven: Szonáta G Op. 49 (EMB 8152) no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79. (Schott); rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 (Peters) nehézségi szintjén.
 - Romantikus mű; Schumann: Kinderszenen (EMB 7146), Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül (EMB 7354) 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 (EMB 6877 kötetben, PWM kötetben) nehézségi szintjén.
 - XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 102 Felhangok, V.130 Falusi tréfa nehézségi szintjén.
- A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Egy barokk mű; többszólamú szerkesztésben írt darab vagy szvit–tétel; J. S. Bach: h–moll háromszólamú invenció (EMB 6913), Francia szvit (EMB 7190) Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A–dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén.
- Egy klasszikus szonáta–tétel; Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19 (Peters), Mozart: C–dúr szonáta KV. 309 (EMB 3996 kötetben, EMB 3997 kötetben, Peters kötetben) nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Liszt–Zempléni: Etűd (EMB 766) 2 a, Liszt: Consolation (EMB 12697) Desz nehézségi szintjén.

-120-

- XX. századi mű; Bartók: Szonatina (EMB 117), Mikrokozmosz VI (EMB 130) Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque (EMB 6029) E nehézségi szintjén.
- A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test– és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű zongora vagy pianínó.

2 darab változtatható magasságú zongoraszék.

2 darab különböző magasságú zsámoly.

Metronóm.

-121-

SZOLFÉZS

A szolfézstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!”

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum
- tiszta intonáció
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
- dallamhallás
- többszólamúság
- harmónia azonosítás
- zenei olvasás – írás
- zenei szerkezet (forma)
- zenei memória
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
- a megszerzett tudás alkalmazása
- a hangszertanulás segítése
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
- a zenei műveltség igényének kialakítása
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
- A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
- A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan készettséssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret-repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

-122-

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság-megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmososztinátók, ritmuskíséret, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.

– Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok– zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok

Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai

Rokon népek dalai

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

József Andrásné – Szmercsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

-123-

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Jár a baba

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játéksország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok

Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény

Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló–, kíséretes– vagy kórusfeldolgozásban.

Hangszeres szemelvények (karakter–, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.

A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.

A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.

A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.

-
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
 - A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
 - Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjelek, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkal, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

-124-

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmosztinátók, ritmuskíséret.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írás technika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.

– Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek–, női–, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz– és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

-125-

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészslet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások

Magyar gyermekdalok, népdalok

Gyermekversek.

Rokon népek dalai

Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai

Más népek dallamai

Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)

József Andrásné – Szmezsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Bárdos Lajos: 70 kánon

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játékkország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok

Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény

Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.

A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.

Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.

Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.

Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.

Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.

-126-

Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.

Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.

Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.

Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.

Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.

Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.

Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A zenei élményanyag bővítése.

– A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.

– Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.

– Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.

– A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.

– Az abszolút rendszer további gyakorlása.

– A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.

– A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

– Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.

– Artikuláció, szövegmondás.

– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.

– Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismételése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütem súlyok. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismételése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmoszintinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

-127-

Hangközök:

- Tszta prim, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A5A5vAAv, illetve A5B5A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.

-
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
 - Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikái, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólások megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

-128-

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Periódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Péter József: 165 kánon

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Bukner Adrienn: Énekelni jó!
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
Dalkíséreték I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.
Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
Mese- és karakterdarabok.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.
Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.

-129-

Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőképesség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.

-
- Váltakozó ütem.
 - A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
 - Alla breve.
 - Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

-130-

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés-s nevekkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA5A5vA, AA5BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel.

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.

- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA5A5vA, A5BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–av).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozgás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncjátékok jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.

-131-

- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.

Néhány táncjáték a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).

Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.

Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Szónyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Sulyok Gizella: Pillétánc I. és II. kötet.

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!

Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)

Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai

Komjáthyiné: Zongoraiskola II.

Fantóné – Komjáthyiné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag

Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).

Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.

Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.

Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).

Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.

Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.

Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

-132-

Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A zenei élményanyag bővítése.

– Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzei szemelvények alapján.

– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.

– A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.

– A magyar népdalok élményszerű előadása.

– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

– Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

– Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.

– A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.

– Nyolcad és páros tizenhatod felütés.

– 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.

– A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.

– Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

– Daltanulás elsősorban kottaképről.

– Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

– Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.

– Hangszerkíséretes dalok.

-
- Kánonok.
 - Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
 - T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
 - Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
 - A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

-133-

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólabban.
- Igen könnyű funkciós kísérszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérvhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.

- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről

Kerényi M. György: Százszínű csokor

Sulyok Gizella: Pillelő II.–III.

-134-

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Győrffy István: Dallamírási feladatok

Kezdek zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból

Dalkíséretetek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint

F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Balett részletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.

Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.

A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.

Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.

Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).

Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.

Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfördítés elve.

-135-

- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsseptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkkel.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).

-
- Hangszín – hangszerelés.
 - A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
 - Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
 - A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
 - A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
 - A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséreték rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

-136-

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfördítés elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismertetése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Virágos sorozat népdalfüzetek
Péter József: 165 kánon

W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Győrffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
Romantikus dalok, karakterdarabok.
A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény
Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.

-137-

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmény
Tudja a tanuló emlékezetből a bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.
Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
– A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
– Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.

-
- A tanult magyar népdalkincs bővítése.
 - A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
- Augmentálás– diminuálás.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
- Az alterált fordulatok megfigyelése.
- Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
- A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
- A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:

- Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
- A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

-138-

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsseptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
- A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
- A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
- A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:

- Rendhagyó periódusok.
- Álzárlat.
- Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
- A szonáta-, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
- A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
- Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy-egy alterált hanggal.
- Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
- Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
- Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés

- Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.

-
- Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
 - Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás

- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
- Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
- A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
- Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
- A programzene és a társművészetek kapcsolata.
- A tonalitás felbomlása.
- A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
- A zenei formák változásainak megfigyelése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése

- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
- Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
- A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

-139-

Zenei szakkifejezések ismerete

- Komplementer, osztinató ritmus.
- Modális hangsorok.
- A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
- A szonáta– és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia tételrendje.
- Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- A szimfonikus költemény.
- Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

- Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
Agócsy László: Zenei olvasókönyv
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Péter József: 165 kánon
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Schubert dalok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.

A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből)

Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)

Romantikus opera részletek.

A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz-ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény

Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).

Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Tudja a hármashangzatokat és fordításait (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsseptim–akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsseptim–akkordot.

Ismerje a szűkített septim–hangzat felépítését.

Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.

Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.

Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.

-140-

Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.

Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.

Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
- A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
- További ismerkedés a XX. századi zene hangzás- és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
- A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismétlése, rendszerezése.
- Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
- A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
- A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene–szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
- Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:

- A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése. a hangközök rendszerezése.
- A szűkített kvart fogalma.
- Az enharmónia.

Hangzatok:

- Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
- A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
- Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
- Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés

- Dallam- és ritmus kiegészítés.
- Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
- Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
- XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

-141-

Zenehallgatás

- A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
- A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
- A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
- A zenekar concertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
- A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
- A barokk táncok a szvitekben.
- A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
- A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
- A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hemiola, komplementer ritmus.
- Számozott basszus, continuo.
- Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
- Motetta, madrigál, mise.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A barokk versenymű. concerto grosso, concertálás.
- A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
- Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség

- Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
- Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag
Magyar népdalok.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Bartók Béla: Mikrokozmosz
Bartók Béla: Gyermekeknek
Bartók Béla: 27 egyenműkar
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába
Agócsy László: Bach olvasókönyv
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
Kortárs zeneszerzők hangszeres darbjai a tanulók repertoárjából
Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I–II.
-142-

Nógrádi László – P. Vesztróczy Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)
Gyórfy István: Dallamírási feladatok
Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Barokk zene régi hangszereken.
XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.
(pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska).

Követelmény

Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).
A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.
Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.
Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.
Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.
Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait.
Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.
Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.
Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszerstanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok, majd műzenei szemelvények megismerése.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciók művek alapján.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- A zenei pályára készülő tanulók intenzív felkészítése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok és a nyolcad triola további gyakorlása.
- Nyolcad és tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban is.
- Ritmusmotívumok írása emlékezetből, hallás után 6/8-ban is.
- A mazurka és siciliano ritmus jellemzőinek megfigyelése.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- A módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási (vagy memoriter) anyagon.
- Az alterált hangokkal dallamfordulatok visszaéneklése hallás után.
- Más népek népzenejének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok (tanári kísérettel).

-143-

- Kánonok éneklése.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciók részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T, T–S–D–T kapcsolatok.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkkel.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről. Építés.
- Új ismeretek: a kis és nagy szeptim, oldással.
- Bővített kvart, szűkített, bővített kvint, oldással.
- A hangközök megfordításai.
- Könnyű hangközmenetek feldolgozása énekléssel.

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
- Építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításának elve, a dúr és moll hangzat fordításai.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
- A dominánsseptim hangzat megfigyelése .

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése:

- A periódus részeinek, zenei anyagának értelmezése, nyitás – zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma, triós forma.
- A kisformák hallás utáni felismerése.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel.
- Könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése hallás után.

-
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről, – írás emlékezetből vagy hallás után.
 - A helyes kétszólamú kottairás.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: zárások, adott előtaghoz utótag (A–Av, A–B).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- A kamarazenekar, a szimfonikus zenekar a bécsi klasszikus korban.

Zenei szakkifejezések

- Augmentálás, diminuálás.
- Mazurka és siciliano ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció, orgonapont.
- Periódus, kéttagú-, háromtagú forma, triós forma, Da Capo.

-144-

- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A régi stílusú és új stílusú népdalok.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel.
Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két–három–négszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, ÚtmutatóK

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. II.

Bárdos Lajos: Írások népzeneiokról

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei– olvasás írás gyakorlófüzetei

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Németh– Nógrádi– Puster: Szolfézs antológia

Kerényi M. György: Százszínű csokor

Sulyok Gizella: Pillétánc II.–III.

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírás feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Györffy István: Dallamdiktálás

Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (elsősorban a bécsi klasszikusok hangszeres táncai, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz dallamot, kánont, dalokat más népek zenéjéből, illetve a bécsi klasszikus korból előadni. A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni, egyszerű 4–8 ütem terjedelmű dallamot lejegyezni, könnyű 4–8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni.

Dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal a tanult hangnemekben.

Tudjon magyar népdalokat szöveggel lejegyezni.

Tudja a dúr, moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim és tiszta oktáv hangközöket.

Tudja kottaképről azonosítani és felépíteni a kis és nagy szeptim, a bővített kvart, a szűkített és bővített kvint hangközöket.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat; tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni.

Ismerje a funkciókat, a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzőket.

Tudja ismereteit alkalmazni hangszer tanulása során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A tanult zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

-145-

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján.
- A többszólamú éneklési készség fejlesztése.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése modális és a dunántúli pentaton hangkészletű dalokkal.
- A zenei elemző képesség fejlesztése.
- A zenei pályára készülő emeltszintű felkészítése.

Zenei ismeretek és hallásfejlesztés

- Az előző évek készségfejlesztési eredményeinek átfogó (globális) alkalmazása.
- A belső hallás és a zenei memória további intenzív fejlesztése.
- Átkötés, pontozás, harminckettedek elsajátítása, gyakorlása.
- Az alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- Műdalok éneklése zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.
- A módosított szolmizációs hangok gyakorlása (di, ri, fi, szi, ta, ma) hangok énekléssel, különböző fordulatokban.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése.
- Kromatikus fordulatok gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.
- A késleltetés megismertetése.
- A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam- és ritmusfordulatai.
- Dallami variánsok, figuráció.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel.
- Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongora együtthangzásával is. Transzponálás a tanult hangnemekbe.
- A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok.
- T–D funkcióváltás felismerése hallás után.

- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A funkciójelző basszus árnyaltabb használata.
- Maggiore– minore kapcsolatok, dallamok transzformálása.
- Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
- Két– és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- A hangközök rendszerezése.
- A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkal az eddigi hangnemekben.
- A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkal, lapról olvasása, írása hallás után.
- A dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításokban.
- A szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással.
- A dominánsszeptim oldással dúrban és mollban; éneklés szolmizálva és ábécés nevekkal, felismerés felbontásban vagy együtthangzásban, felismerés kottakép alapján is, építés.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig.
- Modális hangsorok elsajátítása, felismerése kottakép alapján.

A formaérzék fejlesztése:

- Zárlatok: fél– és egész–zárlat. álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal, a két– és háromtagú kis formák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Triós forma, rondó–, szonátaforma megismerése (könnyű szonatinákon keresztül).

-146-

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Könnyű hangközmenetek lejegyzése hallás után.
- A kétszólamú írás bevezetése (a kíséző szólamban funkciós főhangokkal).
- Könnyű periódusok lejegyzése (funkciót jelző basszussal).
- Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után.
- A kétszólamú művek megszólaltatása ének–hangszer előadásban is.

Zenehallgatás

- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepe a zenei kifejezésben (alteráció, késleltetés, hangzathelbontások, kromatika, funkciók, zárlatok: feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- A bécsi klasszikus zene előadói gyakorlatának megfigyelése.
- A szonátaforma megismerése, elemzése zenehallgatással is.
- A kis formák felismerése hallás után.

Rögtönzés

- Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz.
- Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A–Av, A–B).
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzathelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hangnemi rokonságok, maggiore– minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- Hangközfördítések, hangzathelbontások.
- Tritonusz.
- Figuráció.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás, funkciós főhangok.

- Késleltetés.
- Kadencia, fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, coda.
- Homofon, polifon szerkesztési mód.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, opera, ária, szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opus.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Bécsi klasszikus hangszerkíséretes dalok, duettek.

Jól énekelhető szemelvények (témák) a szonátaforma, a szimfónia menüett tételének (triós forma) és az opera és a kamarazene megismeréséhez.

Könnnyű XX. századi dal, kórusmű vagy éneklésre alkalmas hangszeres darab.

Kodály Zoltán: Biciniumok

Darabok Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából.

Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

-147-

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Kodály Zoltán: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei olvasás írás gyakorlófüzetei

Német–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Péter József: 165 kánon

W. A. Mozart: 30 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Györffy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

J. Haydn, W. A. Mozart, L. Beethoven dalok, hangszeres táncok. Kamaraművek. Opera részletek.

Hangszeres szonáta és rondó megfigyelése hallás után is.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus dallamot, öt magyar népdalt és két Kodály biciniumot énekelni.

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintoszlopot 5#, 5b előjegyzésig.

Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket, tudja azokat felépíteni a tanult hangnemekben.

Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet.

Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll hármashangzatok fordításait valamint a dominánsseptim hangzatot.

Tudja megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkkel és felismerni kottaképről is.

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.

Ismerje fel a T–D funkcióváltást hallás után.

Tudjon könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni,

Tudjon könnyű dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkkel,

Tudjon könnyű periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.

Tudja használni a zenei szakkifejezéseket.

Ismereteit tudja alkalmazni hangszeres tanulmányai során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyag egyéni bemutatással.
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Az eddig elsajátított magyar népdalkincs bővítése.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa, tizenhatod triola és változataik, szinkópaláncok, ritmusgyakorlatok.

-148-

- Augmentálás, diminuálás.
- Aszimmetrikus ritmusok megfigyelése, gyakorlása, elsajátítása.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek, megszólaltatása.
- Klasszikus kánonok éneklése.
- Alterált fordulatok gyakorlása lapról olvasással, memorizálással.
- Az alterációk szerepének megfigyelése, enharmónia.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek elsajátítása olvasással, énekléssel, memorizálással.
- Két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

Hangközök:

- A szűkített szeptim, a nóna és decima hangköz fogalma, gyakorlása.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció, fokozatos elhagyására.
- Hangközmenetek (hangnemi kitéréses is) éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
- A dallam és funkciós kíséret megfigyeltetése, éneklése.

Hangzatok:

- Az eddig tanultak hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításai. Oldás dúrban és mollban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, oldása.
- A dúr és moll hangsor minden fokára (kiemelten a funkciós főhangokra épített hármashangzatok).
- A fá mint domináns basszushang (az V2 – I6 kapcsolat megfigyeltetése a fokszám tudatosítása nélkül).
- Egyszerű hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- A hangközök és hangzatok funkciós jelentőségének megfigyelése.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 7#, 7b előjegyzésig, a kvintkör.
- A modális hangsorok jellemzőinek elsajátítása, éneklés, felismerés, gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig.
- Hangnemi rokonságok.

A formaérzék fejlesztése

- Rendhagyó periódusok egyszerű két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- Az álzárlat, mint a bővítés eszköze.
- A szonátaforma alaposabb ismerete.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű, klasszikus, alterációs fordulatokat tartalmazó, moduláló periódusok lapról éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
- Hangköz-, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Részletek éneklése, elemzése Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből.
- Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése (funkciós basszussal).
- Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
- Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének–zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása.

Rögtönzés

- Teljes periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
- Változatosabb funkciójelző basszus–szólam éneklése dallamhoz.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megismert klasszikus zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- Hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnembe.
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.

-149-

- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenehallgatás

- A klasszikus szonáták, szimfóniák versenyművek tételeinek formai megfigyelése hallás után is.
- Variációk, variációs tételek – későbbi korokból is.
- Kamarazenei együttesek megismerése: duó, trió, kvartett, kvintett.
- Romantikus dalok és kis formák zenei (hangszeres karakterdarabok) kifejezőeszközeinek megfigyelése.
- Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések

- A hangnemi rokonság.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- Bővült periódusok, külső és belső bővülés, nagy- és kisütemes írásmód.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb. álzárlat).
- Klasszikus táncok.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia, versenymű.
- Az opera, nyitány, ária, recitativo.
- Prozódia.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyag szerint.

Ajánlott tananyag

Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek válogatása énekes megszólaltatáshoz.

A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.

Könnyű, első sorban vokális XX. századi művek.

Aszimmetrikus metrumú magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Péter József: 165 kánon
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár–képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Schubert dalok
Gyórfy István: Dallamírási feladatok
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. II. kötet.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus és romantikus dallamot énekelni és szöveggel előadni, a megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintkört.

Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímtől a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban és kottaképről.

-150-

Tudja a hármashangzatokat, fordításait és a tanult négyeshangzatokat 5#, 5b előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításait; az alaphelyzetű bővített hármashangzatot, valamint a dominánszeptim– és a szűkített szeptimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.

Tudjon hallás után lejegyezni:

- alterációt tartalmazó hangközmenetet,
- egyszerű hangzatmenetet,
- bécsi klasszikus periódus funkciót jelző, változatos alsó szólammal.

Tudjon

- lapról énekelni (stílusosan, muzikálisan) a tanult anyagnál könnyebb dallamot (4#, 4b előjegyzésig) szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel
- a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni,
- adott periódus előtagjához utótagot rögtönözni,
- ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat,
- ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két– és háromtagúság, da capo stb.),
- legyen képes önálló elemzésre hallás után a tanult formákban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás,
- A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.
- A zenei pályára készülő tanulók zenei készségeinek fejlesztése.
- A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.
- Az önálló gyakorlás – tanulás, elemzés képességének kialakítása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A hallás utáni megfigyelőképesség fejlesztése.
- Klasszikus és barokk áriák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények megszólaltatása kottakép alapján.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.
- A klasszikus zárlatok megfigyelése, éneklése.
- Rendhagyó klasszikus periódusok elemzése.
- Kisütemes és nagyütemes periódusok, „fordított” periódusok.
- Imitáció, tonális és reális válasz.
- Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
- Betekintés a XX. századi zene formavilágába: dalok, művek témáinak, memorizálása.
- A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster fogalmainak megismerése.
- Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.
- Hangköz- és hangzatmenetek további gyakorlása.
- Könnyű Reihe megszólaltatása hangszeren.
- Intenzív hangközhallás fejlesztés a szolmizáció fokozatos elhagyása érdekében.
- A hármashangzatok és fordításaik gyakorlása, abszolút rendszerbe helyezése.
- A bővített hármashangzat fordításai (oldással).
- A dominánsseptim- és szűkített septimhangzat gyakorlása oldással.
- A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkal tonalitásban, tonalitáson kívül, azonos alsó hangokra is.

-151-

Zenei olvasás, írás

- Alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkal.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkal.
- Hangköz- és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkal, lejegyzése hallás után.
- Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése.
- Népdalok lejegyzése énekes diktálás után szöveggel.
- Memorizálási feladatok kottakép, valamint hallás után.
- Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú – hangnemi kitérést tartalmazó – kétszólamú menetek ének- zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és hangszeren előadva is.
- Hangszerkíséretes műdalok, áriák két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása, memorizálása.

Rögtönzés

- Periódus előtagjához moduláló utótag rögtönzése.
- Dallamhoz basszus rögtönzés.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megfigyelt, elsajátított klasszikus fordulatokkal.
- Improvizáció Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl.növekedés, fogyás, pont, vonal, dūr, moll bitonalitása).

Zenei szak kifejezések

- Aautentikus, összetett zárlat.
- Poliritmika, hemiola.
- Számozott basszus.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.

- Cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A szvit jellegzetes táncsképei.
- A barokk versenymű, koncertálás.
- Fuga, reális és tonális válasz.
- Opera, recitativo, ária, betétdal.
- Szonátaforma, rondóforma, variációs forma.
- A klasszikus versenymű, kadencia.
- Tempó- és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Klasszikus zenei szemelvények. Dalok, áriák, duettek, kánonok.
Barokk dalok, könnyű áriák, két- és háromszólamú vokális művek.
Reneszánsz kórusművek, táncok. Kodály Zoltán könnyebb kórusművei.
Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.
Magyar népdalok.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

-152-

Szönyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I.
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.
Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Bartók Béla: Mikrokozmosz
Bartók Béla: Gyermekeknek
Bartók Béla: 27 egyenműkar
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába
Agócsy László: Bach olvasókönyv
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II– III. kötet.
Nógrádi László – P. Vesztróczy Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Reneszánsz kórusművek
- Szvit, korál, kantáta-, passió-, oratórium-, versenymű-, operarészletek, hangszeres darabok (H. Purcell, G. F. Händel és J. S. Bach művei)
- Válogatás Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusműveiből, hangszeres darabjaiból, I. Sztravinszkij, C. Orff műveiből, valamint magyar kortárs zeneszerzők (pl. Kurtág György) darabjaiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz periódus terjedelmű barokk és klasszikus dallamot, tíz népdalt szöveggel emlékeztetőből, öt művet a XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig,
 - a módális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.
- Tudja énekelni ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- alterációt, hangnemi kitérést tartalmazó hangközmenetet,
- kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot

Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel.

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Tudjon rögtönözni

- periódus előtaghoz utótagot,
- funkciós dallamhoz funkciójelző második szólamot.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás.

-153-

- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat.
- a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
- a háromféle moll hangsort,
- a kvintkört.

Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.

Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- igen könnyű műzenei periódust funkciójelző basszussal.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

– a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig;

– a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni

– ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

– hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot

Tudjon lapról énekelni könnyebb dallamot

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta–, rondó– és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre

-154-

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Írásbeli vizsga

A/ Feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szólamának lejegyzése „keretes” diktálás alapján.

Az idézet $\frac{3}{4}$ vagy $\frac{4}{4}$ -es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szólamban könnyebb alteráció előfordulhat.

A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont”-hang.

Az idézet zongorán tizszer hangozhat el.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

B) feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus.

A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal tízszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

– tudjon előadni öt népdalt,

2. ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;

– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),

– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

-155-

A vizsga tartalma

„B”-tagozat („B”-tagozaton a vizsga mindkét része kötelező.)

Írásbeli vizsga

1. Hangközmenet: 11 hangközből álló tonális hangközmenet lejegyzése, a hangközök megnevezésével. A tanuló számára adott a violinkulcs, előjegyzés és a kezdő hangköz, elnevezéssel együtt. A hangközmenet zongorán hatszor hangozhat el.

2. Hangzatelejegyzés

10 akkord felismerése és lejegyzése adott hang(ok)ra, oldással együtt

A tanuló számára adott a violinkulcs és a hangzatok alsó hangja. A feladat zongorán hatszor hangozhat el.

3. Kétszólamú klasszikus periódus lejegyzése funkciós basszussal

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

A feladatsorhoz ajánlott feladatlapot készíteni.

Szóbeli vizsga

1. Egyszólamú klasszikus dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva és hangnévvel.

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

2. Memoriter anyag:

A vizsgázó

– tudjon élményszerűen előadni tíz népdalt,

– ismerje azok legfontosabb jellemzőit;

– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),

– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

3. A tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok „A”- tagozat

7. évfolyam „A”- tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
- A régi európai múzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
- A középkor világi zenéje.

-156-

- A reneszánsz zene fénykora.
- Az opera keletkezése.
- A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés.

- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
- Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
- Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
- A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
- Modális dallamok transzformálása.
- A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
- Új hangközök elsajátítása: duo- és tredecima.
- A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
- Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
- Plagális zárlatok megszólaltatása.
- Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések

- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál, korál, zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei.
- Recitatívó, ária, continuo.
- Plagális zárlat.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.
Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők művei).
Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium
Lassus: 24 kétszólamú motetta
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szabolcsi Bence: Zenetörténet

-157-

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
A középkor világi zenéje.
A mise állandó részeinek megfigyelése.
A korábbi operák, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.
Reneszánsz hangszerek hangzásának megismerése.

Követelmény

Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
Ismerje a kvintkört.
Tudjon könnyű egy– vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.
Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.
Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
- A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

-
- A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
 - A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
 - Az oratórium.
 - Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
 - A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
 - A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
 - Az invenció és a fúga felépítésének megfigyelése, elemzése.
 - Téma, szömbelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
 - Imitáció, reális, tonális válasz.
 - Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
 - Kánonok.
 - Többszólamú énekgyakorlatok.
 - Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
 - Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.

Rögtönzés

- Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

-158-

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fúga témák belépésének megfigyelése.
- Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Barokk táncok, a szvit tételei.
- Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
- Concertálás, concerto grosso, continuo.
- Korál.
- Mise, oratórium, kantáta, opera.
- Fúga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

C. V. Palisca: Barokk zene.

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
Nagy Olivér: Partitúraolvasás
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Bertalotti: 56 solfeggio
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.
J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
Gyórfy István: Korál elemzések
Nógrádi László–Papp Károlyné–Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.
G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái : Vízizene)
J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fuga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny,

-159-

a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).
Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.
Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).
Tudja a barokk concertálás, imitáció, fuga, tonális és reális válasz fogalmát.
Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.
Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.
Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.
Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.
Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismétlése.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással.
- A hármashangzatok és a dominánszeptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.

- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkal, hangnemekben.
- A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
- Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
- Jellegzetes hangközök a harmóniakban (pl. bővített szext).
- A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
- Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkal is.
- Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet-, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkal, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
- Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban.(tanári közreműködéssel).
- A tercikon fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
- A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
- Könnyű egy- és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
- Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
- A romantikus műfajok jellemzői.
- Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei)

-160-

Rögtönzés:

- Periódus–előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
- Moduláló periódusok alszószólamának szerkesztése, rögtönzése.
- Hiányos dallamok kiegészítése.
- Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás

- Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
- A funkciós forma– és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
- A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
- Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
- Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben
- Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Zárlattípusok.
- Előlegezés, késleltetés.
- Álzárlatok.
- Lebegő tonalitás.
- Dalciklus.
- Szimfonikus költemény.
- Rapszódia.
- Programzene.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag:

Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.
Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszeres szólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratórikus művek).
Szónyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Forrai Miklós: Duettek I–II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése
Frank Oszkár: Chopin
Frank Oszkár: Liszt
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Nógrádi László–Papp Károlyné–Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák
Gyórfy István: Dallamírási feladatok
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
F. Schubert (dalok, szimfóniák),
F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
J. Brahms (dalok, versenyművek),

-161-

F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények),
R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),
A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.
Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit
Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.
Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsszeptim fordításait.
Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.
Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

– Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
– Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

– Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).

- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
- A tonalitás fogalmának változásai.
- A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
- Bitonalitás, politonalitás.
- Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint)
- Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
- Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
- Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
- Az arany metszés megfigyelése.
- Könnyű Bartók- és Kodály-dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
- A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés

- A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
- Reihe, hangfürtök komponálása.
- Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás

- A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
- A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

-162-

Zenei szakkifejezések ismerete

- A. Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
- A. Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- A. Skálamodellek.
- A. Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
- A. Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
- A. Arany metszés.
- A. Komplementer technika.
- A. Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. Század különféle irányzatainak zenéjéből;

az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,

a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,

az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,

a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,

valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Szónyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések

Párkai István: Modern kórusművek

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Frank Oszkár: Debussy harmóniák

Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében

Lendvai Ernő: Bartók stílusa

Kroó György: Miért szép századunk zenéje?

Kroó György: Miért szép századunk operája?

Kókai Rezső – Fábíán Imre: Századunk zenéje

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Debussy: Gyermekkkuckó, Noktürnök,

M. de Falla: Háromszögletű kalap,

Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,

Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára

Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz,

A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán,

C. Orff: Carmina Burana,

Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,

I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története

B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások,

A. Schönberg: Egy varsói menekült.

Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

-163-

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.

Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A zenei élményanyag bővítése.

– A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetéig.

– A reneszánsz zene fénykora.

– A zenei készségek további fejlesztése, automatizálása.

– A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.

– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

– Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

– Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal (zsoltárok, himnuszok, alleluja–dallamok).

– A gregorián mise állandó részeinek megismerése.

– Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása belső hallás alapján.

- A modális hangsorok fogalmának, jellemzőinek ismételése. Gyakorlás: énekléssel, hallás utáni megfigyeléssel, felismeréssel. Felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők, brevis)
- A szopránkulcs bevezetése.
- Modális többszólamúság. Kvintpárhuzam. Alaphármas párhuzamok éneklése.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz fogalmainak elsajátítása.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása, elsajátítása.
- A reneszánsz (modális) stílusjegyek megfigyelése Kodály műveiben is: modális hangsorok alkalmazása, harmóniai jellegzetességek, formaépítkezés, a reneszánsz és a népzenei elemek összekapcsolása.
- Dallamok transzformálása különböző módusokba.
- A hangközök hallási elmélyítése. A belső hallás további fejlesztése.
- A hangközök ismeretének bővítése az oktávon túli hangközökkel.
- Építés megadott hangokra.
- Új hangzatok: a szeptimhangzatok elsajátítása. Gyakorlása: éneklés különféle hangnemekben ábécés nevekkal, építés, felismerése kottakép alapján
- Plagális zárlatok megfigyelése, éneklése, megszólaltatása több hangnemben.

Zenei olvasás, írás

- Modális dallamok lapról olvasása, memorizálása.
- Olvasás szoprán kulcsban. Egyszerű dallamok átírása szoprán kulcsba.
- Kvintpárhuzamok, alaphármas hangzat sorozatok éneklése (lejegyzése hallás után).
- Barokk idézetek lejegyzése egy- és két szólamban.
- Két- és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.

-164-

- Intenzív memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése emlékezetből.
- Jellemző hangközmenetek (oktávon túli hangközökkel is) és harmóniasorok éneklése ábécével, lejegyzés és transzponálás.
- Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.

Zenehallgatás

- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- Partitúra használata.
- Gregorián mise meghallgatása, a mise állandó részeinek megfigyelése.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- C– kulcsok.
- Módusz. Modális hangsorok.
- Modális harmóniai fordulatok.
- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál. Korál. Zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei: Kyrie eleison, Gloria, Credo, Sanctus és Agnus Dei.
- Plagális zárlat.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények válogatása énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének és trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Válogatás Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők műveiből).

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szónyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
Rajeczky Benjamin: Magyarország zenei története
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Követelmény

Tudjon a tanuló két gregorián dallamot, öt művet a XIV – XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból, egy Bertalotti solfeggiót ének – zongora előadással, valamint két művet Kodály Zoltán zenepedagógiai műveiből előadni. Az előadás legyen stílusos, muzikális, zeneileg pontos.
Ismerje a kvintkört. Ismerje a modális hangsorokat (énekítés, felépítés, hallás utáni felismerés).
Ismerje a szeptimhangzatok felépítését, tudja ábécés névvel énekelni azokat hangnemekben.
Tudjon könnyű egyszólamú modális dallamot, hangköz-, könnyű harmóniamenetet lejegyezni.
Tudjon szopránkulcsban olvasni.
Ismerje a feldolgozott zenei korszakok legfontosabb stílusjegyeit és műfajait.

-165-

Tudjon önállóan (kevés tanári irányítással) elemezni az eddig elsajátított zenei formákban. Alkalmazza tudását hangszeres tanulmányaiban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A barokk zene mélyebb megismerése. A korszak legfontosabb stílusjegyei, műfajai a korszak kiemelkedő zeneszerzőinek alkotásaiban.
- A zenei áttekintőképesség fejlesztése. A készségek automatizálása.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chiavetta használatával. Mezzo- és tenorkulcs bevezetése, elsajátítása.
- Barokk dalok, áriák, megszólaltatása hangszerkísérettel is.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.
- Dominánsseptim-fordítások, szeptimhangzatok megfordításának elsajátítása.
- Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok megfigyelése, éneklése.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról és hallás után.
- Egyszerűbb Bach-korállok harmóniai elemzése, megszólaltatása énekléssel és zongorával.
- Számozott basszus.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Duettek, kórusok, kánonok éneklése, memorizálása. Kétszólamú énekgyakorlatok.
- Jellegzetes barokk ritmikái és dallami fordulatok, harmóniák, formák felismerése hallás és kottakép alapján.
- A barokk szvit-tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée jellegzetességei.
- Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia elemzése, témák éneklése.

- Az invenció és a fúga felépítésének megfigyelése, megismerése (elemzése).
- Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz, dux, comes fogalmai, felismerés kottaképről.
- Barokk díszítés.

Zenei olvasás, írás

- Barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel is.
- Zenei írás hallás után vagy memorizálás alapján: könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.
- Barokk hangköz- és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok- műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fúga témák belépésének megfigyelése zenehallgatással is.
- Oratorikus művekben a szereplők, a dramaturgia megfigyelése.
- Egy Bach-szvit feldolgozása
- Invenció elemzése hallás után.
- Prelúdium és fúga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
- A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
- Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a-moll hegedűverseny) feldolgozása.

-166-

Zenei szakkifejezések

- Barokk variációk: Chaconne, Folia, Passacaglia.
- Concertálás. Concerto grosso. Continuo.
- Korál.
- Mise. Oratórium. Kantáta. Opera.
- Fúga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás J. S. Bach, G. F. Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből énekes megszólaltatáshoz és zenehallgatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái (Vízizene).

J. S. Bach: motetta-, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúgák, szvittételek témái.

(Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d-moll zongoraverseny, a-moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d-moll preludium és fúga, h-moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet- sorozat

Győrffy István: Korál elemzések

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

C. V. Palisca: Barokk zene.

Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
Nagy Olivér: Partitúraolvasás
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Bertalotti: 56 solfeggio
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I–II.
J. S Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz barokk dallamot, két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből – zeneileg stílusosan, pontosan, muzikálisan megszólaltatni.
Tudjon egy Bach–korált zongorázni, elemezni.
Ismerje fel a legfontosabb barokk műfajokat hallás és kottakép alapján is.

-167-

Tudjon lejegyezni barokk dallamot funkciós basszussal, illetve imitációs kétszólamú barokk idézetet.
Tudjon egyszerű harmóniamenetet lejegyezni, memorizálni, transzponálni, elemezni.
Legyen gyakorlata a szopránkulcs olvasásában.
Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
– Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
– A zenei készségek elmélyítése, automatizmusa.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

– A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságai.
– Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
– A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással, majd ábécés nevekkal.
– A hármashangzatok és a dominánsseptim fordításainak éneklése (hangnemekbe helyezve) és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
– A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkal, hangnemekben.
– A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.
– A klasszikus zenére jellemző hangköz–, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.
– Két– és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma ismétlése, az ismeretek elmélyítése.

- Könnyebb Bartók– és Sztravinszkij–dallamok és egyéb XX. századi művészetek éneklése, írása.
- Tájékozódás 7#, 7b előjegyzésig, hangnemek, hangnemi rokonságok.
- Moduláció a domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe, éneklése megfelelő dó–váltással és ábécés névvel.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.
- Funkciós kísérőszólam improvizálása.
- Hármashangzatok, szeptimhangzatok, dominánsszeptim, szűkített szeptim – ezek fordításai, éneklése, hangnembe helyezése.
- Fentiek megfigyelése, használata a funkciós akkordok, harmóniai menetek árnyaltabbá tételében.
- A klasszikus zene funkciós rendje.
- Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.
- A klasszikus zene harmónia-, funkció- és formarendjének fellazulása.
- Az alteráció, kromatika, enharmónia, távolabbi modulációk megfigyelése éneklése, értelmezése.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Tercron hangnemek.
- Mellékdominánsok, nónakkordok.
- Az alt és baritonkulcs bevezetése.
- Az új, jellegzetes romantikus dallami, harmóniai fordulatok megfigyelése, éneklése, felismerése.
- Szemelvények a romantikus zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, éneklés szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatás zongorán is.
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Duettek, kórusművek.
- Romantikus dallamok lejegyzése.

-168-

- A romantikus zene műfajainak megismerése (szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromptu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, dalciklus).

Zenei szak kifejezések

Zárlattípusok.

Mellékdomináns. Nónakkord.

Előlevezés, késleltetés.

Álzáratok.

Lebegő tonalitás.

Dalciklus.

Szimfonikus költemény.

Ballada, fantázia, impromptu,
scherzo, capriccio, rapszódia.

Programzene.

Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás a romantika mestereinek vokális, hangszeres és szimfonikus műveiből.

Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.

A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt Ferenc, G. Verdi, R. Wagner, J. Brahms, R. Schumann,

F. Chopin, A. Dvořák, M. Muszorgszkij és mások).

Szónyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Forrai Miklós: Duettek II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyeneműkar

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése

Frank Oszkár: Chopin
Frank Oszkár: Liszt
Pécsi Géza: Kules a muzsikához
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
F. Schubert (dalok, szimfóniák),
F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
-169-

J. Brahms (dalok, versenyművek),
F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódiaák, szimfonikus költemények),
R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány),
B. Smetana (Moldva), A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt romantikus és XX. századi dallamot (téma, idézet), két–két romantikus és XX. századi többszólamú művet stílusosan, muzikálisan megszólaltatni.
Tudjon két–három Bertalotti solfeggiot ének–zongorás előadással megszólaltatni.
Két–három Bach–korált zongorázni, elemezni.
Ismerje a romantikus zene legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, irányzatait.
Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– Élményanyaggyűjtés a XX. Század zenéjéből.
– Ismerkedés a XX. Század zenéjének főbb irányzataival (impresszionizmus, expresszionizmus, – folklorizmus, neoklasszicizmus), stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásaival.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése
– Emeltszintű felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Énekelhető egy- és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése. Tükör, rák és ráktükör fordítások.
- Énekelhető szemelvények a XX. Század többszólamú műveiből. (A könnyebb művek éneklése alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.)
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Könnyű kórusművek megszólaltatása.
- XX. Századi művekből ritmusok megszólaltatása memorizálása, leírása
- A tenorkulcs bevezetése.
- Alteráció, kromatika, enharmónia megfigyelése a művekben.
- Moduláció távolabbi hangnemekbe.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Egészhangú skála. Akusztikus hangsor.
- Modellskálák és egyéb skálaformációk.
- Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála,
- 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.
- Polimodális alterációk.
- Dodekafónia.
- Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok: mellékdominánsok, szűkített szeptim- és bővített szextes akkordok, nónakkordok megfigyelése kottakép alapján művekben, hangzathűzésekben. Gyakorlása különböző hangnemekben.
- Alfa-akkordok.
- Tengelyrendszer, polaritás, aranymetszés megfigyelése, fogalmai.
- Jellegzetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi zeneszerzők alkotásaiban.

-170-

- Romantikus, valamint XX. századi dallamrészletek olvasása, memorizálása.
- Reihe sorok megszólaltatása. Lejegyzése hallás után.
- Romantikus és XX. századi dallamok lejegyzése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus hangsor, egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodelllek.
- Témafordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből

az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,
a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,
az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,
a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten
valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Kiegészítőanyag: J.S.Bach korálok, Bertalotti solfeggiok, Kodály Zoltán pedagógiai művei.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Párkai István: Modern kórusművek

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Orfeusz Hangzó zenetörténet – sorozat

Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
Kroó György: Miért szép századunk operája?
Kókai Rezső – Fábíán Imre: Századunk zenéje
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
Lendvai Ernő: Bartók stílusa
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Frank Oszkár: Debussy harmóniák
Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

C. Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
Kodály Zoltán: Galántai táncok,
Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára, Kórusművek, Mikrokozmosz,
A. Honegger: Pacific 236, Johanna a máglyán,
C. Orff: Carmina Burana,
Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
I. Sztavinszkij: Le Sacre du Printemps,

-171-

B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből önállóan – kórusműveiből, énekgyakorlataiból éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Tudjon két zenei részletet a XX. század vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Legyen gyakorlata a C–kulcsok olvasásában.

Ismerje a könnyebb XX. századi skála- és akkordformációkat.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen igényes, nyitott az értékes zene befogadására.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben. Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és –képleteket.

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang–késleltetés stb.)

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b– előjegyzésig.

Tudja a művek hangnemét megállapítani.

Ismerje

- a kvintkört,
- a hétfokú hangsorokat.

Ismerje

- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,
- a modellskálákat.
- a hármashangzatok és fordításai valamint a négyeshangzatok felépítését
- a dominánsszeptim hangzat fordításait (oldásokkal).

Ismerje fel a funkciókat hallás után,

- a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján.
- a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- a bi- és a politonalitást,
- a Reihe-t.

Tudja

- a dodekafónia,
- az aranymetszés,
- a cluster fogalmát.

Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.

-172-

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.

Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.

Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.

Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni

- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
- lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Az általános követelményeken túl

Rendelkezzék a tanuló

- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.

Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

„B” – tagozat

Rendelkezzék a tanuló az általános követelményeken túl:

- a zenei tanulmányok folytatásához szükséges kiművelt hallással, zenei ismeretekkel és biztos zenei memóriával,
- olyan szintű tudással, mely zenei képességeivel együtt alkalmassá teszi szakirányú továbbtanulásra,
- a zenei tanulmányok folytatásához zenei elkötelezettséggel, megfelelő igényes, elmélyült, aktív tanulási, gyakorlási képességgel.

Legyen képes a tanuló

- a tanult különböző stílusok ritmikai, dallami, harmóniai és formai jelenségeiben tájékozódni,
- a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag:

Tudjon a tanuló harminc népdalt stílusosan énekelni és elemezni, öt mūdalt – különböző zenetörténeti stíluskorszakokból – saját zongorakiséretével előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból két–két jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniailag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.

Tudjon zongora–ének előadásban C–kulcsos műveket megszólaltatni.

Tudjon biztosan tájékozódni az alap– és középfokon megismert ütemfajtákban.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.

Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.

Tudja a hármas– és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés neveikkel.

Tudjon lejegyezni

– barokk kétszólamú idézetet,

– bécsi klasszikus zenei szemelvényt,

– könnyű XX. századi dallamot.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

-173-

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

„A” tagozat

1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

„B” tagozat

1. Imitációs szerkesztésű kétszólamú barokk vagy egyszólamú romantikus dallam lejegyzése.

A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum, és a kezdőhang értékkel. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga

„A” tagozat

1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat

1. Periódusnyi dallam lapról éneklése – rövid átnézés után – szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni hat műzei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

-174-

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.

Megfelelő minőségű audio-vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó).

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

-175-

Kötelezően választható és választható tantárgyak

szolfézs (lásd fentebb)
zenetörténet-zeneirodalom
zeneelmélet
kamara
zenekar
kórus
második hangszer

ZENETÖRTÉNET–ZENEIRODALOM

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai

– a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
– hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társzművészeire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat

– rendszeres hangverseny– és operalátogatásra,
– a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
– a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
– értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
– aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és

korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).
Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Bevezetés a zenetörténetbe

1. A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:

- a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
- fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
- a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;
- a madarak lassított mikro–dallamainak sajátos „zeneisége”□, a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós” mikro–dallamok);
- az emberi zene eredetheipotézisei, esztétikai–művészeti funkciója.

2. A természeti népek zenéje:

- a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
- az ősi dallamosság (gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák;
- a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinató stb.);

-176-

- az ősi hangszerek.

Szak kifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.

3. A hangrendszerek kialakulása:

- a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.

Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák:

- a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.

Az európai középkor zenekultúrája:

- a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe;
- a szolmizáció keletkezése;
- a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trovèrek;
- a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);
- ars antiqua (13. század).

A reneszánsz zenéje:

- a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini – 14. század);
- a homofónia és polifónia fogalma;
- egyházi műfajok: mise, motetta;
- Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század);
- a klasszikus vokálpolyfónia (Palestrina és Lassus – 16. század);
- világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
- hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
- a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Szőke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvető, 1982.

Művészetismeret – Zenetörténet. Őskor, ókor. A szöveggyűjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.

Orselli, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Követelmény

– Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A barokk stílus kialakulása, jellemzői:

– a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban;

– Monteverdi – opera és madrigál;

– Schütz – német egyházi zene a 17. században;

-177-

– Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában;

– Purcell – az angol opera (Dido és Aeneas);

– Corelli, Vivaldi, – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program–versenyművei: Négy évszak stb.);

– Domenico Scarlatti szonátái – a „virtuóz” billentyűs zene a barokk korszakban;

– Telemann – „Tafelmusik” – szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.

A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta-típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fűga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.

Bach és Händel művészete

– Bach életútja, az életének főbb állomásaihoz kapcsolódó műfajok:

– vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formátípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);

– a korál szerepe Bach műveiben;

– hangszeres művek: billentyűs hangszerre írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia és fűga, korálelőjáték, passacaglia), zenekari szvit (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.

2. Händel művészete, életútja, főbb műfajai:

– operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),

– szvit, concerto grossók, orgonaversenyek.

A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester művészetében.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Lise, G. – E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Wolff, Christoph: A Bach-család. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1989.

Követelmény

A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a feldolgozott zenetörténet stíluskorszakok időrendjében. Ismerjék fel az adott zenei korszak jellemző zenei példáit, a feldolgozott művek jellegzetes tematikus részleteit. Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket. Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

-178-

A vizsga tartalma

I. Írásbeli vizsga

A vizsga feladatait (A, vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A). Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak főbb tendenciáinak, stílári jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

Felsorolás elsősorban a reneszansz és a barokk zene és a korszak társművészeti alkotásainak köréből választódjon. Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

B.) A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fúga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.

– Egy – a tanuló által ismert, meghallgatott – mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mű elemzése).

Szóbeli vizsga

A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.

Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis- és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete. (Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Átmenet a barokk és klasszika között:

- az „érzelmes” (C.Ph.E.Bach), a „gálás” (J.Chr.Bach) stílus;
 - a mannheimi-iskola (Johann Stamitz) – a zenekari hangzás átalakulása.
- A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.

A bécsi klasszika főbb stílári, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:

- Gluck (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck-i „operareform”);

-179-

- Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
- Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
- Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán, a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.

Formatani összegzés:

- periódus, bővített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;
 - vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.
- A klasszikus zene stílári egységén belül az egyes mesterek műveinek stílári vonásai.

A korai romantika főbb stíluselemei

Schubert művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.

Sadie, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1987.

Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.

Kerman, Joseph – Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Szabolcsi Bence: Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960

Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.

Követelmény

A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A romantika zenéje:

- a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
- stílári és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében;
- a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionalitás, népiesség stb.) a 19. században;

- természeti élmények a romantikus zenében;
- az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal-, az opera- és a hangszeres zenében);

Új műfajok:

- a romantikus „karakterdarab”,
 - a dal 19. századi virágzása,
 - a programszimfónia, szimfonikus költemény;
- A történeti szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újralfedezése);
Nemzeti stílusok kialakulása:
- Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořák, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
 - a német és francia romantika;
 - a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;
 - a hangszeres fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása;

-180-

A zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai:

- a virtuozitás,
- rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus” szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben;

A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás;

Az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.

Zeneszerzői életművek:

Schumann fiatalkori zongoradarab-sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;

Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász;

Mendelssohn: klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében: Szentivánéji álom;

Berlioz: programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia;

Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne-ök, prelűdök, balladák, polonézok, mazurkák);

Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek;

Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák;

Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi művek;

Dvořák: szláv táncok, szimfóniák;

Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt-szvit.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750-ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.

Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.

Schubert kalauz. (Szerkesztette Gábor Ágnes) Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Fischer-Dieskau, Dietrich: A Schubert-dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.

Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai. Schubert-dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.

Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811-1847. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848–1861. Editio Musica, Budapest 1994.
Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Deathridge, John – Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Követelmény

A romantika zenéjéhez és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Operatörténet a 19. században és a 19–20. század fordulóján:

- a 19 századi olasz opera;
 - jelenetszerkesztés, ária- és egyéb zártszám-típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus;
 - Verdi és Puccini művészete;
 - Wagner művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma-konceptió: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum-technika, történelem és mitológia egy-egy opera tükrében;
- 181-

- Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
- a 19. századi magyar opera: Erkel.

Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:

- A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókorszakai, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
- Debussy, Ravel, Satie,
- Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
- Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
- Janáček;
- a népzene mint stíluselem a 20. század első felében;
- a jazz mint stíluselem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stílári gyökerei);
- a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell-skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);
- az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló művek részletesebb elemzése, megismerése.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.
Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.
Debussy, Claude: Croche úr, a műkedvelők réme. Budapest: Zeneműkiadó, 1959.
Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.

Követelmény

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Bartók és Kodály életművének megismerése.
Kortárs zene főbb irányzatainak megismerése

Zenei ismeretek átadása – tananyag

Bartók és Kodály művészete:

- életpályáik ismertetése;
- a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzene kutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái;
- legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismertetése.

Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció:

- Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.

Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:

- Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;
- a 70–80-as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sárosi László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;
- John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;
- a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal–zene, posztmodern, computer–zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.

-182-

Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.

Ajánlott tananyag

Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
Fábián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.
Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.
Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.
Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.
Kroó György: Bartók–kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.
Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.
Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.
White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zeneműkiadó, 1978.
White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerző és művei. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
Szőllősy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.

Követelmény

Bartók és Kodály művészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus időrendjében. Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.

Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenétörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok főbb tendenciáinak, stílári jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

A tesztlap az alábbi témakörökből tartalmaz kérdéseket:

– Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvère, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.

-183-

– A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fuga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.

– A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).

– Romantika – új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazeneje (kisformák), Schumann zongoradarab-ciklusai (címek). Az opera műfajának, kiemelkedő mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével.

– A programzene (példával). A századforduló zenéje – Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyjűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Hány–szvit, Felszállott a páva – variációk).

A szóbeli vizsga

– A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési időkeretben feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;

– fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,

– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zene-történeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

-184-

ZENEELMÉLET

A zeneelmélet–tanítás akkor töltheti be feladatát, akkor fejlesztheti a tanuló zenei készségét (hallás, formaérzék stb.) ha szemléletben mindig egységet képviselve, egyszerre nevezi meg a harmóniai és formatani ismereteket.

Az analízis célja a műalkotás egységének bemutatása. Rá kell mutatni olyan zenei összefüggésekre – a funkciós zenei renden belül –, melyek egyszerre vonatkoztathatók harmóniai vagy a legkisebb formai egységre, de az egész mű egészére is. Ezeknek az összefüggéseknek meglátása, illetve megérzése szolgálja azt az élményt, melynek birtokában a tanuló – függetlenül tanulása céljától – a zeneművészetet értő, érző és őrző személyiséggé válik.

A tanult – hangnemi, formai, funkciós – ismeretanyag elmélyülésével, a hangzó zenei példák növekvő mennyiségével fejlődik a tanuló zenei készsége, s ez az, ami fejleszti íráskészségét is. A megismerés, elemzés különböző fázisainak megfelelően – a „tudatos utánpótlásra készítve”, a tanuló érdeklődését szem előtt tartva, személyiségének és zenei készségének fejlődését figyelembe véve – lehet íráskészségét alakítani. Nem cél, hogy a még személyiségében is fejlődés alatt álló tanuló zenei tanulmányainak ezen a fokon (pl. 13–14 évesen) „stílustiszta” kompozíciókat írjon. A cél az, hogy a tanult anyagban – lehetőség szerint – biztos formai és hangnemi (hangrendszerbeli) érzékeléssel rendelkezzen. Ennek kimunkálása az egyik legfontosabb feladat. A „cezúrák” érzékeltetése, a két „megállás” közti összefüggésekre való rámutatás (pl. félzárlat, egészszárlat) irányítja és vezeti a tanuló formaérzékének fejlődését

A program célja, hogy

- biztosítsa a zene iránt érdeklődő tanuló számára, hogy műveit, zeneértő emberré válhasson,
- érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó tanulókat neveljen,
- mutasson rá az egyes művészeti stíluskorszakokban a zene és a társművészetek kapcsolatára,
- adjon alapos elméleti felkészülést a főiskolai felvételi vizsgához,
- tegye alkalmassá a tanulót, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehessen a zeneművészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.

A zeneelmélet–tanítás szakirányú feladatai:

- fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó-, elvonatkoztató- és rendszerezőképeséget,
- a tanuló szerezzon jártasságot a funkciós zene összetevőinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.),

- ismertesse meg a tanulót – zenei és általános tanulmányait, érdeklődését is figyelembe véve – az európai zenei történet más korszakaival is,
- alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket – egy-egy tanulmányi időszaknak megfelelően – a tanuló önállóan is meg tudja közelíteni,
- ösztönözze a tanulót, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiindulva zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívól produktív tevékenység),
- segítse a tanulót a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangneme stb.).

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a funkciós zenei hallás kialakítása,
- a bécsi klasszikus zene formatani feldolgozása
- a zeneelmélet általános szabályainak elsajátítása

Ajánlott tananyag

Felhangok, felhangsor.

Hármashangzatok:

- felépítésük (alaphang – terchang – kvinthang),
 - elhelyezkedésük a skálában,
 - skálaalakok, tonális funkciók 7#, 7b előjegyzésig, dúrban, mollban.
- Hármashangzat-fordítások (alap – szext – kvartszext).

-185-

Négyszólamúság:

- szűk fekvés,
- tág fekvés,
- alaphang-kettőzés,
- szólamok megnevezése.

A szólamvezetés alapszabályai.

Kadenciális lépések (7#, 7b előjegyzésig, dúrban és mollban):

- autentikus (I–IV, V–I),
- plagális (I–V, IV–I),
- összetett autentikus (I–IV–V–I),
- kibővített összetett (I–V–I–IV–V–I).

Zárlati domináns: I_4^6 (V, V⁷, V⁸⁷)

Alapfogalmak:

- hang, zöreje,
- motívum, frázis.

Szekvencia, variálás.

A zenei mondat.

A periódus (előtag–utótag, egész zárlat–félzárlat).

Rendhagyó periódus és zenei mondat (terjedelmi, tagoltsági és hangnemi változatok).

A két- és háromtagúság főbb változatai.

Követelmény

Tudjon a tanuló a négyszólamúságban tájékozódni, egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.

Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.

Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Összetett autentikus kadencia zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.

– Részletes harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előző évre épülve a funkciós zenei hallás tovább fejlesztése.
- A bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának további megismerése. (menüett, variáció)
- Tájékozódás az adott zenei anyagban diktálás után. (írás, hallás, zongorázás)

Ajánlott tananyag

- a mellékhármasok,
- a dominánsszeptim (D⁷);
- triós forma (menüett),
- variációs forma.

Funkciórend a bécsi klasszikus zenében (autentikus és plagális lépések; kadenciális, szomszédos, tercrokron, kadenciális féllépés).

- A mellékhármasok funkciói.
- Az V–VI. és a VI–V. fok kötése.
- Alaphármasok fűzése (dúrban és mollban, 7#, 7b előjegyzésig).

Szekvenciák:

- autentikus: I–IV–II–V–III–VI + kadencia,
- plagális: I–V–VI–III–IV–I–II–VI + kadencia.

A négyeshangzat: a dominánsszeptim:

- teljes D⁷ (oldás I–re vagy VI–ra),
- hiányos D⁷ (S funkció után).

-186-

A triós forma a bécsi klasszikus zenében (menüett).

A variáció (kötött, karakter, figurális, szabad).

Követelmény

Tudjon a tanuló egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.

Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.

Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (pl. autentikus és plagális szekvenciák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- fel hallás után a tanult zenei formákat,
- fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes

- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének–zongora együtt–játékra,
- diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja

- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4#, 4b

előjegyzésig).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az alábbiak alapján az iskola állítja össze, vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

– Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.

– Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.

Szóbeli vizsga

– Mintapélda zongorázása diktálás után

– Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése

Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)

Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.

A tanult formai ismeretek alkalmazása.

-187-

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

A továbbképző osztályok tanulói egyéb irányú tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, vagy olyan műfajban (pl. jazz zene) tanulják hangszerüket, melynek tanulását hatékonyan egészíti ki a zeneelmélet.

Fejlesztési feladatok

– A reneszánsz modális harmóniai fordulatok (motetták alapján), a barokk polifon szerkesztésmódok (Bach–invenciók és –fűgák alapján) megismerése, feldolgozása.

– A zenei alkotóképesség és szintetizáló képesség fejlesztése.

Ajánlott tananyag

– alaphármasok sext és kvart–sext fordításai dúrban–mollban, lehetséges kötéseik, kapcsolataik

– négyes hangzatok (II7, V7)

– a reneszánsz és barokk stíluskörhöz tartozó szerkesztési formák: homofon, polifon (kánon, imitáció, fűga) stb.

– a tanult stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres műfajok ismerete: gregorián, orgánium, kánon, trubadúr ének, motetta, zsoltár, korál, madrigál, kantáta, mise, oratórium, opera, passió, concerto grosso, prelúdium, fűga, szvit – Josquin, Palestrina, Lassus, Purcell, Lully, Monteverdi, Corelli, Vivaldi, D.Scarlatti, J.S.Bach, G.F.Händel művein keresztül

Követelmény

Tudjon a tanuló tájékozódni hallás után a reneszánsz és barokk stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.

Tudjon a tanuló kottából modális harmóniakat, reneszánsz és barokk zenei formákat részletesen elemezni.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákon zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.

– Mintapéldák (plagális szekvenciák, modális példák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.

-
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
 - Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a diatonikus összhangzattan,
- egy–egy jellegzetes alteráció a stíluskörön belül,
- a bécsi klasszikus stílus körhöz tartozó formatani ismeretek

Ajánlott tananyag

- négyeshangzatok és fordításaik, szeptim szekvenciák,
- szubdomináns alterációk (nápolyi szext, mollbeli IV. fok, stb)
- a szűkített IV. fokú szeptim
- a szubdomináns alterációk helye és feladata a zárlatban
- mellékdomináns: I⁷, II⁷
- hangnemi kitérés, moduláció, +1, –1 kivítkör, a váltódomináns
- a késleltetés helye és szerepe a bécsi klasszikus zenében
- a bécsi klasszikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek: motívum, frázis, zenei mondat, periódus (előtag–utótag, fél és egész zárlat), két és háromtagú formák, strófikus dal, dalforma, szonáta, variáció, szimfónia pl. Haydn, Mozart, Beethoven művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódni a bécsi klasszikus stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.
Kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat részletesen elemezni.

A tanult harmóniai fordulatok diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

-188-

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (szeptim és alterált hangzatokkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a romantikus kis formák feldolgozása elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül

Ajánlott tananyag

- további alterációk a szubdominánsokon (bö – terckvart, bö – szext, bö – kvintszext,) a bö kvintes akkordok és vonzataik
- mellékdominánsok valamennyi fokon és vonzataik
- modulációk távolabbi hangnemekben (diatonikus, enharmónikus stb.)
- a romantikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek pl. Schubert, Schumann, Liszt, művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódni a romantikus (korai és késői) stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.
Részletesen elemezni, kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat.

A tanult harmóniai fordulatok diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (szeptim hangzatokkal, alterált is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A XX. század alapvető zenei irányzatainak megismerése.
- Az eddig tanult zenei anyag készségszintű alkalmazása

Ajánlott tananyag

- a nónakkordok
- a moduláció és a hangnemek kezelése a XX. sz. elején
- késleltetések, alterációk szokatlan módjai
- a harmóniai vonzások átalakulása, átalakítása
- az eddig tanult zenei anyag készségszintű alkalmazása
- a XX. századi stíluskörhöz tartozó formatani és harmóniai ismeretek pl. Debussy, Liszt, Puccini, a 2. bécsi iskola, Bartók és Kodály művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódjon a tanult XX. századi stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.
Tudja részletesen elemezni kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (késleltetésekkel, alterációkkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

-189-

További ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül

- Bárdos L.: Hangzatgyakorló I–II. (EMB Z. 60095/1–2.)
Dobszay L.: A hangok világa V–VI. (EMB Z. 6458–6459)
Dobszay L.: Mozart–album hegedűsöknek (EMB Z. 4726, 5946)
Frank O.: Hangzó zeneelmélet (TK ISBN 963 18, 2378 4)
Gárdonyi Z.: Elemző formatan (EMB Z. 3995)
Keszler L.: Összhangzattan (EMB Z. 1184)
Ligeti Gy.: Klasszikus összhangzattan (Zeneműkiadó Bp. 1954.)
Ligeti Gy.: A klasszikus harmóniarend I–II. (Zeneműkiadó Bp. (Hármas-, négyeshangzatok) 1956.)
Pálfalvi J.: Bach Brandenburgi versenyei (EMB Z. 5971)
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai (EMB Z. 6248)
Weiner L.: A hangszeres zene formái (EMB Z. 1082)
Weiner L.: Az összhangzattan előkészítő Iskolája (EMB Z. 1104)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- fel hallás után a tanult zenei formákat,
- fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes

- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének–zongora együtt-játékra,
- diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja

- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),

– egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
– az összetett autentikus kadenciát (4 #, 4 b előjegyzésig) emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4 #, 4 b előjegyzésig).

A tanuló ismerje meg

- a reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (motetták alapján),
- a barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach–invenciók és –fúgák alapján),
- a diatonikus összhangzattant, s egy–egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül,
- a romantikus kis formákat, elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül,
- a XX. század alapvető zenei irányzatait.

A tanuló legyen képes

- a különböző tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni,
- kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat részletesen elemezni,
- a tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákat zongorázni.

A tanuló tudja

- alkalmazni a zeneelmélet tárgyban szerzett (formai, harmóniai, dallami) ismereteit az új, vagy a tanult hangszeres darabok elemzése során.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola állítja össze a feladatok alapján vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneelmélet tantárgy

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

-190-

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk és tág fekvésben.

Szóbeli vizsga

- minta példa zongorázása diktálás után
- Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése

Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)

Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.

A tanult formai ismeretek alkalmazása.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jól hangolt zongora,

Tábla (ötvonalas és sima),

Jó minőségű audio– és videoberendezés,

-191-

KAMARAZENE

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene / társasének-tanítás – különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében – az oktató–nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.

A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.

A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szólamokból álló együttes.

A kamarazene főtárgyként az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, de kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható.

A kamarazene tanítás célja feladatai

Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene–irodalom megismerésére.

Képezzen a közösségi együttműzsikálásra érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusokat.

A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.

Használja ki az együttműzsikálás közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, használja ki a társas műzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.

Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.

Gyakoroltassa rendszeresen a laprólolvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszerösszeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani.

Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok

A kamarazene-oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres / vokális szolamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenei ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei

- Beintés–leintés.
- Közös levegővétel és intés.
- Az „avizó” fogalma, sebességének tempó–meghatározó szerepe.
- Intés felütéssel való kezdésre.
- Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
- A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
- A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek

- Tájékoztató pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
- Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
- Vi–de jel.
- A másik szolam apró kottával történő megjelenése.
- Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek

- A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C–hangolású illetve transzponáló jellege.)
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.

-192-

- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás, segéd– illetve tisztítófogások).
- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
- A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók

- Izo és hetero ritmikus játék szolamon belül és a szolamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
- Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek

- A játszott művek formája, harmóniai világa
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A diszsonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
- Homofon zene.
- Polifon zene.
- Izoritmikus zene.
- Kánon, imitáció, fűga.
- Cantus firmus.
- Consort–muzsika.
- A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus táncjátékok, táncpárok (pavane–gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
- Ellenszolam.
- Basso continuo.
- A kamarazene–irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fűvósötös, vonósnégyes, stb.
- A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése

- Lapról olvasás.
- A belső hallás fejlesztése.
- intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz–zenében).
- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be– és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
- a disszonancia–konzonancia súlyviszonyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

-193-

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Legalább két, rövid, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló 6–8 percnyi zenei anyag

2. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
- legalább a hosszan álló harmóniákban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
- disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
- a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelően – kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.

A tanuló legyen tisztában

- az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),

-
- a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
 - a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, 6–8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tételekből) álló műsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be- illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be- és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Ismerje

- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

-194-

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű vagy tétel koncertszerű bemutatása; Máriássy–Varasdy–Zilcz: Bevezetés a társas zenélés gyakorlatába I–II. (EMB), W. A. Mozart: Kürtduók (EMB), Kratochvil, J. K. Triók (Supraphon), Máriássy I. R. Reneszánsz művek (EMB 6974) Németalföldi mesterek művei három vagy négy hangszerre (Czidra L.) (EMB 8367 EMB 8368), Táncok és kontratáncok (Bali János szerk.) EMB14160, Kamaraének–mesterei (EMB 14058/A) nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,

-
- speciális technikai elemek alkalmazása
 - árnyalt dinamikák alkalmazása,
 - változó tempók önállóan és együttesben,
 - a vibrato helyes alkalmazása,
 - előadásmód,
 - alkalmazkodóképesség,
 - szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- segéd– illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
- a disszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttdzítő hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, legalább 8 perces, változatos, lehetőleg ciklikus művet is tartalmazó műsor.

-195-

4. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
- folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
- ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
- minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazzben),
- polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,

-
- saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
 - önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
 - kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
- irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
- önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
- meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat
- a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
- az adott zenemű stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
- önállóan olvasni a XX.sz.– i kottaképet
- önállóan kialakítani a barokk díszítéseket
- önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szólamához alkalmazkodva

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor

6. évfolyam

Ajánlott tananyag

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

-196-

Követelmények

A tanuló legyen képes

- teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- teljesen önállóan kialakítani az adott zenemű stílusú előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
- az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, „koncertszerű” lapróljátékra
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból minimum 10 perces műsor.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan kialakítani az adott zenemű stílushú előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Ismerje

- az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű koncertszerű bemutatása. A játszott művek tükrözzék a 6. évfolyamon elvárható nehézségi szintet; Devienne, F. Triók Op.21, Buxtehude: Laude Sion – kantáta, Gabrielli: Five Ricercar, Mihály A.: Kis toronyzene, Scheidt, Brass quintets I–II, Locatelli Triószonáták Op.5, Haydn Divertimentók, Mozart Négykezes szonáták, Brahms: Waltzer, Kerényi: Társasének nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség.
- hangképzés,
- intonáció,

-197-

- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A tanulandó művek stílusának, műfajának megfelelő, jól hangolt billentyűs hangszer (zongora, csembaló, spinét, esetleg elektromos hangszer).

Kottaállványok.

Hangológép.

Metronóm.

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar

Apáthy: Fúvószenekari iskola I. (Baranya Megyei Művelődési Központ)

Barnes: Kis virtuóz

Csajkovszkij: Chanson triste (Népművelési Intézet, Budapest)

Csajkovszkij: Diótörő – részlet (Carl Fischer New York)

Czidra: XVII. századi magyar táncok

Gyermekdalok (Apáthy feld.)

Lijnshooten: Suit uit het Antwerpse Dansboek (Molenaar)

Orosz album: Első lépések (Pervie Sagi) (Moszkva)

Purcell: Air & Marsch (Bourne Co. New York, USA)

Susato: Pavane

Wagner: Das Blasorchester I. (Pro musica Verlag Leipzig – Berlin)

Watz: Acht Bläzersetze alter Meister (Rundel)

Watz: Premier (Rundel)

Vonószenekar

Decsényi: Kati dalai ((EMB Z. 8279)

Decsényi: Népdal (EMB 12362)

Zempléni: Zenés utazás (YFE 002)

Vivaldi: C–dúr csellóverseny (EMB Z. 12048, Z. 12049/szólamok)

Vivaldi: d–moll concerto (EMB Z. 6538, Z. 6539/szólamok)

Renaissance és barokk táncok, kórusok, korálok

Gitáregyüttesek

Gitárduók kezdők számára (Mosóczi M.) „Kezdők muzsikája” (EMB 8805)

44 Könnyű duett két gitárra (Benkő D.) „Régi kamarazene” (EMB 8819)

Staak, P. van der: 9 Easy Guitar Quartets (Broekman und Peppel Amsterdam Nr. 873)

Követelmény

A különböző hangszercsoportoknak megfelelő hangszerkezelés egységesítése, a zenekari ülésből adódó helyes hangszertechnikai mozgások kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga

– Év végi meghallgatás: 10–12 perces nyilvános bemutató.

Középhaladó csoport

Fejlesztési feladatok

– Az eddig tanult ismeretek, készségek fejlesztése, adott esetben önálló használata

– A zenekari hangzás iránti igényesség kialakítása, alkalmazása.

– Dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalása, fejlesztése.

– A tempóvétel és –tartás differenciálódása.

– A zenekari kommunikációs lánc tudatosításának elkezdése.

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar

Apáthy: Fúvószenekari iskola II–III. évfolyam (Baranya Megyei Művelődési Központ)

J. S. Bach: 6 Choral (Molenaar)

Balázs: Gyermekrajzok (EMB)

Balázs: Négy kép (EMB)

Bartók: Gyermekeknek (Népművelési Propaganda Iroda, illetve Boosey & Hawkes)

Bizet – Scsedrin: „Carmen”

Cser: Csongrádi dalok

Händel: Largo (Rundel)

Händel: Lascia ch'io piango

-200-

Haydn: Szent Antal Choral (Ph. Grosch Verlag München)
Lully: Balletto (Wilhelm Halter Verlag Karlsruhe)
Orosz album: Első lépések II. (Moszkva)
Susato: Renaissance suite (Rundel)
Purcell: Trombitászó és ária (Boosey & Hawkes)
Purcell: Győzelmi ének az Arthur király című operából (Bourne Co. New York, USA)
Wagner: Das Blasorchester II. (Pro musica Leipzig – Berlin)

Vonószeneke

J. S. Bach: Bauern-Kantate (Parasztkantáta) (Peters 11693)
Bartók: Erdélyi táncok (Darvas feldolg.) (EMB Z. 4329)
Beethoven: 12 kontratánc (Breitkopf B. 253)
Csajkovszkij – Weiner: Chanson triste (EMB Z. 3202)
Farkas F.: Musica Serena (EMB Z. 12615)
Farkas F.: Négy tánc a Vietórisz-kódexből (EMB Z. 5834)
Händel – Maros: Kis szvit (EMB Z. 3105)
Mozart: Sinfonietta (EMB Z. 2409)
Rózsavölgyi: Első magyar társastánc (Doblinger D. 11316, 11317/szólamok)
Sugár: Rondó zongorára és ifjúsági zenekarra (EMB Z. 1784)

Gitáregyüttesek

Hume, T: Két trió (EMB 13721)
Régi angol muzsika két gitárra (Mosóczi M.) □ Musica per chitarra □ (EMB 8564)
Régi francia muzsika két gitárra (Mosóczi M.) □ Musica per chitarra □ (EMB 8900)

Követelmény

A közös alkalmazkodás képességének kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga

– Év végi meghallgatás: 15–30 perces nyilvános hangverseny.

Haladó csoport

Fejlesztési feladatok

- Az eddig tanult ismeretek, készségek további fejlesztése.
- A zenekari rubato játékmód elsajátítása.
- A zenekari kommunikációs lánc tudatos alkalmazása.

Ajánlott tananyag

Fúvószeneke

Albinoni: Adagio (Molenaar)
J. S. Bach: Prelúdium és fűga, B–dúr (Warner Bros New York)
J. S. Bach: Fantázia (William Allen Music, USA)
J. S. Bach: Sinfonia (Molenaar)
Bartók: Este a székelyeknél (Kliment)
Bartók: Erdélyi táncok (Népművelési Intézet)
Bogár: Székely legényes (Népművelési Intézet)
Balázs: Musica piccola (EMB)
Balázs: Előjáték (EMB)
Corelli: Adagio (Studio P/R Indiana, USA)
Debussy: A kis néger
Debussy: Kis szvit
Eördögh J.: Kis nyitány (Népművelési Intézet)
Eördögh J.: Magyar nyitány (Népművelési Intézet)
Hidas: Capriccio (EMB)
Hidas: Vidám zene (EMB)
Hidas: Concertino

Hidas: Szvit (EMB)
Hidas: Fantázia és fuga (EMB)
Hidas: Népdal szvit III. (EMB)
Händel: Tűzijáték szvit (különféle tételek más–más feldolgozása)
Händel: Vízi zene (különféle tételek más–más feldolgozása)
Erkel: Fegyvertánc (Népművelési Intézet, Pécs)
Kodály: Intermezzo a Hány–szvitből (Népművelési Intézet)
Kodály: Toborzó (Népművelési Intézet)
Kodály: Kállai kettős (Népművelési Intézet)
Ujj Viktor G.: Két zenekari etűd (Népművelési Intézet)
Zempléni: Változatok egy Stravinsky–téma nyomán (kézirat)

Vonószenekar

Albinoni: Sonata à Cinque (Boosey & Hawkes B&H 17393, 11663/szólamok)
J. S. Bach: Andante (Rózsavölgyi 6103, 6104)
Bartók: Két román tánc op. 5 (Rózsavölgyi 6376)
Corelli: Karácsonyi concerto grosso (Peters 11351)
Händel: Concerto grosso op. 6 no. 8 (Peters 938 HW 30)
Händel: Vízizene (Dvfm 4207)

Gitáregyüttesek

Domeniceni, C.: 4 darab 4 gitárra (Edition margaux em. 4005)
Farkas F.: Musique de Ugrócz (Ed. musicali Ancona, Milano)
Joplin, S.: Ragtime – Két darab két gitárra (Fodor F.) □Musica per chitarra□ (EMB 12496)

Követelmény

Önálló kamarazenekari játék kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga

– Év végi meghallgatás: 25–40 perces nyilvános hangverseny

Követelmények a program elvégzése után

A tanuló ismerje meg

- a zenekar/együttes egyes részeinek különböző funkcióit,
- az alapvető zenekari játékmódokat,
- az egyes zenetörténeti stílusok és hangszerek előadói hagyományait.

Legyen képes

- szólamát helyes tempóban, dinamikában, stílusban, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,
- a szólamon belüli és a szólamok közötti harmonikus együtt–játékra irányítani figyelmét,
- a szólambeosztáshoz igazodó új zenei anyagot lapról játszva is megszólaltatni.

Tudja alkalmazni

- az alapvető egységes zenekari játékmódhoz tartozó hangszertechnikai ismereteket,
- a zenekari hallásfejlesztés közben kialakuló figyelmet, a többszólamúságra, a dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalására, a tempóvétel és –tartás differenciálására,
- a zenekari kommunikációs lánc (karnagy–zenekar, zenekari szólamok között) folyamatát.

Továbbá

A tanuló legyen képes

- felnőtt amatőr zenekarban játszani,
- részt venni önálló kamarazenekari produkcióban.

Alkalmazza tudatosan

- a zenekari kommunikációs láncot,
- a zenekari rubato játékot.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Az együttes működéséhez szükséges hangszerek

A létszámhoz igazodva kottapultok, karfa nélküli székek.

Felvételek készítéséhez (a produkció értékeléséhez) audio- és videofelvevő és -lejátszó.

KÓRUS

A kórus tantárgy oktatásának célja, olyan pozitív élménynyújtás, amely a tanulók zenei és közösségi élményhez juttatásával hat az emberi kapcsolatokra és ezen keresztül az egyén személyiségfejlődésére.

A kórusfoglalkozás feladatai

Ösztönözze a tanulót a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.

Fejlessze a tanulók

- hallását,
- ritmusérzékét,
- tempó- és dinamikai érzékenységét,
- hangszínek iránti igényét,
- kottaolvasási készségét,
- zenei memóriáját,
- zenei ízlését,
- stílusérzékét,
- formaérzékét,
- hangképző- és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.

Ismertesse meg a kórustagokat

- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
- a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stílusorszakaival.

Tudatosítsa a tanulóknál az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

A zeneiskolai kórus tantervben az egyedi személyi, korosztályi összetétel és a különböző tudásszintek miatt nem lehet egységes, évfolyamokra lebontott követelményeket meghatározni.

A felsorolt feladatok a fejlesztési területeket spirálisan jelölik avval, hogy az eredmények mindig a konkrét művek előadásában teljesülnek.

Fejlesztési feladatok

- az aktív éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra kialakítása, továbbfejlesztése.
- a együtthangzás megvalósítása, a harmonikus hallás és formaérzék fejlesztése,
- a résztvevők korosztályától, egyéni tudásától függően kánonok, két-, háromszólamú egynemű karok igényesebb három és négyszólamú művek, vegyeskari művek megszólaltatása
- hangképző és intonációs gyakorlatok a kórus tiszta, egységes, szép hangzásának kialakítására
- a szólamok ritmikailag pontos, dallamilag hibátlan megtanulása megfelelő formálással, szövegejtéssel,
- a zene akusztikai összefüggéseinek ismeretében a tiszta intonáció énekkari gyakorlatának megvalósítása.
- kiegyenlítetttség az egyes szólamok és a kórus egésze között:
- hangszín–kultúra fejlesztése, az intonációs különbségek felismerése, javítása
- az egységes, kultúrált énekkari hangzás megteremtése.

Követelmény

A kórus

- tudjon a kórusvezetővel együttműködni
- a dallamot a vezénnyelssel kapott instrukcióknak megfelelően formálni
- tudjon, tisztán, pontos szövegmondással, a mű érzelmi tartalmának megfelelő kifejező előadással énekelni.
- szereplés során az énekkar valamennyi tagja legyen képes képességei legjavát nyújtani

Ajánlott tananyag

Agócsy – Irsai: Énekeljünk–muzsikáljunk

Ars musica kötetek (Möseler Verlag Wolfenbüttel und Zürich) M52031–52035

Bartók Béla kórusművei (27 egyneműkar)

Bárdos Lajos: 20 és 40 egyneműkar

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–IV.

Bárdos Lajos: Vegyeskarok

B. Horváth Andrea: Ünnepeljünk! (Nemzeti Tankönyvkiadó)

Botka Valéria – Csányi László: Gyermekkarok I–IV.
Chor Aktuell – Ein Chorbuch für Gymnasien (Gustav Bosse Verlag 1983)
Csányi László: Gyermekkorosok kótaskönyve
Egyházi karénekeskönyv I–II. (Kiadja: Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya)
Eszterházy Pál: Harmonia Caelestis
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Gastoldi: 3 balletti
Kánongyűjtemények: 25 angol kánon
Bárdos: 77 kánon
Haydn: Kánonok
Mozart: 30 kánon
Péter József: 165 kánon
Kerényi M. György: Énekiskola – Társasének IV.
Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica I–IV.
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Kodály Zoltán: Vegyeskarok
Liber usualis (gregorián dallamok gyűjteménye)
Mozart: 6 noktürn
Nádasdy Kálmán: Társas énekek
Schola cantorum I–XIII. (Fodor Ákos)
Szónyi E.: Biciniumok

Kardos Pál: Kórusnevelés, kórushangzás
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Párkai István: Modern kórusetűdök

Követelmények a program elvégzése után

A *kórus* legyen képes önálló, élményt adó szereplésre.

Tudjon

- fegyelmezetten viselkedni úgy a próbákon, mint a hangversenyeken,
- „vezénylésre” énekelni.

A *tanuló* ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.

Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.

Tudja

- helyes légzéstechnikával,
- tiszta intonációval,
- pontos ritmusban,
- érthető szövegmondással,
- helyes tempó- és dinamikai választással,
- művészileg kidolgozottan – stílushű formálással, szuggesztivitással – elénekelni szólamát.

Rendelkezzék

- jó kottaolvasási készséggel,
- zenei memóriával.

Hallgassa a többi szólamot és hangszínével alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő akusztikájú, hangszigetelt, szellőztethető, csoportos oktatásra alkalmas tanterem, jó minőségű, jól hangolt zongorával.

Ötvonalas tábla.

Felvételek készítéséhez és lejátszásához használható audióvizuális eszközök.

Metronóm, hangvilla, kottaállvány.

Ajánlott a kórus színpadí megjelenését emelő egységes formaruha.

Tartalom

<i>A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA</i>	11
<i>Tanszakok és tantárgyak</i>	11
..	
<i>Hangszeres tanszakok - egyéni képzés</i>	12
<i>„A” TAGOZAT</i>	12
<i>Óratervek</i>	12
<i>A képzés évfolyamainak száma</i>	12
<i>A tanítási órák időtartama</i>	12
<i>„B” TAGOZAT</i>	13
<i>Óratervek</i>	13
<i>A képzés évfolyamainak száma</i>	13
<i>A tanítási órák időtartama</i>	13
<i>Zeneismeretés kamarazene tanszakok – csoportos képzés</i>	13
<i>A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI</i>	16
<i>Írásbeli vizsga tartalma</i>	19
<i>Szóbeli vizsga tartalma</i>	20
<i>A gyakorlati vizsga tartalma</i>	21
<i>A művészeti alapvizsga és záróvizsga értékelése</i>	27
<i>A művészeti alapvizsga és záróvizsga szervezése</i>	28
<i>FURULYA</i>	29
<i>FUVOLA</i>	51
<i>GITÁR</i>	79
<i>ZONGORA</i>	97
<i>SZOLFÉZS</i>	121
<i>Kötelezően választható és választható tantárgyak</i>	175
<i>ZENETÖRTÉNET – ZENEIRODALOM</i>	175
<i>ZENEELMÉLET</i>	184
<i>KAMARAZENE</i>	191

ZENEKAR.....198

KÓRUS.....203

Záradékok

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGI IDEJE, FELÜLVIZSGÁLATA, MÓDOSÍTÁSA ÉS NYILVÁNOSSÁGRA HOZATALA

Jelen Pedagógiai program 2024. január hó 1-jétől érvényes 2028. szeptember hó 1-jéig.

Értékelés, felülvizsgálat

- Fenntartó
- Szakmai munkaközösségek
- Nevelőtestület

részéről történik.

Pedagógiai program módosítása

- Törvényi változások értelmében
- Iskola igazgatójának kezdeményezésére
- A nevelőtestület 10 %-ának indítványára
- Szakmai munkaközösségek indítványára
- Az iskola fenntartójának kezdeményezésére
- A szülői közösségi tagság 30 %-a indítványára
- Tanulói javaslatok figyelembe vétele a szülői képviselők, illetve a Diákönkormányzat útján történik.

A Pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az igazgató jóváhagyásával válik érvényessé a következő tanév első napjától.

Jelen Pedagógiai program felülvizsgálata 2029-ben válik szükségessé.

A Pedagógiai program nyilvános dokumentum, minden érdeklődő számára megtekinthető az iskola titkárságán, a nevelőtestületi szobában és a fenntartónál.

Nyáregyháza, 2024. 01. 01.

Kemenár Lászlóné
igazgató

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Nyáregyházi Nyáry Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programjának véleményezése az alábbiak szerint megtörtént:

Véleményező szerv	Dátum	Dokumentum iktatószáma
Szülői szervezet		klik200816001/00603-1/2024
Diákönkormányzat		klik200816001/00603-2/2024

JÓVÁHAGYÁSI ZÁRADÉK

A Nyáregyházi Nyáry Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programját a Monori Tankerületi Központ Szervezeti és Működési Szabályzatának 5. § (2a) pontjában biztosított hatáskörömben eljárva az Nkt. 83. § (2) g) pontja alapján jóváhagyom.

Monor, időbélyegző szerint

dr. Hrutkáné Molnár Monika
tankerületi igazgató